

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI



KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRI'NIN (MALATYA)
BEŞERİ VE
EKONOMİK COĞRAFYASI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Zeki BOYRAZ

HAZIRLAYAN
Emre BUDAK

2018

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

**KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRI'NIN (MALATYA) BEŞERİ VE
EKONOMİK COĞRAFYASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Zeki BOYRAZ

HAZIRLAYAN
Emre BUDAK

Jürimiz,.....tarihinde yapılan tez sınavı sonunda bu yüksek lisans/ doktora tezini
oy birliği/ ~~oy çokluğu~~ ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Prof. Dr. Zeki BOYRAZ
2. Dr. Öğr. Üyesi Bülent GÜNER
3. Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer SİLER



F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun.....tarih vesayılı
kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRI'NIN(MALATYA) BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI****Emre BUDAK****Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Coğrafya Anabilim Dalı
Bölgesel Coğrafya Bilim Dalı
Elazığ-2018, Sayfa XIV+166**

Kuruçay havzası; Doğu Anadolu Bölgesi, Yukarı Fırat Bölümü, İç Toros Depresyonları Yöresi, Malatya Havzası Alt Yöresi içinde yer almaktadır. Çalışma sahası Malatya şehrinin 40 km kuzeyinde yer almaktadır. Havzanın kuzeyinde Hekimhan İlçesi ve Arguvan İlçesi yer alır. Doğusunda Elazığ'a bağlı Baskil İlçesi ve güneyinde Malatya'ya bağlı Dilek Kasabası ile bulunmaktadır. Çalışma alanı 481 km²'lik yüz ölçümüne sahiptir. Havzaya adını veren Kuruçay ise havzanın tam ortasından geçmektedir. Kuruçay'ın iki önemli kolu Hırın Çayı ve Hasır Çay'da çalışma alanı sınırları içinde yer almaktadır.

Çalışma sahasında, nüfus 1935 yılı ile 1980 yılları arasında dinamik bir artış gösterirken, 1980-2000 yılları arasında durağan şekilde bir artış göstermiştir. 2000 yılından sonraki sayım yıllarında ise çalışma sahasında dinamik bir gerileme gözlenmiştir. Çalışma alanının nüfus bakımından en önemli özelliği sürekli göç vermesi ve göçlerin mevsimsel olarak değişmesidir.

Araştırma sahasındaki yerleşmelerin tarihi ilk çağlara dayanmaktadır. Havzadan geçen D-875 Malatya- Sivas karayolu ilk çağlardan itibaren İpekyolu'nun tali yolu olarak kullanılması bu durumu kanıtlar niteliktedir. Çalışma sahasındaki yerleşmeler büyük bir çoğunluğu daimi yerleşmeler olarak nitelendirilebilir. Daimi yerleşmelere örnek olarak mahalleler, köyler ve mezralar gösterilebilir. Araştırma sahasındaki geçici yerleşmeler ise genelde bağ-bahçe evleri ve hayvancılık ile geçimini sağlayan insanların kullandığı yayla evleridir.

Araştırma alanında tarım alanlarının oranı % 41'lik dilimi oluştururken, % 37'sini ormanlık ve çalılık alan, % 5'ini çayır ve meralar ve % 17'lik kısmını ise yerleşim

alanları, bataklıklar ve su yüzeyi oluşturmaktadır. Sahada yetiştirilen başlıca tarım ürünü olarak kayısı gelmektedir. Kayısı yörenin en önemli geçim kaynağıdır ve yaz mevsiminde kayısı tarımı sayesinde nüfus oldukça artmaktadır. Bunun dışında havzada buğday, arpa, yonca, fiğ, baklagiller ve bağ-bahçe tarımı yapılmaktadır. Fakat bu bahsedilen tarımsal üretimler genelde ticari amaçlı değildir. Hayvancılık bakımından sahada yükseltinin ve engebenin azaldığı güney kısmında genelde büyükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı yürütülürken, engebenin ve yükseltinin arttığı kuzey kesiminde ise genel olarak küçükbaş hayvancılık faaliyetleri yürütülmektedir. Diğer iktisadi faaliyetler ise araştırma sahasının önemli bir güzergâhta yer almasından dolayı yol kenarlarında benzinliklerin olması ve Kuruçay'ın etkisiyle akarsuyun döküldüğü ağız kısmında çakıl ve kum gibi ince yapılı malzemelerin birikmesi sonucu kum ocaklarının mevcudiyetidir.

Ülkemizdeki kırsal alanlarda olduğu gibi çalışma sahasındaki en büyük sorunları; göç olgusunu fazla oluşu, arazi kullanımından kaynaklanan sorunlar ve arazinin engebeli olduğu kırsal sahalarda yerleşim yerlerinin birbirinden kopuk alanlara kurulmuş olması ve ulaşımda yaşanan sıkıntılardır. Bu belirtilen sebepler ve sorunlar çalışmanın yapılmasında belirleyici faktörler olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kuruçay Havzası, Malatya, Nüfus, Yerleşme, Ekonomi, Kırsal

ABSTRACT**Master Thesis****THE GEOGRAPHY HUMAN AND ECONOMIC OF THE KURUCAY BASIN
DOWN STREAMBED (MALATYA)****Emre BUDAK****The University Of Firat****The Institute Of Social Science****The Department Of Geography****Elazığ-2018, Page XIV+166**

Kurucay basin; Eastern Anatolia Region, Upper Euphrates Department, Inner Taurus Depression Region, Malatya Basin Sub-region. The study site is located 40 km north of the city of Malatya. Hekimhan District and Arguvan District are located to the north of basin. To the east is Baskil District of Elazığ and Dilek Town of Malatya to the south. The study area has a surface area of 481 km². Kurucay, which gives its name to basin, passes through the center of the basin. Kurucay 's two important sheds are located within the boundaries of the working area in the Hırın Stream and Hasır Stream.

The study showed a steady increase between 1980 and 2000 when the population showed a dynamic increase between 1935 and 1980. In the census years after 2000, there was a dynamic decline in the working field. The most important feature of the study area in terms of population is continuous migration and seasonal change of migrations.

The history of settlements in the research area dates back to the early ages. The D-875 Malatya-Sivas highway passing through the basin proved to be a good way to use Silk Road from the early ages. A large majority of the settlements in the study area can be described as permanent settlements. Examples of permanent settlements are neighborhoods, peasants and villages. Temporary settlements in the field of research are mostly vineyard houses and highland houses used by livelihooders.

In the study area, 41% of the agricultural area is composed of slices, 37% of them are forests and shrubs, 5% are meadows and pastures and 17% are settlements, marshes and water surface. Apricot is the main agricultural product grown in the field. Apricot is the most important source of livelihood and in the summer the population is increasing due to apricot farming. Apart from this, wheat, barley, alfalfa, vetch, legumes and vineyard are cultivated in the basin. However, these mentioned agricultural products are not usually commercial purposes. In the southern part where animal husbandry is raised

and the ridge is reduced, cattle breeding and poultry farming are carried out in general, while small cattle breeding activities are carried out in the northern part where unevenness and raising are increased. Other economic activities include the presence of gas stations on the roadside due to the fact that the research area is located on a significant route, and the accumulation of fine materials such as pebbles and sand in the mouth where the stream is poured under the influence of Kurucay.

As in our country's rural areas, the biggest problems in the field of study are; the problems of land use, and the fact that settlements in rural areas where the land is rugged have been set up in disjointed areas, and are the problems of transportation. These causes and problems have been decisive factors in the study.

Keywords: Kuruçay Basin, Malatya, Population, Settlement, Economi, Rural



İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
Şekiller Listesi	VIII
Tablolar Listesi	IX
Fotoğraflar Listesi	XI
Haritalar Listesi	XII
ÖNSÖZ	XIV
I. BÖLÜM	
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri	1
1.2. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Metodolojisi	7
II.BÖLÜM	
2.KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRININ NÜFUS COĞRAFYASI	11
2.1. Nüfusun Gelişimi	11
2.2. Göçler	27
2.2.1. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Dışarıya Göçler	28
2.2.2. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırına Dışarıdan Gelen Göçler	34
2.2.3. Mevsimlik Göçler ve Günübürlük Hareketler	35
2.3. Nüfusun Yaş ve Cins Yapısı	41
2.4. Nüfus Dağılışı	50
2.5. Nüfus Yoğunluğu	57
2.5.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	57
2.5.2. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu	63
2.6. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Gruplarına Bölünüşü	68
2.7. Nüfusun Eğitim Durumu	69
III.BÖLÜM	
3.KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRI'NIN YERLEŞME COĞRAFYASI	74
3.1. Yerleşmelerin Tarihçesi	74
3.2. Yerleşmeler Üzerinde Etkili Olan Faktörler	76
3.3. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşme Tipleri	82
3.3.1. Geçici Yerleşmeler	82
3.3.1.1. Bağ-Bahçe Evleri	82
3.3.2. Devamlı Yerleşmeler	83
3.3.2.1. Mezralar	83
3.3.2.2. Mahalleler	85

VII

3.3.2.3. Köyler	86
3.3.2.3.1. Köylerin Şekil Bakımından Sınıflandırılması.....	86
3.3.2.3.2. Köylerin Yerleşme Dokusu Özellikleri	88
3.3.2.3.3. Köylerin İdari Yapısı ve Adlarına Göre Sınıflandırılması.....	90
3.3.2.3.4. Kuruluş Yeri Bakımından Yerleşmeler	91
3.3.2.3.5. Geçim Kaynaklarına Göre Köylerin Özellikleri.....	95
3.3.2.3.6. Köylerde Nüfus Miktarı- Yüzölçümü İlişkisi	96
3.4. Meskenler.....	97
3.4.1. Meskenleri Etkileyen Doğal ve Beşeri Faktörler	97
3.4.2. Meskenlerin Özellikleri	100
IV. BÖLÜM	
4.KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRININ EKONOMİK COĞRAFYASI.....	108
4.1. Ekonomik Faaliyetleri Etkileyen Faktörler	108
4.1.1. Doğal Faktörler	108
4.1.2. Beşeri Faktörler.....	118
4.2. Ekonomik Faaliyetler	128
4.2.1. Tarımsal Faaliyetler	128
4.2.1.1. Tahıl Tarımı	128
4.2.1.2. Yem Bitkileri	130
4.2.1.3. Kayısı Yetiştiriciliği.....	131
4.2.2. Hayvancılık.....	135
4.2.2.1. Büyükbaş Hayvancılık.....	136
4.2.2.2. Küçükbaş Hayvancılık.....	137
4.2.2.3. Kümes Hayvancılığı	137
4.2.3. Diğer Ekonomik Faaliyetler.....	137
4.2.3.1. Kum Ocakları	137
4.2.3.2. Lokantalar ve Benzinlikler	138
4.2.4. Ulaşım.....	139
V. BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	144
KAYNAKÇA.....	151
Ek; Köy Bilirkişi Anketi	159
Ek; Tez Orjinallik Raporu.....	165
ÖZGEÇMİŞ	166

Şekiller Listesi

Şekil 1. Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının Genel Görünümü(Güneydoğudan- Kuzeybatıya)10	
Şekil 2. Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Değişimi	14
Şekil 3. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Nüfus Artış Hızı(Dönemlik) (%0)	15
Şekil 4. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırını, Malatya İli Kırsal Nüfusu ve Türkiye Kırsal Nüfusunun Periyotlarla Nüfus Artış Hızları ve Nüfus Artış Oranları	17
Şekil 5. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 1980 ve 2017 Yıllarında Ortalama Hane Büyüklüğü	20
Şekil 6. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Sayım Yıllarına Göre Erkek ve Kadın Nüfusları....	43
Şekil 7. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 2008 ve 2015 Yıllarında Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü	44
Şekil 8. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Nüfus Piramidi(2008).....	49
Şekil 9. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yıllara Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Değişimi	58
Şekil 10. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yıllara Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Değişimi	64
Şekil 11. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Gruplarına Göre Oranı	69
Şekil 12. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Eğitim Durumu(2008-2015)	72
Şekil 13. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Farklı Şekillere Sahip Köyler	87
Şekil 14. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Toplu Dokuya Sahip Fethiye Kasabası.....	89
Şekil 15. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırındaki Yerleşmelerin Jeomorfolojik Birimlere Göre Dağılışı	92
Şekil 16. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Meskenlerin Yapı Malzemesine Göre Durumu..	101
Şekil 17. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Oda Sayısına Göre Durumu	102
Şekil 18. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Kat Sayısına Göre Durumu	103
Şekil 19. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Şekillerine Göre Durumu	104
Şekil 20. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Örtü Malzemeleri	105
Şekil 21. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Hâlihazır Durumu	106
Şekil 22. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Ağıl ve Ahırın Meskenlerdeki Yeri	107
Şekil 23. Kuruçay'ın Ağız Kısımındaki Tarım Alanları	112
Şekil 24. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazi Kabiliyet Sınıfları.....	116
Şekil 25. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazinin Türü ve Kullanım Şekli.....	119
Şekil 26. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarımsal Arazilerin Varlığı.....	120
Şekil 27. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında İşletme Büyüklüğü Gruplarına Göre Parsel Sayısı Oranları	121
Şekil 28. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarım Alanları, Kullanım Türü ve Oranları.....	129

Tablolar Listesi

Tablo 1. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 1560 yılı Nüfus Durumu	12
Tablo 2. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Nüfusu(1935-2017).....	12
Tablo 3. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Nüfus Artış Hızı, Nüfus Artış Oranı, Yıllık Ortalama Artış Miktarı ve Aritmetik Artış Hızı(1935-2017).....	13
Tablo 4. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı, Malatya İli Kırsal Nüfusu ve Türkiye Kırsal Nüfusunun Periyotlarla Nüfus Artış Hızları ve Nüfus Artış Oranları	16
Tablo 5. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Malatya ve Türkiye Kırsal Nüfusuna Oranı.....	18
Tablo 6. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 1980 ve 2017’de Ortalama Hane Büyüklüğü.....	20
Tablo 7. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırındaki Yerleşmelerin 1935-2017 Yılları Arası Nüfus Miktarları	24
Tablo 8. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Malatya ve Diğer İllere Gerçekleşen Göçler	28
Tablo 9. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Yurtdışına Gerçekleşen Göçler	29
Tablo 10. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırına Doğru Dışarıdan Gerçekleşen Göçler ve Geldikleri Yerler	34
Tablo 11. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı’na Doğru Gerçekleşen Mevsimlik Göç Hareketi ve Geldikleri Yerler	36
Tablo 12. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının 2017 Yılı Yaz ve Kış Mevsimi Nüfusları ile Fizyolojik Nüfus Yoğunlukları	37
Tablo 13. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır’ında Sayım Yıllarına Göre Erkek ve Kadın Nüfusları	42
Tablo 14. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Nüfusunun 2008 ve 2015 Yıllarındaki Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Grupları Miktarı ve Oranları ile Bağımlı Nüfus Oranları.....	44
Tablo 15. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Yaş Gruplarına ve Cinsiyet Yapısına Göre Dağılımı(2008).....	45
Tablo 16. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüğü(1980)	52
Tablo 17. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüğü(2000)	52
Tablo 18. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüğü(2017)	53
Tablo 19. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Yerleşim Yerlerinin 1980, 2000 ve 2017 Yılları Aritmetik Nüfus Yoğunlukları	58
Tablo 20. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Yerleşmelerinin 1980, 2000 ve 2017 Yılları Fizyolojik Nüfus Yoğunlukları.....	63
Tablo 21. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Gruplarına Bölünüşü	68
Tablo 22. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Mezun Olunan Eğitim Durumuna Göre Nüfusu(2008)	71
Tablo 23. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Mezun Olunan Eğitim Durumuna Göre Nüfusu(2015)	

.....	71
Tablo 24. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Eğitim Düzeylerine Göre Durumu(2008 ve 2015)	71
Tablo 25. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Eğitim Düzeylerine Göre Durumu(2008 ve 2015)(%)	72
Tablo 26. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılımı	80
Tablo 27. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Bağlı Oldukları Yerleşmelere Göre Mezralar	84
Tablo 28. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Şekil Yönünden Ayrımı	87
Tablo 29. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Yerleşimlerin Doku Bakımından Sınıflandırılması	88
Tablo 30. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Eski İsimleri.....	91
Tablo 31. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ındaki Yerleşmelerin Jeomorfolojik Birimlere Göre Dağılışı.....	92
Tablo 32. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Yerleşmelerin Geçim Kaynaklarına Göre Durumu	95
Tablo 33. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Toplam Arazi Miktarı.....	96
Tablo 34. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Meskenlerin Yapı Malzemesine Göre Durumu	101
Tablo 35. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Oda Sayısına Göre Durumu	102
Tablo 36. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Kat Sayısına Göre Durumu	103
Tablo 37. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Şekillerine Göre Durumu.....	104
Tablo 38. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Örtü Malzemeleri.....	105
Tablo 39. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Hâlihazır Durumu.....	106
Tablo 40. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Ağıl ve Ahırın Meskenlerdeki Yeri.....	107
Tablo 41. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazi Kabiliyet Sınıfları ve Alanları	116
Tablo 42. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazinin Türü ve Kullanım Şekli	118
Tablo 43. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarımsal Arazilerin Varlığı	119
Tablo 44. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında İşletme Büyüklükleri.....	121
Tablo 45. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Ortalama Parsel Büyüklüğü.....	122
Tablo 46. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırındaki Yerleşmelerde Tarım Aletleri	123
Tablo 47. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarım Alanları, Kullanım Türü ve Oranları	129
Tablo 48. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 2017 Yılı Kayısı Üretimi.....	134
Tablo 49. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşim Yerlerine Göre Hayvan Sayısı.....	135
Tablo 50. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Taşıt Sayısı(1980)	141
Tablo 51. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Taşıt Sayısı(2017)	142

Fotoğraflar Listesi

Fotoğraf 1. Malatya- Sivas karayoluna paralel olarak akan Gövük Köyü yakınlarından geçen Kuruçay'ın Aşağı çığırı.....	10
Fotoğraf 2. Yazihan İlçesi'nde Abdurrahman Serttaş İlk ve Ortaokulu(2017 yılında 56 Öğrenci İlkokulda, 65 Öğrenci Ortaokulda Okumaktadır)	70
Fotoğraf 3. Balaban Köyü Yakınlarında Sadece İlkbahar ve Yaz Aylarında Kullanılan Bahçe evi ve Tarımsal Aletlerin Muhafaza Edilmesi İçin Evin Yanına Eklenti Olarak Kurulan Depo	83
Fotoğraf 4. Yeşilpınar Köyü'ne Bağlı Katil Mezrası	85
Fotoğraf 5. Çalışma Sahasında Toplu Dokudaki Yerleşme Örneği: Fethiye Kasabası.....	89
Fotoğraf 6. Vadi İçerisinde Yer Alan Gövük Köyü (Kuzeydoğudan- Güneybatıya)	93
Fotoğraf 7. Kerpiç Meskenlere Bir Örnek; Karaca Köyü(Güneydoğudan- Kuzeybatıya).....	97
Fotoğraf 8. Kırsal Yerleşmelerde Şehirselleşme Mimariyle Yapılan Meskenlere Bir Örnek; Girmana Kasabası	98
Fotoğraf 9. Çalışma Alanında Eski ve Yeni Mesken Tipine Örnek; Balaban Köyü	101
Fotoğraf 10. Beşik ve Kıрма Çatı Örnekleri; Yeşilpınar Köyü	104
Fotoğraf 11. Fethiye Kasabasında Yoğun Olarak Yapılan Tahıl Tarımı ve Yem Bitkileri Yaz Mevsimi Sonunda Hasat Edilmektedir.....	131
Fotoğraf 12. Gövük Köyü Yakınlarında Kayısı Bahçeleri.....	132
Fotoğraf 13. Kayısının Kurutulması İçin İnşa Edilen İslim Evleri; Eğribük Köyü	133
Fotoğraf 14. İslimleme İşlemi Sonrası Güneşte Kurutulmaya Bırakılan Kayısı; Eğribük Köyü	134
Fotoğraf 15. Eğribük Köyünde Yer Alan 500 Hayvan Kapasiteli Büyükbaş Hayvan Çiftliği .	136
Fotoğraf 16. Eğribük Köyü Yakınlarındaki Kum Ocağı İşletmesi	138
Fotoğraf 17. D-875 Karayolu kenarında yer alan bir Benzin İstasyonu	139

Haritalar Listesi

Harita 1. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Lokasyon Haritası	2
Harita 2. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Fiziki Haritası	3
Harita 3. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Topoğrafya Haritası	6
Harita 4. Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının(Malatya) Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü Haritası(1980)	21
Harita 5. Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının(Malatya) Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü Haritası(2017)	22
Harita 6. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Malatya ve Diğer İllere Gerçekleşen Göçler(1981 Öncesi)	30
Harita 7. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından(Malatya) Yurtdışına Gerçekleşen Göçler(1981 Öncesi)	31
Harita 8. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Malatya ve Diğer İllere Gerçekleşen Göçler(1981 Sonrası)	32
Harita 9. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından(Malatya) Yurtdışına Gerçekleşen Göçler(1981 Sonrası)	33
Harita 10. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Yaz Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası	39
Harita 11. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Kış Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası	40
Harita 12. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının 0-14 Yaş Bağımlı Nüfus Haritası	46
Harita 13. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Aktif Nüfus Haritası	47
Harita 14. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının 65+ Yaş Bağımlı Nüfus Haritası	48
Harita 15. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Nüfus Dağılışı Haritası(1980).....	54
Harita 16. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Nüfus Dağılışı Haritası(2000).....	55
Harita 17. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Nüfus Dağılışı Haritası(2017).....	56
Harita 18. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası(1980)	60
Harita 19. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2000)	61
Harita 20. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2017)	62
Harita 21. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası(1980)	65
Harita 22. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2000)	66

Harita 23. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2017)	67
Harita 24. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Eğitim Düzeyi Haritası(2015).....	73
Harita 25. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Jeoloji Haritası	78
Harita 26. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında(Malatya) Yerleşmelerin Dağılışı Haritası	81
Harita 27. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Jeomorfoloji Haritası	94
Harita 28. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında(Malatya) Mesken Dağılışı Haritası	99
Harita 29. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Erozyon Haritası	110
Harita 30. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Arazi Kullanım Haritası.....	111
Harita 31. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Toprak Haritası	114
Harita 32. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Arazi Kabiliyet Haritası	117
Harita 33. Balaban Köyü Arazi Kullanım Haritası	125
Harita 34. Alican Köyü Arazi Kullanım Haritası	127
Harita 35. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Ulaşım Haritası	143

ÖNSÖZ

Çalışma sahası olan Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı incelendiğinde iki farklı ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Çalışma alanı; Yazıhan İlçesi ve Hekimhan İlçesi'nin bir kısmını içine almaktadır. Çalışmada genel olarak belirlenen morfolojik sınır içerisindeki yerleşmelerin nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyet gibi özellikleri ele alınmış, bu belirtilen özellikler coğrafi bakış açısıyla yorumlanmaya çalışılmıştır. Fiziki coğrafya özellikleri ise farklı akademik çalışmalardan irdelenerek aktarılmıştır.

Havza'nın araştırma alanı olarak seçilmesinin sebebi sahanın kendi içerisinde nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyet bakımından oldukça farklı bir yapıya sahip olmasıdır. Havza'nın kendi içerisindeki bu denli farklılık oluşturması çalışma sahasının genel olarak fiziki özellikleri (jeomorfoloji, yükselti, iklim, toprak tipi vb.) ile ilgilidir. Fiziki şartlar yöre halkının ekonomik faaliyetlerini, yerleşmelerin yapısını ve nüfus özelliklerini bariz şekilde etkilemiştir.

Çalışma genel olarak dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırma sahasının konumu, genel fiziki özellikleri ve yönteminden, ikinci bölümde çalışma alanının nüfus özelliklerinden, üçüncü bölümde yerleşme özelliklerinden ve en son yani dördüncü bölümde havzada gerçekleşen ekonomik faaliyetlerden bahsedilmiştir. Sonuç kısmında ise çalışmanın başından sonuna elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmanın başından sonuna kadar geçen süre içerisinde yardım eden ve beni destekleyen danışman hocam **Prof.Dr. Zeki BOYRAZ**'a, çalışmam boyunca tavsiyelerde bulunan hocalarım **Arş. Gör. Dr. Fethi Ahmet CANPOLAT**'a, **Arş. Gör. Ahmet TOPRAK**'a, çalışmada emeği geçen **Enes KARADENİZ**'e, Malatya'nın yüreği temiz insanlarına ve son olarak beni destekleyen, yol gösteren *anne ve babama* teşekkürlerimi arz ederim.

Emre BUDAK

Elazığ- 2018

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

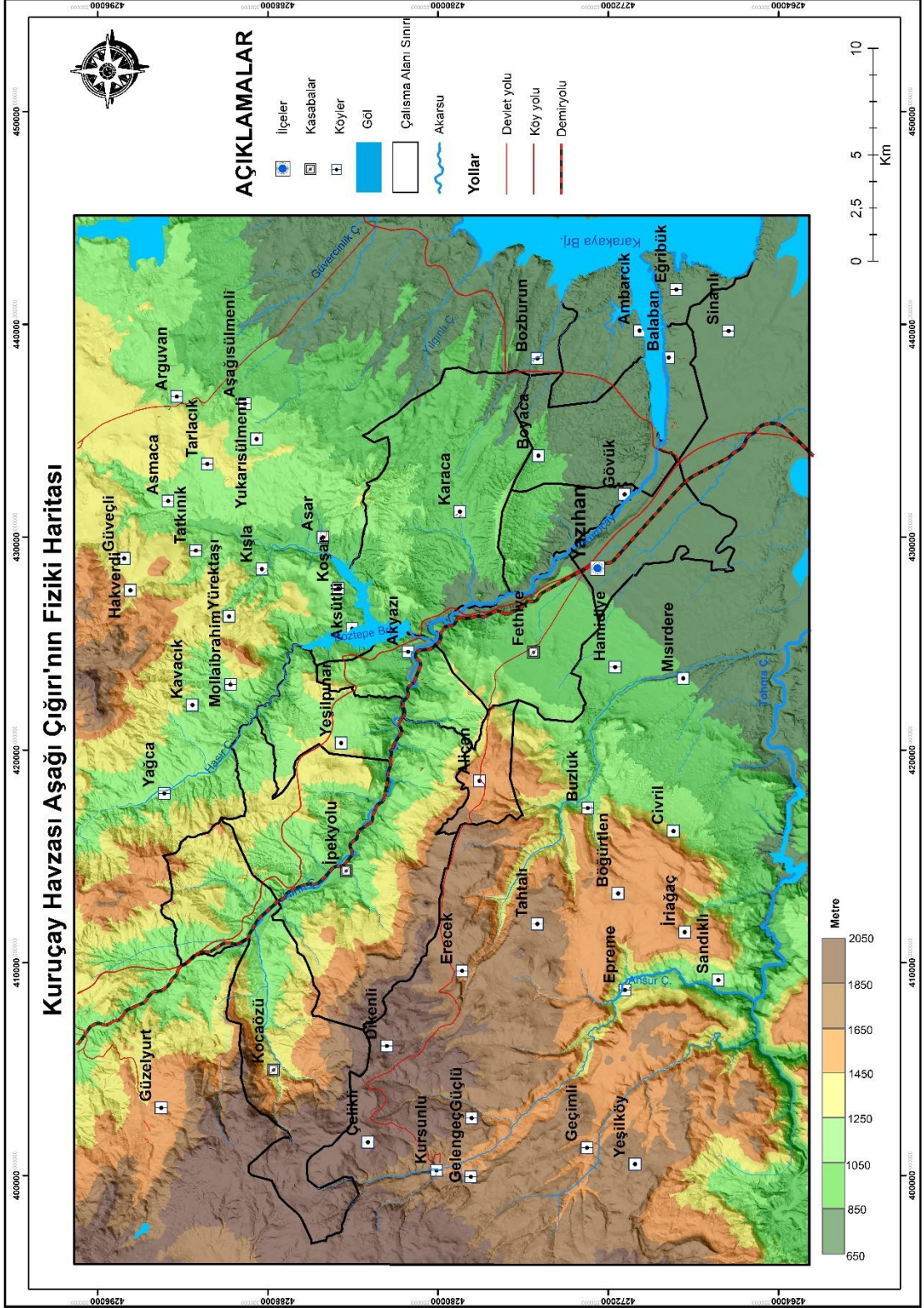
1.1.Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri

Kuruçay havzası aşağı çığırındaki yerleşmeler Malatya şehrinin kuzeyinde yer alır. Çalışma alanı güneydoğu-kuzeybatı yönlü bir uzanış göstermektedir. Havzanın tamamı Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer almaktadır. Havzanın batısında, Toroslar dağ sisteminin kuzey bölümündeki Yılanlı dağları yer alırken güneyinde ise Malatya ovası ve Karakaya Baraj gölü yer almaktadır(Harita 1, Fotoğraf 1, Şekil 1).

Çalışma alanı ayrıntılı olarak doğal sınırların etkisiyle belirlenmiştir. Bu doğal sınırlar genel olarak KB-GD yönlü oluşmuştur. Dolayısıyla çalışma alanı olarak seçilen Kuruçay Havzası aşağı çığırında KB-GD yönlü uzanmaktadır. Buna göre havzanın güneydoğusundan sırasıyla Kuruçay'ın Karakaya Barajına döküldüğü yerde Ballıkoyak Tepesi(1086 m) ile başlayan sınır, Karyağan Tepesi'ne(1112 m) ve ilerisindeki Katil Tepe'ye(1063 m) oradan devamında Yazdamı Tepesi'nden(1312 m) 90° kavisle kuzeybatıya doğru İmanlıkır Tepesi(1340 m) ile birleşir. Daha sonra batı istikametinde Ziyaret Tepe(1433 m) ve havzanın en yüksek noktalarından biri olan Karakale Tepesi(1810 m) zirvesi ile devam eder. Havza tekrardan büyük bir eğilim göstererek güneye doğru ilerler. Havza'da kuzeyden güneye doğru inildikçe yükselti azalır. Güneydoğu istikametinde ise sırasıyla Gölünkaş Tepe(1630 m), Alabasar Tepe(1713 m), Ardıçlı Tepe(1640 m) ve Kuşkonmaz Tepe(1037 m) ile son bulur. Kuruçay'ın batısında sınırını oluşturan havza ise Tohma Çayı Havzası'dır. Bu büyük iki havza güneyde Malatya Ovası ile birleşir(Harita 2).

Çalışma alanı beşeri olarak sınırlandırıldığında ise kuzeyinde Hekimhan ve Arguvan İlçeleri, güneyinde Malatya İli, batısında Yazihan İlçesi ve doğusunda Elazığ'a bağlı Baskil İlçesi yer alır. Havzaya adını veren Kuruçay ise havzanın tam ortasından geçmektedir. Kuruçay'ın iki önemli kolu Hırın Çayı ve Hasır Çayı'da çalışma alanı sınırları içinde yer almaktadır. Havza tabii bir yol güzergâhı üzerinde yer almaktadır. D-875 (Malatya-Sivas) karayolu Havzanın güneydoğusundan başlayıp kuzeydoğusuna kadar bir uçtan diğer uca uzanmaktadır.

Çalışma alanı 1/25.000 ölçekli topoğrafya haritasında K39 b3, K39 c1, K39c2, K40 a4, K40 c1, K40 c4, K40 d1, K40 d2, K40 d3 paftaları içerisinde yer alır.



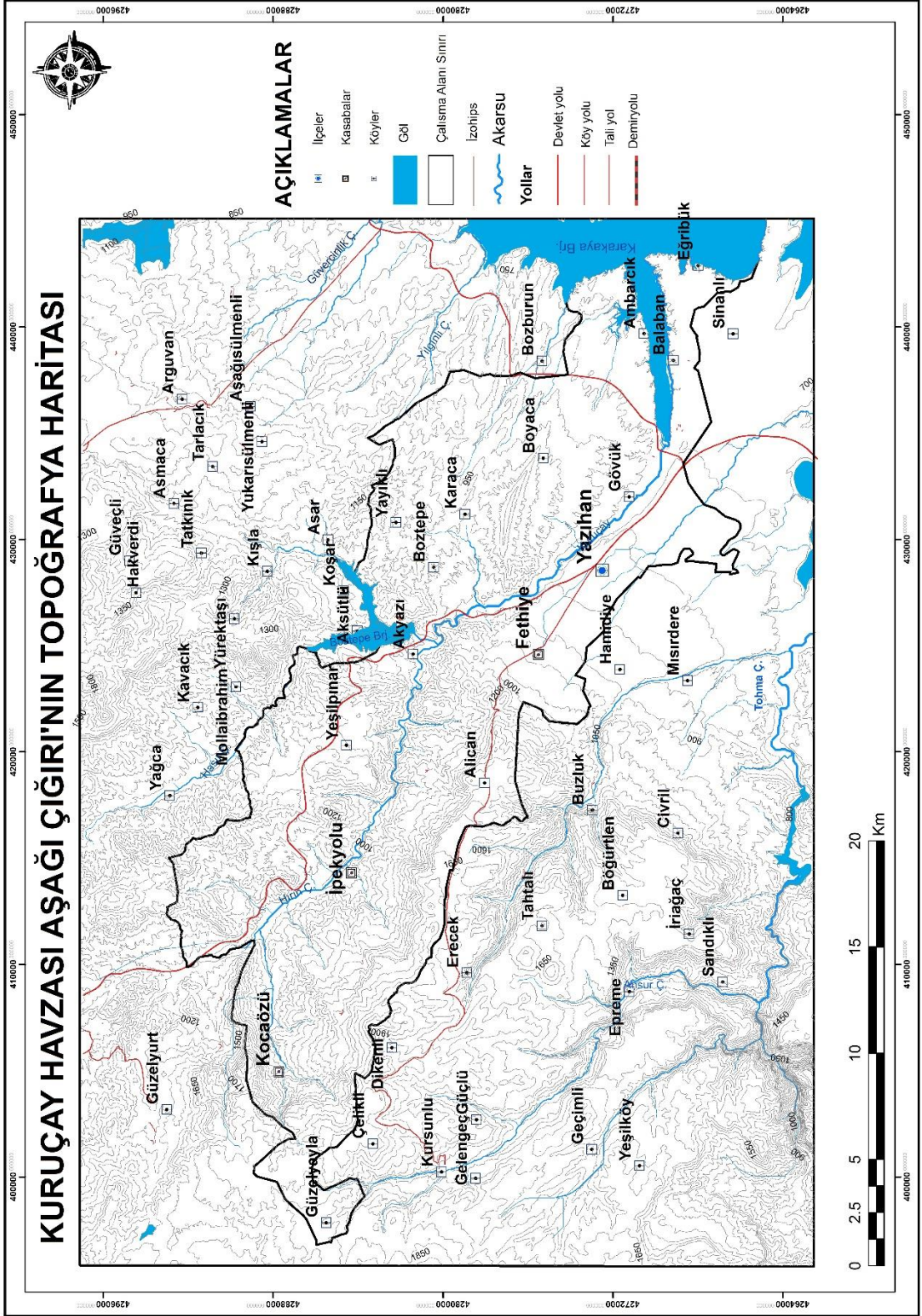
Çalışma sahası genel olarak Paleozoikten günümüz Kuaterner'e kadar farklı dönemler içerisinde meydana gelen metamorfik, tortul ve volkanik kayalardan oluşmuştur. Litolojik ve jeomorfolojik açıdan karışık bir sahaya karşılık gelmektedir.

İnceleme alanının temelini Jura – Alt Kretase yaşlı Horasançal formasyonu oluşturmaktadır. Geç Kampaniyen döneminde bölgeye İç Toros Okyanusunun kapanması sırasında Hocalıkova Ofiyoliti bölgeye kuzeyden – güneye doğru yerleşmiştir. Kampaniyen sırasında Hekimhan – Yazıhan havzasının açılmasıyla birlikte bölgede transgresyonun başlaması, bununla birlikte Hekimhan formasyonu uyumsuzlukla bölgedeki yaşlı birimleri örtmüştür. Paleosen yaşlı Medik Formasyonu açısız uyumsuzlukla Horasançal ve Hekimhan formasyonların, uyumsuz seri olarak da Hocalıkova ofiyolitini uyumsuz seri olarak bölgeye yerleşmiştir. Orta Eosen döneminde Tohma formasyonu Medik formasyonunu açısız uyumsuzlukla üzerlemiştir. Üst Eosen sonunda havzanın tekrar kapanması sırasında Leylek volkanikleri bölgeye yerleşmiştir. Oligosen döneminde Yeşilpınar Formasyonu Leylek volkaniklerini uyumsuzlukla üzerlemektedir. Alt Miyosen döneminde ikinci transgresyonun başlamasıyla birlikte Çavuş ve Ansurçay Formasyonları havzada çökelmişlerdir. Orta – Üst Miyosen döneminde havzanın muhtemelen sol yönlü doğrultu atımlı Malatya – Ovacık Fay zonu ile giderek sığlaşan ve fay zonu boyunca bazı yerlerde kapalı gölsel alanların gelişmeleri ile denizden uzak kalan alanlarda gölsel karakterli Akyar formasyonu çökelmiştir. Aynı dönemde Malatya Fay Zonu'nun da etkisiyle, fay zonu boyunca Yamadağ volkanikleri gelişmiştir. Yamadağ volkanitleri, Plio-Kuaterner yaşlı içerisinde yumuşak deformasyonu yapıları bulunan, gölsel karakterli yer yer bazalt seviyeleri içeren Parçikan formasyonu tarafından uyumsuzlukla üzerlenmiştir. Kuaterner yaşlı Mısırdere formasyonu açısız uyumsuzlukla Parçikan formasyonunu üzerlemiştir. Günümüzde ise güncel alüvyonlar bölgede çökelmişlerdir(Sevimli, 2009, s.1,2). Çalışma sahasının kuzeyine denk gelen alandaki Kocaözü ve Girmana yerleşmeleri ise jeolojik anlamda Kocaözü formasyonuna denk gelmektedir. Kireçtaşı ve killi kireçtaşı litolojisinden oluşan bu formasyon Kocaözü Kasabası'nda gözlemlendiği için Kocaözü formasyonu olarak nitelendirilmiştir(Bozkaya, 1991, s.66).

Havzanın tamamına baktığımızda yer şekilleri açısından yükselti ve eğimin kuzey kesimde arttığı gözlemlenmektedir. Bu eğim ve yükseltinin fazlalığının sebebi Kuruçay ve yan kollarının açmış olduğu alanlara denk gelir. Yerleşme bakımından bu alanlar çalışma sahasının kuzeyindeki Kocaözü, Yeşilpınar, Alican ve Girmana kasabalarıdır.

Çalışma sahasındaki düzlük alanlar ise Kuruçay'ın ağız kısmında yer almaktadır. Bu alanlar araştırma alanının güneyine karşılık gelmektedir. Yazıhan, Fethiye, Gövük, Akyazı, Balaban, Eğribük, Karaca, Boyaca ve Ambarcık yerleşmeleri genel olarak düz sahalarda kurulan yerleşmelerdir. Sahanın en yüksek noktasını Yılanlı Dağ'ın zirvesini oluşturan Karakale Tepe(1810 m) oluştururken en alçak noktasını 676 m ile Fırat nehrine dökülen alan oluşturmaktadır. Havza'nın oluşturduğu alanın yükselti farkı ise 1134 m'dir(Harita 3).





Harita 3.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Topoğrafya Haritası

Çalışma alanı, genel olarak yazları sıcak ve kurak, kışları yağışlı ve az soğuk olan bölgede bozulmuş Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Kuraklık son zamanlarda oldukça artmıştır. Bölgede son yıllara kadar 12 ay akar halde olan Kuruçay ve yan kolları Hasır Çayı ve Hırın Çayı gibi büyük su kaynakları yazları kurumaktadır. Bölgede ölçülen en yüksek sıcaklık değeri 42,5°C'dir. Bölgenin en önemli akarsuyu B-D uzanımlı ve Karakaya Baraj gölüne dökülen Tohma Çayı'dır. Bunun dışında KB-GD uzanımlı Ansur çayı, KB-GD uzanımlı Kuruçay, İnceleme alanının kuzeydoğusunda yer alan KB-GD akış yönüne sahip Hırın Çayıdır. Bu suları besleyen yazları akmayan dereler vardır. Bunlar; Karanlık Dere, Pamuk Dere, Gök Dere, Kurucuova Dere ve Tecer Deresidir. Bölgenin güneydoğu kesimleri her mevsim arazi çalışmasına uygun olmasına rağmen, Kuzey, Kuzeybatı, Kuzeydoğu ve Batı kesimleri özellikle yükseklikleri 1800 metreye varan yüksek plato kesimleri Kasım-Mayıs ayları arasında iklim şartlarından mümkün olmamaktadır(Sevimli, 2009, s.13).

Çalışma sahasında büyük toprak tiplerinden hepsi görülmektedir. Zonal topraklardan kireçsiz kahverengi, kırmızı kahverengi ve kahverengi topraklar araştırma sahasının büyük bölümünü oluşturur. Azonal topraklardan alüvyal ve kollüvyal topraklar Kuruçay'ın yakın çevresinde ağız kısmında görülür. Son olarak intrazonal topraklardan solonçak ve kahverengi orman toprakları ise çalışma alanının kuzey ve yüksek kesimlerinde yoğunlaşmıştır. En fazla yayılış gösteren alt toprak grubu ise kahverengi topraklardır.

Çalışma alanı bitki örtüsü bakımından oldukça fakir olup, orman bulunmamaktadır. Az eğimli yamaçlarda bodur meşe türleri yetişmektedir. Yerleşim yerlerine ve akarsu kenarlarına yakın yerlerde bitki örtüsü daha zengin ve çeşitlidir. Bu alanlarda başta kayısı ağacı olmak üzere, dut, armut ve ceviz ağaçları yer almaktadır. Ayrıca doğal olarak yetişen iğde ağaçları bulunmaktadır. Çalışma alanının yüksek kesimlerinde en önemli geçim kaynağı hayvancılık ve kayısı yetiştiriciliğidir. Yazıhan ovası gibi düzlük alanlarda ise en önemli geçim kaynağı tarım olup, en çok buğday ekimi yapılmaktadır. Ayrıca karpuz ekimi yapılan yerlerde bulunmaktadır. Bölgenin genelinde tek geçim kaynağı kayısı yetiştiriciliğidir(Sevimli, 2009, s.14).

1.2. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Metodolojisi

Coğrafyada ve bölgesel coğrafyadaki temel amaç doğal ortamla beşeriyet arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmadaki ana göstergeler ise çalışma alanının nüfus, yerleşme ve ekonomik olarak irdelenmesidir. Bu belirtilen beşeri özellikler mekânla

ilişkilendirilerek coğrafya biliminin ilkeleri ve kapsamı doğrultusunda değerlendirildiğinde çalışma amaç ve hedeflerine ulaşmış olacaktır.

Bilindiği üzere coğrafi olaylar iki şekilde incelenmektedir. Birincisinde coğrafi olaylar (fizikî, beşerî ve ekonomik) tek tek ele alınmakta ve ayrıntılarıyla analiz edilerek ortaya konmaktadır. Bu şekilde analitik metotla yapılan coğrafi incelemeler genel coğrafyayı oluşturur. Fakat coğrafyanın konusunu oluşturan doğal ve kültürel olaylar birbiriyle karşılıklı ilişki içindedir. Yani neden-sonuç bağları ile birbirine örülmüş topluluklar oluştururlar. İşte yeryüzü ünitelerinde farklı olarak meydana gelen bu gruplanmaların toplu bir halde birer bütün olarak incelenmesi ise bölgesel coğrafya sentezlerini oluşturur(Yiğit, 1996, s.359).

Genel olarak coğrafyanın tanımı başlı başına coğrafi çalışmalara yön verir niteliktedir. Tümertekin ve Özgüç'ün eseri olan Beşeri Coğrafya adlı eserinde belirtilen coğrafyanın tanımı bu bahsedilen olguları kanıtlar niteliktedir.

Coğrafyanın tanımı, özetle, birbiriyle bağlantılı şu üç konu meydana getirir:

- 1). *Coğrafya, önce, sözcük anlamına uygun olarak yeryüzündeki ya da yakınındaki olguların kaydedilmesi ve tasviri;*
- 2). *Belirli lokasyonlardaki olguların birbirleriyle bağlantılarının incelenmesi;*
- 3). *Özellikle değişken olarak mekânın önemini ayırt edecek, mekânsal boyutu olan her tür sorunun incelenmesini kapsar.*

Fiziki ve beşeri coğrafyada araştırma ve incelemelerde genel izlenen yol sistematik ya da konusal olarak anılan yaklaşımdır ki buna alışılmış şekilde “*sistematik coğrafya*” da denilebilir. Bu, coğrafyadaki yaklaşımlardan birisini oluşturur. İkinci yaklaşım ise, birazdan değinilecek olan, fiziki ve beşeri çeşitli elemanları birlikte ele alan ya da bunları birbiriyle yoğuran yaklaşımdır ki bu da bölgesel yaklaşım ya da “*bölgesel coğrafya*”dır. Yinelerseniz, bu iki bakış açısı coğrafyanın alt kolları değil, coğrafyada yapılacak inceleme ve araştırmalara bir yaklaşım biçimini oluştururlar(Tümertekin ve Özgüç, 2015, s.42,43). Çalışma sahası seçilirken genel anlamda bölgesel coğrafyanın ilkeleri göz önünde bulundurularak irdelenerek çalışılmış, araştırma alanının yerleşme, nüfus ve ekonomik olarak çevresi ile olan benzerlikleri ve farklılıkları incelenmiştir. Bütün bu çalışmalar yapılırken mekânın fiziki özellikleri göz önünde bulundurulmuştur.

Ulaşılan bulgular, belirlenen amaçlar ve gerekli ön hazırlık çalışmaları sonucunda çalışma alanının sınırları belirlenmiştir. Sınırı belirlenen çalışma sahasında 13 yerleşim yerinin tam anlamıyla yer almaktadır. Belirlenen yerleşim yerleriyle ilgili literatür

çalışması yapılmıştır. Çalışma alanının özelliklerini belirlemede bir kısım ölçekli topoğrafya haritalarından yararlanılmıştır. Bu topoğrafya haritaları genelde 1/ 25.000 ölçekli olup araştırma alanının fiziki şartlarını ortaya koymada oldukça etkili olmuştur. Yerleşim yerlerinin geçmiş yıllara ait verileri için Ankara'da bulunan T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan 1981 yılı Malatya köy envanter etüdü çalışması elde edilmiştir. İkinci bölümde yer alan Nüfus bölümüyle ilgili verilere TÜİK'ten erişilmiştir. Fakat kırsal alanlarda köylerin verileri eksik ya da olmayışından dolayı elde edilemeyen veriler işlenememiştir. Eksik olan veriler sahada anket yoluyla ortaya çıkarılırsa yine de nüfusla ilgili bazı veriler eksik kalmıştır. Elde edilen verilerle araştırma alanının nüfus özellikleri işlenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümdeki yerleşme ve mesken özellikleri ile ilgili çalışma yapılırken gerekli ilçe kaymakamlıkları ve belediyelerinden yardımlar alınmış, literatür taraması, arazi ve anket çalışmaları yapılmıştır. Bütün bu bilgiler elde edildikten sonra araştırma sahasında gerekli alanların fotoğrafları çekilmiş, haritalar oluşturulmuş ve coğrafi bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Son bölüm olan çalışma alanının ekonomik özellikleri oluşturulurken Malatya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünden gerekli veriler alınmış, arazi kullanım haritaları oluşturulmuş ve köylerin muhtarlarıyla sözlü anketler yapılmıştır. Elde edilen veriler irdelenerek ve bir araya getirilerek mikro arazi kullanım çalışması yapılmış, kesin sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sahası ile ilgili olarak elde edilen bulgular; tablo, grafik, harita ve şekiller ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu yorumlamalar coğrafyanın ilkelerine bağlı kalarak, coğrafi bir dil ile anlatılmıştır. Haritaların oluşumunda ArcGIS 10.4.1, Photoshop CC 2017 ve Google Earth Pro programları kullanılmıştır.



Şekil 1.Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının Genel Görünümü(Güneydoğudan- Kuzeybatıya)



Fotoğraf 1. Malatya- Sivas karayoluna paralel olarak akan Gövük Köyü yakınlarından geçen Kuruçay'ın Aşağı çığırı

II. BÖLÜM

2.KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRININ NÜFUS COĞRAFYASI

2.1. Nüfusun Gelişimi

M.Ö. 2. yüzyıl ile M.S. 14. yüzyıl arasında güncelliği korumuş olan İpek Yolu-Bakır Yolu'nu kullanan kervanların geçtiği bir yol güzergâhında bulunmaktadır. Buzluk Köyü'nde bulunan mağaralar bunu göstermektedir(Url 2. <http://www.yazihan.gov.tr>).

Sivas'tan güneye giden, Taşlıdere geçidi üzerinden Ulaş'a yönelen karayolu ve demiryolunun yer aldığı güzergâh Kulmaç Dağları ile Yılanlıdağ arasındaki Yağdonduran geçidi üzerinden Kangal ovasına ulaşır. Yol buradan güneye yönelerek Alacahan ve Hekimhan üzerinden Eskiköprü Çayını ve Kuruçay vadisini izleyerek Malatya ovasına ulaşır. Kızılırmak'ın güneyinde bulunan Intermediate ve Malatya boyalı kaplarına ait parçalar, Erken Tunç Çağında Yıldız Ovası'ndan Ulaş Ovası'na uzanan bir ticaret yolunun varlığına işaret etmektedir(Ökse, 2005, s.23-24).

Kuruçay Havzasında ilk yerleşmeler milattan öncelere dayanmaktadır. Çalışma alanı İpek Yolu -Bakır Yolu kervanlarının konakladığı Malatya-Sivas karayolu üzerinde yer almıştır. Roma, Bizans ve daha birçok uygarlığın etkisinde kalan daha sonra birçok medeniyetin eline geçen Kuruçay vadisindeki yerleşmeler Osmanlı devleti zamanında gelişme göstermiştir. Havzaya ait adı geçen devletlerin hükümdarlık dönemleri boyunca yalnızca Osmanlı Devleti dönemindeki 16.yy'da yapılan Tahrir kayıtlarında nüfus bilgilerine ulaşılmıştır. 1560 yılı kanuni devri Malatya Tahrir Defterlerine bakıldığında çalışma alanında 6 yerleşim yerinin nüfusu ile ilgili kayıtlar bulunmaktadır. Araştırma sahasında Ambarcık, Balaban, Hasan Bedrik(Fethiye), Karacalu(Karaca), Koca Özi(Kocaözü) ve Sarsap(Akyazı) haricindeki yerleşim yerleri 16. yy sonrası kurulmuş olan yerleşmelerdir. Sonradan kurulan yerleşmelerin tarihi kesin olmamakla birlikte muhtarlarla yapılan anketler sonucu 200-300 yıl öncesine dayanmaktadır. Bu yerleşim yerlerinden bazıları çeşitli komşu veya diğer illerden gelen aile ve toplulukların kurmuş olduğu köylerdir.

1560 yılında çalışma alanında 115 hane görülmektedir. Bu hane sayılarını Akyazı, Balaban, Ambarcık, Fethiye, Kocaözü ve Karaca köyleri oluşturmaktadır. 1560 yılına ait bilgilere göre ise toplam nüfus yaklaşık olarak 500 kişi kadardır.(Tablo 1).

Tablo 1. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 1560 yılı Nüfus Durumu

Köyler	1560		
	Hane	Neferan	Mücerred
Ambarcık	13	21	8
Balaban	43	67	24
Hasan Bedrik(Fethiye)	25	26	1
Karacalu(karaca)	-	-	-
Koca Özi(Kocaözü)	21	23	2
Sarsap(Akyazı)	13	18	5
Toplam	115	155	40

Kaynak: Malatya Tahrir Defteri (1560) (Yınanç, R., Elibüyük,M.,1983)

Tablo 2. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Nüfusu(1935-2017)

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1935	3495	2838	6333
1940	3022	3162	6184
1945	3401	3418	6819
1950	3690	3687	7377
1955	4493	4421	8914
1960	4621	4488	9109
1965	4963	5108	10071
1970	5551	5544	11095
1975	5735	5561	11296
1980	6048	5802	11850
1985	5464	5244	10708
1990	5587	5565	11152
2000	7445	7141	14586
2007	5413	5395	10808
2008	6105	6032	12137
2009	5905	5821	11726
2010	5484	5454	10938
2011	5728	5583	11311
2012	5555	5408	10963
2013	4635	4539	9174
2014	4082	4010	8092
2015	3741	3673	7414
2016	3693	3488	7181
2017	3521	3289	6810

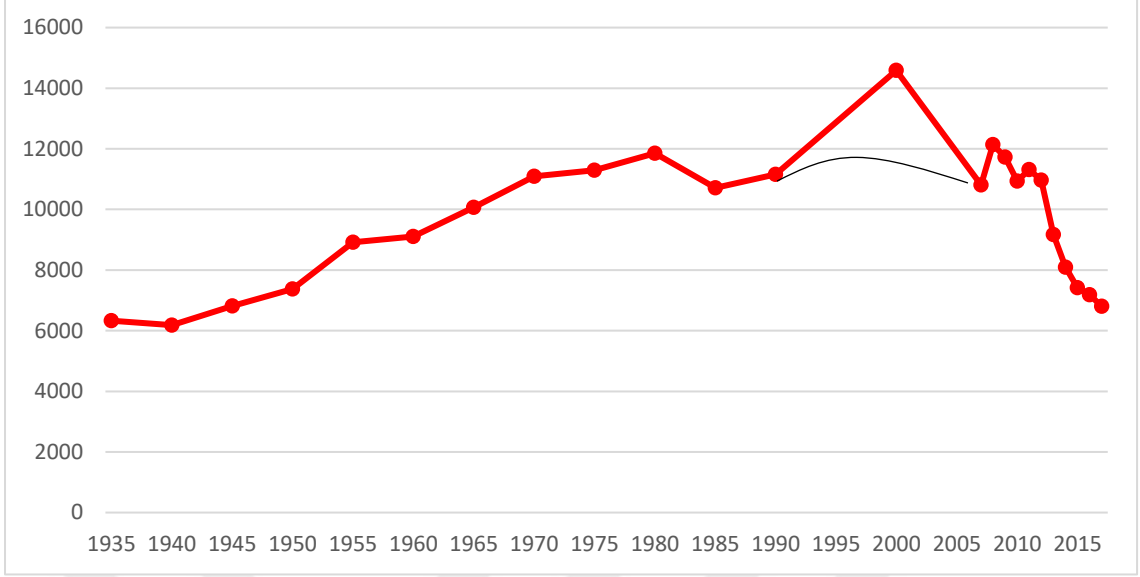
Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Tablo 3.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Nüfus Artış Hızı, Nüfus Artış Oranı, Yıllık Ortalama Artış Miktarı ve Aritmetik Artış Hızı(1935-2017)

Yıllar	Nüfus Miktarı (Kişi)	Nüfus Artışı (Kişi)	Dönemler	Nüfus Artış Hızı (%)	Nüfus artış oranı (%)	Yıllık Ortalama Artış Miktarı	Aritmetik Artış Hızı
1935	6333
1940	6184	-149		-4,8	-2,4	-29,8	-0,5
1945	6819	635	1940-1945	19,5	10,3	127,0	2,1
1950	7377	558	1945-1950	15,7	8,2	111,6	1,6
1955	8914	1537	1950-1955	37,9	20,8	307,4	4,2
1960	9109	195	1955-1960	4,3	2,2	39,0	0,4
1965	10071	962	1960-1965	20,1	10,6	192,4	2,1
1970	11095	1024	1965-1970	19,4	10,2	204,8	2,0
1975	11296	201	1970-1975	3,6	1,8	40,2	0,4
1980	11850	554	1975-1980	9,6	4,9	110,8	1,0
1985	10708	-1142	1980-1985	-20,3	-9,6	-228,4	-1,9
1990	11152	444	1985-1990	8,1	4,1	88,8	0,8
2000	14586	3434	1990-2000	26,8	30,8	343,4	3,1
2007	10808	-3778	2000-2007	-42,8	-25,9	-539,7	-3,7
2008	12137	1329	2007-2008	116,0	12,3	1329,0	12,3
2009	11726	-411	2008-2009	-34,5	-3,4	-411,0	-3,4
2010	10938	-788	2009-2010	-69,6	-6,7	-788,0	-6,7
2011	11311	373	2010-2011	33,5	3,4	373,0	3,4
2012	10963	-348	2011-2012	-31,2	-3,1	-348,0	-3,1
2013	9174	-1789	2012-2013	-178,2	-16,3	-1789,0	-16,3
2014	8092	-1082	2013-2014	-125,5	-11,8	-1082,0	-11,8
2015	7414	-678	2014-2015	-87,5	-8,4	-678,0	-8,4
2016	7181	-233	2015-2016	-31,9	-3,1	-233,0	-3,1
2017	6810	-371	2016-2017	-53,0	-5,2	-371,0	-5,2

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Şekil 2.Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Değişimi



Kaynak: DİE, Genel Nüfus Sayımları(1935-2000), TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları(2007-2017)

Türkiye’de ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmış olsa da bu sayımda köy yerleşmelerinin nüfusu ile ilgili sayım yapılmamıştır. Bu yüzden kırsal yerleşmeler ile ilgili sayımlara ancak 1935 yılından itibaren ulaşılmaktadır.

Çalışma alanını Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar geçen sürede nüfusunun gelişimini 2 ayrı döneme ayırabiliriz. Bunlar;

- 1)-1935-2000 Artış Dönemi
- 3)-2000-2017 Azalma Dönemi

1935-2000 Artış Dönemi

Bu dönemde yaklaşık iki katı bir artış göstererek (5517 kişi) %87,1’lik artış oranı görülmektedir. Araştırma sahasında idari sınır değişikliklerini göz ardı edecek olursak aslında 1980 yılına kadar dinamik bir nüfus artışı gerçekleşmiştir. Çalışma alanı genelinde nüfusun gelişimi bu dönemde yüksek doğum oranlarının olduğu bir döneme karşılık gelmektedir(Tablo 3-4, Şekil 3-4).Çalışma alanının 1985 yılı itibariyle nüfusu 10708 iken %-20,3’lük artış ile 2000 yılına gelindiğinde 14586 nüfus ile %26,8’lik artış göstermiştir. (Tablo 3-4, Şekil 3-4). Ülkemiz genelinde 1970’lerde yaşanan Avrupa’ya işçi göçü süreci ve burada da kendini hissettirmiş hem ülke içi büyük kentlere hem de Avrupa’ya bir göç süreci yaşanmıştır. Bu göçlere bağlı olarak sahada nüfus artışında belirgin bir duraklama göze çarpmaktadır.

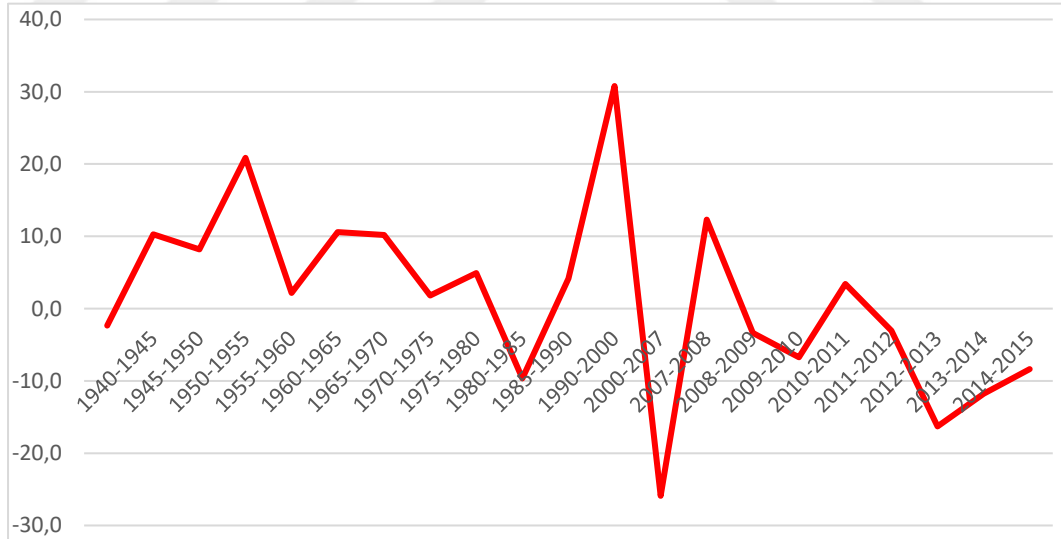
2000-2017 Azalma Dönemi

2000 yılı sonrası iktisadi ve sosyal nedenlere bağlı olarak gerçekleşen Türkiye geneli kırsal kesiminde yaşanan yoğun ülke içi göç süreci inceleme sahasında da kendini göstermektedir. İnceleme sahasında Türkiye genelinde yaşanan hızlı kentleşme ve kentleşme sürecine bağlı olarak yaşanan ayrılma süreci bu dönemden itibaren daha yoğun bir şekilde kendini hissettirmiştir. Malatya şehrine yakınlık bu durum üzerinde etkili olmuştur.

2000 yılında araştırma sahasında nüfus 14586 iken 2007 yılına gelindiğinde %-42,8'lik (10808 kişi) bir düşüş göstermiştir. 2017 yılında ise 6810'a düşerek % -53'lük bir nüfus artış hızı göstermiştir (Tablo 3-4, Şekil 3-4).

Kuruçay Havzası aşağı çığırında en yüksek nüfus artışı %o 116 ile 2007-2008 yılları arasında 1329 kişilik bir artışla gerçekleşmiştir. Bu dönem yeni nüfus sayım sistemine geçilmesi ile ilgilidir. Çalışma alanında en düşük nüfus artış hızı 2012-2013 döneminde (%-178,2) gerçekleşmiştir. Bu dönemde ADNKS sisteminin getirdiği zorunluluklar (sağlık, asayiş, vergi vb.) nedeniyle gerçekleşen ikamet değişikliklerinin yanında sosyal ve ekonomik nedenlere bağlı olarak gerçekleşen göçler bu durumun sebepleri arasında gösterilebilir.

Şekil 3.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Nüfus Artış Hızı(Dönemlik) (%)



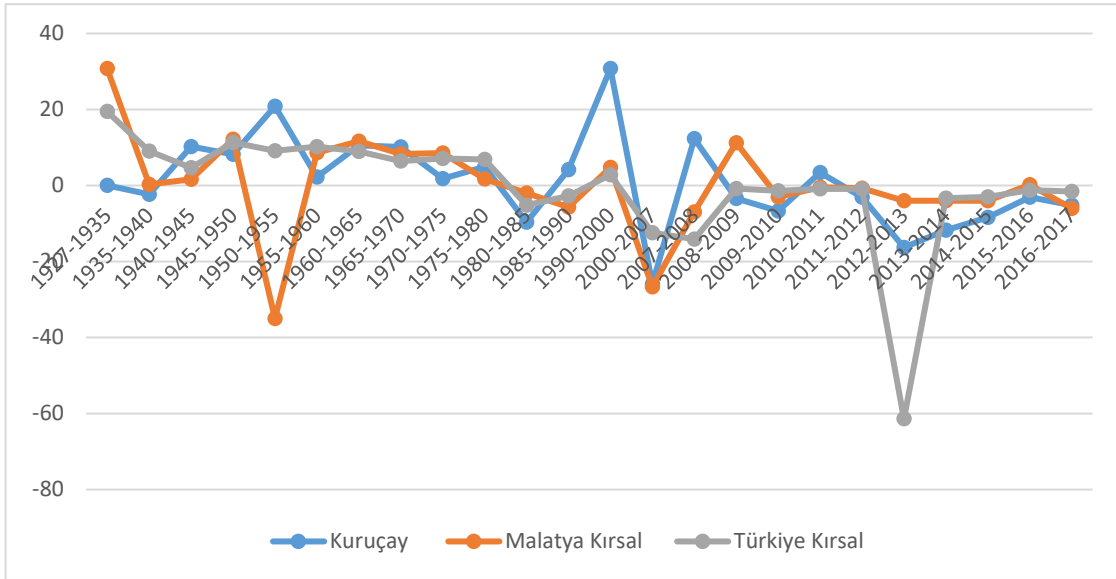
Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Tablo 4. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı, Malatya İli Kırsal Nüfusu ve Türkiye Kırsal Nüfusunun Periyotlarla Nüfus Artış Hızları ve Nüfus Artış Oranları

Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı				Malatya Kırsal Nüfus			Türkiye Kırsal Nüfus		
Dönemler	Artış Hızı (‰)	Artış oranı (%)	Toplam	Artış Hızı (‰)	Artış oranı (%)	Toplam	Artış Hızı (‰)	Artış oranı (%)	Toplam
-	-	-	-	-	-	259315	-	-	10342391
1927-1935	-	-	6333	0,57	30,75	339080	35,57	19,46	12355376
1935-1940	-4,76	-2,35	6184	0,57	0,28	340050	17,34	9,059	13474701
1940-1945	19,55	10,27	6819	3,19	1,61	345530	9,12	4,66	14103072
1945-1950	15,73	8,18	7377	22,93	12,15	387514	21,49	11,34	15702851
1950-1955	37,85	20,84	8914	-86,10	-34,98	251953	17,48	9,13	17137420
1955-1960	4,33	2,19	9109	16,55	8,62	273694	19,53	10,25	18895089
1960-1965	20,08	10,56	10071	22,04	11,65	305584	17,14	8,94	20585604
1965-1970	19,37	10,17	11095	15,99	8,32	331032	12,51	6,45	21914075
1970-1975	3,59	1,81	11296	16,39	8,54	359308	13,79	7,13	23478651
1975-1980	9,58	4,90	11850	3,382	1,70	365436	13,29	6,87	25091950
1980-1985	-20,27	-9,64	10708	-4,00	-1,98	358186	-10,58	-5,15	23798701
1985-1990	8,13	4,15	11152	-11,74	-5,70	337759	-5,56	-2,73	23146684
1990-2000	53,69	30,79	14586	9,36	4,79	353945	5,55	2,81	23797743
2000-2007	-42,83	-25,90	10808	-44,34	-26,68	259496	-18,97	-12,43	20838397
2007-2008	115,97	12,30	12137	-72,37	-6,98	241378	-151,70	-14,07	17905377
2008-2009	-34,45	-3,39	11726	106,76	11,26	268574	-8,48	-0,84	17754093
2009-2010	-69,57	-6,72	10938	-30,52	-3,00	260499	-14,38	-1,42	17500632
2010-2011	33,53	3,41	11311	-4,45	-0,44	259342	-9,30	-0,92	17338563
2011-2012	-31,25	-3,08	10963	-6,84	-0,68	257573	-9,25	-0,92	17178953
2012-2013	-178,15	-16,32	9174	-40,82	-4,00	247270	-951,56	-61,39	6633451
2013-2014	-125,50	-11,79	8092	-40,82	-4,00	237379	-34,31	-3,37	6409722
2014-2015	-87,51	-8,38	7414	-40,82	-4,00	227884	-30,38	-2,99	6217919
2015-2016	-31,9	-3,1	7181	1,88	0,19	228312	-12,10204	-1,20	6143123
2016-2017	-53	-5,2	6810	106,76	-5,99	214637	-15,375308	-1,52	6049393

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt

Sistemi Sonuçları



Şekil 4. Kuruçay Havzası Aşağı Çığı, Malatya İli Kirsal Nüfusu ve Türkiye Kirsal Nüfusunun Periyotlarla Nüfus Artış Hızları ve Nüfus Artış Oranları

Nüfus artış hızlarının periyotları incelendiği zaman (Tablo 4, Şekil 4) Kuruçay, Malatya ve Türkiye nüfusunun 2008 yılına kadar eşdeğer şekilde ilerlediği ve 2008 yılından sonra farklı oranlarda düşüşler yaşandığını görülmektedir. Çalışma sahasında nüfus artış oranında en fazla düşüşün 2000-2007 yılları arasında olduğu ve -25,9 olduğudur. Bu durumda çalışma alanı nüfusunun 3'te biri göç etmiştir. 2007 yılından 2008 yılına geçerken nüfus artış oranında % 12,9'luk bir artış görülse de 2008 yılından sonra nüfus artış oranında düzensiz bir azalma göze çarpar (Tablo 4, Şekil 4). Genel olarak bakıldığında ise çalışma alanı dâhil Malatya ve Türkiye'de ciddi oranda kırsal nüfusta azalmalar olmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Malatya ve Türkiye Kırsal Nüfusuna Oranı

Türkiye Kırsal Nüfus	Malatya Kırsal Nüfus	Kuruçay Nüfus	Malatya Kırsal Nüfusa Oranı	Türkiye Kırsal Nüfusa Oranı
10342391	259315	6333	2,44	0,06
12355376	339080	6184	1,82	0,05
13474701	340050	6819	2,00	0,05
14103072	345530	7377	2,13	0,05
15702851	387514	8914	2,30	0,05
17137420	251953	9109	3,61	0,05
18895089	273694	10071	3,67	0,05
20585604	305584	11095	3,63	0,05
21914075	331032	11296	3,41	0,05
23478651	359308	11850	3,29	0,05
25091950	365436	10708	2,93	0,04
23798701	358186	11152	3,11	0,04
23146684	337759	14586	4,31	0,06
23797743	353945	10808	3,05	0,04
20838397	259496	12137	4,67	0,05
17905377	241378	11726	4,85	0,06
17754093	268574	10938	4,07	0,06
17500632	260499	11311	4,34	0,06
17338563	259342	10963	4,22	0,06
17178953	257573	9174	3,56	0,05
6633451	247270	8092	3,27	0,12
6409722	237379	7414	3,12	0,11
6143123	228312	7181	3,14	0,11
6049393	214637	6810	3,17	0,11

Kaynak: DİE Genel Nüfus Sayımları, TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Türkiye’de kırsal nüfusun bu denli düşmesinin sebebi ülkemizin gelişmesine paralel olarak bir azalma göstermektedir. Sanayide ilerleme kaydedilmesi, sağlık sektörünün gelişmesine bağlı olarak doğum ve ölüm hızının düşmesi ve şehirlerdeki birçok olanağın kırsal kesimlerden daha fazla olmasından dolayı kırdan kente bir demografik geçiş yaşanmaktadır. Ülkemizde yaşanan bu gelişmelerden hem Malatya hem de çalışma sahası olan Kuruçay etkilenmiştir.

Ülkemizde kırsal nüfusun 2007 yılından sonra artış göstermesi ADNKS sebebiyledir. Ülkemize paralel olarak Malatya ve araştırma alanında da bir artış gözlenmiştir. Eğitim, sağlık vb. nedenlerden dolayı kentlerde yaşayan insanlar kırsal alanlardaki yerleşmeleriyle bağını koparmamaktadır. Bu sebeple insanların bazıları

ikametgâhını kırsal alanlardaki konutlarında göstermektedir. Bu sebeplerden ötürü ADNKS sonucu 2007 yılında kırsal alanlarda nüfus artışı gözlenmiş fakat devam eden yıllarda kırsal alanla bağıını koparmayan halk Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminin getirdiği zorunluluktan dolayı kırsal alanlarındaki konutlarından ikametgâhlarını aldırarak durumunda kalmışlardır. Bunun neticesinde tekrardan kırsal alanlarda nüfusta azalmalar meydana gelmiştir.

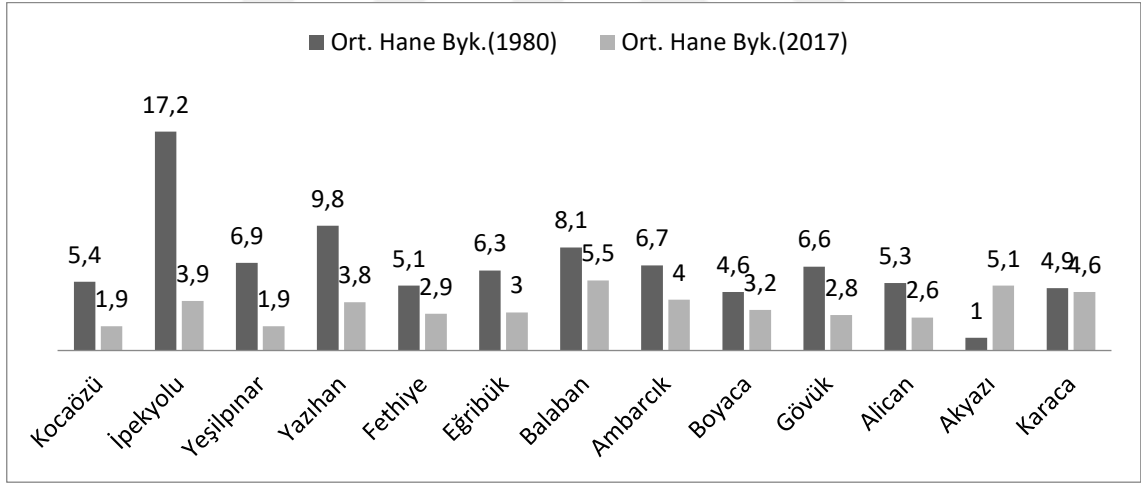
Araştırma alanının Malatya kırsal nüfusu içindeki payının en fazla olduğu yıl % 4,85 ile 2009 yılı, en düşük olduğu yıl ise % 1,82 ile 1940 yılıdır(Tablo 5). Kırsal alanların ilk sayım yılı olan 1935'ten 2009 yılına kadar Malatya kırsal nüfusu içinde Kuruçay havzasının nüfusu artış göstermiştir. 1935 yılında %2,44'lük paya sahipken 2009 yılına gelindiğinde bu oran % 4,85 olduğu görülmektedir. Bu duruma neden olan faktör ise çalışma sahası olan Kuruçay'ın diğer kırsal alanlara nazaran Malatya şehrine yakın bir alanda olmasından dolayı diğer kırsal yerleşmelere göre daha az nüfus kaybetmektedir. Bundan dolayı Kuruçay Havzasından dışarıya göç diğer kırsal alanlara göre daha düşük düzeyde seyretmektedir. Bu da Malatya'daki diğer kırsal nüfusuna göre kendi payını büyütmektedir. Araştırma sahasının Türkiye kırsal nüfusuna göre oranı ise %0,05-0,06 arası seyretmiş, 2014 yılından sonra ise % 0,12'ye kadar çıkmıştır. Sebebi ise Türkiye'deki kırsal nüfusun çalışma sahasına oranla daha fazla nüfus kaybetmesidir(Tablo 5).

Araştırma alanının hane halkı istatistiklerine bakıldığında 2017 yılında 1980 yılına göre ortalama hane halkı büyüklüklerinde % 32,11 oranında bir düşüş yaşanmıştır. Malatya il geneli ortalama hane halkı büyüklüğü 2017 yılında 3,68, Ülkemiz genelinde 3,48, çalışma alanında ise 3,9'dur. Bu düşüşün sebebi nüfus sayım sisteminin değişmesi, insanların yaşadığı yerleri terk etmesine ve yakın olan Malatya şehrine doğru göç etmesinden kaynaklanmaktadır(Tablo 6, Şekil 5, Harita 4-5).

Tablo 6. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 1980 ve 2017 Yıllarında Ortalama Hane Büyüklüğü

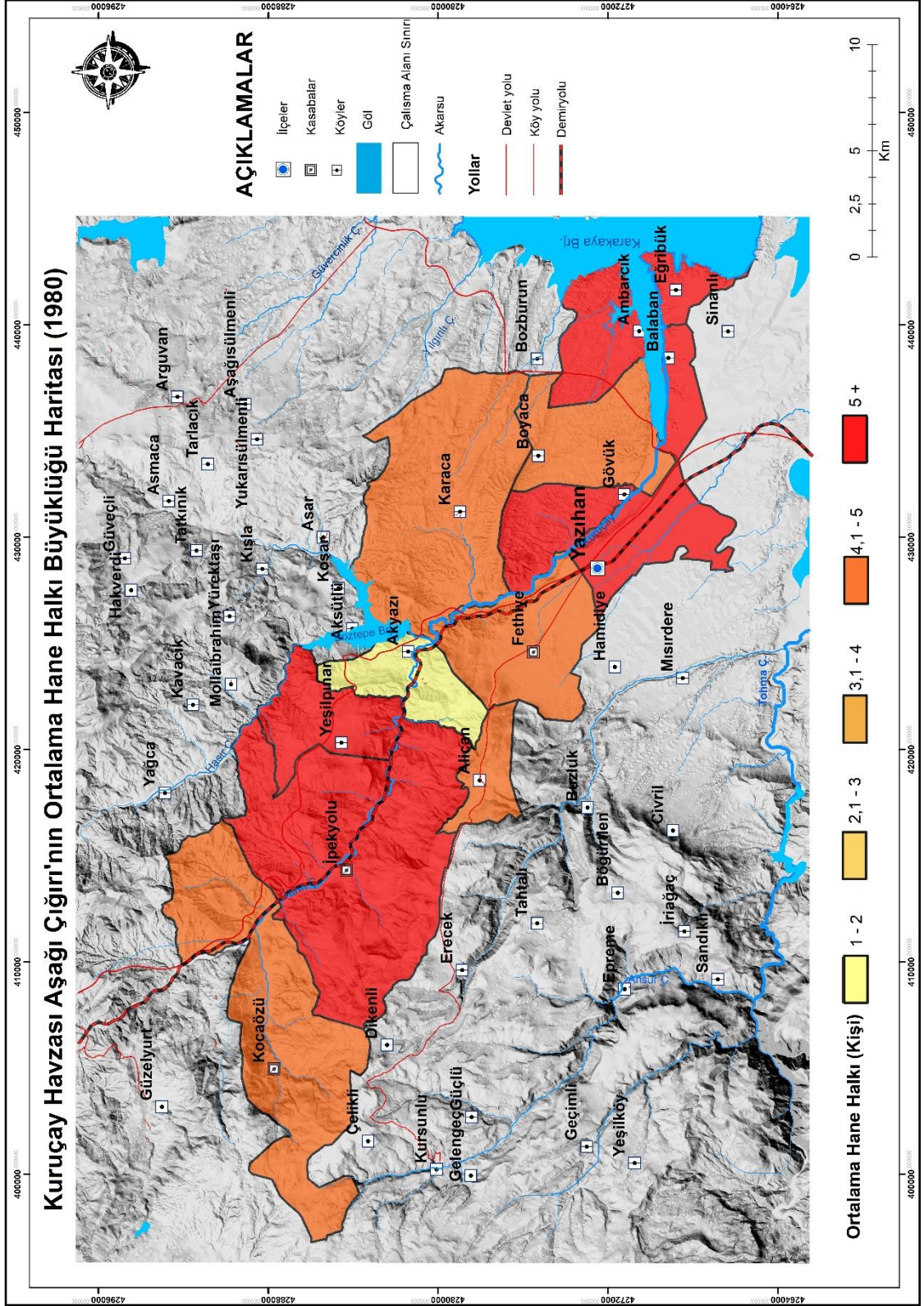
Yerleşim Yerleri	1981 hane Sayısı	1980 Nüfusu	2017 Hane Sayısı	2017 Nüfusu	Ort. Hane Byk.(1980)	Ort. Hane Byk.(2017)	Değişim oranı
Kocaözü	362	1942	450	838	5,4	1,9	64,8
İpekyolu	83	1431	200	775	17,2	3,9	77,3
Yeşilpınar	51	354	100	195	6,9	1,9	72,5
Yazlıhan	192	1881	500	1910	9,8	3,8	61,2
Fethiye	450	450	350	1027	5,1	2,9	43,1
Eğribük	100	632	55	163	6,3	3	52,4
Balaban	80	647	120	654	8,1	5,5	32,1
Ambarcık	80	534	72	288	6,7	4	40,3
Boyaca	69	317	57	184	4,6	3,2	30,4
Gövük	49	322	85	238	6,6	2,8	57,6
Alican	26	137	18	46	5,3	2,6	50,9
Akyazı	38	38	54	273	1	5,1	-510
Karaca	209	1006	50	229	4,9	4,6	6,1
Toplam	1789	9691	2111	6820	6,77	3,48	6,05

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981), Anket Sonuçları, TÜİK; Genel Nüfus Sayımları ve ADNKS Sonuçları

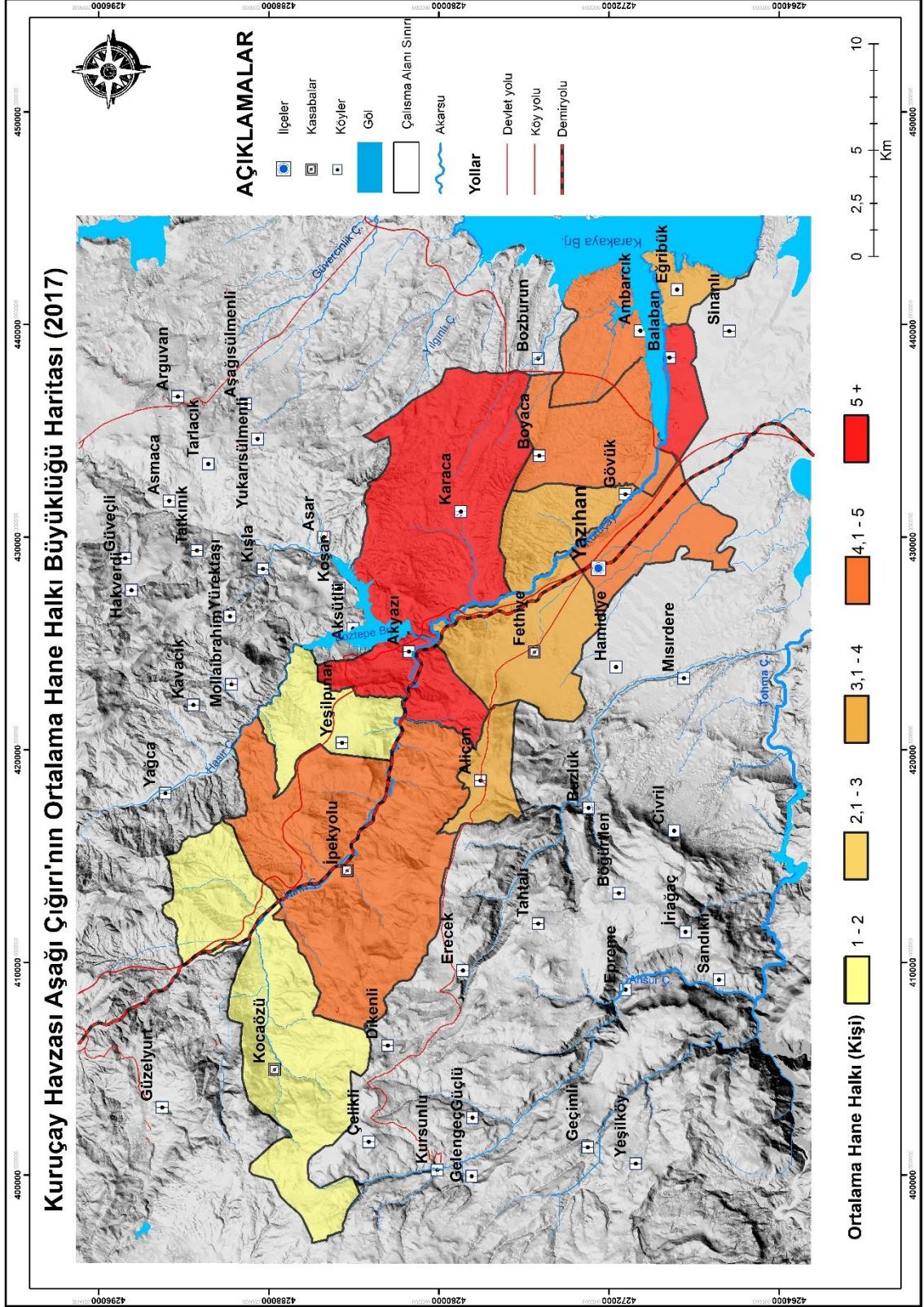


Şekil 5.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 1980 ve 2017 Yıllarında Ortalama Hane Büyüklüğü

Çalışma sahasında yerleşim yerlerine bakıldığı zaman hane sayısı ve nüfusun paralel olarak azalmasına rağmen 2017 yılı 1980 yılına nazaran daha az ortalama hane halkı büyüklüğüne sahiptir. Sebebi ise 2017 yılında 1980 yılına göre nüfusun daha fazla azalmasından kaynaklanmaktadır. Diğer sebepler ise aile büyüklüklerinin azalması, yaş ortalamasının artması ve doğum oranlarında azalmalardan kaynaklanmaktadır.



Harita 4.Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının (Malatya) Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü Haritası(1980)



Harita 5.Kuruçay Havzasının Aşağı Çığırının (Malatya) Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü Haritası(2017)

Araştırma alanında yerleşim yerlerinin değişimine bakıldığında çoğu yerleşim yerinde belirgin bir düşüş gözlemlenmiştir. 1980 yılında ortalama hane büyüklüğü 5,9 iken 2017 yılında 3,9'a düşmüştür. Aynı şekilde 1980 yılı ortalama hane büyüklüğü en fazla 10'a yaklaşırken 2017 yılı itibariyle ortalama hane büyüklüğü en fazla 6 civarında seyretmiştir(Tablo 6, Şekil 5, Harita 4-5).



Tablo 7. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırındaki Yerleşmelerin 1935-2017 Yılları Arası Nüfus Miktarları

Yıllar	1935			1940			1945			1950			1955			1960			1965			1970		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T		
Yerleşim Yerleri																								
Kocaözü	655	724	1379	702	819	1521	792	796	1588	1749	938	961	1899	964	1024	1988	1043	1099	2142	1015	993	2008		
Girmana (İpekyolu)	1327	683	2010	693	731	1424	753	777	1530	1649	1043	983	2026	801	815	1616	799	870	1669	710	731	1441		
Yeşilpınar	109	115	224	129	136	265	162	193	355		
Yazıhan	325	295	620	341	335	676	469	413	882	780	670	1450		
Fethiye	555	430	985	584	533	1117	626	577	1203	1211	647	623	1270	720	533	1253	677	731	1408	982	975	1957		
Eğribük	240	262	502	244	261	505	277	296	573	608	316	353	669	327	356	683	347	387	734	363	383	746		
Balaban	77	69	146	69	63	132	104	102	206	227	133	131	264	152	155	307	174	160	334	196	195	391		
Ambarcık	78	76	154	100	95	195	131	138	269	318	208	186	394	231	182	413	248	218	466	255	240	495		
Boyaca	99	98	197	98	91	189	92	96	188	252	145	156	301	170	161	331	217	195	412	221	180	401		
Gövkük	147	142	289	107	128	235	134	149	283	264	134	124	258	160	119	279	145	132	277	154	157	311		
Alican	79	77	156	95	85	180	73	82	155	272	193	152	345	213	196	409	96	115	211	99	130	229		
Akyarı	131	116	247	108	102	210		
Karaca	238	277	515	330	356	686	419	405	824	827	411	457	868	433	497	930	488	536	1024	506	595	1101		
TOPLAM	3495	2838	6333	3022	3162	6184	3401	3418	6819	7377	4493	4421	8914	4621	4488	9109	4963	5108	10071	5551	5544	11095		

Yıllar	1975			1980			1985			1990			2000			2007			2008			2009		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Yerleşim Yerleri	959	967	1926	996	946	1942	1240	1203	2443	881	892	1773	1435	1419	2854	682	717	1399	919	935	1854	909	942	1851
Kocaözü	686	721	1407	718	713	1431	761	700	1461	1077	1050	2127	1427	1347	2774	870	897	1767	1117	1129	2246	1161	1127	2288
Yeşilınar	158	161	319	165	189	354	168	213	381	189	213	402	135	142	277	131	121	252	155	139	294	139	123	264
Yazınan	1122	871	1993	987	894	1881	872	818	1690	1446	1416	2862	2183	2102	4285	1148	1215	2363	1227	1261	2488	1133	1172	2305
Fethiye	950	931	1881	1178	1126	2304	607	600	1207	703	686	1389	1102	1006	2108	1578	1529	3107	1258	1233	2491	1215	1159	2374
Eğribük	330	330	660	322	310	632	248	256	504	82	69	151	69	71	140	50	55	105	98	108	206	91	104	195
Balıban	163	155	318	344	303	647	422	289	711	261	272	533	281	263	544	221	213	434	442	414	856	427	404	831
Ambarçık	276	261	537	271	263	534	248	256	504	221	232	453	184	201	385	139	135	274	213	216	429	196	210	406
Boyaca	172	159	331	174	143	317	175	148	323	163	141	304	151	125	276	160	129	289	177	142	319	165	135	300
Cöyük	144	168	312	160	162	322	180	151	331	173	163	336	146	146	292	129	107	236	136	117	253	141	124	265
Alıcan	83	101	184	69	68	137	53	57	110	52	42	94	37	31	68	26	22	48	49	41	90	39	35	74
Akyazı	111	115	226	181	162	343	130	143	273	127	139	266	132	132	264	141	128	269	157	149	306	144	142	286
Karaca	581	621	1202	483	523	1006	360	410	770	212	250	462	163	156	319	138	127	265	157	148	305	145	142	287
TOPLAM	5735	5561	11296	6048	5802	11850	5464	5244	10708	5587	5563	11152	7445	7141	14586	5413	5395	10808	6105	6032	12137	5905	5821	11726

Yıllar	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016			2017				
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T		
Yerleşim Yerleri																										
Kocaoğlu	794	854	1648	984	1002	1986	959	979	1938	619	673	1292	550	550	1054	438	499	937	414	494	908					
Girmana (İpekyolu)	1024	1002	2026	1242	1161	2403	1185	1154	2339	717	713	1430	497	497	1011	434	414	848	383	402	785					
Yeşilpınar	126	115	241	122	113	235	119	104	223	141	119	260	108	108	230	112	95	207	110	89	199					
Yarıhan	1049	1068	2117	1056	1072	2128	1004	1009	2013	1049	1014	2063	983	983	1993	977	942	1919	995	936	1931					
Fethiye	1266	1215	2481	1110	1082	2192	1098	1033	2131	895	867	1762	708	701	1409	598	603	1201	574	591	1165					
Eğribük	76	92	168	81	92	173	81	91	172	78	82	160	83	89	172	75	88	163	80	83	163					
Balaban	361	345	706	381	353	734	392	354	746	411	387	798	360	360	753	379	342	721	347	327	674					
Ambarcık	188	196	384	181	182	363	172	175	347	166	166	332	178	180	358	166	169	335	156	163	319					
Boyaca	153	123	276	146	108	254	136	110	246	116	103	219	113	105	218	113	88	201	116	87	203					
Göçük	142	132	274	142	134	276	134	117	251	147	124	271	145	124	269	144	124	268	135	120	255					
Alican	27	24	51	28	20	48	24	18	42	21	13	34	20	22	42	29	28	57	24	23	47					
Akyazı	145	145	290	127	127	254	135	142	277	152	153	305	146	146	296	146	147	293	144	142	286					
Karaca	133	143	276	128	137	265	116	122	238	123	125	248	142	145	287	130	134	264	118	126	244					
TOPLAM	5484	5454	10938	5728	5583	11311	5555	5408	10963	4635	4539	9174	4082	4010	8092	3741	3673	7414	3596	3583	7179	3428	3382	6810		

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları, ADNKS Sonuçları

2.2. Göçler

Göç veya göç hareketi, en basit şekli ile sınırları iyi tanımlanmış coğrafi bölgeler ve/veya idari alanlar arasındaki yerleşim yeri (ikametgâh) değişiklikleridir. Bir başka anlatımla göç, nüfusun; devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak, aileler veya gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketidir (Doğanay, 2014).

Göç her şeyden önce bir mekân değiştirme durumudur. Kişiler muhtelif sebeplerle buldukları bölgeden bir başka bölgeye gitmektedirler. Bu daimi surette yerleşme amaçlı olabildiği gibi, geçici de olabilmektedir. Yahut bu yer değiştirme olayı her yıl düzenli aralıklarla sürdürülebilmektedir. Buna mevsimlik göç denilmektedir. Bu durumda kişiler yılın belirli zamanlarında iki veya daha fazla mekânda yer değiştirmektedirler. Mevsimlik göç yaşayan gruplar birden fazla sosyal ve kültürel yapıyı iç içe yaşamaktadırlar. Mevsimlik göçlerin dışında göçün süresi göçün niteliğini belirten bir ölçüdür. Kısa süreli, eğitim veya çalışma amaçlı ve bu sürenin sonunda geri dönülebilen mekân değiştirme hareketlerinin göç sayılıp sayılmayacağı, tartışmalı bir konudur. Göçe ilişkin diğer bir ayırım da mekân ve mesafe ile ilgilidir. Bazı göçler çok kısa mesafelerdeki bölgelere olurken, bazıları daha uzak bölgelere doğru gerçekleşmektedir. Fakat göç her şeyden önce bir nüfus hareketidir(Sağlam,2006). Çalışma sahasında da ülkemizin hemen hemen her kırsal alanında olduğu gibi göç hareketi olmaktadır. Göçler genel olarak ekonomik, sosyal, sağlık ve eğitim amaçlı yapılmaktadır. Mevsimlik göçler ise sahada genel olarak yaz mevsiminde yaşanmaktadır. Çalışma alanında yaz mevsiminde yerleşmeler göç almaktadır. Fakat kış mevsiminde ise tam terdi durum yaşanmaktadır.

Araştırma alanında havzadan dışarıya doğru devamlı bir nüfus hareketi söz konusudur. Çalışma sahası gibi ülkemizdeki kırsal alanlarda göç olgusu ve sorunları Tunçdilek'e göre 2'ye ayrılmaktadır. "İlki kişisel olarak kır insanının kente gitme ve kentli olma arzusu, ikincisi ise kır olanaklarının, bu insanları adeta kente gitmeye zorlamış ve zorlamakta olmasıdır(Tunçdilek, 1978, s. 143)".

2.2.1. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Dışarıya Göçler

Göçleri inceleyen coğrafyacılar kendi yerlerini terk eden insanları bu karara götüren koşullar- *itici faktörler*- ve algılar ile onları diğer yerlerden daha çok belirli yerlere çeken şeylerin- *çekici faktörler*- neler olduğunu bulmaya çalışırlar. Sıralanan göç nedenleri göz önüne alınarak, çok sayıda itici ve çekici faktör sıralanabilir. İtici göçler denilebilecekler arasında çevresel, demografik, ekonomik ve siyasal baskılar sayılabilir. Göçmenleri belirli bir varış yerine çeken çekici güçler ise genellikle itici güçlerin tersi olan güçlerin sonucudurlar: Yaşama koşullarını iyileştirmek için ekonomik fırsatlar, kişisel güvenlik, özgürlük ve bağımsızlık şansı ile eğitim ve kültürle ilgili fırsatlar gibi toplumsal olanaklar(Tümertekin, Özgüç, 2015, s. 296).

Tablo 8. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Malatya ve Diğer İllere Gerçekleşen Göçler

Köyler	1980 Öncesi			1980 Sonrası				
	İstanbul	Ankara	Malatya	İstanbul	Ankara	Malatya	Diğer	Toplam(Kişi)
Kocaözü	-	-	-	50	10	150	-	210
Girmana	-	-	100	-	-	200	-	300
Yeşilpınar	7	-	-	10	-	15	5	37
Yazlıhan	-	-	15	100	72	250	50	487
Fethiye	-	-	-	200	-	150	15	365
Eğribük	-	-	-	70	-	40	40	150
Balaban	-	-	-	5	3	70	-	78
Ambarcık*	-	-	-	-	-	20	-	20
Boyaca	-	-	-	10	-	25	6	41
Gövük	25	7	-	50	-	50	-	132
Alican*	-	-	-	20	5	25	10	60
Akyazı	-	-	-	10	-	30	-	40
Karaca	-	-	-	25	40	120	20	205
Toplam	32	7	115	550	130	1145	146	2125

Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981) ve Anket Sonuçları(* Bu köylere ait envanter etütleri mevcut olmadığından bu döneme ait rakamlar verilememiştir.)

Çalışma alanında 1980 öncesi dönemde yaklaşık 2000 civarında insan Malatya ve yurtiçindeki farklı illere göç etmiştir. Bu sayı Çalışma sahasının 2017 yılı nüfusunun yaklaşık ¼'üne karşılık gelmektedir. Havzanın en fazla göç verdiği iller sırasıyla Malatya, İstanbul, Ankara, Adana ve İzmir'dir. Malatya haricindeki diğer iller genel olarak ülke genelinden yoğun göç alan kentlerdir. Malatya şehrinin yakın olmasından dolayı ekonomik ve idari olarak bu şehre bağlı olduğu için en fazla göç Malatya şehrine doğru

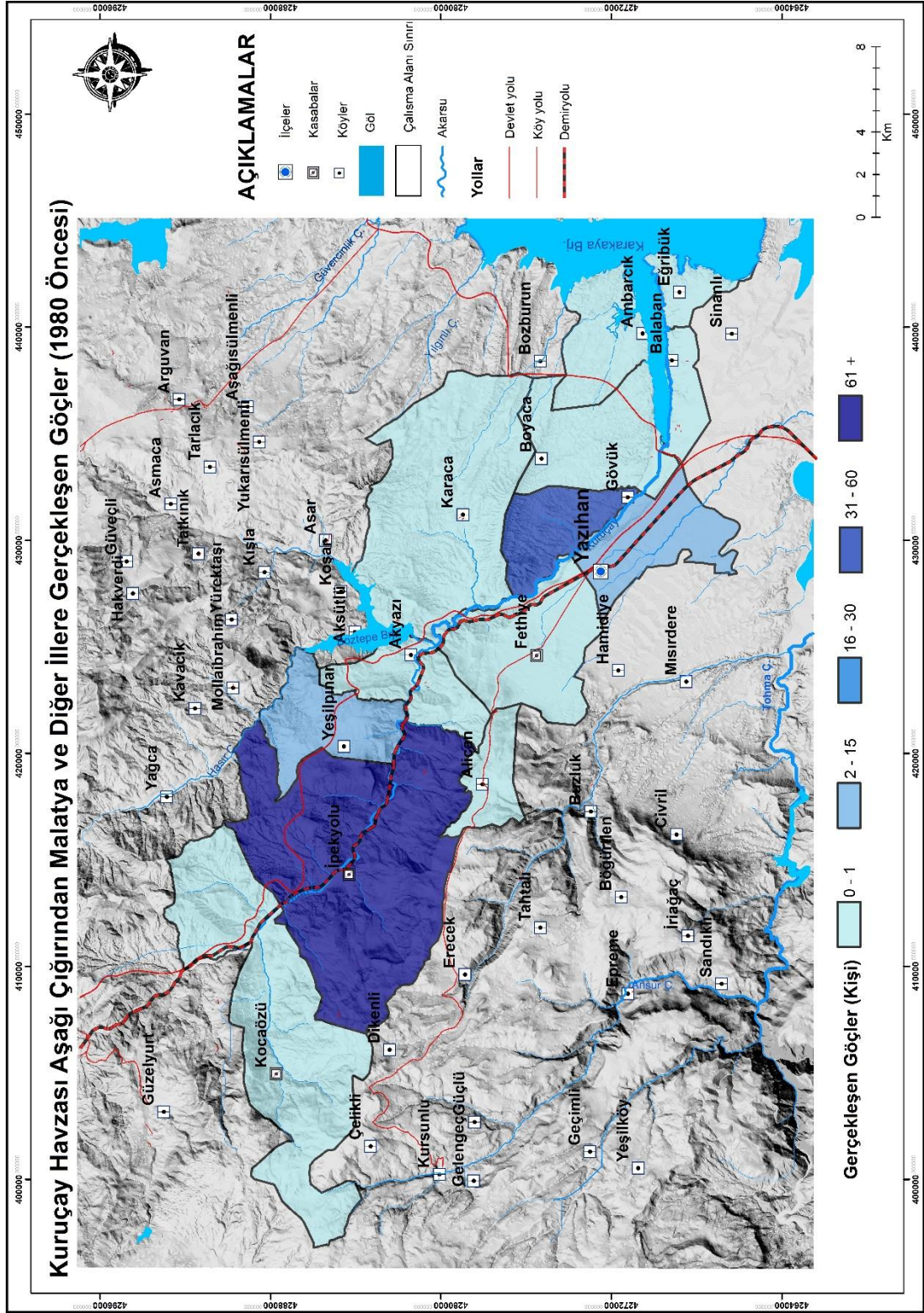
olmuştur. Kısaca çalışma sahası genel anlamda Malatya şehrinin etki sahası içerisinde yer almaktadır(Tablo 8, Harita 6-7).

Tablo 9. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Yurtdışına Gerçekleşen Göçler

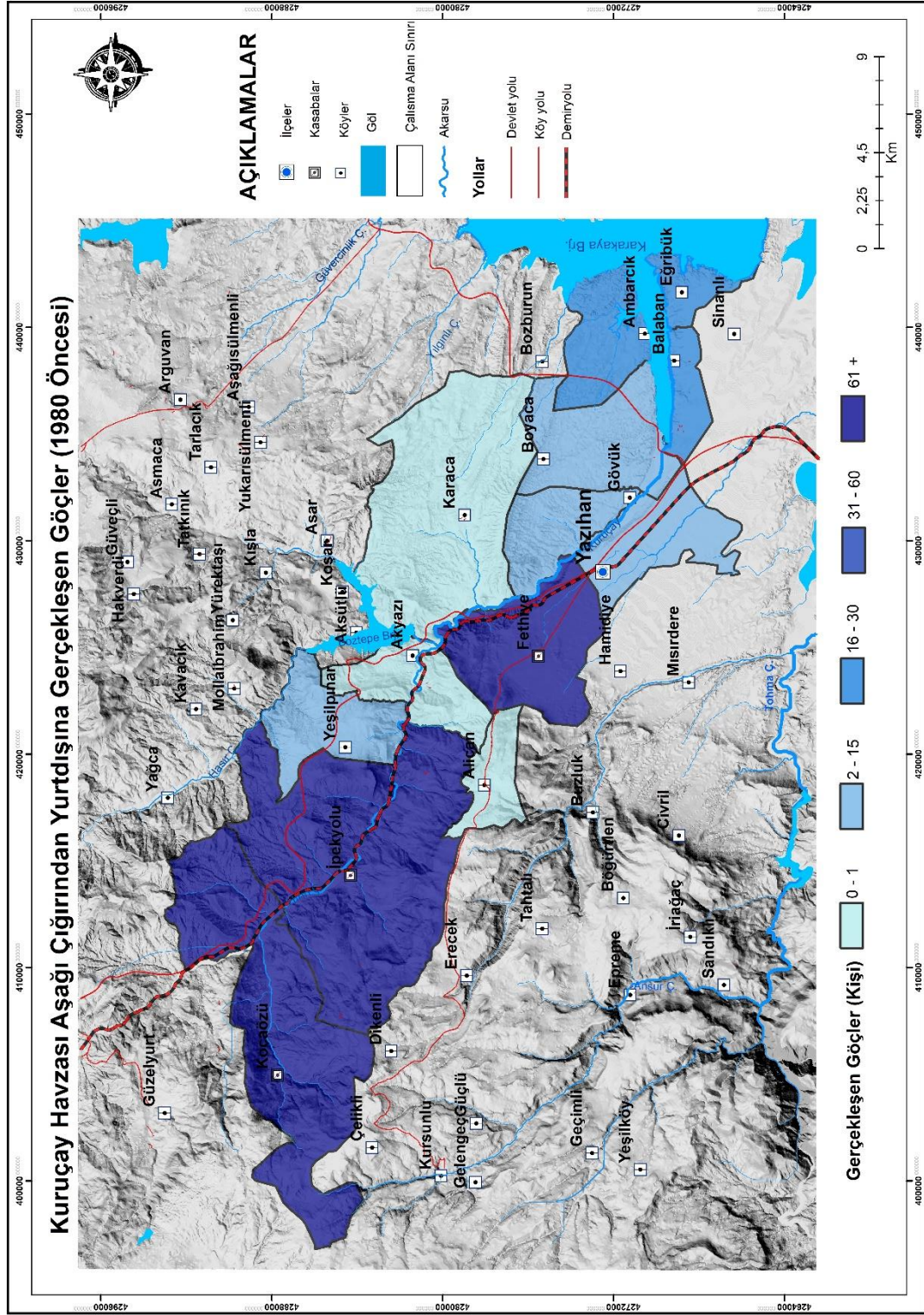
Köyler	1980 Öncesi		1980 Sonrası			Toplam(kişi)
	Almanya	Diğer	Almanya	Fransa	Diğer	
Kocaözü	80	20	-	-	-	100
Girmana	150	-	50	-	-	200
Yeşilpınar	15	-	-	-	-	15
Yazıhan	15	-	40	10	10	75
Fethiye	1200	-	250	50	-	1500
Eğribük	30	-	-	-	-	30
Balaban	20	-	-	-	-	20
Ambarcık	16	-	-	-	-	16
Boyaca	1	-	-	-	-	1
Gövük	1	-	-	-	-	1
Alican	-	-	-	-	-	-
Akyazı	-	-	-	-	-	-
Karaca	-	-	120	10	-	130
Toplam(kişi)	1528	20	460	70	10	2088

Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981) ve Anket Sonuçları

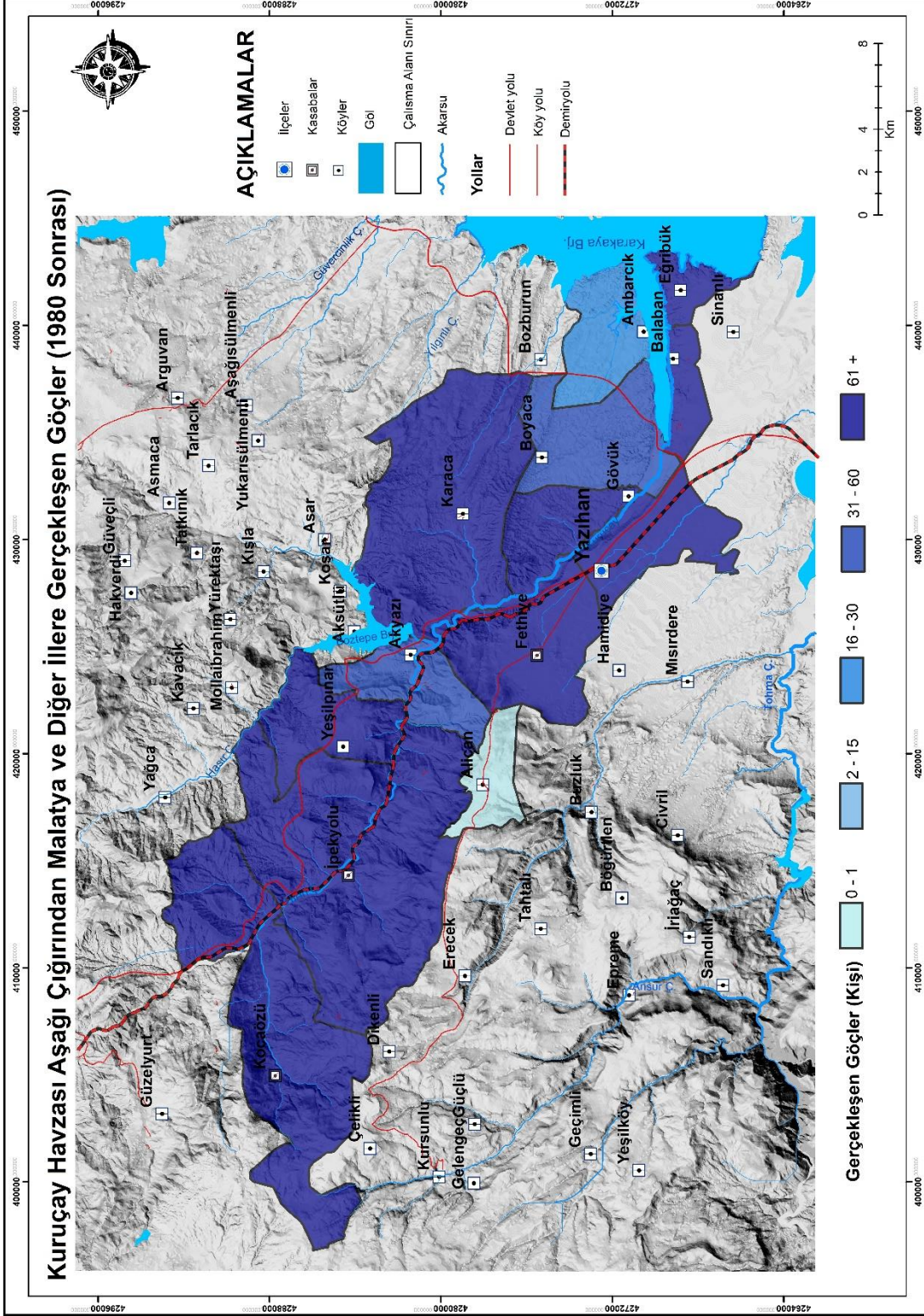
Çalışma alanında yerleşmelerden yurtdışına yaşanan göç olayı Malatya'nın genel olarak kırsal alanlarından fazladır. Araştırma sahasında 2017 yılına kadar toplam 2000 civarı insan göç etmiştir. En fazla göç den yerleşme Fethiye mahallesidir. En fazla göç edilen ülke ise Almanya olmuştur. Göç eden nüfus, 2017 yılı nüfusunun yaklaşık 1/3'ü kadardır(Tablo 9, Harita 8-9). 1981 sonrasında 2017 yılına kadar yurtdışına olan göçlerde insanların aile ve akrabalarının yurtdışında olması Kuruçay havzasında yaşayan nüfusunda yurtdışına gitmesine sebep olmuştur.



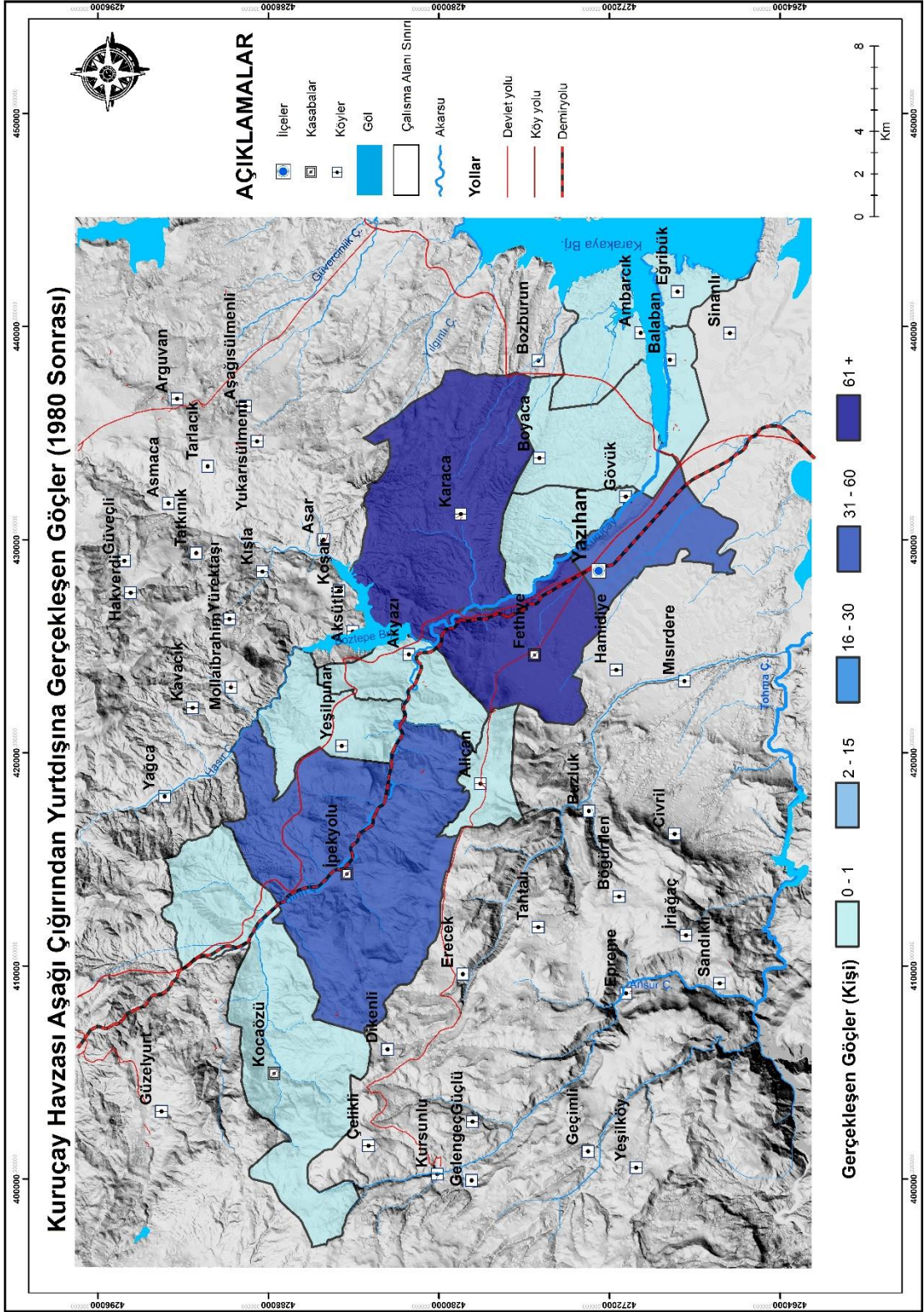
Harita 6. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Malatya ve Diğer İllere Gerçekleşen Göçler (1981 Öncesi)



Harita 7.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından(Malatya) Yurtdışına Gerçekleşen Göçler(1981 Öncesi)



Harita 8.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından Malatya ve Diğer İllere Gerçekleşen Göçler(1981 Sonrası)



Harita 9.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırından(Malatya) Yurtdışına Gerçekleşen Göçler(1981 Sonrası)

2.2.2. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırına Dışarıdan Gelen Göçler

Çalışma alanına doğru olan göçler genel olarak önceden buradan ayrılıp, emekli olduktan sonra tekrar köyüne göç eden insanlardan oluşmaktadır. Bu insanlar genel olarak emekli olduktan sonra toprağını işleme arzusuyla tekrardan dönmektedirler. Çalışma sahasında en fazla göç alan yer Yazıhan(34) yerleşmesidir. Daha sonra Fethiye(26) yerleşmesi en fazla dönüşün yaşandığı yerleşmedir(Tablo 10). Dikkat edilecek husus ise Gövük, Alican ve Akyazı köylerinin dışarıdan göç almamasıdır. Sebebi ise bahsi geçen bu köylerin engebeli alanda kurulmuş olması ve köylülerin topraklarını köyden olmayan yabancı insanlara satmak istememesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 10. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırına Doğru Dışarıdan Gerçekleşen Göçler ve Geldikleri Yerler

Köyler	1980 Sonrası						Toplam(kişi)
	Malatya	İstanbul	Ankara	İzmir	Adana	Yurtdışı	
Kocaözü	8	-	-	-	-	-	8
İpekyolu	6	-	-	-	-	-	6
Yeşilpınar	4	2	-	-	2	-	8
Yazıhan	20	6	2	-	6	-	34
Fethiye	8	-	-	8	-	10	26
Eğribük	-	-	-	-	-	8	8
Balaban	10	-	-	-	-	-	10
Ambarcık*	7	-	-	-	-	-	7
Boyaca	4	-	-	-	2	-	6
Gövük	-	-	-	-	-	-	-
Alican*	-	-	-	-	-	-	-
Akyazı*	-	-	-	-	-	-	-
Karaca	4	-	-	-	-	-	4
Toplam(kişi)	71	8	2	8	10	18	117

Kaynak: Araştırma Sahası Anket Sonuçları

Çalışma alanına 1980 yılından sonra toplam 117 kişi göç etmiştir. Fakat havzadan göç eden sayısı ile havzaya olan göçler arasında ciddi farklılıklar vardır. Yaz mevsiminde ise durum değişmektedir. Çünkü kışın Malatya veya başka şehirlerde oturan yöre halkı yazın tekrardan memleketlerine dönmekte ve tarım ve hayvancılık işiyle uğraşmaktadır. Nüfusun az görünmesinin sebebi ise yöre halkının ikametinin Malatya veya diğer şehirlerde olmasından kaynaklanmaktadır.

2.2.3. Mevsimlik Göçler ve Günübürlük Hareketler

Periyodik yer değiştirmeler diğer göç tiplerine göre daha eskiye dayanır. Bu tip göçler her yerde çeşitli ekonomik, kültürel, geleneksel ve fiziksel etmenlere bağlı şekilde değişiklik gösterirken, süresi birkaç ay ile sınırlıdır. Mevsimlik göçler, normalde tarımsal faaliyetler ve iklim koşullarıyla ilişkili bir takvime sahiptir. Gelişmekte olan bölgelerde karşılaşılan, tarıma dayalı iş gücü göçleri de bu gruba girmektedir. Kurak bölgeler, yağışlı dönemlerde kendilerine işçi çekmektedirler. Yaz aylarında yüksek alanlardaki çayırlarda hayvanların otlatılması için yaylaların, kış aylarında ise alçak kesimlerin, ovaların kullanılması amacıyla insanların yer değiştirmeleri de mevsimlik göçlere girer. Bu durum Alplerde, Türkiye’de, İran’da veya Himalayalarda oldukça sık görülen bir durumdur(Özgür 2011, s.57).

Çalışma alanında en önemli geçim kaynağı bahçe tarımıdır. Bahçe tarımı içinde en önemli ürün kayısı bahçelerinin varlığıdır. Kayısı hasat zamanlarında işlerin yoğunluk kazanmasından dolayı hem bahçe tarımı ile uğraşanlar hemde başka illerden mevsimlik işçilerin gelmesiyle nüfusta azımsanamayacak bir artış yaşanmaktadır. Bu nüfus artışı kayısı üretimiyle paralel şekilde ilerlemektedir. Üretimin fazla olduğu zaman çalışma sahasında mevcut nüfusun yarısına yakın bir mevsimlik işçi göçü yaşanmaktadır(Tablo 11).

Mevsimlik işçiler genellikle Adıyaman, şanlıurfa, Batman ve ülkemizdeki Suriyeli mültecilerden oluşmaktadır. Mevsimlik işçinin sayısı Kayısı varlığına bağlı olarak azalmakta veya artmaktadır. Çalışma sahasındaki bütün yerleşmelere 20 ile 500 arası mevsimlik işçi gelmektedir. Sahada en fazla kayısı üretimine sahip yerleşmeler genellikle çalışma alanının güneyindeki yerleşmelerdir. Bu yerleşmeler genel olarak kayısı tarımına elverişli iklime, toprak yapısına ve bol sulama imkânlarına sahip olduğundan dolayı kayısı üretiminin fazla olduğu alanlardır. Bundan dolayı mevsimlik işçiler havzanın güneyinde daha yoğun olarak çalışmaktadırlar(Tablo 11).

Tablo 11, Kuruçay Havzası Aşağı Çığırına Doğru Gerçekleşen Mevsimlik Göç Hareketi ve Geldikleri Yerler

<i>İller</i>	Şanlıurfa	Adıyaman	Batman	Suriye	Toplam
Yerleşmeler					
Kocaözü	300	200	-	-	500
İpekyolu	250	250	-	-	500
Yeşilpınar	20	10	-	-	30
Yazihan	300	300	-	20	620
Fethiye	200	200	-	-	400
Eğribük	250	150	-	-	400
Balaban	300	300	-	-	600
Ambarcık	50	-	-	-	50
Boyaca	20	80	-	-	100
Gövük	150	200	20	30	400
Alican	50	100	-	-	150
Akyazı	50	50	-	-	100
Karaca	150	100	-	-	250
Toplam(kişi)	2090	1940	20	50	4100

Kaynak: Anket Sonuçları(2018)

Çalışma alanında mevsimlik olarak değişen nüfus hareketlerini açığa çıkarmak için oluşturulan Yaz ve Kış fizyolojik nüfus yoğunluğu haritalarına bakıldığında nüfusun yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün çalışma sahasından ayrıldığı ve Malatya başta olmak üzere ülkemizin birçok şehrinde yaşadıkları ortaya çıkmaktadır(Tablo 12).

İnceleme alanında yaz mevsiminde nüfusun artmasının sebebi orada yaşayan yöre halkından ziyade akrabaların ve mevsimlik işçinin de payı fazladır. Bu nedenle çalışma sahasında yaz fizyolojik nüfusu 10.000'in üzerine çıkmaktadır. Kış mevsiminde ise 2017 yılı 6810 olan nüfusun bir hayli altına düşerek 4125 olarak tespit edilmiştir. Kış nüfusu nispeten yaz nüfusuna göre 2017 yılı ADNKS nüfus sayım sistemine daha yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının 2017 Yılı Yaz ve Kış Mevsimi Nüfusları ile Fizyolojik Nüfus Yoğunlukları

Köyler	Tarımsal Arazi(km ²)	Yaz Nüfusu	Yaz F.N.Y.	Kış Nüfusu	Kış F.N.Y.
Kocaözü	14,1	1700	120,56	600	42,55
Girmana	15,1	1100	72,84	200	13,24
Yeşilpınar	16,6	400	24,1	120	7,22
Yazıhan	17,1	3100	181,28	1400	81,87
Fethiye	18,3	1400	76,5	400	21,85
Eğribük	12,8	220	17,18	120	9,37
Balaban	5,5	850	154,54	400	72,72
Ambarcık	23,6	350	14,83	190	8,05
Boyaca	22,7	250	11,01	130	5,72
Gövük	4,3	340	79,06	220	51,16
Alican	5,6	160	28,57	20	3,57
Akyazı	7,8	310	39,74	175	22,43
Karaca	49	360	7,34	150	3,06
Toplam(kişi)	212,5	10540	63,65	4125	26,37

Kaynak: Anket Sonuçları(2017)

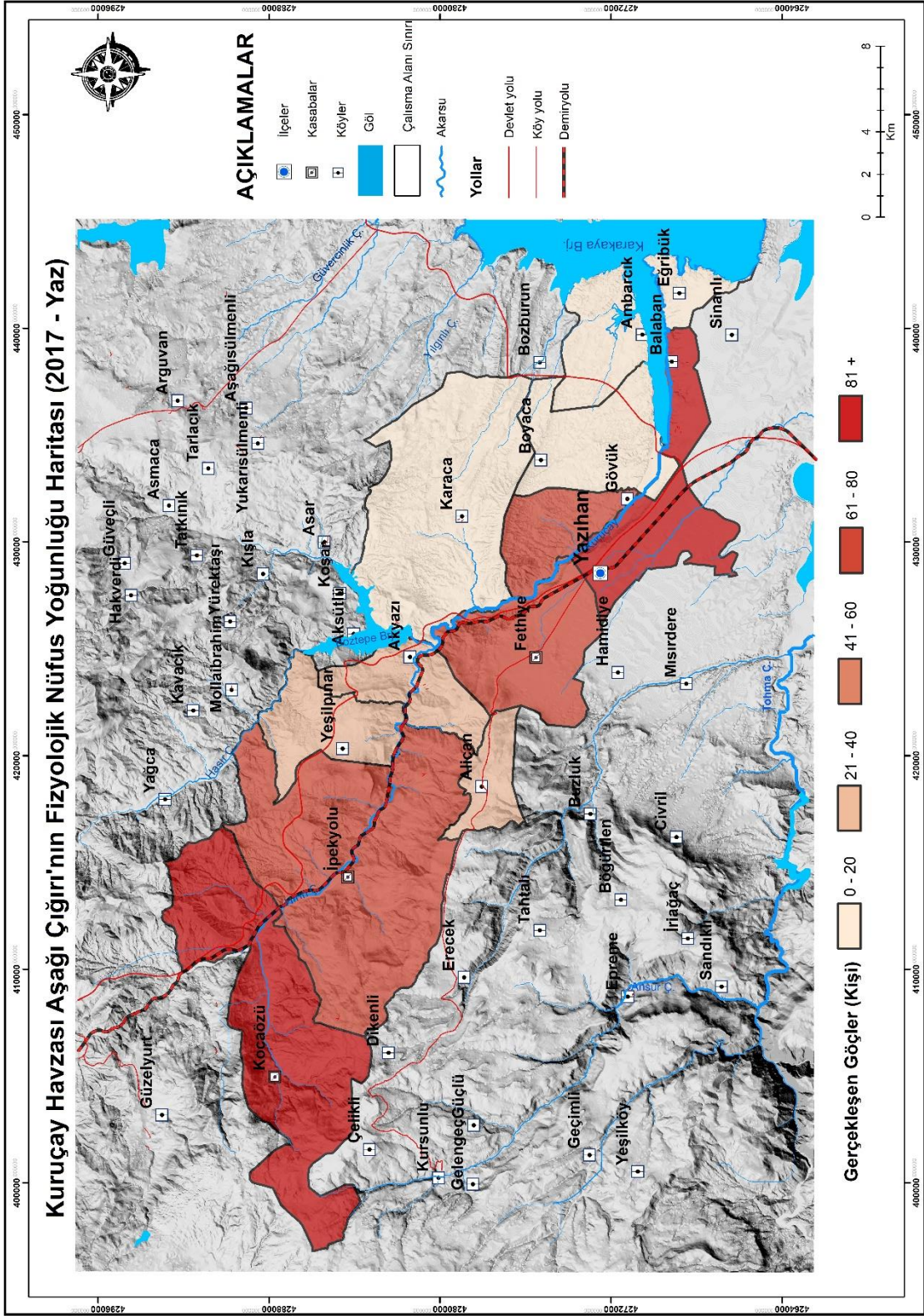
Yaz ve kış fizyolojik nüfus yoğunluğu incelendiği zaman en fazla farkın olduğu yerleşim yeri Alican köyü 'dür. Alican Köyü'nde yaz fizyolojik nüfus yoğunluğu, kış fizyolojik nüfus yoğunluğunun 8 katıdır. Farkın en az olduğu yerleşim yeri ise Gövük Köyü'dür. Gövük Köyü'nde yaz ve kış mevsimindeki fizyolojik nüfus yoğunluğu farkı 1,54'tür(Tablo 12). Alican Köyü'nde farkın fazla olmasının sebebi yerleşim yerinin şehir merkezine uzak olması ve engebeli bir arazi üzerinde yer almasından dolayı ulaşım şartlarının zor olmasına bağlı olarak yöre halkının köylerine yaz aylarında gelmesine bağlanmaktadır. Yöre halkı kış mevsiminde ise genel olarak Malatya şehrinde ikamet etmektedir. Gövük gibi şehir merkezine yakın yerleşim yerlerinde mevsimlik nüfus yoğunluğu daha az değişkenlik gösterir(Harita 11-12).

Çalışma sahasındaki incelemelere dayanarak mevsimlik fizyolojik nüfus yoğunluğunda dikkat çeken en önemli hususlardan biri mevsimlik işçilerin fazla olduğu yerlerde yani kayısı tarımının yoğun yapıldığı alanlarda daha çok nüfus hareketliliği gözlemlenmektedir. Bu hareketlilik ise yaz ve kış mevsimi arasında fizyolojik nüfus yoğunluğunun fazla olmasını sağlamaktadır. Bu farkın fazla olması sebebi Malatya şehrine yakın konumda olması, yöre halkının çoğunun Malatya şehrinde yaşaması ve yaz aylarında tarlaları için geri dönmeleri, ailelerin çocuklarını kış mevsiminde eğitim için

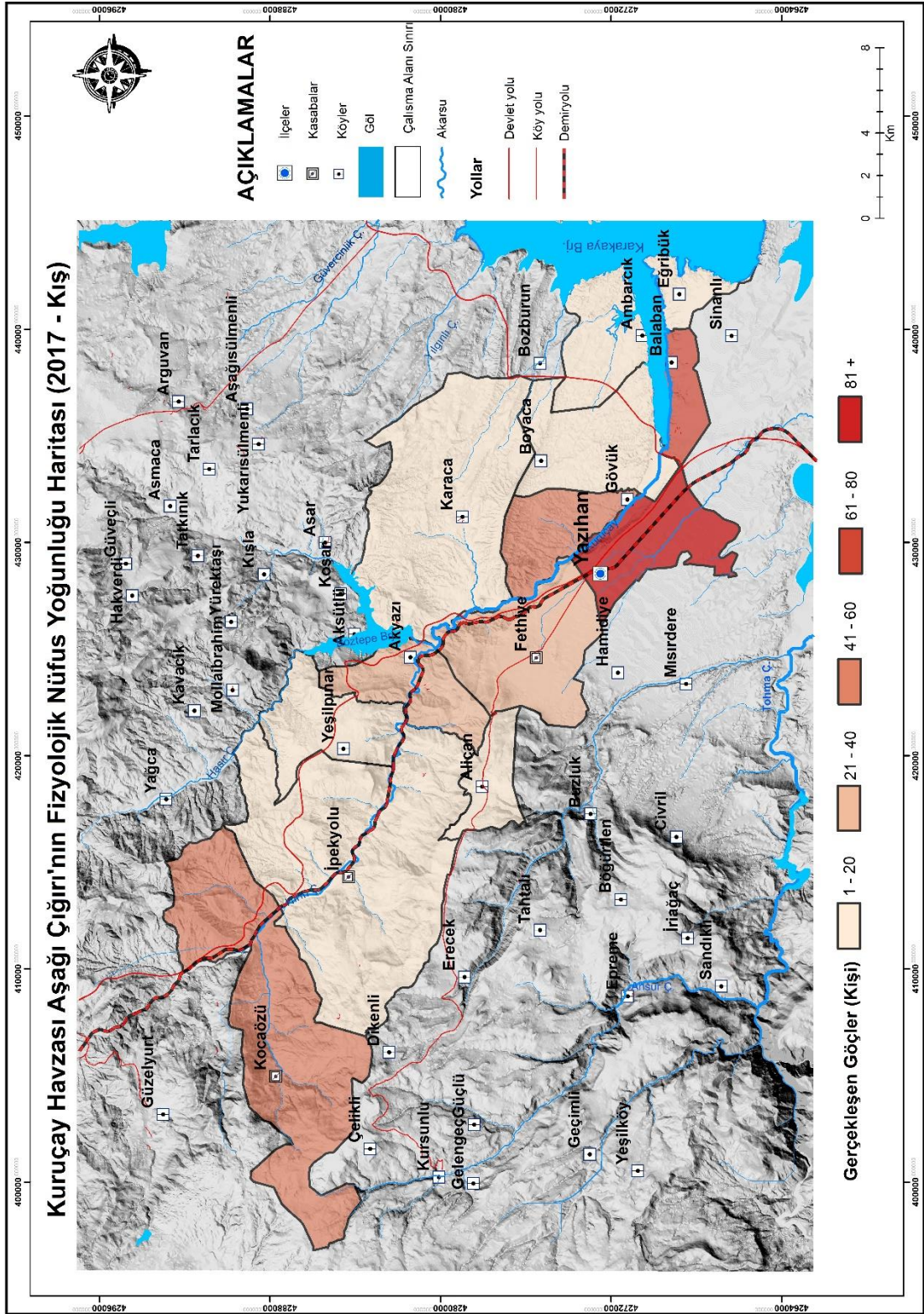
göndermesi ve tekrardan yaz aylarında çocukların ailelerinin yanlarına dönmesi, tatil için yaz aylarında yöre halkının havzada yaşayan akrabalarını ziyarete gelmesi ve kayısı tarımı nedeniyle yaz aylarında mevsimlik işçilerin hasat bitene kadar çalışması yaz aylarında yoğunluğun artmasında en büyük etkenlerdir(Harita 10-11).

Çalışma alanında günübirlik olan göçler yapılan anketler ve sözlü mülakatlar sonucu değerlendirildiğinde 2017 yılında 186 civarında yöre halkı çalışma amacıyla yer değiştirmektedir. Bu göçün yaklaşık 144 tanesi Malatya'ya diğer 42 tanesi ise Yazıhan İlçesi yakınlarındaki lokantalarda, Taş ocaklarında ve Besi çiftliklerinde çalışmaya gitmektedir.





Harita 10.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Yaz Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası



Harita 11.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Kış Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası

2.3. Nüfusun Yaş ve Cins Yapısı

Nüfusta cins oranı belli bir nüfus kitlesinde, 100 veya 1000 kadın basına düşen erkek sayısı şeklinde hesaplanır (Doğanay, 1994, s: 156).

Herhangi bir yerin, değişken bir nüfus özelliği olarak yaş bileşiminin bilinmesinde, pek çok faydalar vardır. Karar ve strateji geliştirme, plan yapma ve uygulama çalışmalarında yaş yapısı analizlerinin rolü inkâr edilemez. Bir yerdeki insan topluluğunun, belirli yaşlar veya yaş grupları itibarıyla sergilediği kompozisyon olarak tanımlanabilecek yaş yapısı, başta ekonomi olmak üzere, askeri, toplumsal ve demografik olaylar bakımından çeşitli anlamlarla yüklüdür. Yaş yapısı, nüfusun işgücü potansiyeli, toplumun günlük hayat içindeki talep ve istekleri, doğum, ölüm ve göç olaylarının, bugünkü ve gelecekteki durumları hakkında, kıymetli ipuçları verebilecek bir özelliktir(Özgür, 2011, s.104).

Çalışma alanı cinsiyet oranlarının tarihsel değişim sürecinde göze çarpan hususlar şunlardır;

- 1935 yılındaki nüfus sayımının gerçekleştirildiği şartlar ve imkânlar göz önüne alındığında Kurtuluş savaşı yıllarından hemen sonra gerçekleştirilen ilk sayımın belirgin olmayışı nedeniyle varsayımlarda bulunulamamaktadır. Ancak havza genelinde erkek nüfusun fazlalığı dikkat çekmektedir. Bu oran 1940 yılından itibaren değişmeye başlamıştır. Bu yıldan itibaren kadın nüfusu erkek nüfusundan fazla olmaya başlamıştır. 1950 yılında ise daha sağlıklı yapılan bir istatistik çalışmasına bağlı olarak havza genelindeki cinsiyet oranlarının birbirine çok yaklaştığını görmekteyiz. Ancak havzada cinsiyet oranı 100'ün altındadır. Yani Milli mücadelenin etkisi sürmektedir.

1955 ve sonrasında il ve ülke genelinde stabil bir durum söz konusu iken çalışma alanı genelinde belirgin bir cinsiyet oranında yükselme görülmektedir. 1980 yılında havzadaki yüksek cinsiyet oranı (%104,24) dikkat çekmektedir.

1990 yılında nüfus sayımındaki kırılmanın nedeni 1980 sonrasında yaşanan dış göçe bağlı erkek nüfustaki artışın kadın nüfus kadar fazla olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu kırılmanın bu kadar net olmasında, de facto nüfus sayım sisteminin önemi fazladır. Sayım günü şehirde olan erkek nüfus havzada kadın nüfusun daha fazla çıkmasına neden olmuştur.

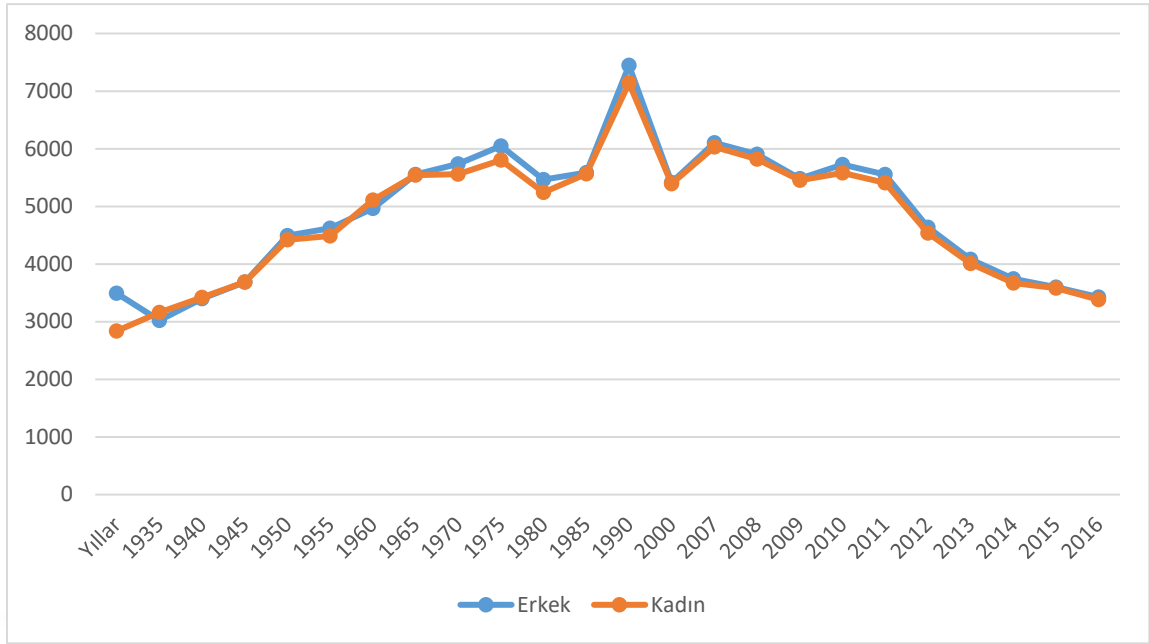
2000 yılından sonra gerçekleşen cinsiyet oranındaki toparlanma süreci günümüzde birbirine yakın değerlerde devam etmektedir. Bu durum çalışma alanında yaşanan göçlerin sadece erkekler bazında olmadığını ailece gerçekleşen göçlerle

açıklanabilir. Bunun yanında günümüzde çalışma alanı yerleşmelerinin genelindeki cinsiyet oranının 100'ün üzerinde olmasını evlilik yoluyla gerçekleşen göç ve eğitime bağlı gerçekleşen göçe bağlı olarak açıklamak mümkün gözükmemektedir(Tablo 13, Şekil 6). 2017 yılında nüfusun % 50,3'ünü erkek , % 49,6'sını ise kadın nüfus oluşturmaktadır. Havzadaki cinsiyet oranı 101,36'dır.

Tablo 13. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Sayım Yıllarına Göre Erkek ve Kadın Nüfusları

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Cinsiyet Oranı
1935	3495	2838	6333	123,15
1940	3022	3162	6184	95,57
1945	3401	3418	6819	99,50
1950	3688	3689	7377	99,97
1955	4493	4421	8914	101,63
1960	4621	4488	9109	102,96
1965	4963	5108	10071	97,16
1970	5551	5544	11095	100,13
1975	5735	5561	11296	103,13
1980	6048	5802	11850	104,24
1985	5464	5244	10708	104,20
1990	5587	5565	11152	100,40
2000	7445	7141	14586	104,26
2007	5413	5395	10808	100,33
2008	6105	6032	12137	101,21
2009	5905	5821	11726	101,44
2010	5484	5454	10938	100,55
2011	5728	5583	11311	102,60
2012	5555	5408	10963	102,72
2013	4635	4539	9174	102,12
2014	4082	4010	8092	101,80
2015	3741	3673	7414	101,85
2016	3596	3583	7179	100,36
2017	3428	3382	6810	101,36

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları



Şekil 6.Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Sayım Yıllarına Göre Erkek ve Kadın Nüfusları

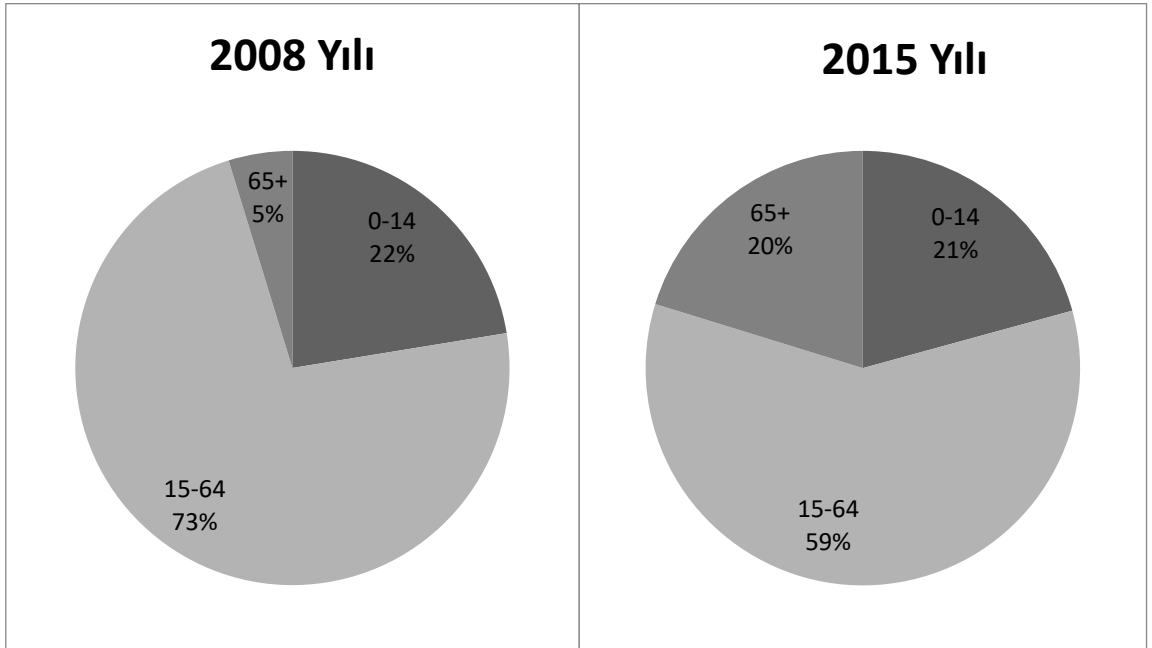
Nüfusun geniş aralıklı yaş gruplarına bölünüşünü incelediğimizde Araştırma sahasında 2008 yılında nüfusun %22'sini 0-14 yaş grubu, %73'ünü 15-64 yaş grubu ve %5'ini ise 65 yaş ve üzeri oluşturmaktadır. Bu yıl sahadaki faal nüfus oranının %73 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam sahada üretici nüfusun çokluğunu görmekteyiz. Bu da bize aktif nüfusun toplam nüfus içerisindeki baskınlığını göstermektedir(Tablo 14, Şekil 7).

2015 yılına göre toplam nüfus içerisinde 0-14 yaş arası %21'ini, 65 ve üzeri nüfus %20'sini ve 15-64 arası nüfus ise %59'unu oluşturmaktadır. 2008 yılı ile 2015 yılını karşılaştırma yapacak olursak 2015 yılındaki aktif nüfusun bir hayli düşmüş olduğunu görmekteyiz. Bu da 2015 yılında aktif nüfusun ekonomik yükünün fazla olduğunu göstermektedir(Tablo 14, Şekil 7).

Tablo 14.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Nüfusunun 2008 ve 2015 Yıllarındaki Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Grupları Miktarı ve Oranları ile Bağımlı Nüfus Oranları

Geniş Aralıklı Yaş Grupları(2008)				Geniş Aralıklı Yaş Grupları(2015)			
Yaş Grupları	Nüfus	%	Bağımlı Nüfus Oranı	Yaş Grupları	Nüfus	%	Bağımlı Nüfus Oranı
0-14	2656	22,4	37,3	0-14	1181	20,7	69,4
15-64	8623	72,9		15-64	3361	59	
65+	562	4,7		65+	1152	20,3	
Toplam	11785	100		Toplam	5694	100	

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları



Şekil 7.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 2008 ve 2015 Yıllarında Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü

Nüfusun değişimini daha analitik olarak değerlendirmeye uygun bir araç olan nüfus piramitlerinin sahadaki durumuna ve yapılmış haritalara baktığımızda havzanın en belirgin özelliğinin tabanın daralması yani nüfus artış hızındaki azalmadır.

-20-24 yaş grubunda erkek sayısının kadınlara göre az olması eğitime bağlı olarak erkeklerin dışarıya daha rahat gönderilmesi ile ilgili olduğu söylenebilir. Ayrıca bu yaş grubunda ani düşüş sahadan iş, evlilik ve eğitim gibi çeşitli nedenlerle ayrılan nüfusla ilgili olduğu düşünülmektedir.

-65-69 yaş grubundaki artışın emeklilik sonrası sahaya yerleşen emekli nüfus olarak yorumlanabilir (Tablo 14, Şekil 7).

Yerleşim yeri bazında bakacak olursak çalışma alanı içinde 0-14 yaş grubu arasında en fazla nüfusa sahip olan yerleşimler Yazihan ilçe merkezi ve bu ilçeye bağlı Akyazı köyü olduğunu görmekteyiz(Tablo 15, Harita 12, Şekil 8).

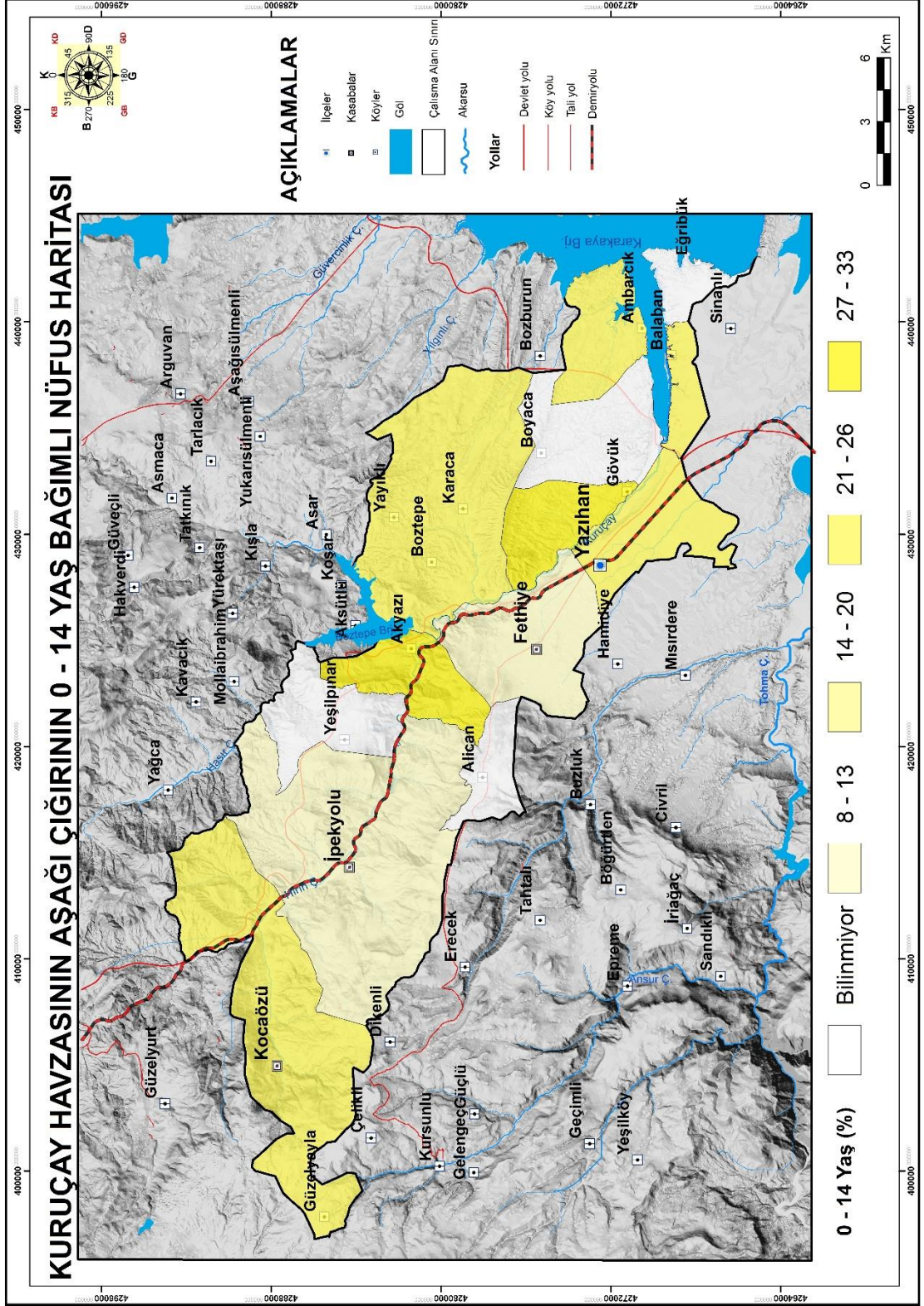
15-64 yaş arası aktif nüfusun yoğun yaşadığı yerleşmeler ise Hekimhan ilçesine bağlı İpekyolu kasabası, Yazihan ilçesine bağlı Fethiye kasabası ve Yazihan ilçe merkezi olduğu anlaşılmaktadır(Tablo 15, Harita 13, Şekil 8).

65+ bağımlı nüfusta ise Hekimhan ilçesine bağlı Kocaözü ve İpekyolu kasabası ile Yazihan ilçesine bağlı Fethiye kasabası yer almaktadır. 65+ bağımlı yaşın oluşmasındaki sebebi emeklilik sonrası köye dönüşler olarak gösterilebilir(Tablo 15, Harita 14, Şekil 8).

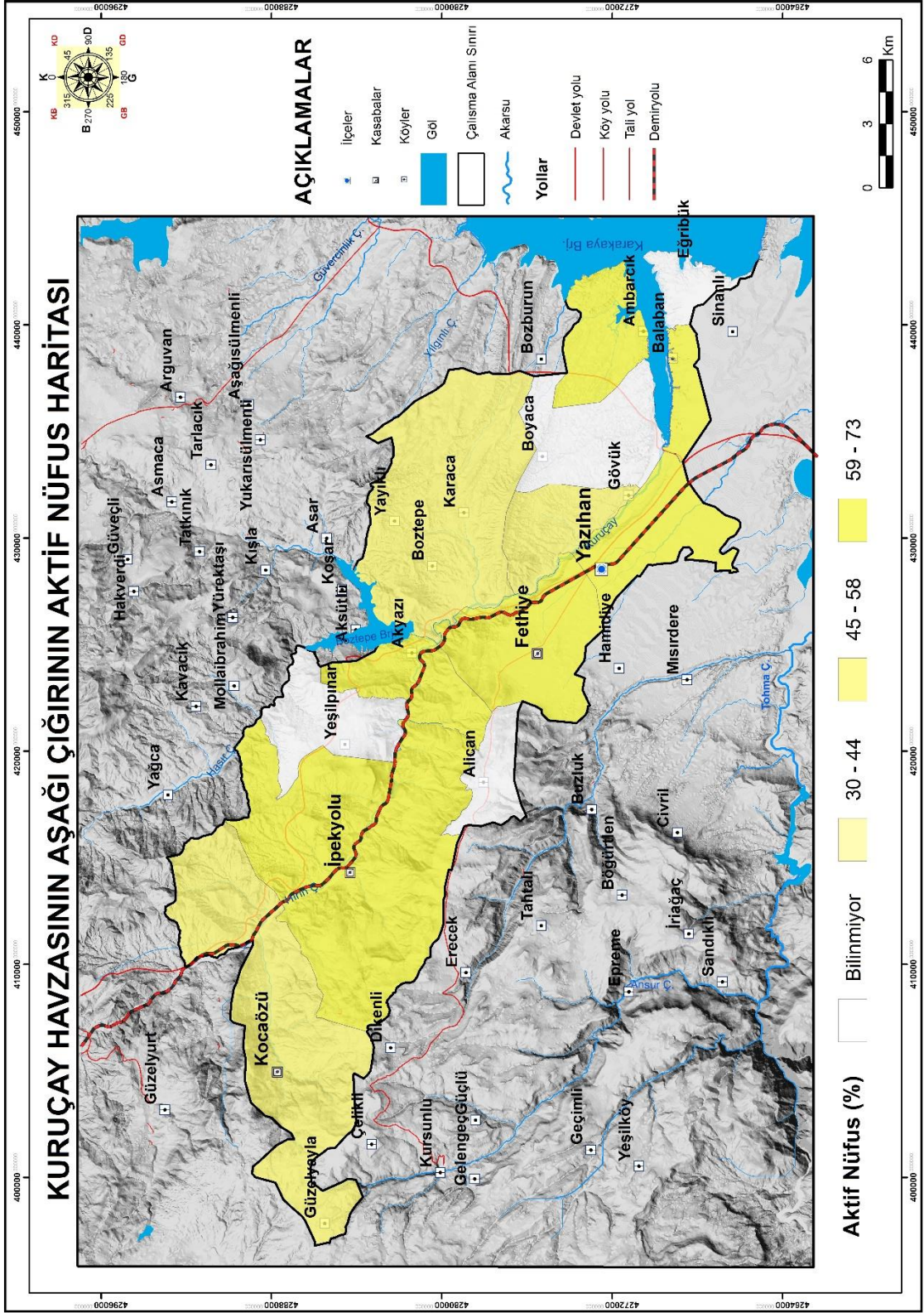
Tablo 15. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Yaş Gruplarına ve Cinsiyet Yapısına Göre Dağılımı(2008)

2008 Yılı					
Yaş Grubu	Erkek		Kadın		Toplam
	Miktar	%	Miktar	%	
0-4	357	6	396	6,7	753
5-9	485	8,2	436	7,4	921
10-14	460	7,8	466	7,9	926
15-19	479	8,1	455	7,7	934
20-24	480	8,1	509	8,6	989
25-29	519	8,8	492	8,4	1011
30-34	498	8,4	439	7,5	937
35-39	446	7,5	452	7,7	898
40-44	429	7,4	405	6,9	834
45-49	375	6,3	340	5,8	715
50-54	342	5,8	299	5,2	641
55-59	270	4,6	284	4,8	554
60-64	200	3,4	267	4,5	467
65+	562	9,6	643	10,9	1205
Toplam	5902	100	5883	100	11785

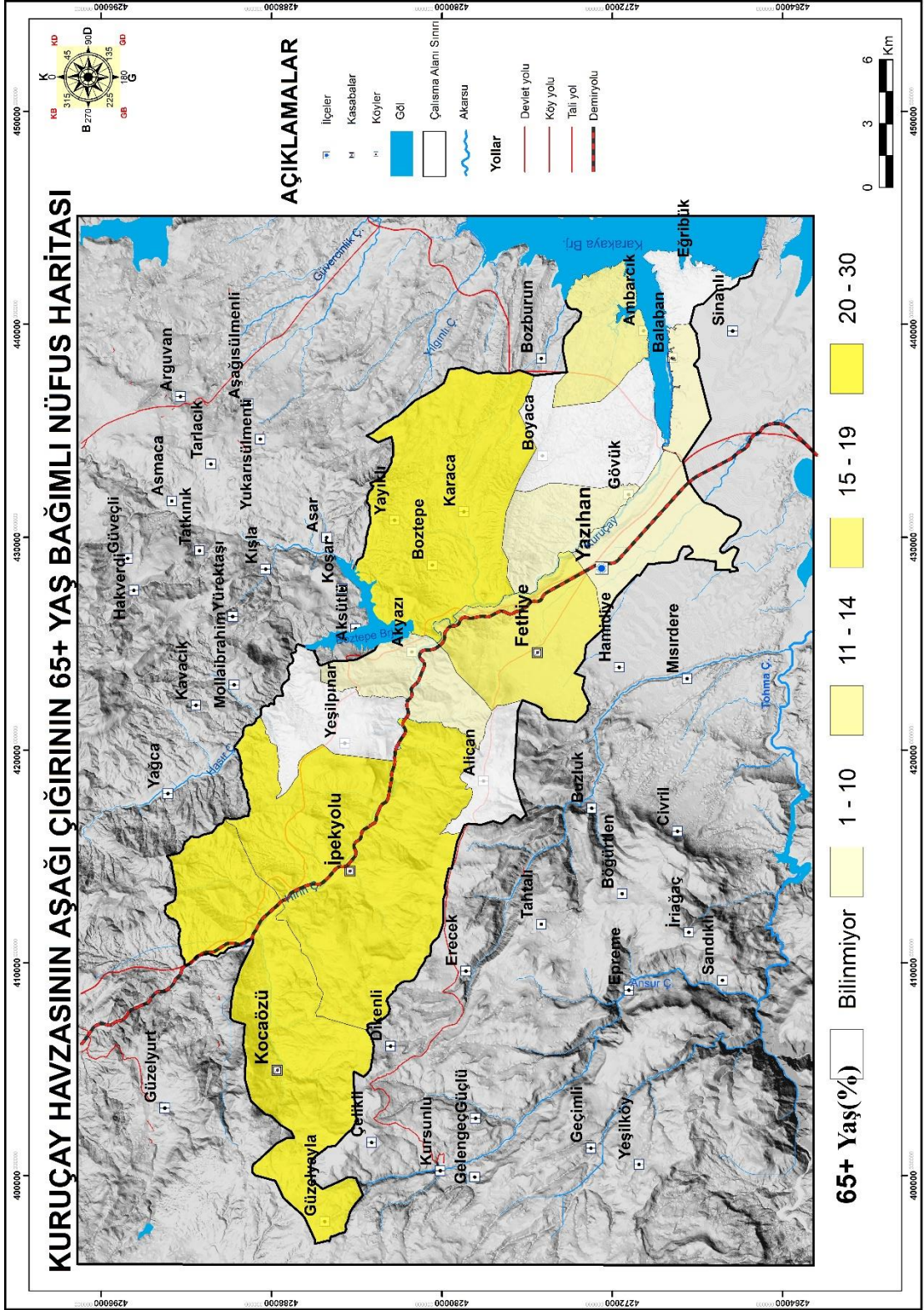
Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları



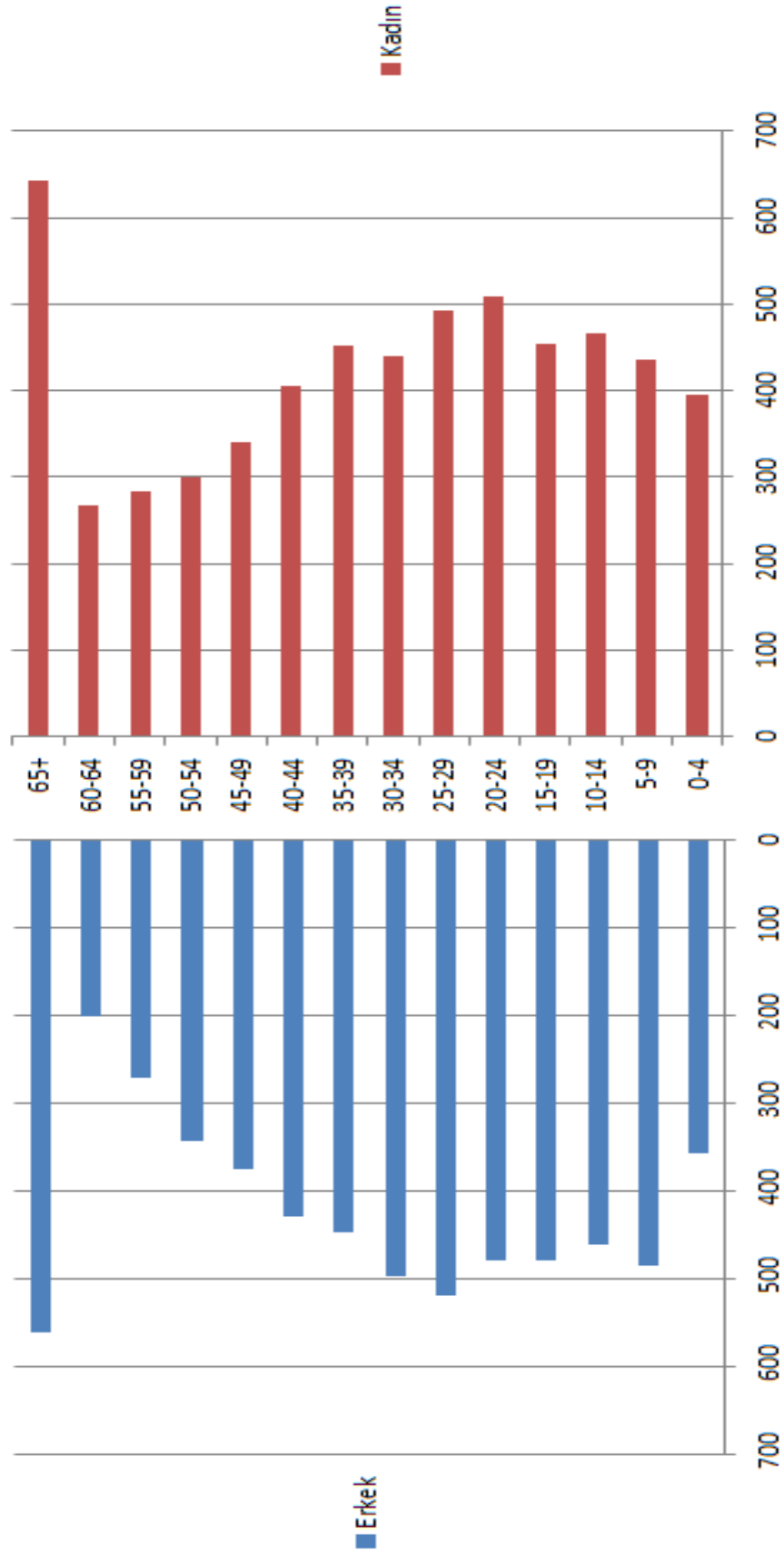
Harita 12.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının 0-14 Yaş Bağımlı Nüfus Haritası



Harita 13.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Aktif Nüfus Haritası



Harita 14.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının 65+ Yaş Bağımlı Nüfus Haritası



Şekil 8.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Nüfus Piramidi(2008)

2.4. Nüfus Dağılışı

Nüfusun dağılışı sadece fizikî etmenlerle açıklanamaz. Yeryüzünde nüfusun dağılışını denetim altında tutan doğal ve insana dair pek çok etmen vardır. Bu etmenler içinde fiziki ortamın yaşamaya ve yerleşmeye uygunluğunu belirleyenler; kıyı ya da kara içinde oluş, iklim, su kaynakları, toprak verimliliği, yüzey şekilleri, bitki örtüsü ve hayvan yaşamı, maden ve enerji kaynakları oluşmaktadır(Özgür, 2011, s.95).

Çalışma sahasında yerleşim yerleri ve nüfus genel olarak verimli araziler, su kaynaklarına yakın olan sahalara, ana ulaşım yollarına yakın olan yerler, engebenin az olduğu araziler ve lokasyon olarak kavşak noktası kabul edilen sahalarda toplanmıştır. Nüfusun seyrek olduğu alanlar ise genellikle kurak, yüksek ve ulaşım ağının gelişmemiş olduğu alanlardır. Çalışma sahasında yükseltinin 800 ile 1400 metre arasında değişen kesimlerinde nüfus dağılışı göstermiştir.

Çalışma alanında nüfus genel olarak sahanın güney kesiminde toplanmıştır. Sebebi arazilerin engebeli olmaması, D-875 karayolunun bu sahadan geçmesi, topraklarının verimli olması, Malatya şehrine yakın olması ve su kaynaklarının yeterli olması gibi sebepler nüfusun havzanın güneyine toplanmasını sağlamıştır. Sahanın güneyinde Yazıhan ve Fethiye gibi yerleşim yerlerinin varlığı bu durumu kanıtlar niteliktedir.

1980 yılı itibariyle sahada 13 yerleşme birimi mevcuttur. Nüfusun bu sayım yılındaki mekândaki dağılışında dikkati çeken hususlar şunlardır;

-Havza kuzeyinden başlayıp Kuruçay'ın açmış olduğu vadi eteği ve düzlüğünde kurulan yerleşmelerin nüfus dağılışında topografyanın önemli bir etkisi söz konusudur.

- Uygun eğim şartlarının olduğu alanlar, yerleşimin ve dolayısıyla nüfusun toplanmasına neden olmuştur. Ayrıca su kaynaklarına ve uygun eğim şartlarına bağlı olarak Yılanlı dağı eteklerinde nüfusun toplanma alanları morfografyanın belirgin etkisi görülmektedir.

-Sahada nüfusun dağılışındaki çizgisellik üzerinde akarsu drenaj ağının etkisiyle birlikte ortaya çıkan vadi içlerindeki tarım arazileri ve doğal yol güzergâhları etkili olmaktadır.

-Yükseltinin nüfusun dağılışı üzerindeki etkisi oldukça etkindir. Sahada 650 metre ile 2000 metre arasında değişen rakım değerlerinde yerleşme üst sınırı 1700 metreyi bulmaktadır. Ancak esas nüfusun toplandığı yükselti aralığı 800-1400 metreleri

arasındadır.

- Kuruçay'ın aşağı çığırının bulunduğu alan nüfusun en fazla yoğunlaştığı alandır. Buradaki 1, 2 ve 3.sınıf ziraat sahaları çekici bir yerleşme sahası haline gelmesini dolayısıyla nüfusun toplanmasını sağlamıştır(Harita 15).

2000 yılı çalışma alanındaki yerleşmelerde nüfusun en fazla olduğu döneme (14586 kişi) tekabül etmesi nedeniyle nüfusun dağılışında ikinci bir dönem olarak bu sayım yılı kullanılmıştır. Bu dönemde nüfusun dağılışında öne çıkan hususlar şunlardır;

- Nüfus artışına bağlı olarak nüfusun toplanma sahalarındaki yoğunluk artmıştır.

- Akarsu vadileri ve doğal yol güzergâhları ile birlikte Malatya- Sivas karayolu (D-875) üzerinde görülen nüfusun toplanması ulaşım şartlarının nüfusun dağılışına etkisi olarak yorumlanabilir. Sahanın geri kalanında görülen lineer toplanma sahaları morfografyanın tabii bir sonucudur (Harita 16).

2017 yılında havzadaki nüfusta ciddi oranda azalma olmuştur. Buna bağlı olarak sahada nüfusun dağılışı ile ilgili olarak ilk söylenmesi gereken nüfus yoğunluğunda görülen azalmadır. Bunun yanında 2017 yılı itibariyle nüfusun dağılışı ile ilgili olarak şunlar belirtilebilir;

- Ulaşımın nüfusun dağılışı üzerindeki etkisi sahada yaşanan nüfus kaybına bağlı olarak kendini daha net olarak göstermektedir. Özellikle ana karayolu güzergâhları üzerinde nüfus çevresine göre kısmen daha fazladır.

- Yazihan ilçe merkezi dışında nüfusun iki önemli toplanma sahası göze çarpmaktadır. Birincisi Kocaözü kasabası ikincisi ise İpekyolu kasabasıdır.

- Yükseltinin 1500-1700 metre aralığında olduğu yerlerde görülen nüfus azalığı bu alanlarda yarılmışlık durumunun fazla olması ve eğim değerlerinin yüksek olması ile ilgilidir(Harita 17).

Çalışma sahasında genel olarak nüfus toplanması su kaynaklarının yakınlarındadır. Sebebi ise yöre halkının temel geçim kaynağının kayısı tarımı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle kayısı üretiminin fazla olduğu yerler nüfusun toplandığı yerlerdir. Bir diğer nüfusun toplandığı alan ise ana yol güzergâhlarının olduğu sahalardır. Ana yol güzergâhının yakınlarında kurulan yerleşmeler yollun iki tarafına da toplanmaktadır. Kayısı tarımı ile uğraşan aileler genel olarak bahçelerinin olduğu yere evlerini yapmaktadır. Bu nedenle bazı yerleşmelerde

dağınık tipte bir dağılım görülmektedir. Bu durum ise tarım arazisine sahip ailelerin bahçe veya tarlalarını kolay şekilde kontrol etmelerini sağlamaktadır.

Yerleşmeler nüfus büyüklükleri bakımından sınıflandırıldığında 1980 yılında; 5 yerleşme 1-500 arası nüfusa, 3 yerleşme 501-1000 arası nüfusa, 2 yerleşme 1001-1500 arası nüfusa, 3 yerleşme ise 1500+ nüfusa sahiptir(Tablo 16).

Tablo 16. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüğü(1980)

1-500	Nüfus	501-1000	Nüfus	1001-1500	Nüfus	1500+	Nüfus
Yeşilpınar	354	Eğribük	632	Girmana	1431	Kocaözü	1942
Boyaca	317	Balaban	647	Karaca	1006	Yazıhan	1881
Gövük	322	Ambarcık	534			Fethiye	2304
Alican	137						
Akyazı	343						
Toplam	1473	Toplam	1813	Toplam	2437	Toplam	6127

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

2000 yılının nüfusu ise 1-500 arasında olan 8 yerleşme, 501-1000 arasında olan sadece Balaban köyü yer almaktadır. Bu yılda 1001-1500 arası nüfusa sahip yerleşme bulunmazken 1500+ nüfusa sahip 4 yerleşme mevcuttur(Tablo 17).

Tablo 17.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüğü(2000)

1-500	Nüfus	501-1000	Nüfus	1001-1500	Nüfus	1500+	Nüfus
Yeşilpınar	277	Balaban	544			Kocaözü	2854
Eğribük	140					Girmana	2774
Ambarcık	385					Yazıhan	4285
Boyaca	276					Fethiye	2108
Gövük	292						
Alican	68						
Akyazı	264						
Karaca	319						
Toplam	2021	Toplam	544	Toplam		Toplam	12021

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

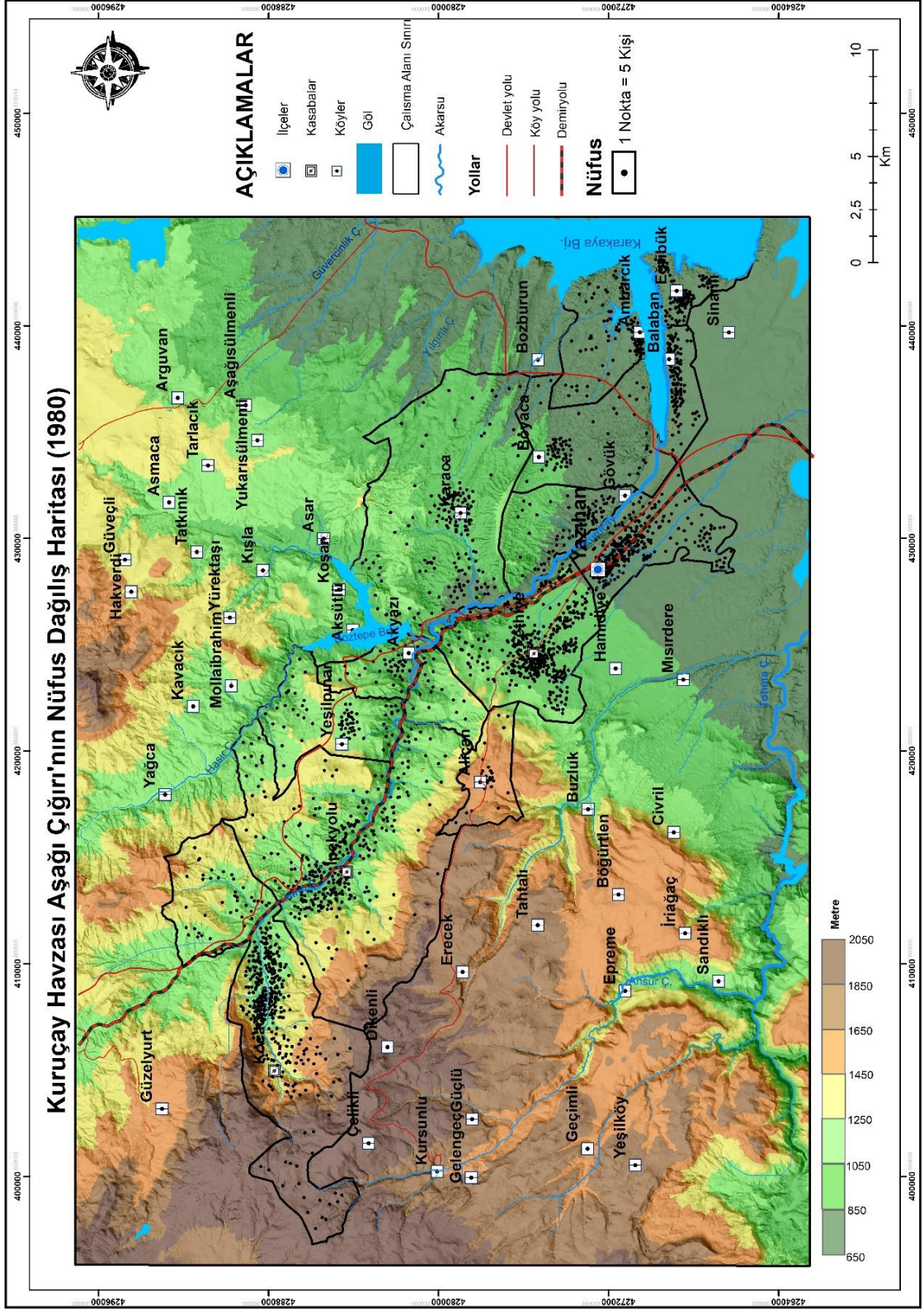
Günümüzde ise 1-500 arası nüfusa sahip yerleşme sayısı 8 köy iken, 501-1000 arası 3 yerleşme bulunmakta, 1001-1500 arası nüfusa sahip yerleşme sayısı ise 1'dir. 1500+ üzerinde nüfusa sahip sadece Yazıhan bulunmaktadır.(Tablo 18).

Tablo 18. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüğü(2017)

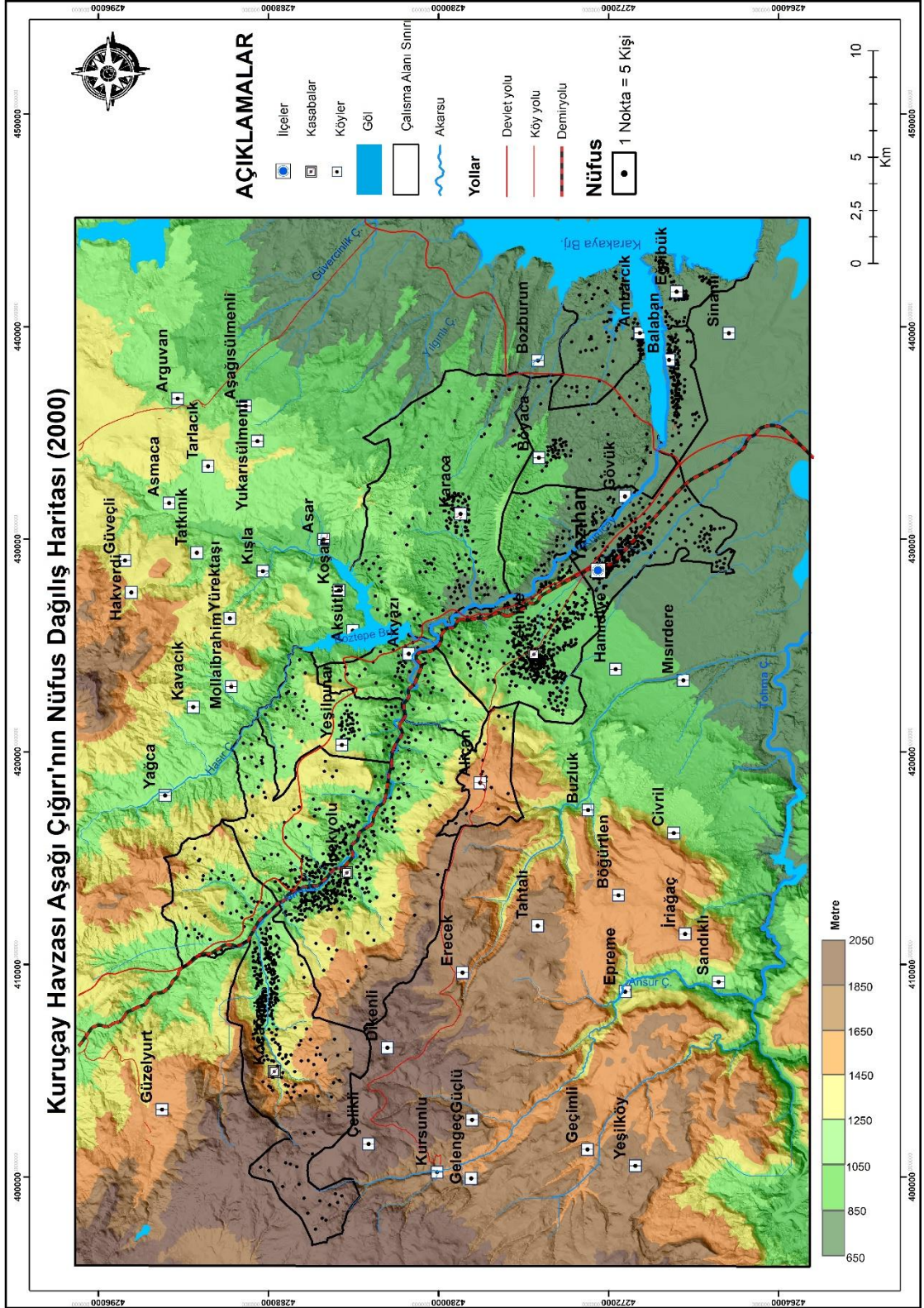
1-500	Nüfus	501-1000	Nüfus	1001-1500	Nüfus	1500+	Nüfus
Yeşilpınar	195	Kocaözü	838	Fethiye	1027	Yazıhan	1900
Eğribük	163	Girmana	775				
Ambarcık	288	Balaban	654				
Boyaca	184						
Gövük	238						
Alican	46						
Akyazı	273						
Karaca	229						
Toplam	1616	Toplam	2267	Toplam	1027	Toplam	1900

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları





Harita 15.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Nüfus Dağılışı Haritası(1980)



Harita 16.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Nüfus Dağılışı Haritası(2000)

2.5. Nüfus Yoğunluğu

Sınırları belli bir sahada yaşayan toplam nüfusun, o sahanın yüzölçümüne bölünmesiyle en basit nüfus yoğunluğu kavramı olan "Aritmetik Nüfus Yoğunluğu" elde edilmektedir(Gümü, 1998, s.66).

Aritmetik, fizyolojik, tarımsal kavramları, insanın üzerinde yaşadığı, ondan faydalandığı, değiştirmeye çalıştığı mekân ile bu mekândaki nüfusun miktarı arasındaki bağı ortaya koyabilmek üzere geliştirilmiş kavramlardır. Ancak, nüfus yoğunluğu kavramları, tam anlamıyla hedeflediği gibi insan ile yeryüzü arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerden yola çıkarak, çeşitli ülke ve bölgelerin oldukça karmaşık demografik, sosyal ve ekonomik durumlarını gözler önüne serebilecek yetenekte değildir. Bu kavramların önem veya gerçeğe yakınlık derecesi değişmekle birlikte, nüfus çalışmalarında bir başlangıç noktası ve araç olarak kabul edilmeleri gerekir(Özgür, 2011, s.87).

2.5.1. Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

Nüfus dağılışı, bireylerin ya da grupların mekân üzerinde yerleşmeleriyle meydana getirdikleri gerçek kalıp olarak tanımlanmıştır. Bir alanda nüfusun toplanma derecesini ölçmek ve dünyanın bir yeri ile diğerini karşılaştırabilmek için bir nüfus yoğunluk ölçütü kullanmak gerekir. Herhangi bir alanda yaşayan nüfus ile o alanın yüzölçümü arasındaki oranı yoğunluk terimi ifade eder. En çok kullanılan yoğunluk ölçüsü de nüfus yoğunluğu ya da aritmetik yoğunluk olarak ifade edilen, birim alan başına düşen nüfus miktarını veren ölçüttür(Tümertekin, Özgü, 2015, s.321).

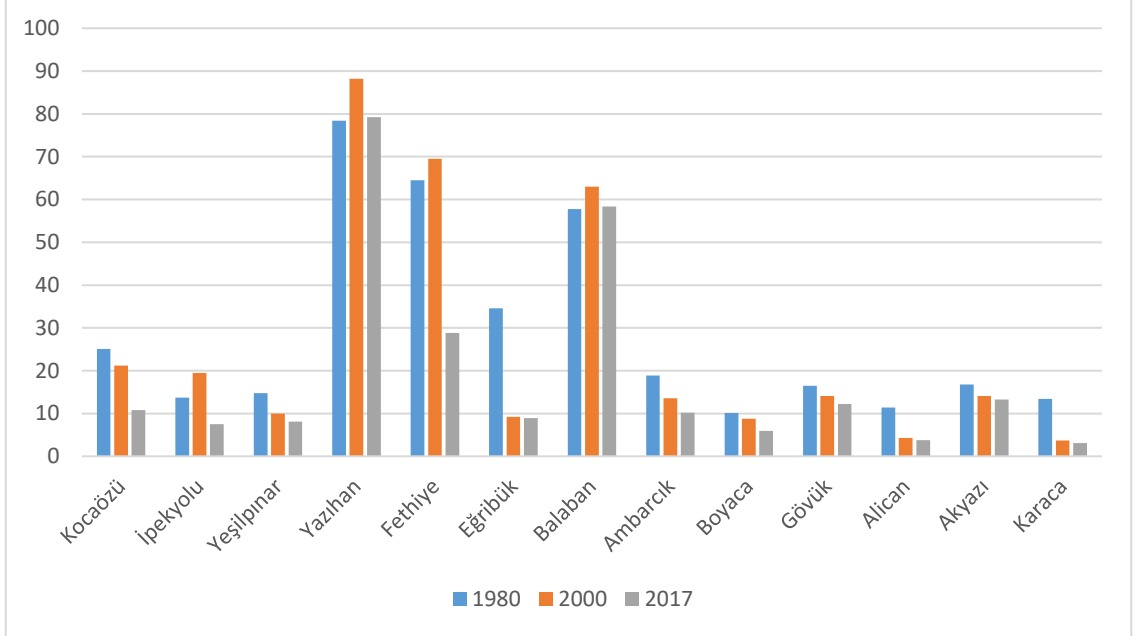
Kuruçay havzası aşağı çığırında yerleşmeler arasında aritmetik nüfus yoğunluğu açısından farklılıklar vardır. Bu farklılıklar yerleşmenin kapladığı alan ve nüfusa göre değişkenlik kazanmaktadır. Yerleşim yerlerinde en fazla aritmetik nüfus yoğunluğuna sahip yıl 1980 yılıdır. 1980 yılı ile günümüzü karşılaştırdığımız zaman 1980 yılında 28,9 olan bu yoğunluk 2017 yılına gelindiğinde 19,2'ye gerilemiştir. 1980 yılı ile 2017 yılı karşılaştırıldığında Yazıhan ve Balaban yerleşmeleri hariç havzadaki diğer 11 yerleşmede aritmetik nüfus yoğunluğu azalmıştır(Tablo 19).

Çalışma sahasının aritmetik nüfus yoğunluğu tablosuna bakıldığında 1980 yılında yerleşim yerlerinin aritmetik nüfus yoğunluğu ortalaması 28,9 iken 2000 yılında 26,1'e, 2017 yılında ise 19,2'ye düşmüştür(Tablo 19, Şekil 9, Harita 18-19-20).

Tablo 19. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır Yerleşim Yerlerinin 1980, 2000 ve 2017 Yılları Aritmetik Nüfus Yoğunlukları

Köyler	Arazi(km ²)	1980		2000		2017	
		Nüfus	A.Y.N	Nüfus	A.Y.N	Nüfus	A.Y.N
Kocaözü	77,5	1942	25,05	1648	21,2	838	10,8
İpekyolu	104	1431	13,75	2026	19,5	775	7,5
Yeşilpınar	24	354	14,75	241	10	195	8,1
Yazihan	24	1881	78,4	2117	88,2	1900	79,2
Fethiye	35,7	2304	64,5	2481	69,5	1027	28,8
Eğribük	18,3	632	34,6	168	9,2	163	8,9
Balaban	11,2	647	57,8	706	63	654	58,4
Ambarcık	28,3	534	18,9	384	13,6	288	10,2
Boyaca	31,3	317	10,1	276	8,8	184	5,9
Gövük	19,5	322	16,5	274	14,1	238	12,2
Alican	12	137	11,4	51	4,3	46	3,8
Akyazı	20,5	343	16,8	290	14,1	273	13,3
Karaca	75	1006	13,4	276	3,7	229	3,1
Toplam	481,3	11850	28,9(ort)	10938	26,1(ort)	6810	19,2(ort)

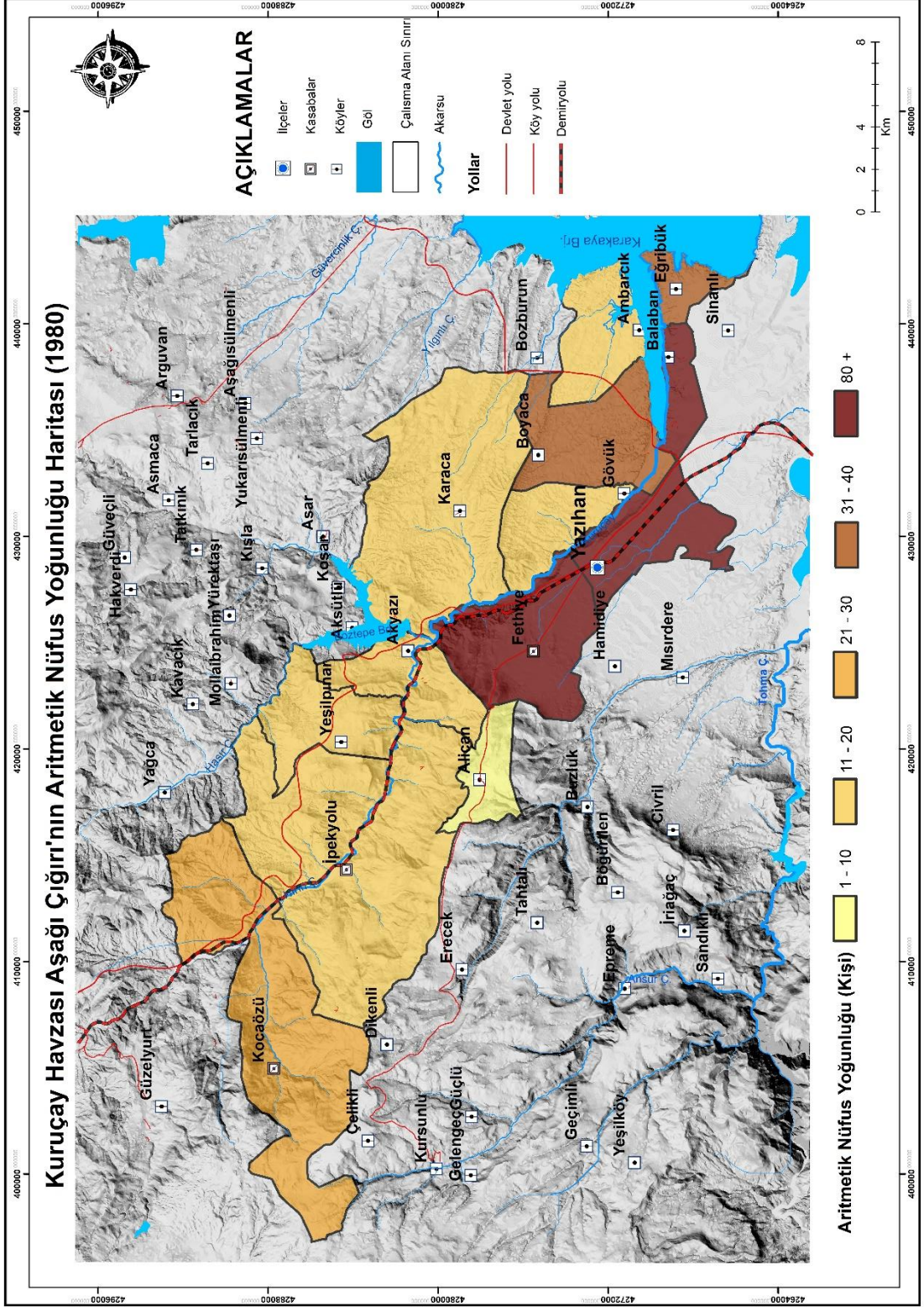
Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981), Anket Sonuçları, DİE; Genel Nüfus Sayımları, TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları



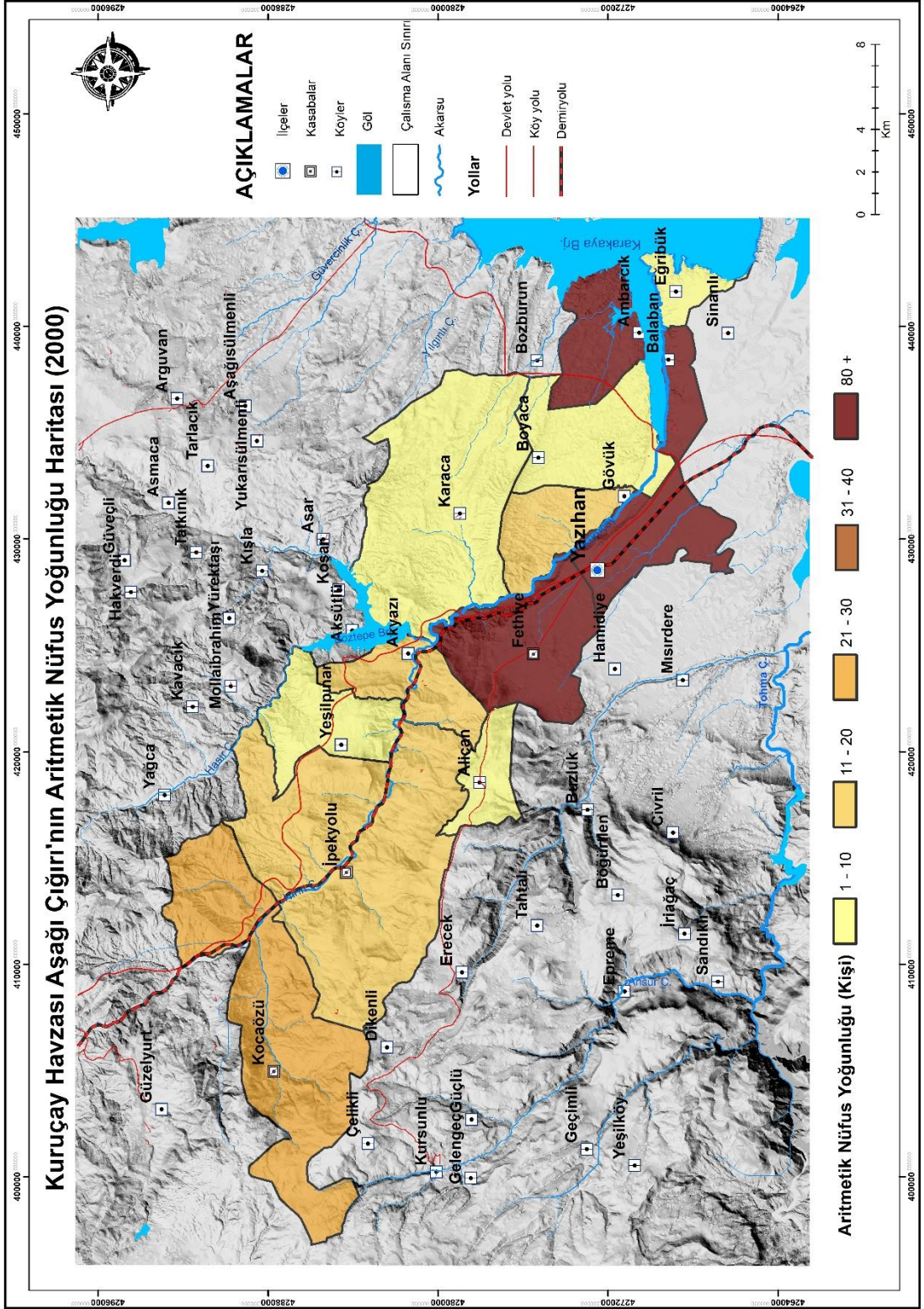
Şekil 9. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yıllara Göre Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Değişimi

Çalışma sahasında günümüz aritmetik nüfus yoğunluğu oranlarına bakıldığında, yoğunluğun az olduğu yerleşmeler havzanın periferisindeki, eğimin arttığı kesimlerde kalan yerleşmelerdir. Bu yoğunluğun az olduğu yerleşmelerde ortak nokta, ıssız diye tabir edilen alanlarda kurulmuş olması ve nüfusun araziye göre az olmasından kaynaklanmaktadır. Yoğunluğun fazla olduğu yerleşmeler ise havza içinden geçen D-875 karayolu yakınında kurulmuş olan yerleşmelerdir(Tablo 19, Şekil 9, Harita 18-19-20).

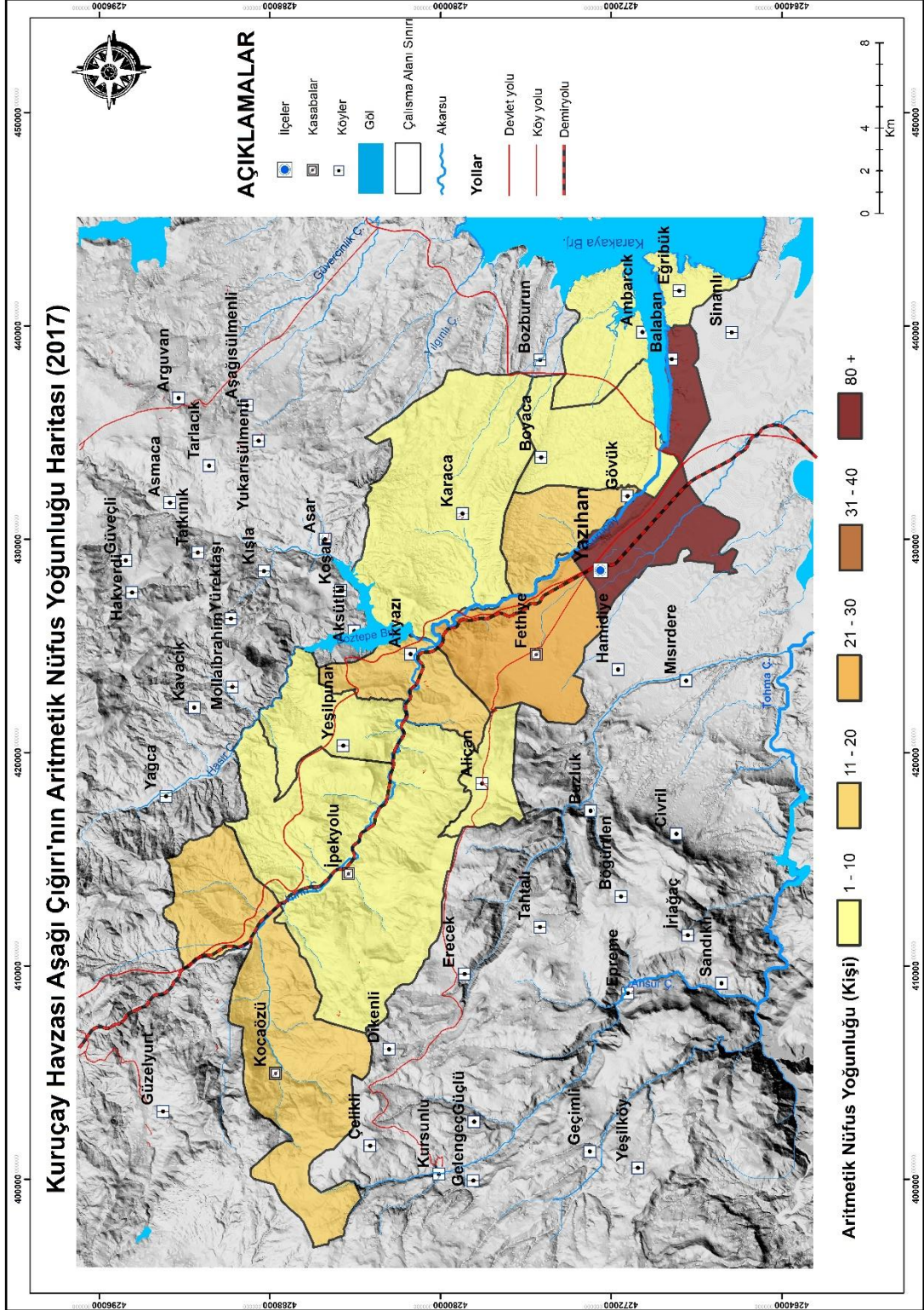




Harita 18.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası(1980)



Harita 19.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2000)



Harita 20.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Aritmetik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2017)

2.5.2. Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

Aritmetik nüfus yoğunluğunda ortaya çıkan ve daha önce bahsettiğimiz sakıncalı durumu bir ölçüde giderebilen bir diğer nüfus yoğunluğu kavramı "Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu" dur. Toplam nüfusun tüm ülke yüzölçümüne değil, sadece tarım yapılan ekili-dikili alana bölünmesi ile elde edilir(Gümüş, 1998, s.68). Bu yoğunluğun hesaplanmasındaki öncelikli gerekçe sahanın demografik taşıma kapasitesini incelemektir.

Fizyolojik nüfus yoğunluğu hesaplamalarında havza genelinde tarım arazileri verileri 1981 köy envanter etütlerinden temin edilmiştir. 2000 yılı ile ilgili veri olmadığından veriler 1981 yılına ait arazi verilerinden alınmıştır. 2017'ye ait veriler ise anket ve sözlü mülakat sonucu temin edilmiştir.

1980 ve 2000 yıllarında fizyolojik nüfus yoğunluğu 1-80 arasında 8 yerleşim yeri varken, 2017 yılına gelindiğinde 11 yerleşim yeri 1-80 arasında bir yoğunluğa sahiptir. Genel olarak ise günümüzde bütün yerleşmelerde fizyolojik nüfus yoğunluğunda düşüş gözlemlenmektedir(Tablo 20, Harita 21-22-23, Şekil 10).

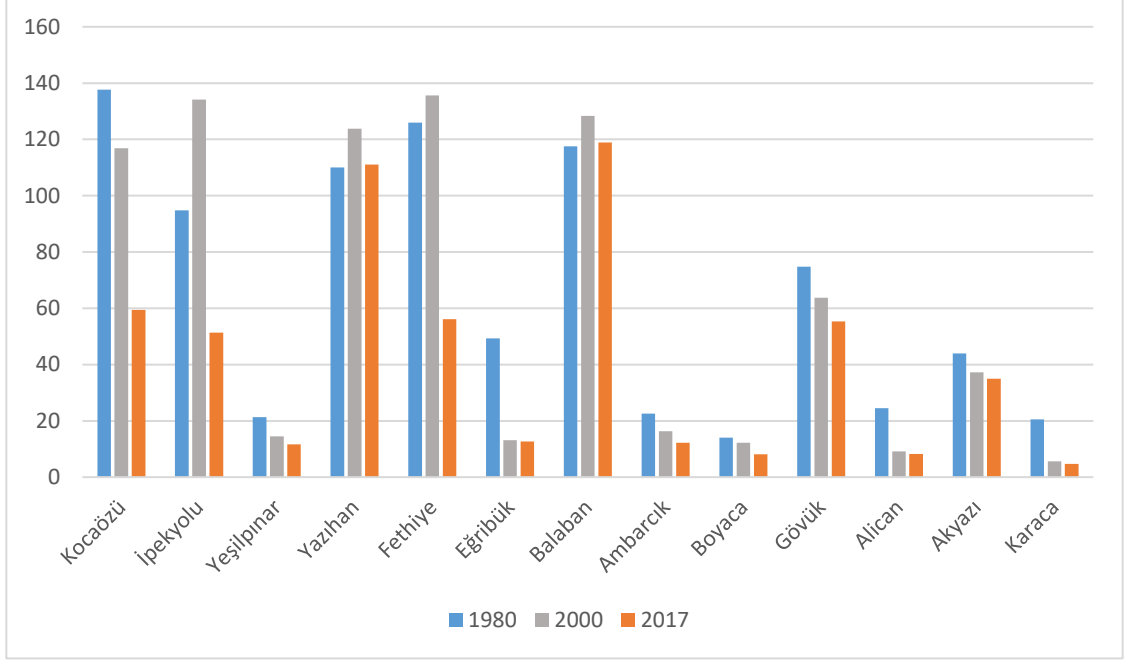
1980'li yıllarda ülke genelinde kırsal alanlarda olduğu gibi nüfusun fazla olması yoğunluğunda fazla çıkmasında belirleyici olmuştur

Tablo 20. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı Yerleşmelerinin 1980, 2000 ve 2017 Yılları Fizyolojik Nüfus Yoğunlukları

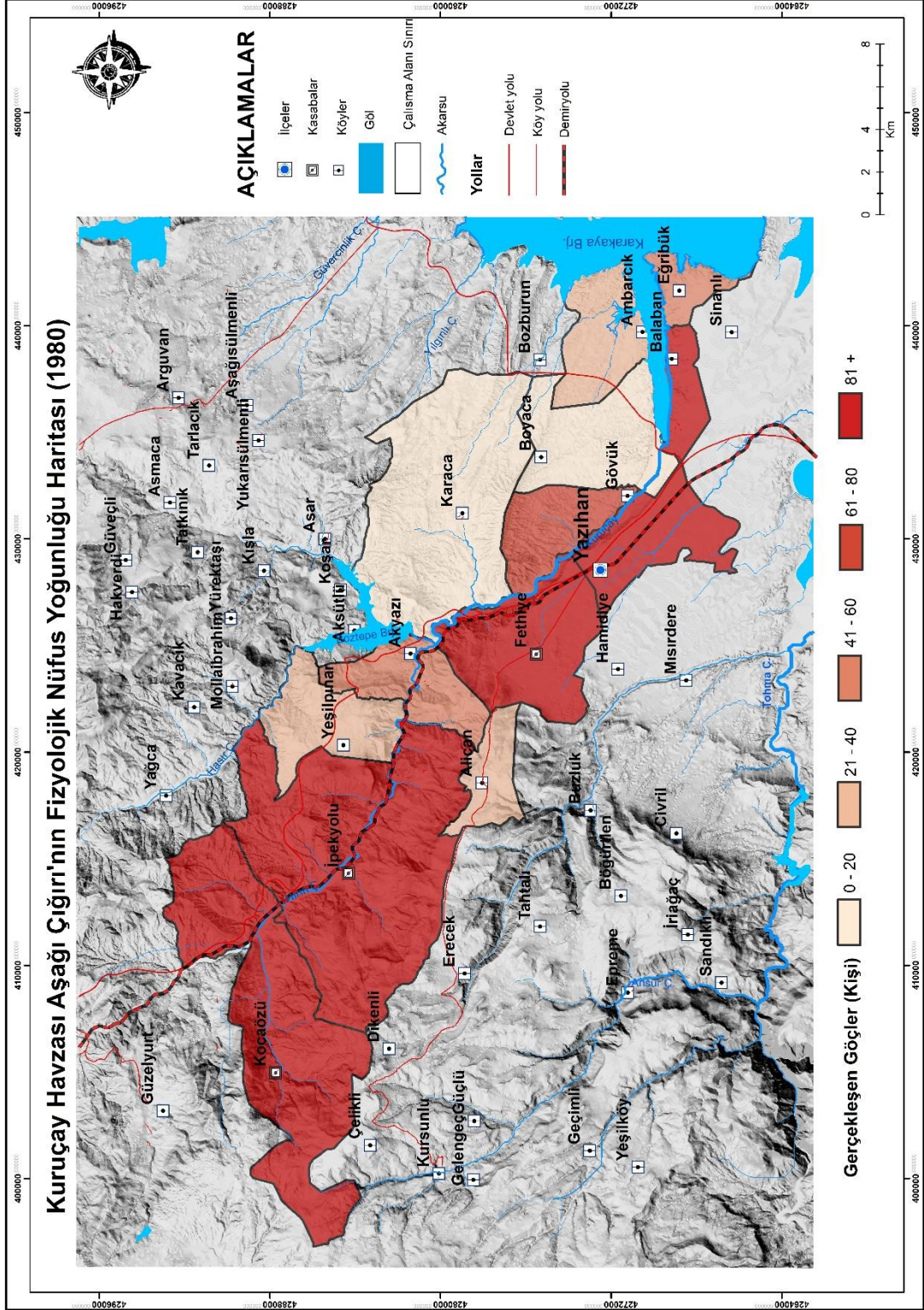
Köyler	Arazi(km ²)	1980		2000		2017	
		Nüfus	F.Y.N	Nüfus	F.Y.N	Nüfus	F.Y.N
Kocaözü	14,1	1942	137,7	1648	116,9	838	59,4
İpekyolu	15,1	1431	94,8	2026	134,2	775	51,3
Yeşilpınar	16,6	354	21,3	241	14,5	195	11,7
Yazıhan	17,1	1881	110	2117	123,8	1900	111,1
Fethiye	18,3	2304	126	2481	135,6	1027	56,1
Eğribük	12,8	632	49,3	168	13,1	163	12,7
Balaban	5,5	647	117,6	706	128,4	654	118,9
Ambarcık	23,6	534	22,6	384	16,3	288	12,2
Boyaca	22,7	317	14	276	12,2	184	8,1
Göyük	4,3	322	74,8	274	63,7	238	55,3
Alican	5,6	137	24,5	51	9,1	46	8,2
Akyazı	7,8	343	44	290	37,2	273	35
Karaca	49	1006	20,5	276	5,6	229	4,7

Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981), Anket Sonuçları, TÜİK; Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

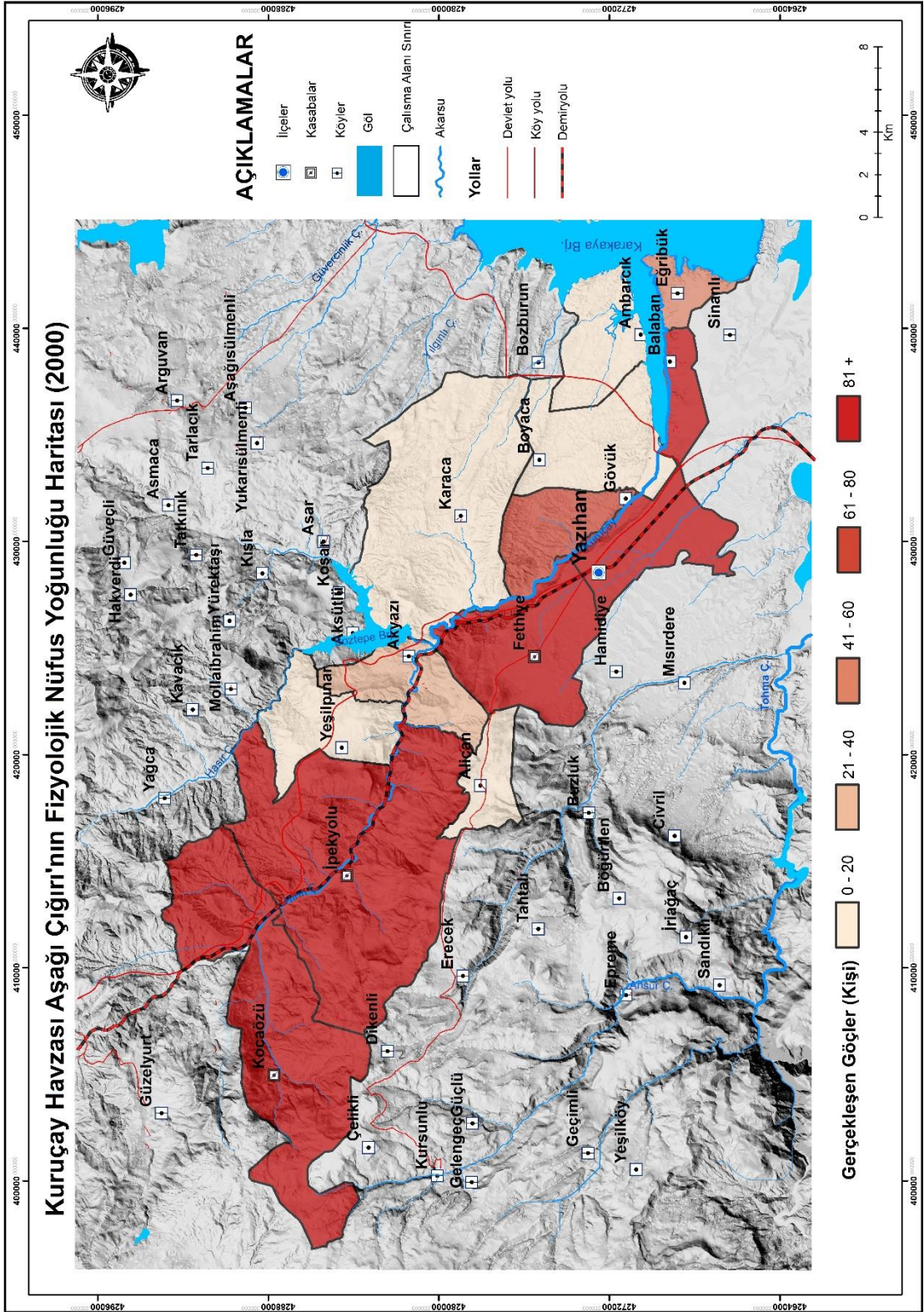
Çalışma sahasında 1980 yılına bakıldığında yoğunluk genelde en üst düzeydedir. 2000 yılında sadece İpekyolu, Yazıhan, Balaban ve Fethiye yerleşmeleri 1980 yılından fazla fizyolojik nüfusa sahiptir. Bu saydığımız yerleşmeler ulaşım, arazi ve sulama açısından bol imkânlarla sahiptir.2017 yılında ise fizyolojik nüfus yoğunluğu artan bir yerleşme bulunmamaktadır. 2017 yılında artışın olmamasının en büyük sebebi yerleşmelerde tarım arazisi varlığının artmasından kaynaklanmaktadır(Tablo 20, Harita 21-22-23, Şekil 10).



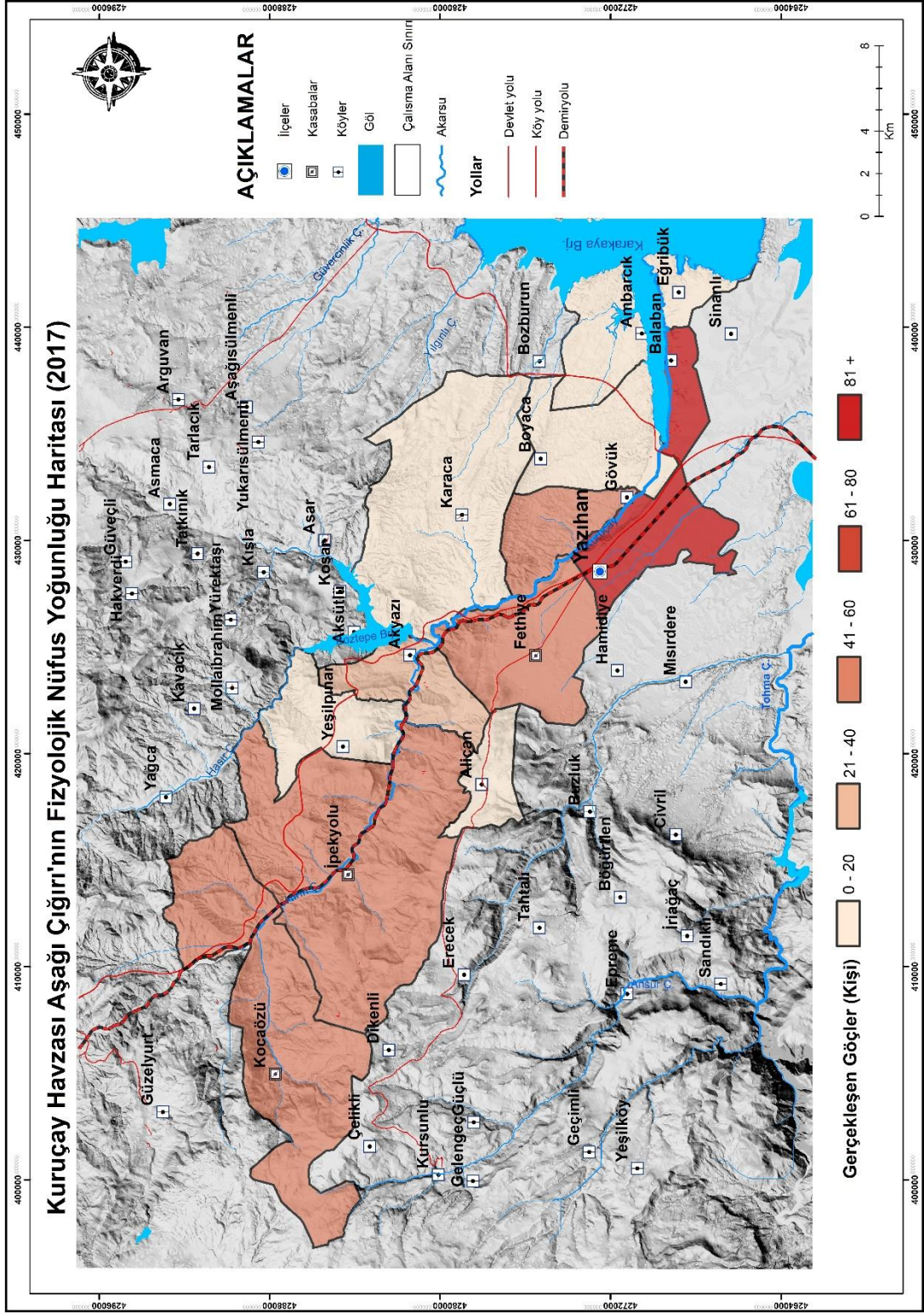
Şekil 10.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yıllara Göre Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Değişimi



Harita 21.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası(1980)



Harita 22.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2000)



Harita 23.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu Haritası(2017)

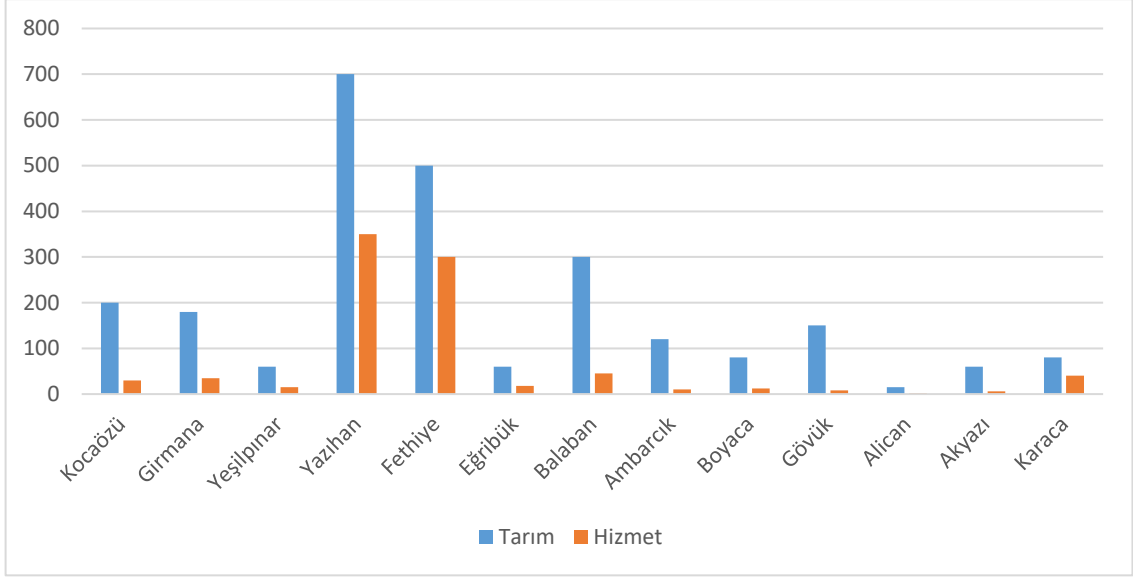
2.6. Nüfusun Ekonomik Faaliyet Gruplarına Bölünüşü

Çalışma sahasında birincil ekonomik faaliyet ülkemizde çoğu kırsal alanlarda olduğu gibi tarım faaliyetleridir. Genel olarak havza geneline bakıldığında çalışan nüfusun büyük çoğunluğu tarım sektöründedir. Kuruçay ve çevresinde yöre halkı genel olarak kendi arazisini işleyerek gelir elde etmektedir. Tarım sektörü haricinde yöre halkı yaklaşık 40 km ötesindeki Malatya şehrine giderek hizmet sektöründe çalışmaktadır. Bunun haricinde emekli olup kendi köylerine gelenlerin oluşturduğu bir nüfus kitlesi de bulunmaktadır. Ayrıca D-875 karayolunun çalışma sahasının içinden geçmesinden dolayı yol kenarındaki lokantalar, benzinlikler ve Yazıhan'ın ilçe olmasından kaynaklı ilçedeki mevcut iş yerlerine de çalışmaya giden insanlar bulunmaktadır. Eğribük köyünün yakınlarındaki 4 adet kum ocağının varlığı da yöre halkına ekstra iş imkânı sağlamaktadır. Kısacası çalışma sahasında nüfusu ekonomik faaliyet kollarına göre gruplandırmak oldukça zordur. Fakat yerleşim yerleri teker teker gezilerek yapılan anket ve mülakatlar sonucunda genel hatlarıyla nüfusun ekonomik faaliyet gruplarına dağılımı saptanmıştır. Buna göre çalışan nüfusun % 74'ü(2505) birincil ekonomik faaliyet grubunda % 26'sı da(871) üçüncül ekonomik faaliyet grubundadır(Tablo 21, Şekil 11).

Tablo 21. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Gruplarına Bölünüşü

Yerleşmeler	Tarım	%	Hizmet	%
Kocaözü	200	7,96	30	3,44
Girmana	180	7,84	35	4,02
Yeşilpınar	60	2,38	15	1,72
Yazıhan	700	27,5	350	40,17
Fethiye	500	19,92	300	34,44
Eğribük	60	2,38	18	2,06
Balaban	300	11,93	45	5,2
Ambarcık	120	4,77	10	1,15
Boyaca	80	3,18	12	1,37
Gövük	150	5,98	8	0,92
Alican	15	0,6	2	0,23
Akyazı	60	2,38	6	0,69
Karaca	80	3,18	40	4,59
Toplam	2505	100	871	100

Kaynak: Anket Sonuçları (2017)



Şekil 11.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Gruplarına Göre Oranı

2.7. Nüfusun Eğitim Durumu

Bir nüfus kitlesinde, okuma çağı ve bunun üstündeki nüfus miktarının tümünün okuryazar olmasını, nüfusun eğitim düzeyi konusunda temel şartlardan ilkidir. Ancak nüfusun eğitim düzeyi sadece okuryazarlık oranı ile ölçülmez. Nüfusun eğitim durumu; okuma-yazma bilmeden başlayarak en üst eğitim kurumlarına kadar bu alandaki dağılımını ve dağılımın türlü özelliklerini ifade eder(Akgül,2004, s.61).

Araştırma sahasında birçok köyde ilköğretim düzeyinde okul binaları olmasına rağmen çoğu aktif değildir. Bu durum ülkemizdeki kırsal kesimlerde genel olarak görülen bir olgudur. Köylerdeki nüfusun azalmasına bağlı olarak buradaki öğrenciler en yakındaki aktif ilköğretim okuluna götürülmesi ile eğitim verilmektedir.

Çalışma alanında 11 eğitim kurumu mevcuttur. Yazıhan ilçe merkezinde 1 adet halk eğitim merkezi bulunmaktadır.

Çalışma alanında 2008 yılı itibariyle 12137 kişi içinde net olarak 8780 kişi okuma-yazma bilmektedir. Yani 2008 yılında çalışma alanında okuma-yazma oranı % 72,3'tür.2015 yılında ise çalışma alanındaki 7414 nüfus içinden net olarak 6490 kişi okuma-yazma bilmektedir. 2015 yılı çalışma alanının okuma-yazma oranı ise % 87,5'dir.Bu oranlardan anlaşılacağı üzere 2015 yılı 2008 yılına göre yaklaşık %13 artış göstermiştir(Tablo 22-23-24-25, Şekil 12-13, Harita 21).

Araştırma sahasındaki eğitimi durumuna baktığımızda okul çağında olmayan nüfus miktarı, 2008’de 992 iken, 2015’de 679 kişidir. Bu durum sahadaki daha önce ifade edilen doğum oranlarının azalmasıyla ilgili olduğu söylenebilir. Okur-yazar olmayan, okur-yazar ve ilkokul mezunu erkek sayılarındaki azalmanın göç ile ilgili olduğu söylenebilir.



Fotoğraf 2. Yazihan İlçesi'nde Abdurrahman Serttaş İlk ve Ortaokulu(2017 yılında 56 Öğrenci İlkokulda, 65 Öğrenci Ortaokulda Okumaktadır)

Çalışma alanındaki yerleşmelerde okuma yazma oranına bakıldığında okuma yazma oranı en fazla olan yerleşmeler Yazihan ilçe merkezi, Yazihan ilçesine bağlı Fethiye Kasabası ve Yazihan ilçesine bağlı Ambarcık köyüdür. Nüfusunun %95+ okuma yazma bilmektedir. Sebebi ise okullara olan ulaşım ve daha iyi eğitim imkânlarının sağlanmasıdır.

Okuma yazma oranının en düşük olduğu yerleşme ise Hekimhan ilçesine bağlı Kocaözü kasabasıdır. Sebebi ise lise ve dengi okullara uzak olması, bünyesinde barındırdığı okulun yetersiz olması ve eğitim merkezine ulaşımında problemin yaşanmasıdır(Tablo 22-23-24-25, Şekil 12, Harita 24).

Tablo 22. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Mezun Olunan Eğitim Durumuna Göre Nüfusu(2008)

<i>Yerleşme/Eğitim Durumu</i>	İpek yolu	Koca özü	Yeşil pınar	Yazı han	Feth iye	Ak yazı	Ali can	Amba rcık	Bala ban	Boy aca	Eğri bük	Göv ük	Kar aca
Okuryazar Olmayan	158	247	33	211	157	0	0	52	35	39	22	0	38
Okul Bitirmeyen	251	299	40	523	362	43	0	88	174	29	36	21	45
İlköğretim	386	409	118	703	568	85	0	173	217	55	44	40	111
Ortaokul	111	129	0	154	343	0	0	15	41	0	19	0	35
Lise	309	436	48	392	560	0	0	47	95	0	26	0	26
Yüksek Öğr.	45	43	0	76	18	0	0	0	0	0	0	0	0

Kaynak: TÜİK, 2008,2015 ADNKS Nüfus İstatistikleri

Tablo 23.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Mezun Olunan Eğitim Durumuna Göre Nüfusu(2015)

<i>Eğitim Durumu/Yerleşme</i>	İpek yolu	Koca özü	Yeşil pınar	Yazı han	Feth iye	Ak yazı	Ali can	Amba rcık	Bala ban	Boy aca	Eğri bük	Göv ük	Kar aca
Okuryazar Olmayan	123	169	25	122	45	0	0	22	59	24	26	33	31
Okul Bitirmeyen	68	101	18	223	121	35	0	46	63	0	0	26	25
İlköğretim	74	230	94	681	340	116	16	154	282	82	59	111	82
Ortaokul	99	112	15	253	163	43	0	32	98	25	24	26	51
Lise	178	188	37	341	203	28	0	40	108	19	28	25	44
Yüksek Öğr.	254	80	0	126	34	19	0	15	28	28	0	0	0

Kaynak: TÜİK, 2008,2015 ADNKS Nüfus İstatistikleri

Tablo 24. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Eğitim Düzeylerine Göre Durumu(2008 ve 2015)

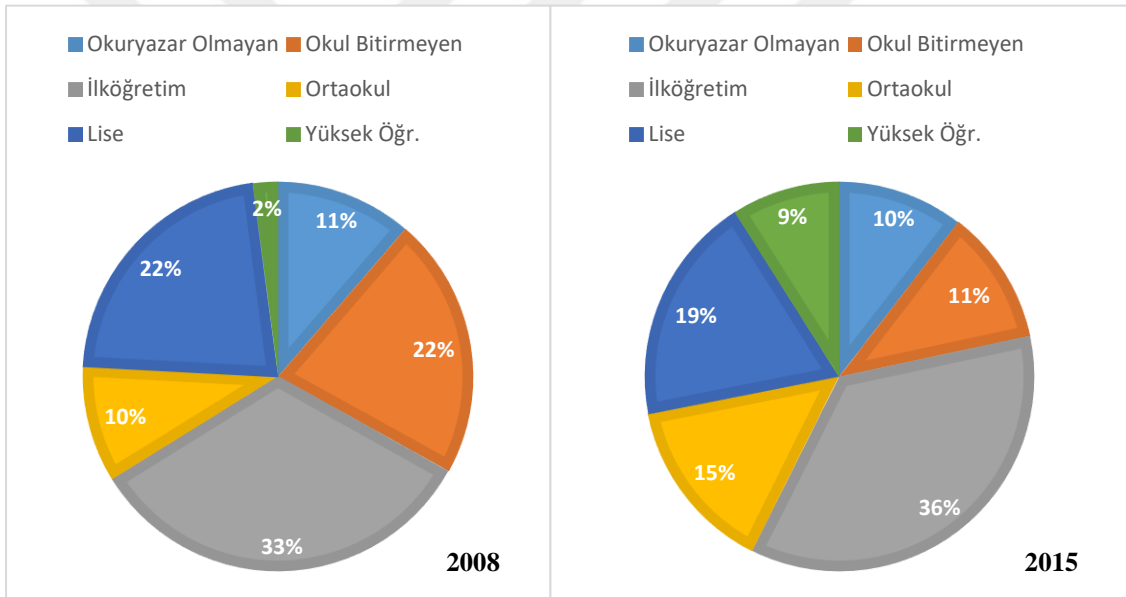
Eğitim Durumu	Çalışma Alanının Mezun Olunan Eğitim Durumuna Göre Nüfusu	
	2008	2015
	Toplam	Toplam
Okuryazar Olmayan	992	679
Okul Bitirmeyen	1911	726
İlköğretim	2909	2321
Ortaokul	847	941
Lise	1939	1239
Yüksek Öğr.	182	584
Toplam	8780	6490

Kaynak: TÜİK, 2008,2015 ADNKS Nüfus İstatistikleri

Tablo 25.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Eğitim Düzeylerine Göre Durumu(2008 ve 2015)(%)

Eğitim Durumu	Çalışma Alanının Mezun Olunan Eğitim Durumuna Göre Nüfusu	
	2008	2015
	(%)	(%)
Okuryazar Olmayan	11,3	10,5
Okul Bitirmeyen	21,8	11,2
İlköğretim	33,1	35,7
Ortaokul	9,6	14,5
Lise	22	19,1
Yüksek Öğr.	2,2	9
Toplam	100	100

Kaynak: TÜİK, 2008,2015 ADNKS Nüfus İstatistikleri



Şekil 12.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Nüfusun Eğitim Durumu(2008-2015)

III. BÖLÜM

3.KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRI'NIN YERLEŞME COĞRAFYASI

3.1. Yerleşmelerin Tarihçesi

Yerleşme olayı insan kümelerinin barınaklarını kurdukları çevreyi insan yaşam ve eylemlerinin oluşturduğu alanı kapsayan çok geniş bir kavramdır. İlkel topluluklar, çadır yaşamı sürdüren göçebe, yarı göçebe toplulukların barındıkları eyreti(geçici) yerleşmeler ile kent, kasaba, köy gibi sürekli yerleşmeler de bu kavrama girmektedir(Geray, 1975, s.45).

Yerleşme, doğa, insan ile onun yaptıklarını içeren bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece üzerine salt insanları barındıran bir yeryüzü parçası olmakla birlikte, yer açısından öteki topluluklardan ayrılan, yakın uzak bir ilişkiler alanı olan, kendisine özgü bir işgücü, toplumsal örgütlenmesi, kültürü, özel bir tarihsel varlığı bulunan bir insan birliği durumuna girmektedir. Kısal yerleşme deyimi ile iş bölümünün gelişmediği ekonomisi tarıma dayanan, geniş aile türünün, yüz yüze komşuluk ilişkilerinin var olduğu, bu açıdan kentsel topluluklardan ayrılan toplulukların yaşadığı yerleşmeler anlatılmaktadır. Köy adı verilen topluluklar, öteki topluluklardan ayrı coğrafya, ekoloji alanlarında yerleşmiş, kendisine özgü bir iş gücü, toplumsal örgütü, kültürü, özel bir adı, geçmişi bulunan, kentten daha az nüfuslu toplum birimleridir(Geray, 1975, s.45).

Coğrafi konum itibariyle tabii yol üzerinde olan Malatya ön tarihinin Paleolitik çağa kadar indiği, Ansır (buzluk) ve İnderesi mevkiinde bulunan mağaralardan anlaşılmıştır. 1979 yılında başlayan Karakaya Baraj Gölü kurtarma kazıları kapsamındaki İzollu mevki Cafer Höyükte yapılan kazılarda, o yöre insanının Paleolitik mağaralardan çıkıp ilk defa ovada tarım ve hayvancılıkla uğraştıkları ve yerleşik köy hayatında başladıkları anlaşılmıştır. 1979-1986 yılları arasında sürdürülen Pirot-Cafer höyük çalışmaları sonucu dünyanın ilk heykel örneği sayılan, beyaz kireç taşından yapılmış küçük figürler M.Ö. 7000 yılında tarihlenmektedir. Aslantape ve Değirmen tepe kazıları, bölgedeki yerleşimin M.Ö 5000- 3000 yılları arasında kalkolitik çağda devam ettiğini göstermektedir. Anadolu ile olduğu gibi, Kuzey Mezopotamya ve Suriye ile de Fırat nehri yolu ile ticaret bu dönemde yapılmıştır Hititlerin Anadolu'da M.Ö 2000 yıllarının başında varlıklarını gösterdikleri, Aslantape'den çıkarılan bazı seramik

örneklerinden anlaşılmaktadır. Hititlerin torunları M.Ö 1000 yılından sonra varlıklarını şehir devletleri halinde sürdürmüşlerdir. Malatya asıl dönemini bu devirlerde almıştır. Geç Hitit döneminde; Malatya ve çevresinde özellikle İspekçur, Darende, Gürün, Aslantepe de Geç Hitit dönemine ait kitabeler ve sitenler bulunmuştur. Malatya kuruluş ve isim itibarıyla başlangıçtan zamanımıza kadar büyük bir değişikliğe uğramadan Anadolu şehirlerimizden biridir. Kültepe vesikalarından Melita şeklinde görülen Malatya'dan Hitit vesikalarından Maldia olarak bahsedilmektedir. Asur İmparatorluk devri vesikalarında ise Meliddu, Melide, Melid, Milid, Milidia olarak geçmektedir. Urartu kaynaklarında ise; Melitea denilmektedir. Araplar tarafından yakın bir imla ile Malatya, Malatiye adıyla anılmıştır. 1101 yılında Danişmentli Melik Muhammed Gazi'nin hâkimiyetine geçen Malatya, bir daha kayıp edilmemek üzere Türk beldesi haline getirilmiştir. Selçuklular döneminde vilayet-i Malatya olarak anılan şehir bir üstünlük ve asalet ifadesi olarak saadet, mutluluk yeri olarak anılmıştır. Malatya günümüze modern bir yapılanma ile gelirken asıl tarih çekirdeğini oluşturan Battalgazi (Eski Malatya) yöre insanının deyimiyle Aşağı şehir bugün turistik bir ilçe olarak varlığını sürdürmektedir. Cumhuriyetle birlikte il olan Malatya yabancı işgaline uğramayan nadir kentlerden biridir. (Malatya ÇED Rap., 2011, s. 2-3).

İlkçağda şehrin yerleşim sahasının büyüklüğü ve sınırları hakkında hiçbir bilgi mevcut değildir. Ancak ilk yerleşmelerin ne kadar eskiye uzandığı hakkındaki bilgilerimiz, Tarih Öncesi (Prehistorik) çağlara ait buluntular yardımı ile olmaktadır. Elde mevcut eserler ve son zamanlardaki arkeolojik kazılar bu bölgenin çok eski zamanlardan beri meskûn olduğunu ve bugüne kadarki tarihi devirler esnasında birçok kavimlerin hâkimiyetine geçtiğini ve bu kavimlerin medeniyet ve kültürlerine sahne olduğunu göstermektedir. Sedanter hayatın başlangıcı olarak kabul ettiğimiz ve ilk üretim safhasını da içerisine alan bu Neolitik de bu sahada ilk insanların var olduğunu söyleyebiliriz.

Anadolu'nun tarih öncesi devirlerini aydınlatmada büyük önem taşıyan Çatalhöyük-Çayönü-Suberde kazılarından, Neolitik 'in başlangıç tarihinin bu bölgelerde M.Ö. 6-7 bin senelerine kadar uzandığını anlıyoruz. Doğu Anadolu'da ise bu devrin başlangıç tarihi Karaz ve Pulur'da yapılan kazılara göre şimdilik M.Ö. 4000 sonlarına kadar indirebiliyor. Bu kazılarda Ön Asya'da "Mezopotamya ve İran'da" 3000 yılından itibaren kullanıldığı bilinen orak ve bazı diğer ziraat aletlerinin, Anadolu'nun bu kesimlerinde M.Ö. 4000 yılı sonlarından itibaren kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Yine son senelerde Malatya civarında, eski yerleşme noktalarına tekabül ettiği bilinen höyüklerin

yoğun olarak bulunduğu bölgelerdeki bazı kazılardan da aynı sonuçlar alınmış ve M.Ö. 3000-4000 senelerine kadar inen tarih öncesi devirlerine ait kıymetli bilgiler elde edilmiştir. Ayrıca Arslantepe ile Değirmentepe, Cafer, İmamoğlu, Pirod ve Köşkerbaba höyüklerinde yapılan kazı ve araştırma çalışmalarında ele geçen buluntular, yöredeki ilk insan yerleşmelerinin Geç Kalkolitik Çağla (M.Ö. 4000-3500) kurulduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi Malatya şehri, tarihin ilk kültür ve medeniyet merkezlerinden olan Mezopotamya ile Anadolu'yu birbirine bağlayan en önemli tabii yollar üzerinde bulunmaktadır. Şehir Romalılar zamanında bugün eski Malatya adıyla tanınan, bucak merkezi, küçük bir kasaba durumundadır. Malatya, önce Kahramanmaraş'a, sonra Diyarbakır'a, daha sonra ise Elazığ'a (Mamüret-ül Aziz) bağlandı. Cumhuriyetten önce Mutasarrıflık; Cumhuriyetten sonra şehir oldu(Demir, 2002, s.20-21-22-23).

Çalışma alanında yerleşmeler milattan önceye kadar dayanmaktadır. Bunun kanıtı ise tarihi milattan önceye dayanan İpek Yolu'nun çalışma sahası olan Kuruçay'dan geçmesinden kaynaklanmaktadır. Bu tarihi yolun çevresinde ise o döneme ait boyalı kap parçalarının bulunması bu durumu destekler niteliktedir. Sahadaki diğer köy yerleşmelerinin oluşumunda ise Moğol istilası sonrası Asya Kıtasının belirli kesimlerinden gelen Türkmen aşiretleri çalışma sahasının belirli bölgelerine yerleşmişlerdir.

Araştırma sahasındaki yerleşmelerin hepsi Osmanlı devleti zamanında Malatya Sancağına bağlı durumdaydı. 16. yy'de çalışma alanında 6 yerleşim yerinin nüfusu ile ilgili kayıtlar bulunmaktadır. Araştırma sahasında Ambarcık, Balaban, Hasan Bedrik(Fethiye), Karacalu(Karaca), Koca Özi(Kocaözü) ve Sarsap(Akyazı) haricindeki yerleşim yerleri 16. yy sonrası kurulmuş olan yerleşmelerdir.

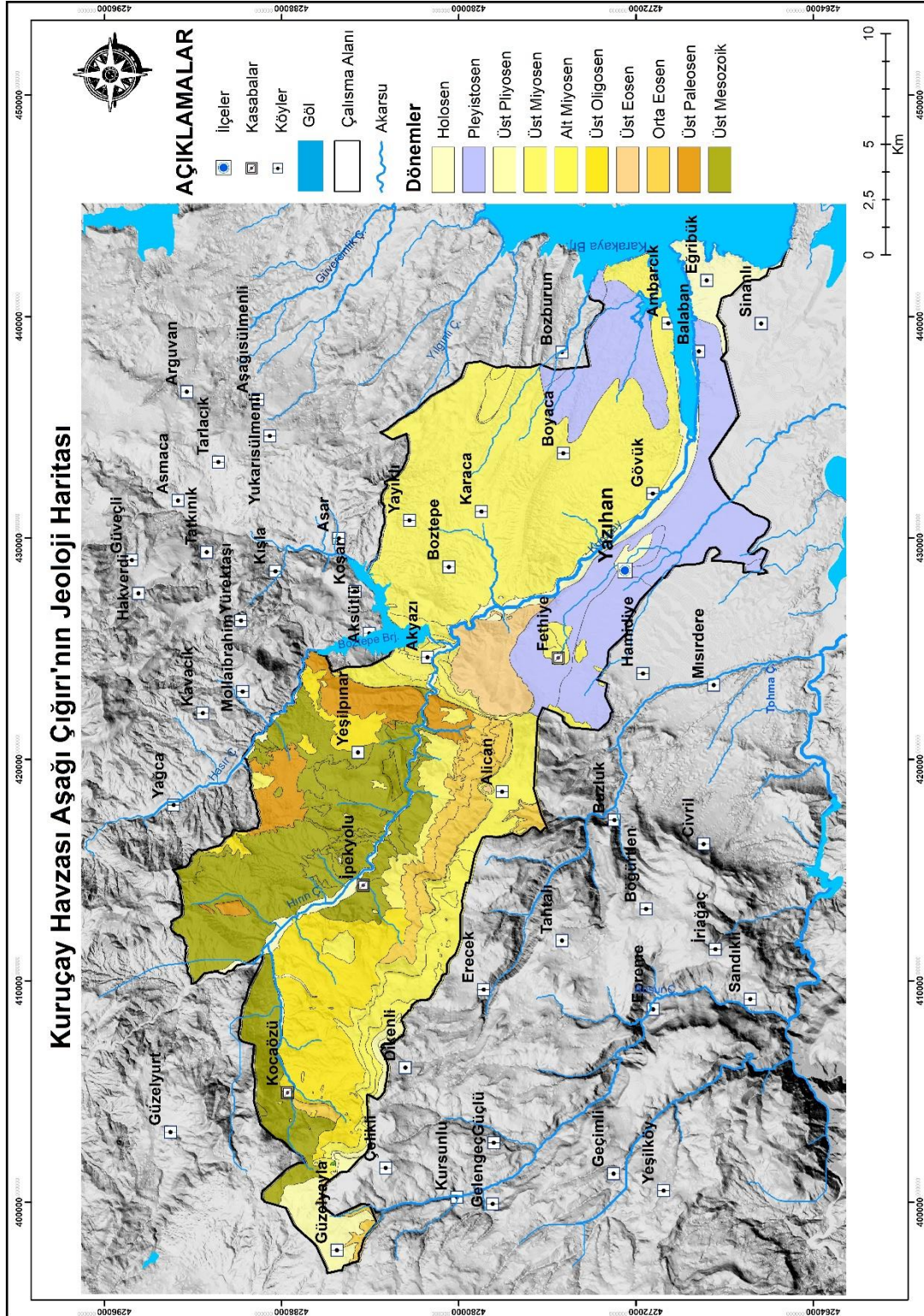
3.2. Yerleşmeler Üzerinde Etkili Olan Faktörler

Alp kuşağı içinde bulunan Anadolu, hem son derece arızalı hem de yüksek bir topoğrafyaya ve ayrıca her jeolojik zamanın çeşitli çevrelerine ait farklı kaya topluluklarına sahiptir. Nitekim ülkemizin üçte ikisini % 15'ten fazla eğimli araziler oluşturmaktadır; bunun yanında doğal dengenin bozulduğu eğimli alanlarda aşınmağa karşı son derece müsait olan ve yer yer oyuntularla parçalanmış volkanik tüf ve piroklastik maddeler, kumlu milli Neojen ve kumlu, killi, milli ve kireçli tabakaların aralanmalı olarak sıralandığı Mesozoyik ve Eosen fişleri, pekişmesi zayıf çeşitli depolar ile bünyesine su aldığı kolayca eriyen tuzlu-jipsli ve alkali araziler ile toprak örtüsünün tamamen süpürülmesi ile kayalıklar halinde beliren silis nisbeti fazla olan

metamorfik ve volkanik kütleler ile aşırı bazik alanlar vs. bulunmaktadır(Atalay, 1989, s.91).

Araştırma sahası olan Kuruçay Havzası aşağı çığırı bilindiği üzere kuzeybatı-güneydoğu yönlü uzanmaktadır. Seçilmiş olan havzanın güneyindeki düzlük alanlarda kum taşı bulunurken akarsuyun ağız kısmının olduğu Karakaya Baraj Gölüne dökülen kısımda alüvyon sahalarına rastlanmaktadır. Alanın güneydoğusundaki alan ise volkanik sedimenter kayalarla kaplıdır. Çalışma alanının kuzeyinde ise yer yer aglomera, kumtaşı ve kireç taşlarına rastlanmaktadır. Araştırma sahasında Kuruçay'ın geçtiği alanlarda ise vadi tabanları tamamen alüvyal sahalarla kaplıdır. Havzanın güney kısmında büyük çoğunlukla kum taşları bulunur. Çalışma sahasının kuzeyi ve batısına denk gelen yerleşmelerden Kocaözü ve Girmana yakınlarında kireç taşı ile serpentine rastlanmaktadır. Karaca Köyü yakınlarında ise tamamen volkanik sedimenter kayalar görülmektedir. Genel olarak araştırma sahası dağılışı ve doku özellikleri bakımından iki kısımda incelenir. İlki Yazihan ve Fethiye gibi havzadaki önemli yerleşmeleri kapsayan havzanın güneydoğusuna denk gelen düzlük sahalar, ikincisi ise genel olarak mezraların yoğunlaştığı Kocaözü, Girmana ve Karaca gibi önemli yerleşmeleri barındıran genel olarak dağınık yerleşmelerin yoğun olduğu çalışma sahasının orta kısmından başlayıp kuzeyi ve batısına denk gelen engebeli sahalardır.

Araştırma sahasında düzlük alanlarda kurulan yerleşmelerde alüvyal sahaların varlığından dolayı verimli arazilerin varlığı, eğim değerlerinin düşük olması, Malatya şehrine yakın olması, tarla tarımına müsait alanların varlığı, sulama imkânlarının çeşitlilik kazanması gibi sebepler etkili olmuştur(Harita 25).



Harita 25.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Jeoloji Haritası

Çalışma alanının orta kesiminden başlayıp kuzey kısmına denk gelen sahada dağınık yerleşmeler görülmektedir. Havzanın bu kısmında dağınık yerleşmelerin görülmesinin sebebi ise eğimli arazilerin yoğun olması, arızalı bir topoğrafyaya sahip olması, yükselti değerlerinin artması, drenaj ağı ve belirli su kaynaklarının sahada saçılmış vaziyette bulunmasıdır. Bütün bu sebepler yerleşmeleri sınırlandıran başlıca etmenlerdir. Dağınık yerleşmelerde konutlar; eğimin azaldığı, yükseltinin azami seviyeye indiği, drenaj ağına ve su kaynaklarına sahip alanlara yakın yerlerde kurulan yerleşmelerdir. Bu sebeplerden dolayı yerleşmeler genel olarak toplu yapıdadır. Ayrıca vadi tabanları ve yamaçlarında su kaynaklarının varlığı yerleşmelerin buralarda kurulmasında diğer etkenlerdir. Yerleşmelerin su kaynaklarının yakınında kurulması hem içme suyu hem de sulama amaçlı kullanımda yerleşmelerde büyük kolaylık sağlamaktadır.

Çalışma sahasında yerleşim yeri olarak kullanılmayacak alanlar ise eğimin fazla olduğu sahalarda, dar ve derin vadiler, devlet tarafından ağaçlandırılmış ormanlık sahalardır. Sahadaki bitki örtüsü ise yerleşmelerin dağılışında etkili bir faktör değildir. Yükselti faktörü ise yerleşmelerin dağılışında doğrudan etkili bir faktördür. Bu açıdan Kuruçay Havzasının kuzey kısmında yer alan yerleşmeler yükselti açısından oldukça arızalı bir yapıya sahiptir. Havza arasındaki yükselti farkının 1134 metre olması bu durumu kanıtlar niteliktedir. Araştırma sahasının kuzeyinde yükseltinin fazla olduğu tepelerin varlığı bir diğer kanıtlayıcı unsurdur. Bu yükselti farkları çalışma sahası içinde yerleşmelerin dağılışında belirleyici bir kademelenme oluşturmuştur.

Çalışma alanında yerleşmenin üst sınırı 1484 metredir. Araştırma sahasında yükselti arttıkça yerleşmede nüfusta azalmaktadır. Havzada yerleşme yükseltisi en fazla olduğu köy çalışma sahasının batısında yer alan Alican'dır(1484 m.).

Çalışma sahasında yer alan yerleşim yerlerinin %76,9'u 700- 1001 metre arasında yer almaktadır. Geriye kalan % 23,1'lik kesim ise 1001- 1500 metre aralığındadır. 700-1001 metre arasındaki yerleşmelerin 1001- 1500 metre aralığındaki yerleşmelerden fazla olması çalışma sahasının yükselti değeri düşük sahalarda düşük olmasından ve yerleşmelerin az eğimli sahalarda kurulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. 1001 metre üstündeki yerleşmelerde eğimin ve yükseltinin artmasına bağlı olarak ulaşımda güçlükler yaşanmaktadır. Bu yerleşmelerde arazi verimliliği düşüktür(Tablo 26).

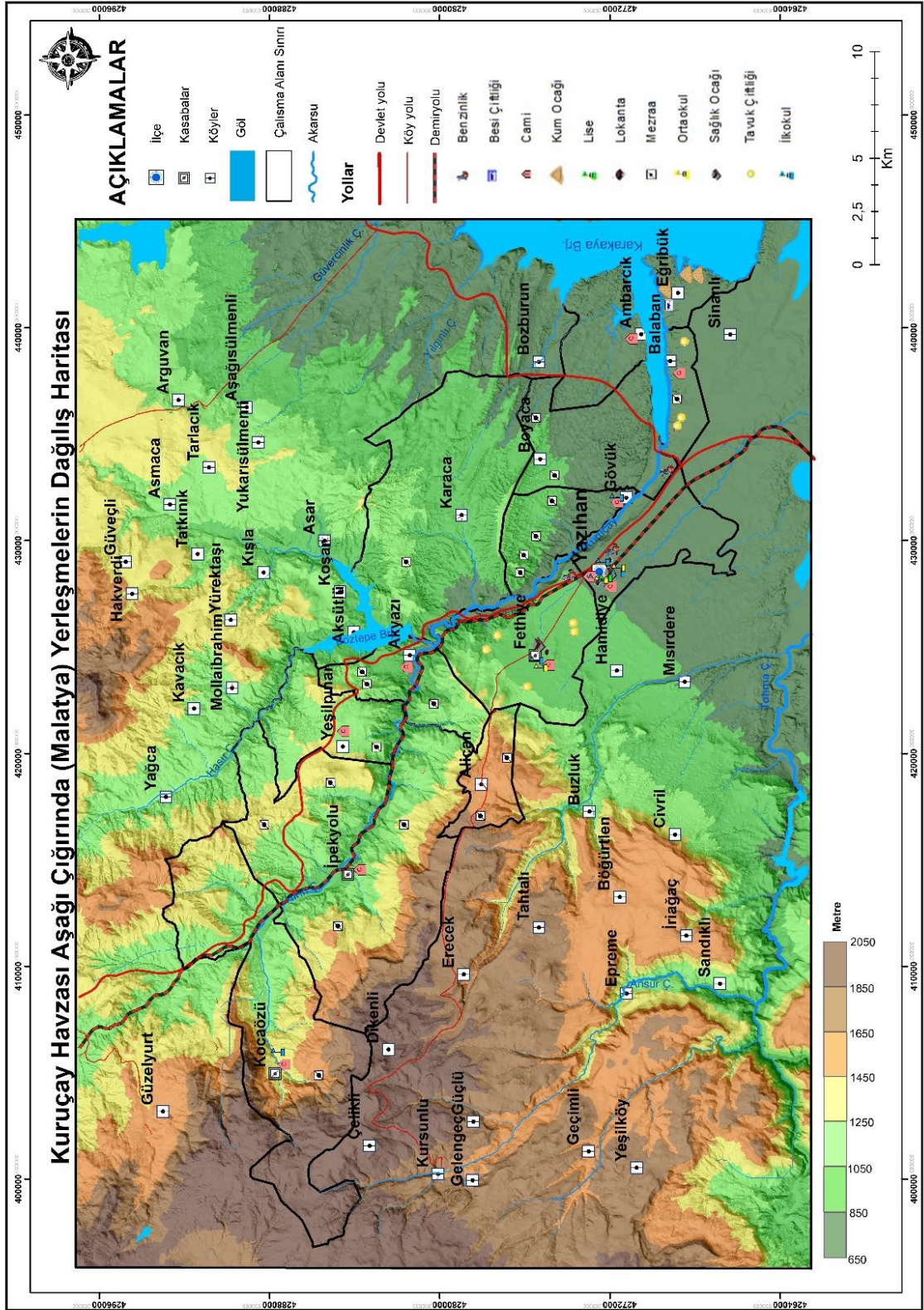
Tablo 26. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılımı

Yükselti Basamakları	Yerleşme Sayısı	%
700-800	4	30,7
801-900	3	23,1
901-1000	3	23,1
1001-1100	-	
1101-1200	1	7,7
1201-1300	1	7,7
1301-1400	-	
1401-1500	1	7,7
Toplam	13	100

Kaynak: Google Earth

Çalışma sahasında yerleşmelerin birbirinden farklı olmasında ana unsur ulaşım'dır. Malatya- Sivas karayolunun kenarındaki yerleşmeler bu durumu kanıtlar niteliktedir. Yerleşmeler genel olarak bu karayolunun kenarlarında kümelenmiş halde kurulmuştur. Yeni yapılan konutlarda insanlar konutları tarlaların bulunduğu alanlara yapmaktadır. Fakat konut yapılırken yine ulaşım ağına yakın alanlar tercih edilmektedir. Bu duruma örnek olarak Balaban Köyü'nü verebiliriz. Bu yerleşme eskiden D-875 karayoluna uzak iken günümüzde insanların yol kenarına konutlar yapmasıyla köy ikiye ayrılmış ve yeni yerleşilen çevre yoluna yakın olan saha yöre halkı arasında resmi olmamak kaydı ile Yeniköy adını almıştır. Balaban haricinde Akyazı, Gövük ve Yeşilpınar köylerinde yeni yerleşmeler D-875 karayolu yakınlarına kurulmuştur. Ulaşım ağının bu denli önemli olmasında temel ihtiyaçların giderilmesi, taşınmalı eğitim faktörü, sağlık faktörü, üretilen tarım ürünlerinin pazarlanması açısından kolaylıklar, gününbirlik çalışan insanların iş yerlerine gitmesinde yaşanan kolaylıklar, insanların meskenlerine erişiminde kolaylıkların oluşması gibi sebep ve ihtiyaçlar doğrultusunda insanlar evlerini anayol güzergâhının kenarlarına kurmaktadır(Harita 26).

Çalışma alanında yerleşmelerin çoğunun Malatya şehrine yakın olması ekonomik, sağlık, eğitim ve diğer temel ihtiyaçların giderilmesi gibi faktörler havzanın nüfusunun toplanmasında belirleyici faktörler olmuştur.



Harita 26.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında (Malatya) Yerleşmelerin Dağılışı Haritası

3.3. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşme Tipleri

Türkiye'deki kırsal yerleşmeler, daimi ve dönemlik kullanımına bağlı olarak farklı isimlerle adlandırılmalarına karşın, temelde iki fonksiyon üzerine kurulmuş ve şekillenmişlerdir. Bu fonksiyonlar, tarım ve hayvancılıktır. İster daimi, isterse dönemlik olsun, Türkiye toprakları üzerindeki tüm kırsal yerleşmelerin, bu iki ekonomik faaliyet temelinde geliştiğini söylemek mümkündür. Kimi durum ve yerlerde bu yerleşmeler yıl boyu kullanılmakta iken kimi lokasyonlarda dönemlik faydalanma söz konusudur(Taş, 2016, s.162). Araştırma sahasındaki geçici yerleşmeler genelde mevsimlik karakterli olarak göze çarpar. Çalışma alanında dönemlik yaşayan yöre halkı kış mevsiminde köylerini terk ederek şehir merkezlerine gitmekte, yaz mevsiminde ise tekrardan köylerine dönmektedir. Saha araştırmalarına bakılarak bu durumun havzada yaşayan nüfusun yaklaşık olarak yarısını kapsadığı görülmektedir.

3.3.1. Geçici Yerleşmeler

3.3.1.1. Bağ-Bahçe Evleri

Geçici yerleşme şekilleri arasında yer alan bağ evleri, diğerlerinden farklı olarak, adını yetiştirilen ürünün tarımsal faaliyet şeklinden almıştır(Doğanay, 1997,s.316). Dolayısıyla bağ evlerinin dağılışı, bağ tarımı alanları ile paralellik arz etmektedir. Nitekim bu tarımın yapılmadığı yerlerde bağ evlerine rastlatılmamaktadır. Bağ evleri, çok çeşitli parsel büyüklüklerindeki bağ alanlarının en uygun yerlerinde kurulmuş, köylerden uzak, geçici oturlan ve münferit inşa edilmiş yerleşmelerdir(Girgin, 1991, s.153). Tarımsal faaliyetin hâkim olduğu bağ ve bahçe yerleşmeleri, çiftlik yerleşmelerinden farklı özelliklere sahiptir. İstisnaları olmakla birlikte genelde çiftlik yerleşmeleri, geniş ekili tarım alanlarında(tarlalarda) bulunur. Çiftlik yerleşmelerinde tarım ön planda olmakla birlikte hayvancılıkta söz konusudur. Fakat bağ- bahçe yerleşmeleri, daha çok dikili tarım alanlarında görülür ve hayvancılık faaliyetine neredeyse rastlanmaz. Bu nedenle çiftliklerle bağ-bahçe yerleşmeleri fonksiyonel açıdan birbirinden farklılık gösterir(Taş, 2016, s.244-245).

Araştırma alanındaki bağ ve bahçe evleri geçici yerleşme tipini oluşturur. Genel olarak köy merkezlerine uzak, bağ-bahçe işiyle mevsimlik olarak uğraşan ilkbahar ayları ile sonbahar ayları arasında kullanılan bağ veya bahçenin içinde bulunan tek katlı maksimum iki katlı evlerdir. Bu evlerin çevresinde genel olarak başka bir yerleşme bulunmaz. Araştırma sahasında bağ-bahçe evlerine genelde şehir merkezleri, kısmende

köy merkezlerinden gerçekleştirilmektedir. Genel olarak bağ-bahçe evleri basit, derme-çatma, temel ihtiyaçları karşılayacak düzeydedir.



Fotoğraf 3. Balaban Köyü Yakınlarında Sadece İlkbahar ve Yaz Aylarında Kullanılan Bahçe evi ve Tarımsal Aletlerin Muhafaza Edilmesi İçin Evin Yanına Eklenti Olarak Kurulan Depo

Kuruçay Havzası aşağı çığırında bağ ve bahçe evlerinin en fazla yoğunluk kazandığı alanlar bağ-bahçe tarımının en fazla yapıldığı alanlarla paralellik gösteren güney ve güneybatı kesimlerdir. Özellikle Fethiye, Eğribük, Balaban ve Ambarcık çevresinde bağ- bahçe evleri yaygınlık göstermiştir.

3.3.2. Devamlı Yerleşmeler

3.3.2.1. Mezralar

Mezra adı verilen kır iskân şekli yoğun olarak ülkemizin doğu yarısında görülmektedir. Mezra adı taşıyan yerleşim birimlerinin içerisinde buldukları coğrafi ortamın etkisiyle kökenleri, iskân edilme süreleri, kullanım ve yürütülen ekonomik faaliyet tipi, fiziksel yapıları değişiklik göstermektedir(Tuncel, 1996, s.73).

Çalışma sahasında mezralar birkaç hane ile 15-20 hane arası büyüklüğe sahiptir. Havzadaki mezralar genel olarak toplu dokuya sahipken, şekil itibariyle küme

şeklinde dir. Bazıları ise parçalar halinde olabilmektedir.

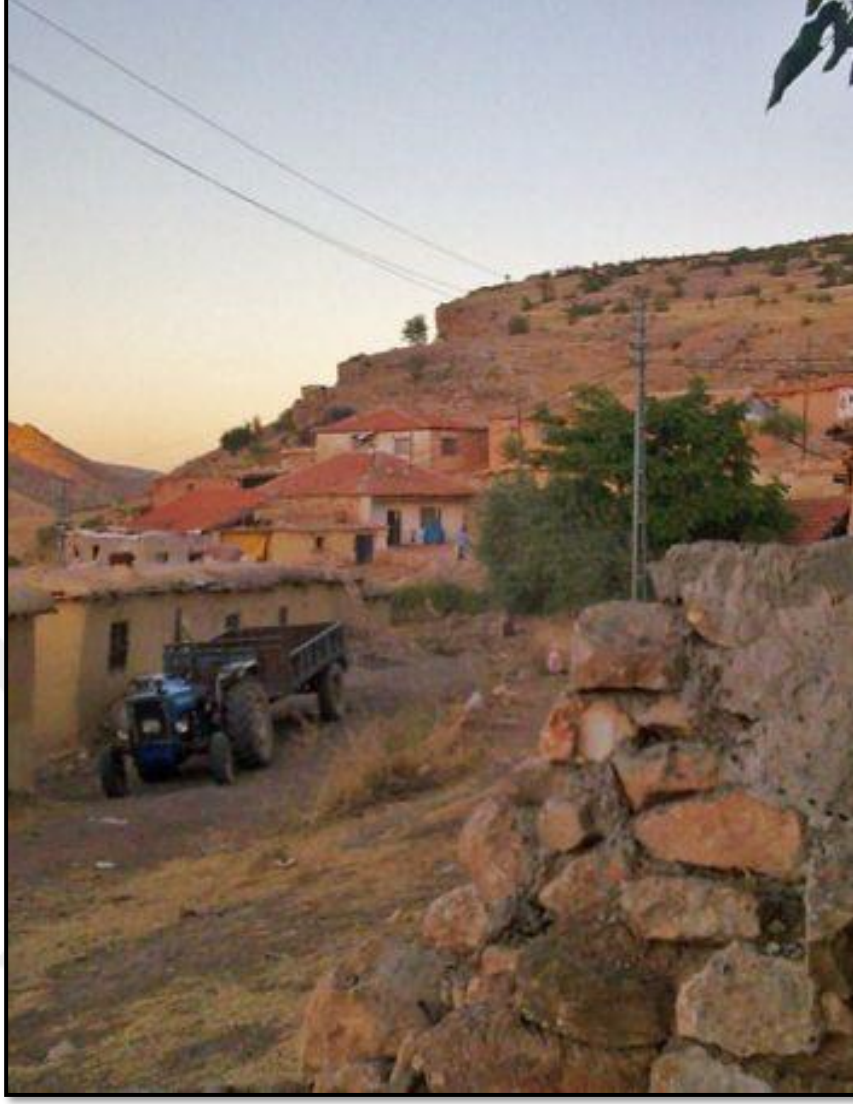
Araştırma alanındaki mezzaların çoğu çalışma sahası olarak sınırlandırılan alanın kuzeyi ve kuzeybatısında yer almaktadır. Havzanın güneyine doğru indikçe mezra sayılarında da bir azalma gözlemlenmektedir. Çalışma sahasında toplam 19 mezra bulunmaktadır (Tablo 27).

Tablo 27. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Bağlı Oldukları Yerleşmelere Göre Mezzalar

Yerleşmeler	Bağlı Bulunduğu İdari Yer	Mezzalar
Kocaözü	Hekimhan	1-Taşucu
Gırmana	Hekimhan	1-Ağaçlı Tarla, 2-Dağ, 3- Ortadam, 4- Hüyücek
Yeşilpınar	Hekimhan	1- Katil
Fethiye	Yazıhan	---
Eğribük	Yazıhan	---
Balaban	Yazıhan	1-Yeniköy
Ambarcık	Yazıhan	---
Boyaca	Yazıhan	1-Cendere, 2-Çiftlik
Gövük	Yazıhan	1-Alikler, 2-Afikler, 3- Hacolar, 4-Simolar
Alican	Yazıhan	1- Kavak, 2-Kızıldere
Akyazı	Yazıhan	1-Sarsap, 2-Cavlaklar, 3-İlyaslar
Karaca	Yazıhan	1-Boztepe
Toplam		19 Mezra

Kaynak: Anket Sonuçları

Mezzalar bilindiği gibi genel olarak eğimli sahalarda, dağ yamaçlarında ve ulaşımın zor olduğu sahalarda kurulmuştur. Bu durum ülkemizde olduğu gibi çalışma sahası içinde geçerlidir. Bu belirtilen sebeplerden dolayı mezzalar fazla gelişme gösterememiştir. Fakat araştırma sahasında bazı mezzalar bağlı bulunduğu köyler kadar büyük olabilmektedir. Buna örnek olarak Balaban köyü ve bu köye bağlı Yeniköy mezzasını örnek gösterebiliriz.



Fotoğraf 4. Yeşilpınar Köyü'ne Bağlı Katil Mezrası

Çalışma sahasındaki mezraların tamamı kayısı tarımı ile uğraşmaktadır. Genel olarak nüfus bakımından yaz mevsiminde dolan mezralar kış mevsiminde mevsimlik göçe bağlı olarak boşalmaktadır. Bunun yanı sıra mezralarda kalıcı olarak yaşayan aileler kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar hayvan beslemektedir.

3.3.2.2. Mahalleler

Mahalle olarak adlandırılan kırsal yerleşmelerin aslında birer köy yerleşmesi olduğunu düşünmek gerekir. Buna karşın bir köyün yönetim alanı(köy idari alanı) içerisinde şayet birden fazla daimi olarak ikamet edilen köy yerleşmesi(mahalle) bulunduğu, her bir köy yerleşmesini idari açıdan mahalle olarak nitelendirmek gerekmektedir(Özçağlar, 2015, s. 122).

Araştırma sahasında köy altı iskân birimi olarak mahalle bulunmamaktadır. Ancak ilçe merkezi olan Yazıhan'da üç adet mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler aynı zamanda yönetsel olarak da mahalle durumundadır. Yazıhan'da birbiri ile iç içe kurulan Doğuş, Yeni ve Gayret mahalleri şekil olarak kümelenmiş biçimde bulunur.

Yazıhan'da yer alan mahallelerin önemli özelliklerinden biri D-875 karayoluna yakın olmasıdır. Bu nedenle havzada yer alan diğer köy ve köy altı yerleşmelerine göre daha gelişmiş vaziyettedir. Ayrıca bahsi geçen bu mahallelerde ekonomik çeşitlilik havzadaki diğer yerleşmelere nazaran daha fazladır.

3.3.2.3. Köyler

3.3.2.3.1. Köylerin Şekil Bakımından Sınıflandırılması

Kırsal yerleşmelerde yaşayan insanlar ya çevrede tarım yaparlar ya da tarım yapan nüfusa hizmet götürürler. Bu yüzden de toprakla en sıkı ve doğrudan bağlantılı yerleşme topluluklarıdır; sakinlerinin çoğunluğunun yaşamı da, dolaylı ya da dolaysız, çevredeki tarımsal alanların ekilip biçilmesine dayanır. Böylece de tarihsel koşulları ya da varoluşlarında egemen olan ihtiyacı yansıtma eğilimindedir(Tümertekin ve Özgüç, 2015, s. 384).

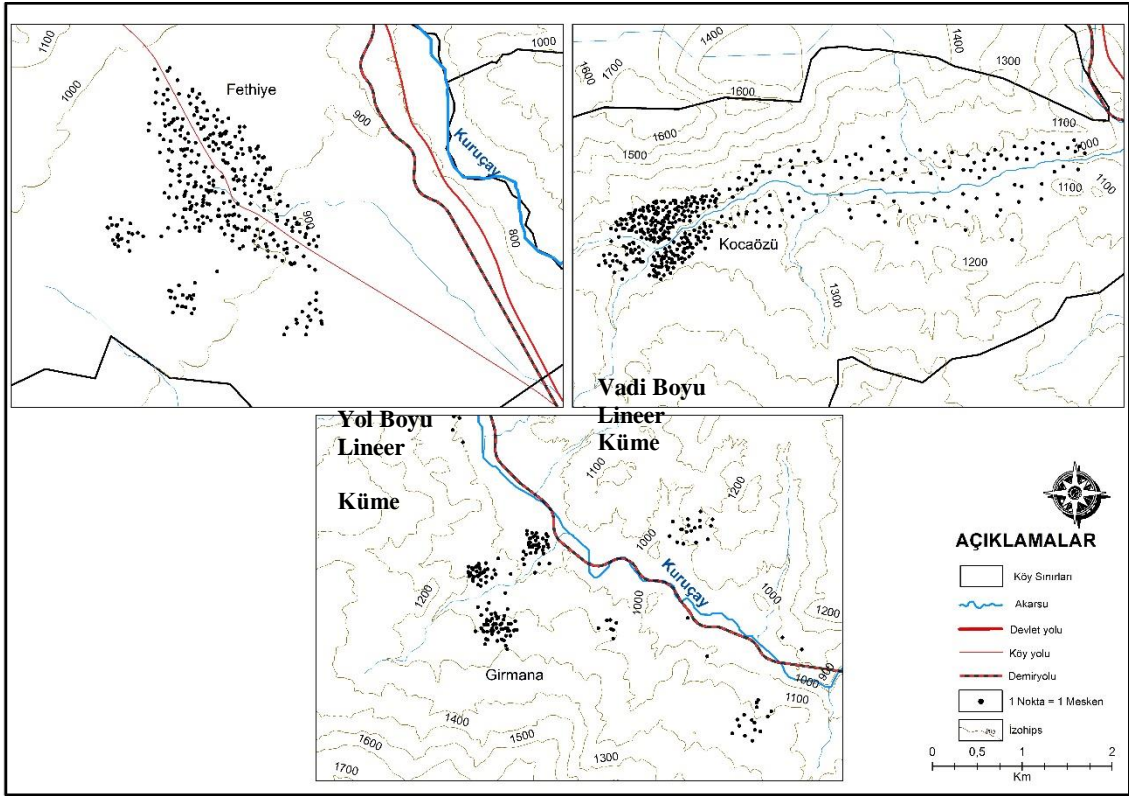
Şekil ve biçim özelliklerine göre de köyleri sınıflandırmak mümkündür. Bu sınıflandırma ile köyleri toplu köyler, dağınık köyler, hat boyu köyler, yuvarlak biçimli köyler ve şekilsiz köyler şeklinde gruplara ayırmak mümkündür(Taş, 2016, s. 198).

Çalışma alanında yerleşmelerin şekline baktığımızda küme/şekilsiz yerleşmelerin varlığı dikkat çekmektedir. Yerleşmelerin şeklinin oluşmasında en önemli etkenlerden biri arazinin jeomorfolojik özellikleridir. Jeomorfolojik özellik yerleşmelerin küme ya da şekilsiz olmasına yol açmıştır. Yerleşmelerin yol boyu olmasında ise en önemli faktör ulaşım ağı ve yerleşmelerin vadi tabanı gibi dar alanlarda kurulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumlar göz önünde bulundurularak yapılan arazi gözlemlerine göre araştırma alanında 2 yol boyu, 6 küme ve 5 şekilsiz yerleşim yeri mevcuttur. (Tablo 28, Şekil 13).

Tablo 28. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Şekil Yönünden Ayrımı

Yerleşmeler	Yol boyu	Küme	Şekilsiz
Kocaözü	√		
İpekyolu			√
Yeşilpınar		√	
Yazıhan	√		
Fethiye		√	
Eğribük		√	
Balaban			√
Ambarcık			√
Boyaca		√	
Gövük			√
Alican			√
Akyazı		√	
Karaca		√	

Kaynak: Arazi Gözlemleri



Şekil 13. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Farklı Şekillere Sahip Köyler

3.3.2.3.2. Köylerin Yerleşme Dokusu Özellikleri

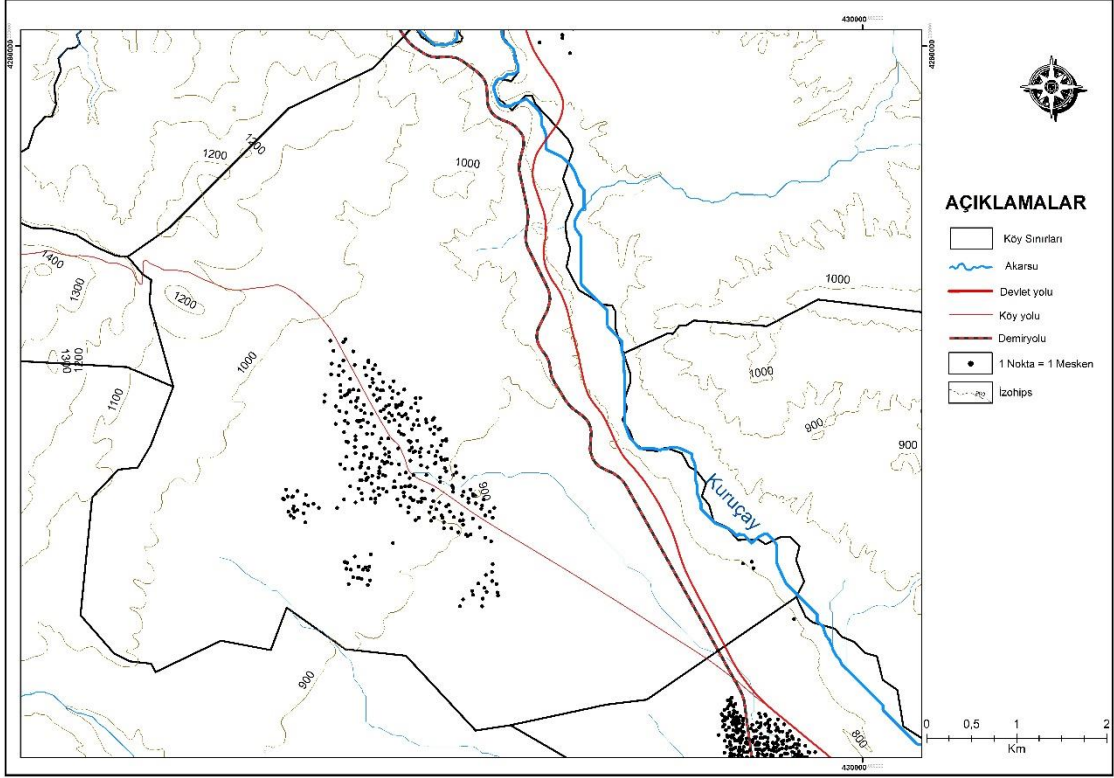
Yerleşme çekirdeklerinin toplu ve dağınık olmasında, pek çok faktör etken olmuştur. Bunları, doğal ve beşeri faktörler olarak ele almamız mümkündür(Doğanay, 1994, s. 256).

Çalışma alanında yerleşmelere genel olarak bakıldığında sahanın güney kesiminde toplu dokulu şekiller görülürken kuzey kesimlerde yükseltinin artmasına ve eğimin fazlaşmasına bağlı olarak parçalı dokulu yerleşmeler görülmektedir. Çalışma alanında görülen bu durumlar Malatya genelindeki kırsal alanlarda da görülmektedir. Yerleşmelerin parçalı dokuda olması eğim fazlalığı ve su kaynaklarına yakınlıkla alakalıdır. Eğimin fazla olduğu yerleşim yerlerinde mezralar arası kopukluklarda gözlemlenmektedir. Yani mezralar saçılmış haldedir. Fakat bu saçılma yerleşmelerin gevşek dokulu olduğu anlamına gelmez. Bu tür yerleşmeler birbirinden uzaktır fakat kümelenmiş olarak karşımıza çıkmaktadır(Tablo 29, Şekil 14).

Tablo 29. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşimlerin Doku Bakımından Sınıflandırılması

Yerleşmeler	Toplu	Gevşek(Parçalı)
Kocaözü		√
İpekyolu		√
Yeşilpınar	√	
Yazıhan	√	
Fethiye	√	
Eğribük	√	
Balaban		√
Ambarcık		√
Boyaca	√	
Gövük		√
Alican		√
Akyazı	√	
Karaca	√	

Kaynak: Arazi Gözlemleri



Şekil 14. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Toplu Dokuya Sahip Fethiye Kasabası



Fotoğraf 5. Çalışma Sahasında Toplu Dokudaki Yerleşme Örneği: Fethiye Kasabası

Çalışma sahasında toplu dokulu yerleşmelerde azalma gevşek dokulu yerleşmelerde ise geçmişe nazaran artış gözlemlenmiştir. Bu durumun oluşmasındaki sebepler ise ulaşım ağının gelişmesinden dolayı ihtiyaçların karşılanması kolay hale gelmiştir. Ulaşım imkânlarının gelişmesine bağlı olarak yöre halkının ana karayolu güzergâhında oturma isteği, insanların tarım arazilerine yakın oturma isteği, şahsi araç sayılarındaki artış ve gelir düzeyinin artışına bağlı olarak yerleşme dokusunda dağılma meydana gelmektedir.

3.3.2.3.3. Köylerin İdari Yapısı ve Adlarına Göre Sınıflandırılması

İnsanlar yaşadıkları çevreyi oluşturan elemanlara çeşitli isimler vermişlerdir. Bunlar, o ismi kullananların dil ve ağız özelliklerine bağlı olarak değişik şekillerde söylenmiş, zaman içerisinde bir kısmı değişmiş ya da tümüyle ortadan kalkmış ve yerlerine yenileri kullanılır olmuştur(Tuncel, 2000, s. 24).

Köy adlarının verilmesinde etkili olan faktörler göz önüne alındığında iki temel gruplaşma dikkati çeker. Bunlardan ilki köy adlarının yakınlardaki dağ, tepe, göl, akarsu, toprak, bitki örtüsü vb.nin özelliklerinden ya da doğrudan bunların adından esinlenerek, doğal çevre elemanlarına göre adlandırılması, diğer grubu ise insan, aşiret, soy, çeşitli olaylar vb.den etkisi yahut esinlenmesiyle beliren, beşeri özellikler taşıyan, köy adları oluşturur(Tuncel, 2000, s. 26-27).

Araştırma sahasında köyaltı yerleşme sayısı oldukça fazladır. Çalışma alanında üç yerleşme hariç diğer yerleşmelerde mezralar görülmektedir. Yapılan arazi gözlemleri ve yöre halkı ile yapılan mülakatlar sonucunda yerleşmelerin eski isimleri ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgiler sonucunda dört yerleşim yeri hariç(Alican, Boyaca, Eğribük, Yazıhan) diğer yerleşim yerlerinin isimleri değişmiştir. Girmana yerleşmesinde ise durum farklıdır. Bu yerleşmenin ismi İpekyolu olarak değiştirilip daha sonra tekrardan eski ismi olan Girmana olarak değiştirilmiştir. İsmi değişen köylerde ise eski isimler o yerleşmede ikamet eden insanların ismi ya da doğal çevre özelliklerinden kaynaklanan isimlerden oluşturmuştur(Tablo 30).

Tablo 30. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Eski İsimleri

Yerleşmeler	Eski İsmi
Kocaözü	Kocaözi
İpekyolu(Girmana)	-
Yeşilpınar	Dostal
Yazihan	-
Fethiye	Hasan Bedrik
Eğribük	-
Balaban	Kafalar
Ambarcık	-
Boyaca	-
Gövük	Kovuk
Alican	-
Akyazı	Sarsap
Karaca	Karacalu

Kaynak: Anket Sonuçları

Yerleşim yerleri kurulduğu yer itibariyle doğal çevre özelliklerinden ya da beşeri özelliklerden dolayı isimlendirilirler. Doğal çevre özelliklerine bakılarak isimlendirilen yerleşim yerleri Kocaözü, Yeşilpınar, Eğribük, Gövük, Karaca ve Akyazı yerleşmeleridir(Gövük; Kovuk, Kocaözü; Büyük ot). Araştırma sahasındaki bazı mezra isimleride doğal çevre özellikleri ile isimlendirilmişlerdir. Taşucu, Ağaçlıtarla, Ortadam, Hüyücek, Cendere, Kavak, Kızıldere ve Boztepe bu tanıma uymaktadır. Buna karşın bazı yerleşme isimleri ise insanların ailesi ve akrabasıyla birlikte kurduğu yerleşmelerdir. Bu yerleşmelerin isimleri aile büyüklerinin isimlerinden oluşmaktadır. Çalışma sahasında daha çok bu yerleşme isimlerini mezralar oluşturur. Alikler, Afikler, Hacılar, Simolar, Cavlaklar ve İlyaslar bu mezra yerleşmesine örnek verilebilir.

3.3.2.3.4. Kuruluş Yeri Bakımından Yerleşmeler

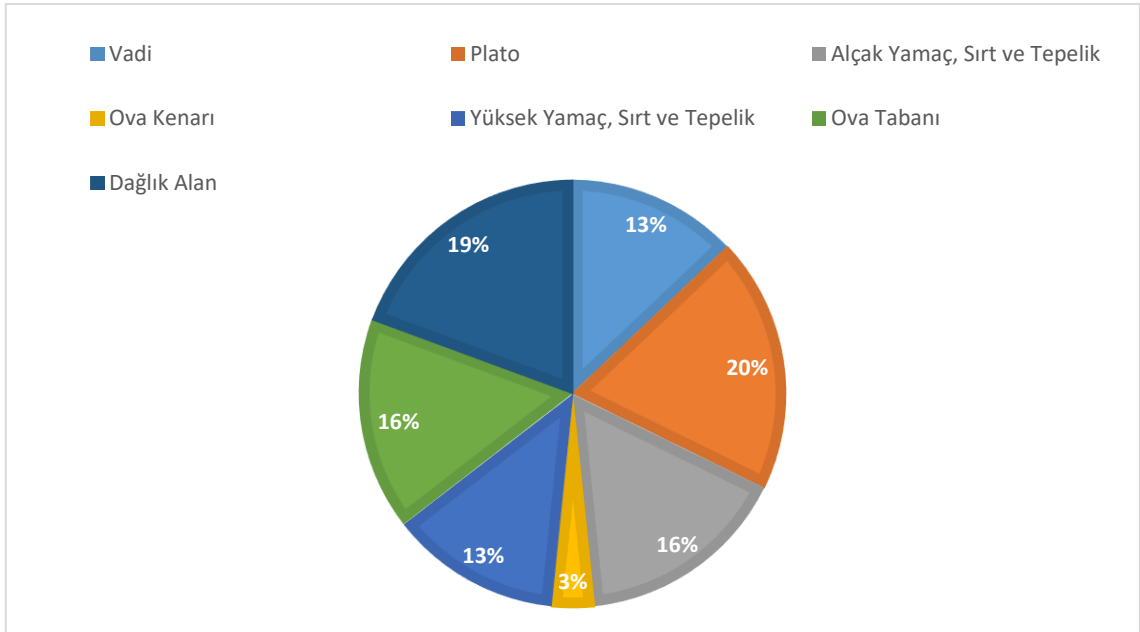
Köy yerleşmeleri kuruluş yerleri itibariyle daha çok eğimli yüzeylerde ya da düzlüklerde dağılıp göstermektedir. Bunlardan eğimli yüzeylerde kurulmuş olan köyler, çoğunlukla etek, sırt veya yamaç gibi morfolojik üniteler üzerinde yer almaktadır. Dağınık ve gevşek dokulu yerleşme sisteminin görüldüğü alanlarda ise köyler; sırt, etek ve yamaç gibi morfolojik ünitelerden sadece birisi üzerinde yer alabileceği gibi, bunların her bir ünitesi üzerinde aynı köy yerleşmesine ait mahalleler veya yerleşme şekilleri bulunabilmektedir(Şahin, 1997, s. 160).

Araştırma alanında yerleşmelerin jeomorfolojik birimlere göre dağılışı incelendiğinde en çok yerleşilen alanlar akarsular tarafından platoluk sahalar ve dağlık alanlardır. Yerleşim yerlerinin bu denli yüksek olmasının sebebi mezzraların büyük bir bölümünün yüksek kesimlerde kurulmuş olmasından kaynaklanmaktadır (Tablo 31, Harita 27, Şekil 15). Çalışma sahasındaki en belirgin özelliklerden biri Kuruçay ve kollarının oluşturduğu jeomorfolojik şekillerdir. Başta akarsuların yarmış olduğu vadiler ve Kuruçay'ın döküldüğü sahaya karşılık gelen düzlük alanlar nüfusun toplandığı, esas nüfusu barındıran yerleşim yerlerinin olduğu yerlerdir. Plato, Dağlık alan ve yamaçlarda kurulan yerleşmeler ise genelde nüfusun az olduğu yerleşim birimlerini oluşturur.

Tablo 31. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ındaki Yerleşmelerin Jeomorfolojik Birimlere Göre Dağılışı

Jeomorfolojik Birimler	Yerleşme Sayısı	Oran(%)
Vadi	4	12,9
Plato	6	19,35
Alçak Yamaç, Sırt ve Tepelik	5	16,13
Ova Kenarı	1	3,24
Yüksek Yamaç, Sırt ve Tepelik	4	12,9
Ova Tabanı	5	16,13
Dağlık Alan	6	19,35
Toplam	31	100

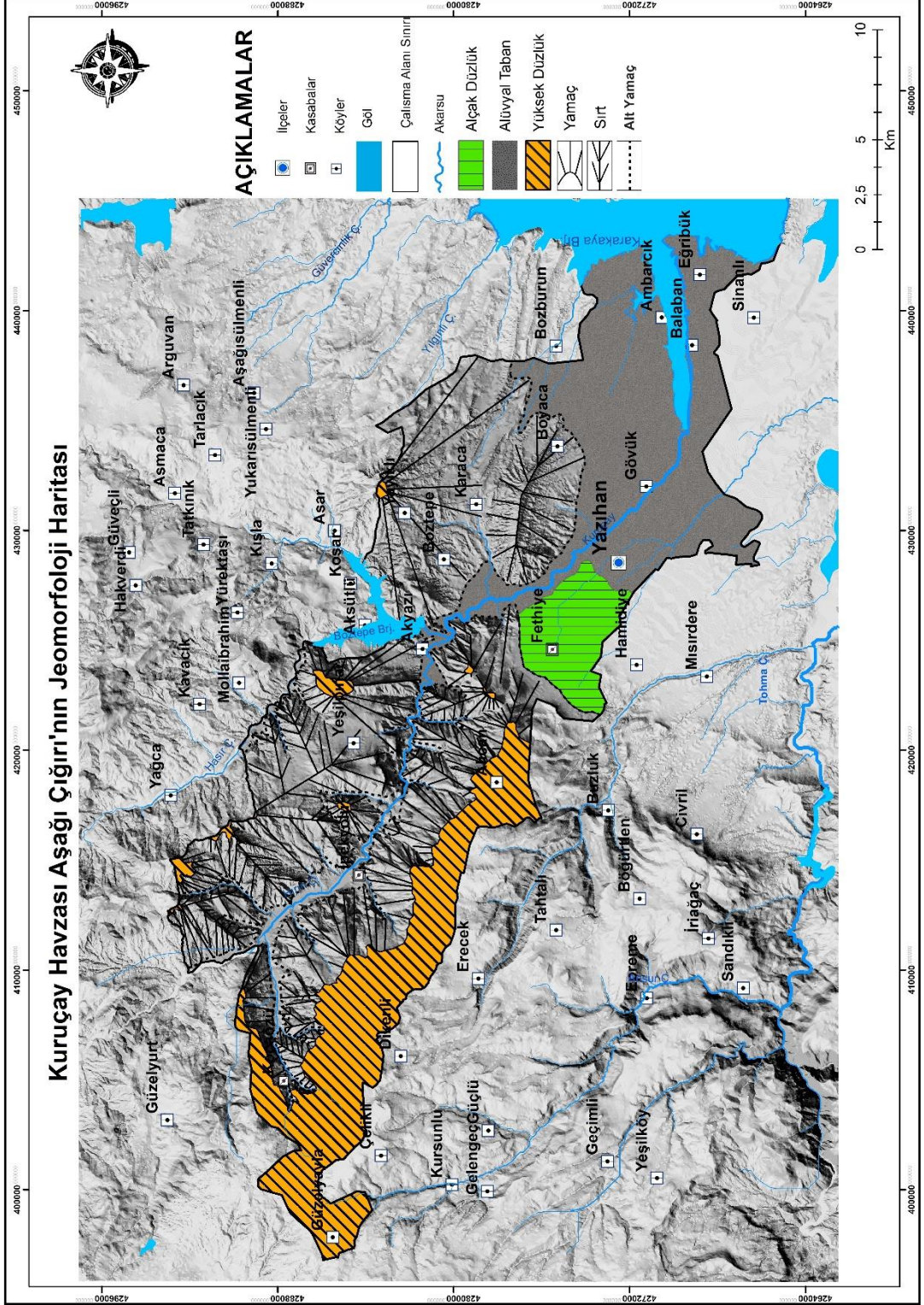
Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981), Google Earth, Arazi Gözlemleri



Şekil 15. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ındaki Yerleşmelerin Jeomorfolojik Birimlere Göre Dağılışı



Fotoğraf 6. Vadi İçerisinde Yer Alan Gvk Köyü (Kuzeydoğudan- Güneybatıya)



Harita 27.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Jeomorfoloji Haritası

3.3.2.3.5. Geçim Kaynaklarına Göre Köylerin Özellikleri

Araştırma sahasında yerleşmelere baktığımız zaman ekonomik olarak pek farklılık görülmemektedir. Yerleşim yerlerinin tamamına yakını bahçe tarımı ile geçimini sağlamaktadır. Bahçe tarımı ise genel olarak havzanın güney kısımlarında yoğunluk kazanmıştır. Sebebi ise bahçe tarımına elverişli arazi, toprak, sıcaklık ve sulama imkânına sahip olmasıdır. Ayrıca çalışma sahasının güney kesiminde ticari amaçlı bağ ve tarla tarımı da yapılmaktadır. Kuzey kesiminde ise bahçe tarımı hariç diğer üretim bitkileri yöre halkının ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir(Tablo 32). Bahçe bitkilerinden ise kayısı tarımı açık ara farkla en çok üretilen üründür. Kayısı tarımının bu denli önemli olmasının sebebi ise yetişmesi için uygun ortama sahip olması ve getirisinin yüksek olmasıdır.

Geçimini hayvancılıkla sağlayan yerleşim yeri yok denecek kadar azdır. Hayvancılık genel olarak ikinci ya da üçüncü planda yer almaktadır. Sadece Boyaca Köyü'nde ilk sırada hayvancılık gelmektedir. Sebebi köyün arazisinin tarıma elverişli olmayışından kaynaklanmaktadır(Tablo 32).

Tablo 32.Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Yerleşmelerin Geçim Kaynaklarına Göre Durumu

Yerleşmeler	1	2	3
Kocaözü	Bahçe Tarımı	Tarla Tarımı	Hayvancılık
İpekyolu	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Yeşilpınar	Bahçe Tarımı	Tarla Tarımı	Hayvancılık
Yazıhan	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Fethiye	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Eğribük	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Balaban	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Ambarcık	Bahçe Tarımı	Tarla Tarımı	Hayvancılık
Boyaca	Hayvancılık	Bahçe Tarımı	Tarla Tarımı
Gövük	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Alican	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Akyazı	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı
Karaca	Bahçe Tarımı	Hayvancılık	Tarla Tarımı

Kaynak: Anket Sonuçları

3.3.2.3.6. Köylerde Nüfus Miktarı- Yüzölçümü İlişkisi

Yerleşim yerlerinin nüfusu ile alan miktarı arasında paralellik yoktur. Yazıhan İlçesi nüfus olarak büyük olmasına rağmen arazi olarak küçük bir alana sahiptir. Buna karşılık Karaca Köyü'nün arazisi büyük olmasına rağmen nüfusu azdır. Alansal olarak en büyük yerleşim yeri Girmana(104 km²) iken, nüfus olarak en büyük yerleşim yeri Yazıhan İlçe Merkezi'dir(1900). Bu durum bize nüfus ile alan arasında bir bağlantı olmadığını göstermektedir. (Tablo 33).

Araştırma alanında 1981 yılı köy envanter etütleri ile günümüzü karşılaştırdığımız zaman birçok yerleşim yerinin sınırında değişiklik gerçekleşmiştir. Sınır değişikliğinin yanı sıra idari anlamda da değişiklik yaşanmıştır. Kasaba olan Yazıhan 1990 yılında ilçe statüsüne ulaşmıştır. Yazıhan'ın ilçe olmasından dolayı bazı alansal değişiklikler meydana gelmiştir. Bunun yanı sıra Girmana Kasabası kendi mezrasıyla birleştirilerek İpekyolu Kasabası yapılmıştır. Fakat daha sonra tekrardan kasaba Girmana adını almıştır. Yapılan bu değişikliklerden sonra yerleşim yerlerinde alansal olarak değişiklikler meydana gelmiştir.

Tablo 33. Kuruçay Havzası Aşağı Çığır'ında Toplam Arazi Miktarı

Köyler	Arazi(km ²)	Nüfus(2017)
Kocaözü	77,5	838
İpekyolu	104	775
Yeşilpınar	24	195
Yazıhan	24	1900
Fethiye	35,7	1027
Eğribük	18,3	163
Balaban	11,2	654
Ambarcık	28,3	288
Boyaca	31,3	184
Gövük	19,5	238
Alican	12	46
Akyazı	20,5	273
Karaca	75	229
Toplam	481,3	6810

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981), TÜİK; ADNKS(2017)

3.4. Meskenler

İnsanoğlu, kendini tehlikelerden koruma ve yaşama duygusuyla yaratılmıştır. Bu nedenle geçmişten günümüze kadar, insanoğlu kendini ve ailesini çevreden gelecek tehlikelerden korumak, tabiat şartlarının olumsuz etkilerinden kaçınmak, dinlenmek, uyumak, soyunu devam ettirmek, sahip olduğu giyecek, yiyecek ve içecek maddelerini güvenli ve düzenli bir yerde muhafaza etmek gibi birçok önemli ihtiyaçları için mesken kurmaya ihtiyaç duymuştur(Tunçdilek, 1967, s.34).

3.4.1. Meskenleri Etkileyen Doğal ve Beşeri Faktörler

Meskenlerin yapı malzemeleri sahanın bulunduğu litolojiye bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Çalışma alanında litoloji haricinde yapı malzemesi kullanımında ikliminde etkisi bulunmaktadır. Genel olarak ise meskenler oluşturulurken geçmişte kerpiç yapılar göze çarpmaktadır. Kış aylarında havanın soğuk olmasından dolayı ise kerpiç meskenlerin duvar ve tavanları kalın olmaktadır. Sebebi ise soğuk kış aylarında ısı kaybını minimuma indirmektir(Fotoğraf 7).

Araştırma alanında meskenlerin kuruluş yeri incelendiğinde ise tarım arazilerine yakın alanlar, eğimin az olduğu yerler ve su kaynaklarına yakın olan alanlar yerleşme olarak seçilmiştir. Fakat bakı özelliği yerleşmelerin kuruluşunda doğrudan etki eden bir faktör değildir(Harita 29).



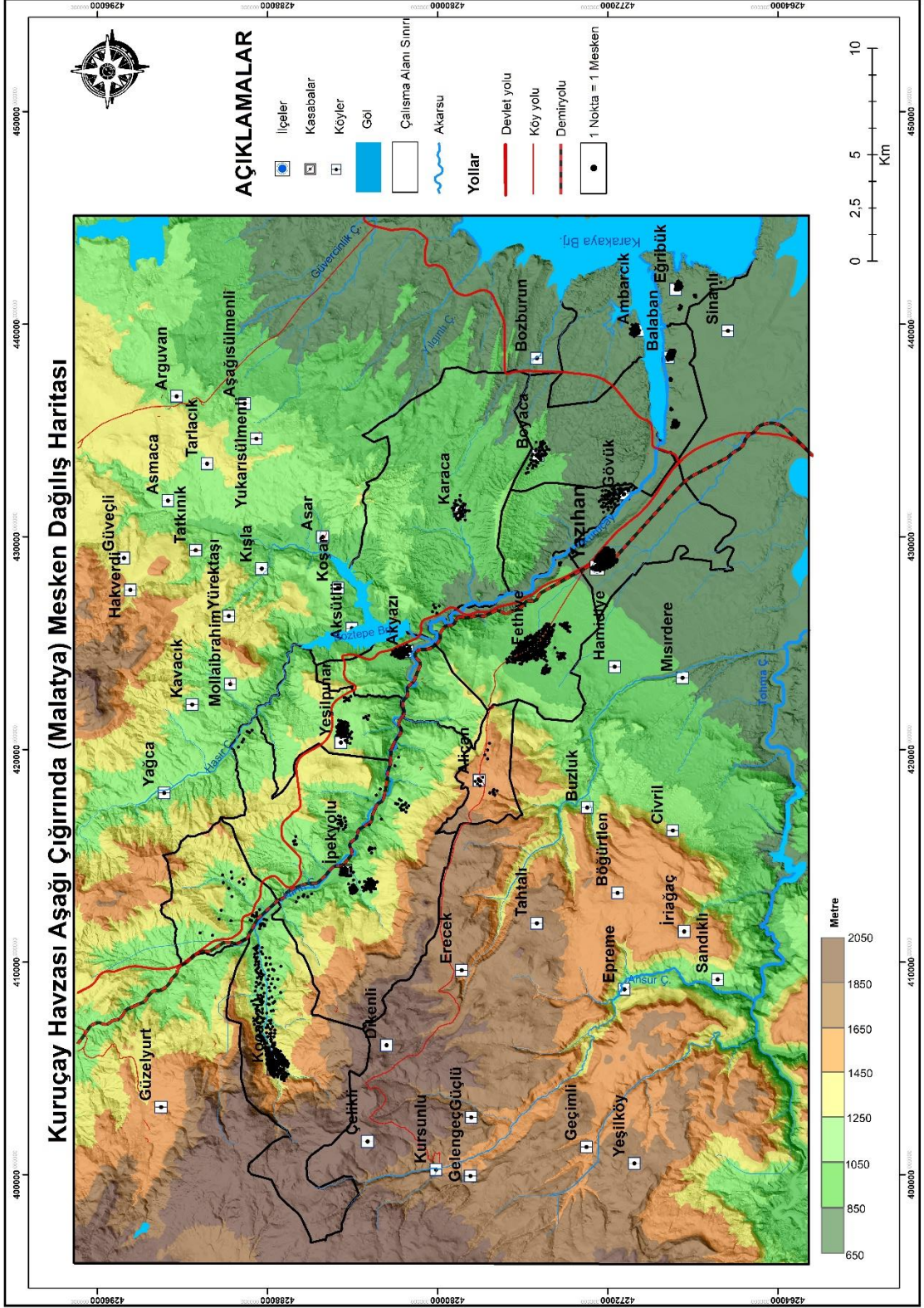
Fotoğraf 7. Kerpiç Meskenlere Bir rnek; Karaca Köyü(Güneydoğudan- Kuzeybatıya)

Çalışma alanında yeni inşa edilen meskenlerde modern yapılar göze çarpmaktadır. Kerpiç meskenlerin yerini hızla betonarme konutlar almıştır. Bu durumun sebebi olarak ise çalışma sahasındaki yerleşmelerin geçmişten günümüze hızla göç vermeye başlamasından dolayı yöre halkının sosyo-ekonomik yapıları değişmiştir. Bunun sonucunda şehirlere göç eden halk şehrsel mimari ile tanışmıştır. Bu duruma paralel olarak kırsal alanda yaşayan halk kentleşmeye başlamıştır. Sonucunda ise emekliye ayrılan veya şehrsel alanlardan kendi köylerine dönen halk yeniden şehrsel mimariye uygun meskenler inşa etmişlerdir(Fotoğraf 8).



Fotoğraf 8. Kırsal Yerleşmelerde Şehrsel Mimariyle Yapılan Meskenlere Bir Örnek; Girmana Kasabası

Çalışma sahası incelendiğinde havzada nüfus ile mesken sayısı arasında bir uyumsuzluk görülmektedir. Bu durum başta anormal bir durum olarak görülse de mevsimlik göçlere baktığımız zaman durumun aslında doğru orantılı olduğunu görmekteyiz. Çünkü ikameti şehirlerde olan yöre halkı yazın kendi köylerine dönüşü için mesken sayısı ile nüfus arasındaki doğru orantı doğal olarak karşılanır(Harita 28). Çalışma sahasındaki bu olay mevsimlik göç başlığı adı altında belirtilmiştir(Bkz. Tablo 11 ve 12).



Harita 28.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında(Malatya) Mesken Dağılışı Haritası

Araştırma alanında meskenlerin kuruluşunda bir diğer faktör bakı faktörüdür. Fakat daha önce belirttiğimiz gibi bakı faktörü yerleşmelerin belirlenmesinde doğrudan etkiye sahip değildir. Bunun yerine yöre halkı meskenleri yaparken güney tarafa bakan odaların pencerelerini büyük tutarken, kuzeye bakan odaların pencerelerini küçük tutmaktadır. Yamaçlara kurulan meskenler ise genel olarak yaslandırılmış şekilde inşa edilmektedir. İnsanların meskenleri bu şekilde inşa etmesinin sebebi rüzgâr ve soğuktan korunmayı sağlamasından kaynaklanmaktadır.

Çalışma sahasında yerleşmeler genel olarak eğimin az olduğu vadi yamaçlarına, düz alanlara ve su kaynaklarının olduğu sahalara kurulmuştur. Bu yüzden Kuruçay ve yan kollarının çevresi hem mesken hem de nüfus bakımından yoğundur. Bunun sebebi yöre halkının bahçe tarımı ve hayvancılıkla uğraşmasından kaynaklanmaktadır. Fakat günümüzde ulaşımın gelişmesi, şahsi araçların artması ve tarımda sulamanın gelişmesine bağlı olarak insanlar konutlarını buldukları tarım arazilerine yapmaktadırlar(Harita 28).

3.4.2. Meskenlerin Özellikleri

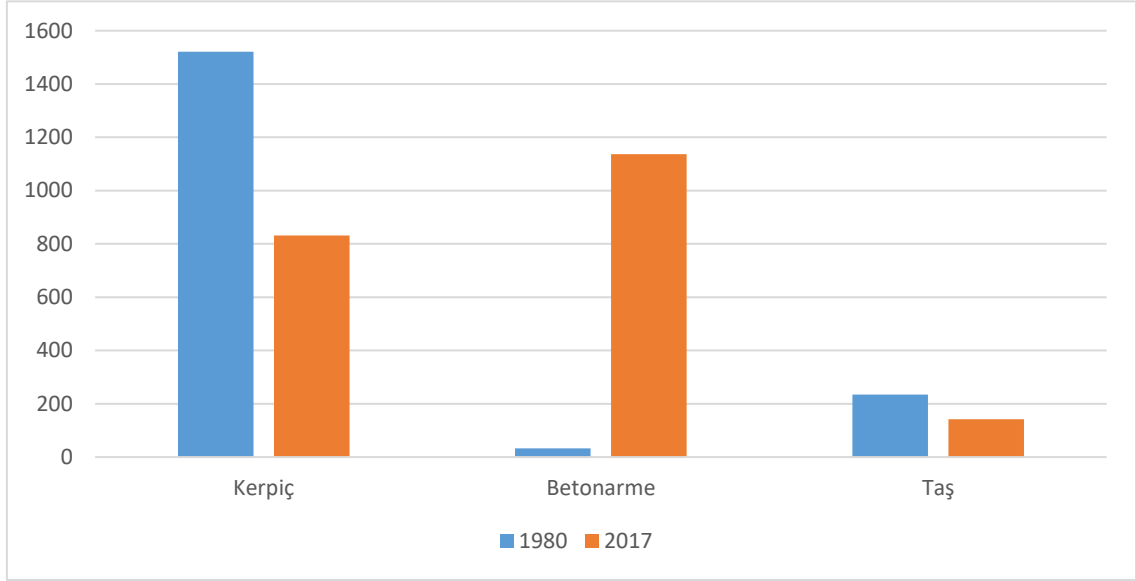
Köy meskenleri, kullanılan inşa gereçleri, fonksiyonları ve fizyonomileri ile içinde buldukları coğrafi mekânın doğal şartlarının yanında, meskenleri kullanan kişilerin ekonomik faaliyet türleri ve sosyo-ekonomik düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Nitekim meskenler, sadece içinde yer aldıkları doğal çevre şartlarıyla değil, kendini meydana getiren insanların faaliyetlerine, kültürüne, sosyo-ekonomik şartlarına bağlı olarak çeşitli şekil ve özellikler kazanmaktadırlar. Bu nedenle meskenler, her şeyden önce doğal çevre şartlarıyla insan ve faaliyetlerinin bir eseri olarak kabul edilmektedirler(Tunçdilek, 1967, s.51). Özellikle coğrafi çevrenin meskenler üzerindeki etkisi, yapı ve inşasında kullanılan malzemeler yönünden, kırsal yerleşmelerde çok dikkat çekicidir(Doğanay, 2014, s.436).

Çalışma sahası bütünüyle kırsal alan olarak tabir edilmektedir. Kırsal alanlarda ise meskenlerin yapı malzemesi, eklentileri, kat sayısı, oda sayısı, çatı tipi ve örtüsü insanların maddi imkânlarına göre şekil almaktadır. Çalışma alanını yapı malzemesine göre değerlendirdiğimizde 1980 yılında en fazla kullanılan malzeme %85 gibi büyük bir çoğunlukla kerpiç olduğu görülmektedir(Tablo 34, Şekil 16). Fakat günümüzde yapılan meskenler incelendiği zaman yapıların % 54 'ünün betonarme konutları kapsadığı görülmektedir. Bu meskenler tamamıyla kırsal mimariden uzak şehirsiz mimari tarzını oluşturmaktadır(Fotoğraf 9).

Tablo 34. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı'nda Meskenlerin Yapı Malzemesine Göre Durumu

Yapı Malzemesi	1980	%	2017	%
Kerpiç	1521	85	832	39
Betonarme	33	2	1137	54
Taş	235	13	142	7
Toplam	1789	100	2111	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Şekil 16.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırı'nda Meskenlerin Yapı Malzemesine Göre Durumu

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

**Fotoğraf 9. Çalışma Alanında Eski ve Yeni Mesken Tipine Örnek; Balaban Köyü**

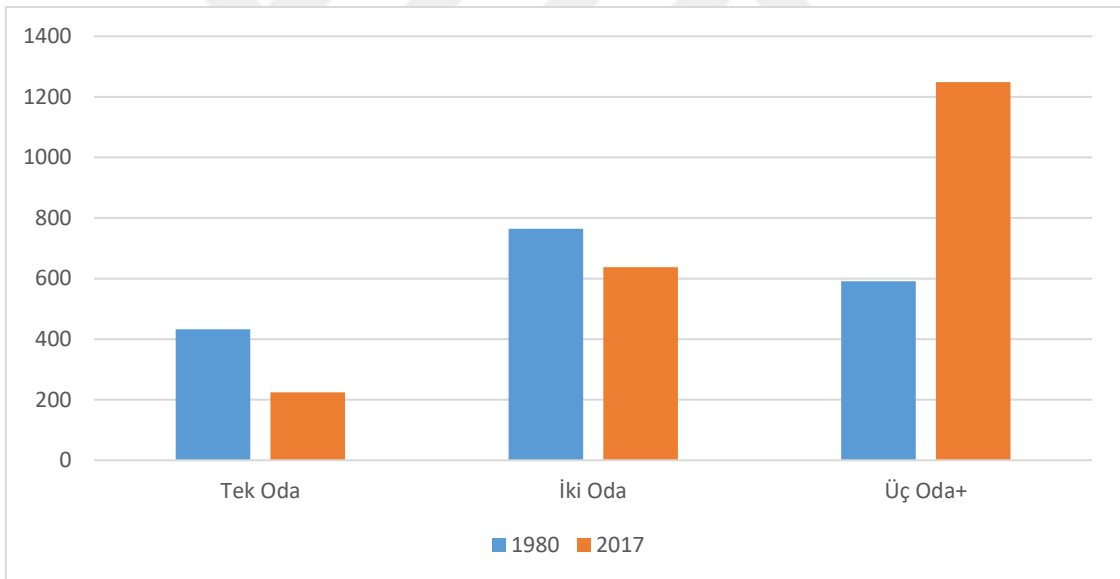
Araştırma sahasında 1980 yılında meskenlerin çoğunluğu iki odalı olarak yapılmıştır. Zeminlerinin kuvvetlendirilmesi için temelinde taş kullanılmıştır. 1980 yılında iki odalı meskenlerin oranı % 43 iken, 2017 yılına gelindiğinde bu oran %30'a gerilemiştir. 2017 yılında ise üç ve üzeri odalı meskenler inşa edilmiştir. Üç ve üzeri odalı meskenler 1980 yılında % 33 orana sahipken, 2017 yılına gelindiğinde meskenlerin % 59 üç ve üzeri odalı meskenlerden oluşmaktadır(Tablo 35, Şekil 17). Meskenlerin günümüzde üç odalı yapılması teknolojinin ve mimarinin geliştiğinin göstergesidir.

Tablo 35. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Oda Sayısına Göre Durumu

Oda Sayısı	1980	%	2017	%
Tek Oda	433	24	224	11
İki Oda	765	43	638	30
Üç Oda+	591	33	1249	59
Toplam	1789	100	2111	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Şekil 17.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Oda Sayısına Göre Durumu



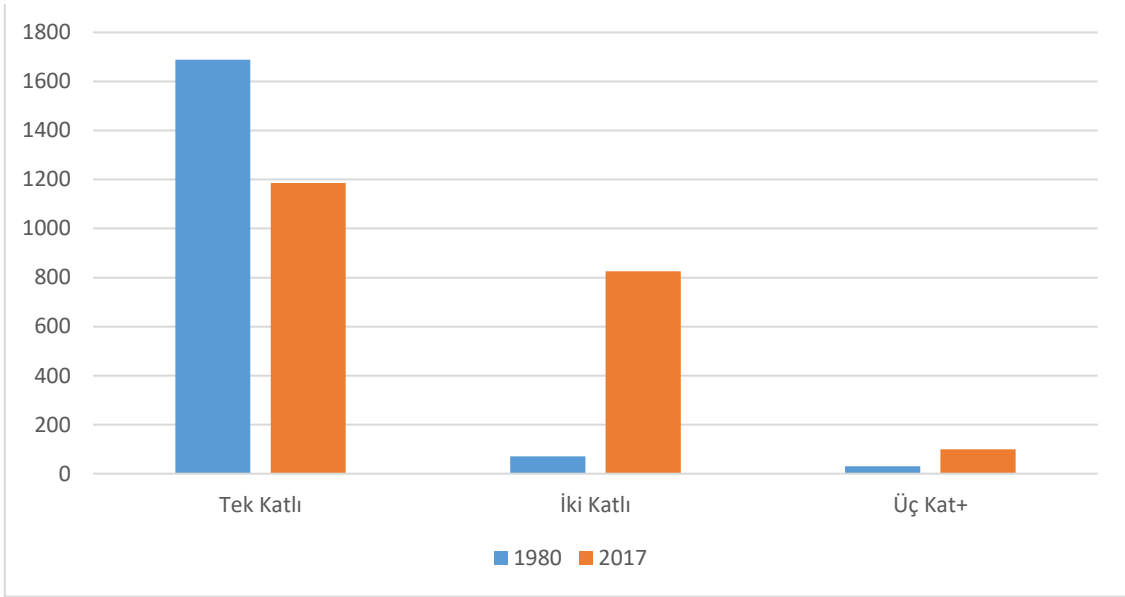
Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Meskenlerin oda sayısına paralel olarak teknoloji ve mimarisinde gelişmesine bağlı olarak kat sayılarında da bir artış gözlemlenmiştir. Kat sayılarının artışının bir başka sebebi ise tarım ve hayvancılıkla uğraşan yöre halkının alt katları depo, ahır vb. ihtiyaçları için kullanmak istemesinden kaynaklanmaktadır. Genel olarak 1980 yılı ile 2017 yılını karşılaştırdığımız zaman tek katlı meskenlerde bir azalma, iki ve üzeri katlara sahip meskenlerde bir artış söz konusudur(Tablo 36, Şekil 18).

Tablo 36. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Kat Sayısına Göre Durumu

Kat Sayısı	1980	%	2017	%
Tek Katlı	1688	94	1186	56
İki Katlı	71	4	825	39
Üç Kat+	30	2	100	5
Toplam	1789	100	2111	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Şekil 18.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Kat Sayısına Göre Durumu

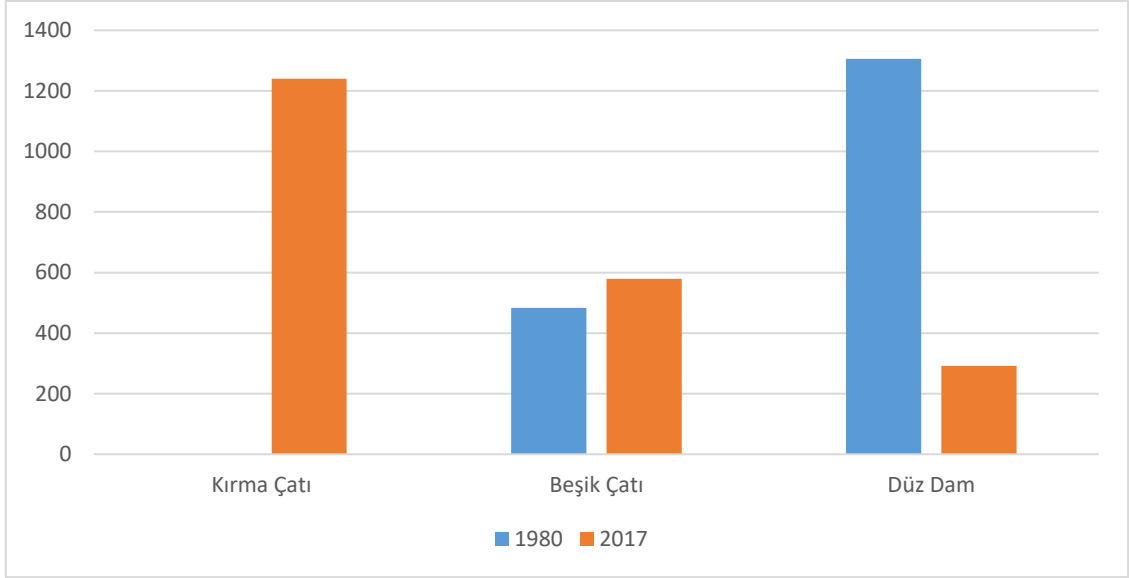
Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Çalışma sahasında meskenlerin çatı şekilleri incelendiğinde şekillerinin değişmesinde iklim, maddiyat ve teknik beceri etkili olmuştur. İnceleme alanına bakıldığında çatı şekli olarak kırma ve beşik çatı şekillerinin olduğu görülmektedir. Bu çatı şekillerinin haricinde geçmişten kalma düz damlı meskenlerde bulunmaktadır. Düz damlı meskenler 1980 yılına bakıldığında yaygındır fakat günümüzde ekonomi, teknoloji ve teknik becerilerin gelişmesine bağlı olarak iklim koşullarına dayanıklı kırma çatılar oluşturulmaktadır. Bu yüzden günümüzde en çok tercih edilen çatı şekli kırma çatıdır. Meskenlerin % 59'u kırma çatıdan oluşmaktadır. İkinci sırada ise % 27'lik dilimle beşik çatı yer almaktadır. Düz dam ise günümüzde oldukça rağbetini yitirmiştir(Tablo 37, Şekil 19).

Tablo 37. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Şekillerine Göre Durumu

Çatı Şekli	1980	%	2017	%
Kırma Çatı	-	-	1240	59
Beşik Çatı	483	27	579	27
Düz Dam	1306	73	292	14
Toplam	1789	100	2111	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Şekil 19. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Şekillerine Göre Durumu

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları



Fotoğraf 10. Beşik ve Kırma Çatı Örnekleri; Yeşilpınar Köyü

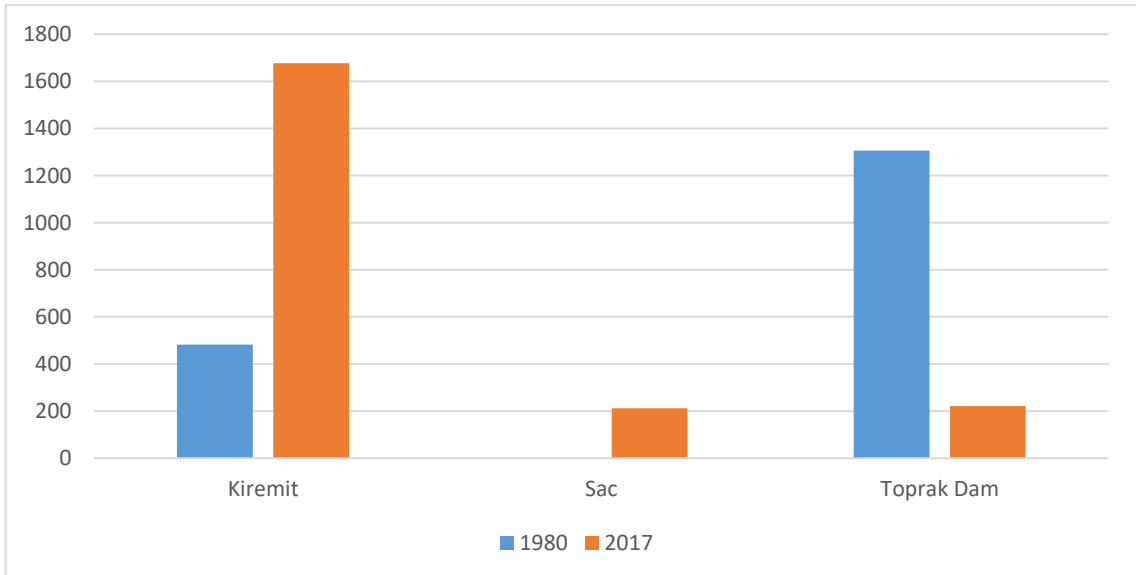
Kırsal alanlarda çatı örtü malzemesi seçilirken iklime ve yörede yaşayan halkın ekonomik durumuna bakılır. Çatı örtüsünün değişmesinde ve şekil almasında temel etkenler bunlardır. Çalışma sahasında çatı örtüleri incelendiğinde 1980 yılında toprak damlı meskenler % 73 gibi büyük bir paya sahipken, 2017 yılında teknoloji ve ekonomik refahın gelmesiyle birlikte toprak damlı meskenler yerini kiremite bırakmıştır. Kiremit örtü 1980 yılında % 27'lik paya sahipken 2017 yılında % 79'luk büyük bir paya sahip olmuştur. Toprak dam ise % 11'lere kadar gerilemiştir. Sac örtü ise 1980 yılında kullanılmazken günümüzde kiremit örtüye alternatif olarak kullanılmaktadır. Sac örtünün kullanılmasının sebebi ise maliyetinin kiremit örtüden ucuz olması ve pratik bir şekilde montaj işleminin yapılmasıdır(Tablo 38, Şekil 20).

Tablo 38. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Örtü Malzemeleri

Çatı Örtü Malz.	1980	%	2017	%
Kiremit	483	27	1677	79
Sac	-	-	212	10
Toprak Dam	1306	73	222	11
Toplam	1789	100	2111	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Şekil 20. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Çatı Örtü Malzemeleri



Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

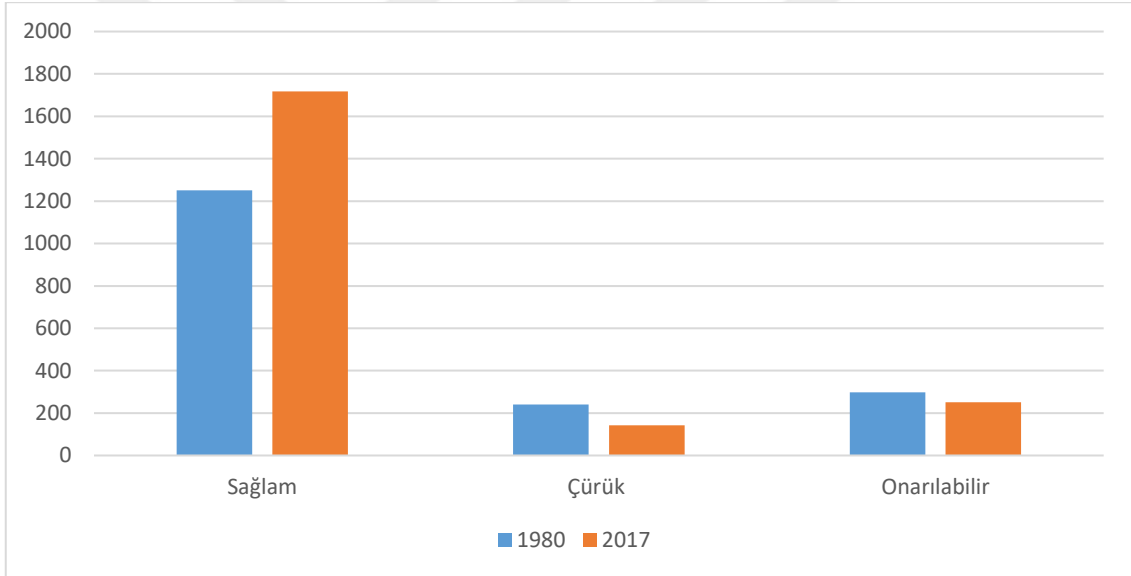
Araştırma alanındaki meskenlerde çalışmalar sonucunda 1980 yılında sağlam konutların oranı %70 iken, 2017 yılında %81'e çıkmıştır. Çürük konutlar ise 1980 yılında %13 iken, 2017 yılı itibariyle %7'ye gerilemiştir. Sağlam meskenlerdeki artışın ve çürük meskenlerin azalışındaki temel sebep kerpiç binaların azalıp yerine modern betonarme konutların geçmesinden kaynaklanmaktadır(Tablo 39, Şekil 21).

Tablo 39. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Hâlihazır Durumu

Meskenlerin Hâlihazır Durumu	1980	%	2017	%
Sağlam	1251	70	1718	81
Çürük	240	13	142	7
Onarılabilir	298	17	251	12
Toplam	1789	100	2111	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Şekil 21. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Meskenlerin Hâlihazır Durumu



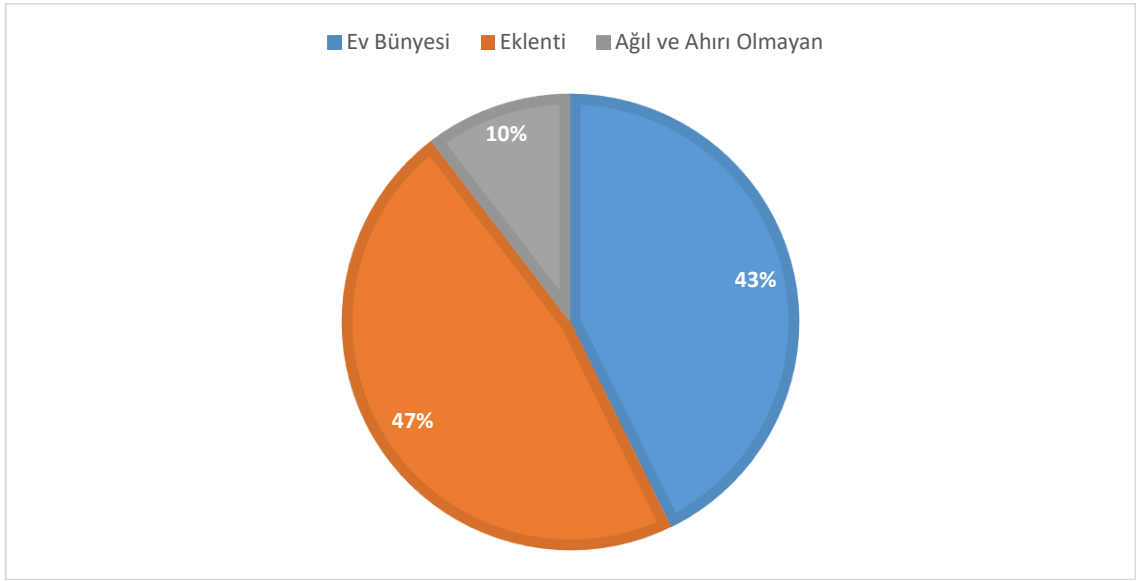
Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981) ve Anket Sonuçları

Çalışma sahasında ağıl ve ahırın meskenlerdeki yerine baktığımızda %43'ünün ev bünyesinde ve %47'sinin eklenti olduğunu görmekteyiz. Yani havzadaki meskenlerin %90'ının ağıl ve ahır olduğunu görmekteyiz. İki ve daha fazla kata sahip konutlarda evlerin alt kısımları ahır veya ağıl olarak kullanılırken, bazı insanlar hayvancılıkla uğraşmadıkları için bu kısmı evin alt katı olarak ya da depo olarak kullanmaktadır. Ağılı ve ahır olmayan meskenler ise havzada %10'luk bir orana sahiptir. Bu meskenler ise genelde tarım ya da hayvancılıkla uğraşmayan ailelerin konutlarıdır(Tablo 40, Şekil 22).

Tablo 40. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Ağıl ve Ahırın Meskenlerdeki Yeri

Ağıl ve Ahırın Meskenlerdeki Yeri	2017	%
Ev Bünyesi	902	43
Eklenti	989	47
Ağıl ve Ahır Olmayan	220	10
Toplam	2111	100

Kaynak: Anket Sonuçları(2017)

Şekil 22.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Ağıl ve Ahırın Meskenlerdeki Yeri

Kaynak: Anket Sonuçları(2017)

IV. BÖLÜM

4.KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRININ EKONOMİK COĞRAFYASI

4.1. Ekonomik Faaliyetleri Etkileyen Faktörler

4.1.1. Doğal Faktörler

Kuruçay Havzası aşağı çığırındaki yerleşmelerde arazi kullanımını yükseltti ve eğime bağlı olarak değişkenlik gösterir. Araştırma alanının kuzey kesimindeki yerleşmelerde eğim değeri fazla olduğu için düz sahalara pek rastlanmaz. Bu nedenle araziden maksimum düzeyde fayda almak güçtür. Arazide bu denli parçalı düzlüklerin olmasından dolayı tarım arazileri parçalı bir şekil göstermektedir.

Çalışma alanında nüfus ve yerleşmenin yoğunlaştığı sahalarda buna bağlı olarak ekonomik faaliyetlerde çeşitlilik göstermiştir. Yani nüfus ve yerleşme, ekonomik faaliyet çeşitliliğini de beraberinde getirmektedir. Havzada nüfus ve yerleşme genel olarak vadi tabanı, vadi yamaçları ve düz sahalarda yayılış gösterir. Buna bağlı olarak tarım alanları da bu fiziki etmenlerin etrafında yoğunlaşmıştır. Arazi kullanımlarını sınırlandıran en önemli faktör ise drenaj ağlarıdır. Çalışma sahası zaten Kuruçay Havzasının aşağı çığırında yer aldığı için Kuruçay'ın akış yönüne paralel olarak tarım arazileri kuzeyden güneye doğru gidildikçe artmaktadır. Çalışma sahasında kuzeye doğru gidildikçe eğimli ve engebeli araziler artar. Tarım arazileri yerini meralara ve meşelik alanlara bırakır. Bu alanlarda arazi kullanımını kısıtlı olduğu için tarım yapmak oldukça zordur(Harita 30).

Çalışma sahasında genel olarak arazi kullanımını incelendiğinde mevcut tarım arazilerinin çoğunda kayısı tarımı yapılmaktadır. Havzada ise genel olarak kayısı tarımı güney kesimlerde yoğunlaşmaktadır. Yöre halkı su kaynağının olduğu alanları genellikle kayısı bahçelerine çevirmektedir. Suyun olmadığı kurak alanlarda ise tahıl tarımı yapılmaktadır. Bu alanlar ise havzanın iç kesimlerinde yoğunlaşmıştır. Kayısı tarımının bu derece tercih edilmesinde satılan ürünün iyi derecede gelir elde etmesi ve Malatya şehrine yakın olduğu için pazarlama ağının geniş olması etkili olmuştur.

Araştırma alanında bahçe tarımının yoğunluk kazandığı alanlar havzanın kuzeyinde ve güneyinde yer almaktadır. Kuzeyinde kayısı hariç ceviz ve elma ağaçları yoğun olarak görülürken, güneyinde ise şeftali, elma ve kiraz ağaçları yoğundur. Havzanın kuzeyinde ceviz ve elma ağaçlarının yoğunluk kazanmasında iklim koşulları ve yükselti etkilidir. Ceviz ve elma gibi ürünler serin hava koşullarında yetişebilen

bitkilerdir.

Havzada yerleşme alanları daha öncede yerleşme bölümüne belirttiğimiz gibi az eğimli sahalarda, vadi tabanlarında ve vadi yamaçlarında yer almaktadır. Bu sahalarda aynı zamanda tarım için uygun alanlara denk gelmektedir.

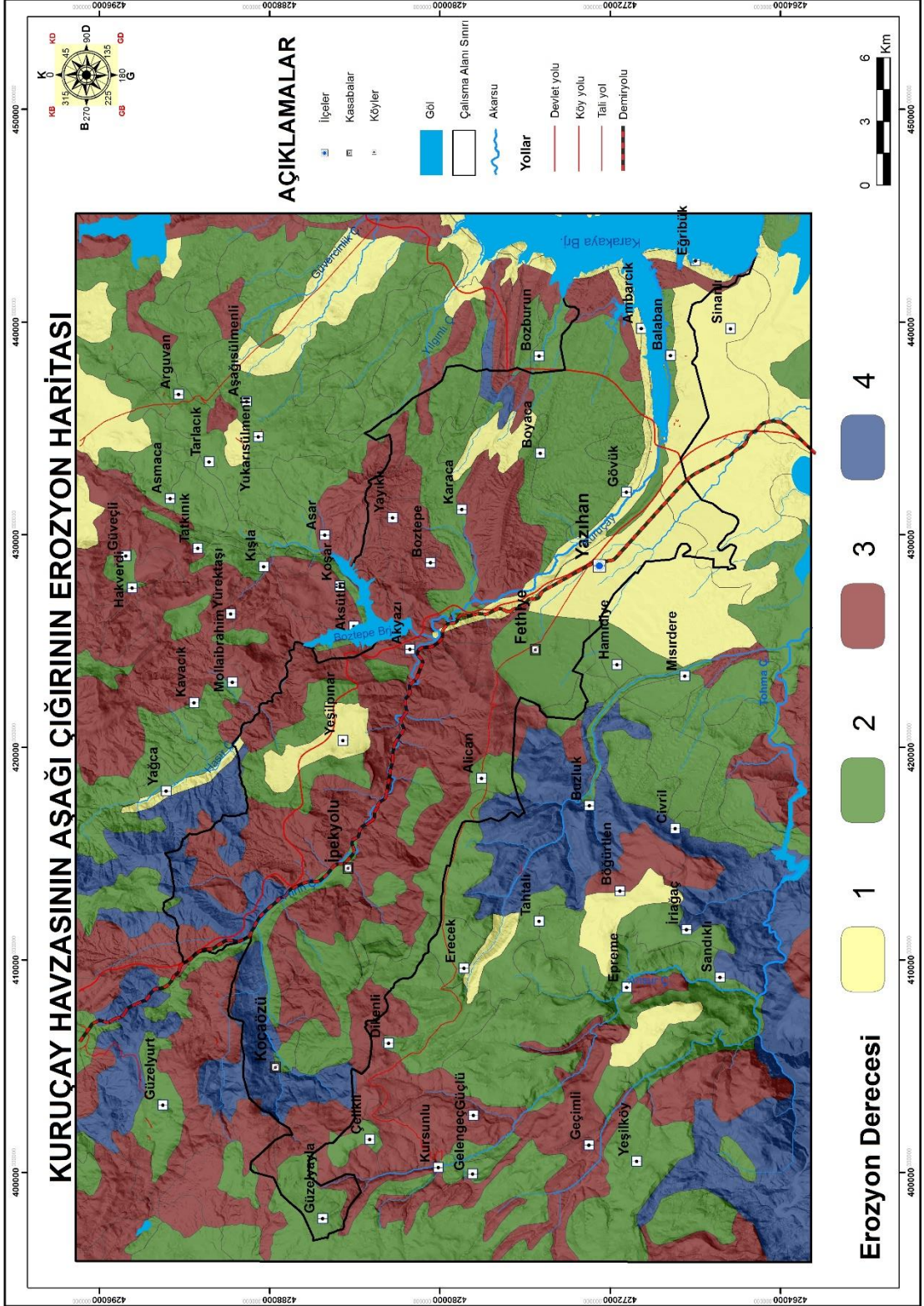
Sahadaki ormanlık alanlar ve çalı formasyonunun dağılışına baktığımızda çalışma sahasında çok az bir alan kaplamaktadır. Çalılık ve ormanlık sahalarda yayılış gösterdiği alanlar ise daha çok yüksek kesimlerde ve çalışma sahasının kuzeyinde yer alır.

Çalışma sahasında kuru tarım arazilerinin bulunduğu alanlar havzanın güney ve iç kesimlerinde yoğunlaşmıştır. Bu alanlarda su kaynaklarının az olmasından dolayı tahıl tarımı yapılmaktadır. Gelişen teknoloji ile motopomp ya da artezyen kuyuları açılması sonucunda son yıllarda bu bölgelerde tarla tarımı ve bahçe tarımında artış gözlemlenmiştir.

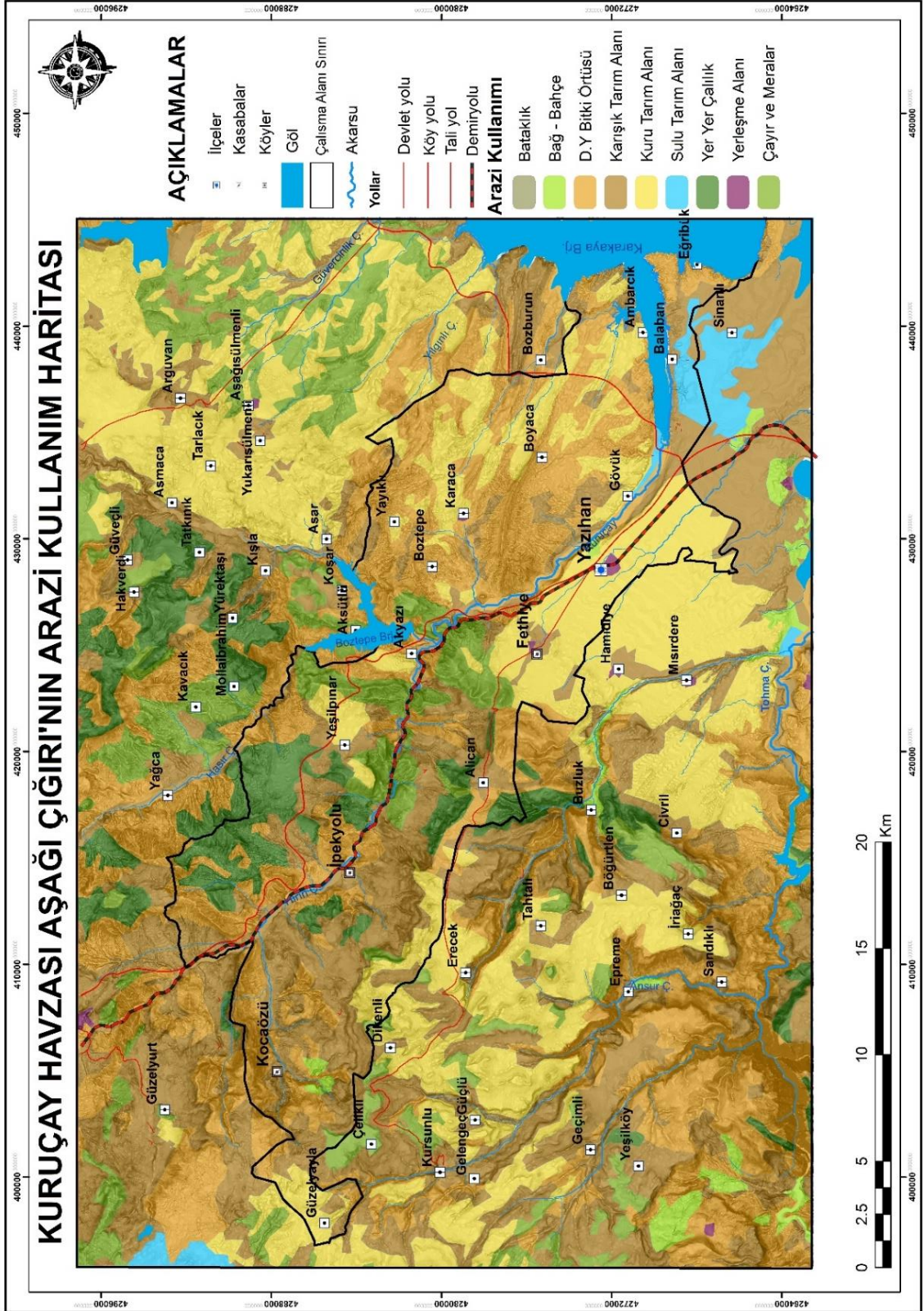
Havzada meralık alan olarak nitelendirdiğimiz alanlar genel olarak Alican, Girmana ve Yeşilpınar köyleri civarında görülmektedir. Bu belirtilen yerleşim yerleri havzada yükseltinin başladığı alanlara tekabül etmektedir. Havzadaki meralar ise genelde gür olmayan cılız bitki örtüsüyle kaplıdır. Fakat günümüzde hayvancılık faaliyetlerinin azlığı meralara rağbeti bir hayli düşürmüştür.

Araştırma sahası incelendiği zaman havzanın kuzeyi ve kuzeybatısı yüksek ve eğimli sahalardır. Bu sahalarda tahribatlara, klimatolojik etkenlere ve kayaç yapısına bağlı olarak erozyon olayları görülmektedir. Çalışma alanında erozyon olaylarının yaşandığı yerleşmeler Kocaözü, Yeşilpınar, İpekyolu ve Alican köyleridir. Kuşkusuz erozyon sorunu, ancak yoğun bir ağaçlandırma ve yeşillendirme faaliyeti ile kısmen hafifletilebilir(Doğanay, 1992, s.33). Devlet kurum ve kuruluşları bu bölgelere erozyonu önlemek amacıyla ağaçlandırma çalışmaları yapmıştır(Harita 29). Kocaözü kasabasında erozyondan farklı olarak kayaç yağışına bağlı heyelan olayları da görülmektedir. Gerekli önlemlerin kısmen alınmasına karşın Kocaözü kasabasında heyelan olayları yılın bazı zamanlarında yaşanmakta hatta mal kayıplarına bile neden olmaktadır.

Kuruçay havzası aşağı çıkışında sulu tarımın yapıldığı alanlar sahanın güneyine denk gelen Kuruçay'ın ağız kısmındaki tarım arazileridir. Bu tarım arazilerinde genel olarak domates ve azda olsa biber üretimi yapılmaktadır. Fakat bu tarım ürünleri havza geneline bakıldığında oldukça az olduğu görülmektedir.



Harita 29.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Erozyon Haritası



Harita 30. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırın (Malatya) Arazi Kullanım Haritası

Çalışma sahasında tarım yapılan arazilerin dağılımına baktığımızda su kaynaklarına yakın yerler ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Araştırma sahasının ortasından geçen Kuruçay ve yan kollarının oluşturduğu vadi tabanları, birikinti konileri ve Kuruçay'ın döküldüğü ağız kısmında bulunan düzlük alanlar önemli tarım alanlarıdır(Şekil 23).

Şekil 23. Kuruçay'ın Ağız Kısımındaki Tarım Alanları



Kaynak: Google Earth

Çalışma sahasının kuzeyindeki yerleşmelerde ise tarım alanları eğimin ve yükseltinin fazlalığından dolayı kısıtlıdır. Zaten bu yerleşmeler vadi yamaçlarına kurulmuş olan yerleşmelerdir. Bu yüzden yöre halkı tarım alanlarını çoğaltmak amacıyla vadi yamaçlarına karşılık gelen alanlara taraça yapmak zorunda kalmıştır. Taraça sistemi ise toprak kaybını önleyerek, daha fazla tarım alanı oluşturması açısından yöre halkına ciddi kolaylıklar sağlamıştır.

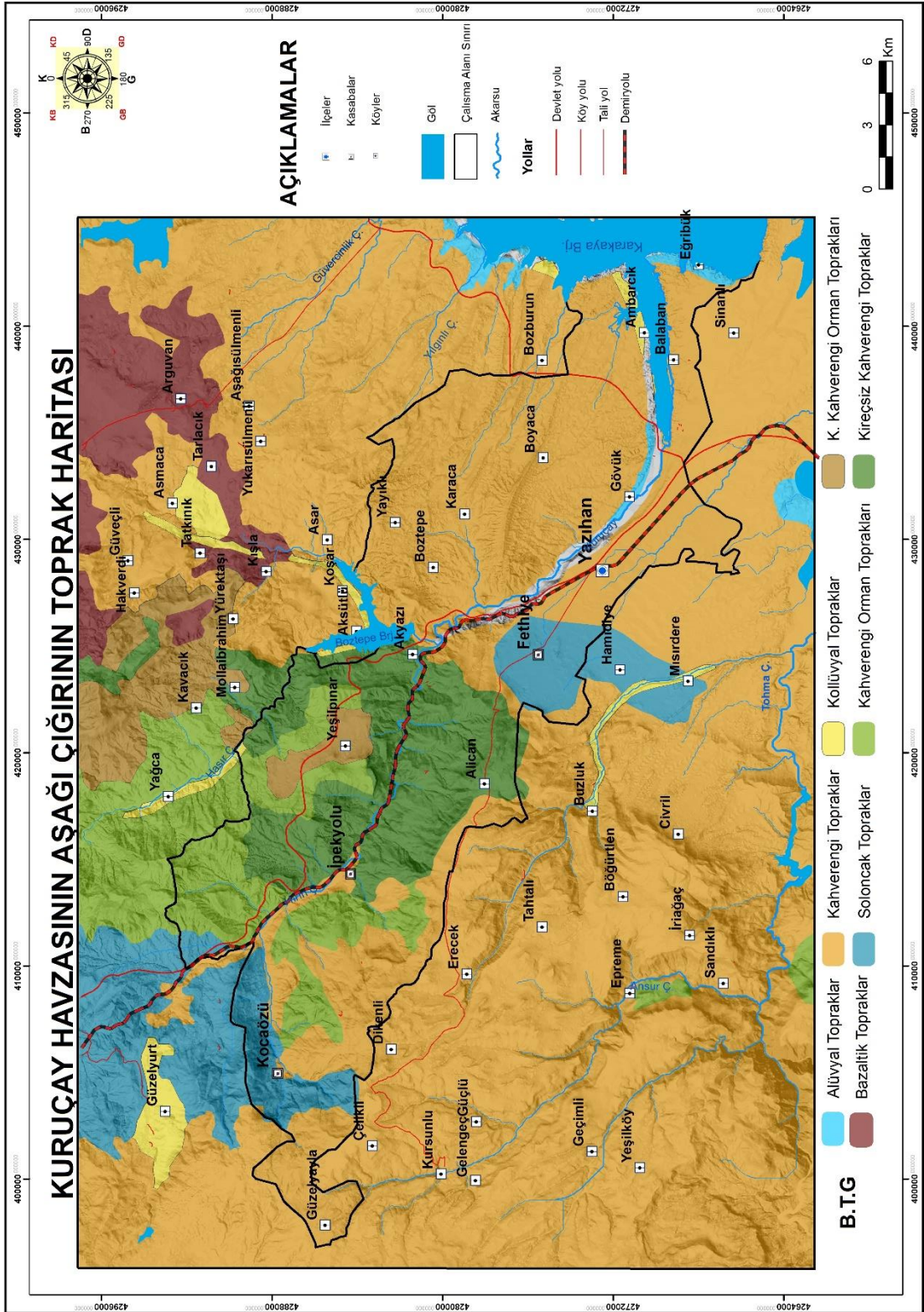
Araştırma alanında yerleşmelerin bazıları vadi yamaçlarında kurulmuştur. Vadi yamaçlarının başladığı kısımlarda ise birikinti konileri mevcuttur. Vadi yamaçlarının başlangıç kısmı iri kayalardan oluşurken eğimin azaldığı yerler ince taneli malzemenin oluşmuştur. Vadi yamaçlarının başlangıç kısmı bahçe tarımına özellikle kayısı tarımına uygun alanları oluştururken, birikinti konilerinin üzeri bütün tarımsal faaliyetler için uygundur. Balaban ve Ambarcık Köylerinin havzadaki diğer yerleşmelere göre tarla

tarımının bu verimli alüvyal topraklar etkili olmuştur.

Araştırma sahasındaki tarım arazilerini toprak bakımından sınıflandırdığımız zaman en fazla yer kaplayan toprak kahverengi topraktır. Bu toprak çeşidi havzanın iç kesimleriyle güneybatı kesimlerinde Yazıhan İlçesi ve çevresindedir. Bu belirtilen çevrede genel olarak kayısı tarımı yapılmaktadır. Havzada kuzeye doğru gidildikçe kireçsiz kahverengi topraklar başlar. Bu topraklar üzerinde genel olarak tahıl tarımı ve yörenin geçim kaynağı olan kayısı tarımı yapılmaktadır. Çalışma sahasının en kuzeyine doğru ise kireçsiz kahverengi topraklar yerini kahverengi orman topraklarına bırakır. Bu topraklar üzerinde kurulan yerleşmelere Kocaözü, Girmana ve Yeşilpınar köyleridir. Bu yerleşim yerlerine ait tarım arazilerinde genel olarak bahçe tarımı yapılmaktadır. Özellikle kayısı, ceviz ve elma üretimi yapılmaktadır. Sebebi hem toprak yapısı hem de yükseltiye bağlı olarak iklimin değişmesinden kaynaklanmaktadır. Çalışma sahasında yükseltinin artmasına bağlı olarak bitki örtüsü cılızlaşmaktadır. Bu sahalar genel olarak meralık ve çalılık alanlara denk gelmektedir(Harita 31).

Araziler kullanma kabiliyetine göre, üzerinde erozyona sebep olunmadan en iyi, en kolay ve en ekonomik bir şekilde tarım yapılabilen birinci sınıf ile hiç bir tarıma elverişli olmayan, çayır veya ormanlık olarak dahi kullanılamayan, ancak doğal hayata ortam teşkil edebilen veya insanlar tarafından dinlenme yerleri ve milli park olarak kullanılabilen sekizinci sınıf arasında yer alırlar(TVEK Bakanlığı, 2008). Bu bilgiler ışığında çalışma sahasında arazi kabiliyet sınıfları ile arazi kullanım alanları arasında birbirleri ile ilintili sonuçlar çıkmaktadır.

Çalışma sahasında genel olarak tablo ve haritaya bakıldığında en fazla oranın VII. Sınıf arazi olduğu gözlemlenmektedir(Tablo 41, Harita 32, Şekil 24).



Harita 31.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının Toprak Haritası

Araştırma alanında I.sınıf araziler genel olarak bahçe tarımı ve tarla tarımının yapıldığı arazilerdir. Bu sahalar Kuruçay'ın geçtiği alüvyal verimli arazilere karşılık gelir.

II.sınıf araziler ise Yeşilpınar Köyü'nün kurulduğu alana, Boyaca Köyü'nün çevresine ve araştırma sahasının Kuzey batısına karşılık gelir. Bu sahalar tamamen kayısı tarımının yapıldığı alanlardır.

III. sınıf araziler ise tahıl tarımı ile kısmen bahçe tarımının yapıldığı alanlardır. Havza genelinde 8 yerleşim III. Sınıf tarım arazileri üzerinde kuruludur.

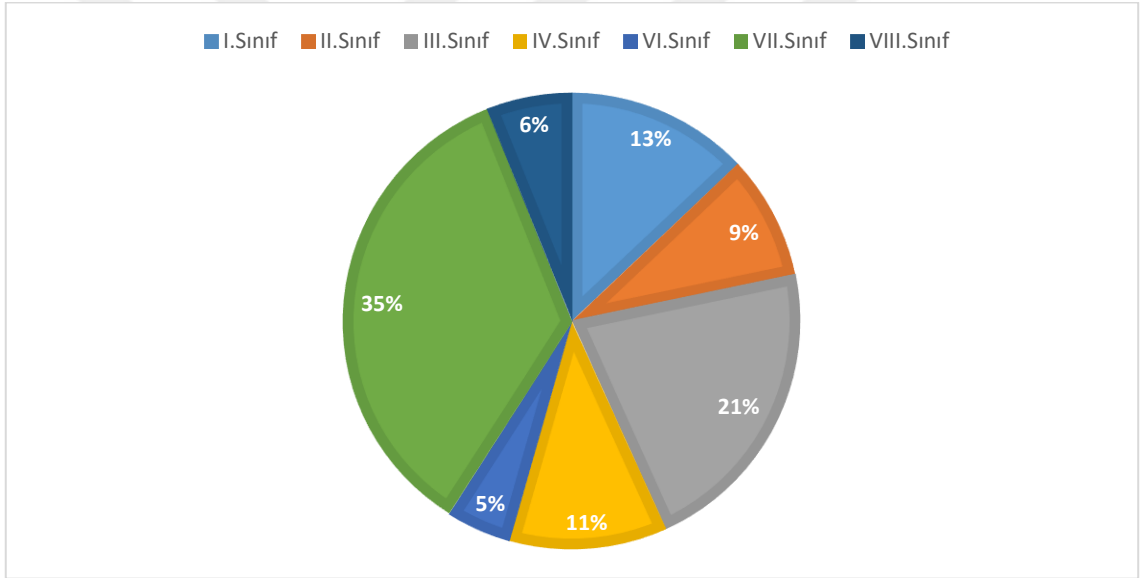
IV.sınıf tarım arazisi alanları ise Yazıhan, Gövük Yeşilpınar ve Kocaözü'nün çevresinde yer alır. V.sınıf araziler ise çalışma sahasında yer almamaktadır. VI. Sınıf arazilerde yerleşim yerleri bulunmamaktadır. VII. Sınıf araziler çalışma sahasında en çok yer kaplayan alanlardır. Bu arazilerde kısmen tahıl tarımı yapılmaktadır. Son olarak VIII. araziler sahada Karaca Köyü'nün Kuzeyinde bulunmaktadır. Bu sahalarda yerleşimde tarımda yapılmamaktadır.

Araştırma sahasında arazi kabiliyet sınıfları detaylı bir şekilde incelendiği zaman I.sınıf arazilerin Yazıhan, Balaban ve kısmen Eğribük Köyü ve çevresinde yayılış gösterdiği gözlemlenmiştir. I.sınıf araziler çalışma sahasında %12,9'lık bir oran oluşturmaktadır. Bu alanlar sahada alüvyal sahalara karşılık gelmektedir. II.sınıf araziler ise mevsimlik akarsuların oluşturduğu vadi tabanları ve yamaçlarına karşılık gelmektedir. Girmana Kasabasının doğusu, Yeşilpınar Köyünün kurulduğu alan ve Boyaca Köyü'nün kuzeyine denk gelen sahalar II.sınıf arazilerdir. II.sınıf araziler çalışma sahasında %8,9'luk bir alan kaplar. III. Sınıf araziler sahada daha öncede belirtildiği gibi sahada 8 yerleşim yerinin kurulduğu alanı oluşturur. Bu yerleşim yerleri kuzeyden güneye doğru Kocaözü, Girmana, Alican, Fethiye, Karaca, Boyaca, Gövük ve Ambarcık Köyleridir. Bu araziler sahanın % 21,6'sını oluşturur. Çalışma sahasında IV.sınıf araziler parçalı olarak yayılış göstermişlerdir. Bu sahalar kuzeyde Yeşilpınar Köyü'nün çevresinde, Kocaözü Kasabası'nın güneyinde, Boyaca Köyü'nün batısında ve Gövük Köyü'nün doğusunda yer alır. Bu araziler sahada %11,1'lik bir alan kaplar. VI. Sınıf araziler çalışma sahasının %4,6'sını oluşturur. Araştırma sahasında VI.sınıf araziler Kocaözü Kasabası'nın güneyinde ve Boyaca Köyü'nün doğusunda yer alır. VII.araziler ise sahada en çok yer kaplayan alanı oluşturur. Çalışma sahasının yaklaşık % 35'i bu sahalara karşılık gelir. Bu alanlar genel olarak dağlık ve engebeli sahaları oluşturur. Bu araziler çayır ve meralık alanlardan oluşur. Sahada hemen hemen bütün alanlarda dağılış göstermektedir. Son olarak VIII.sınıf arazilere baktığımız zaman araştırma alanında Karaca Köyünün

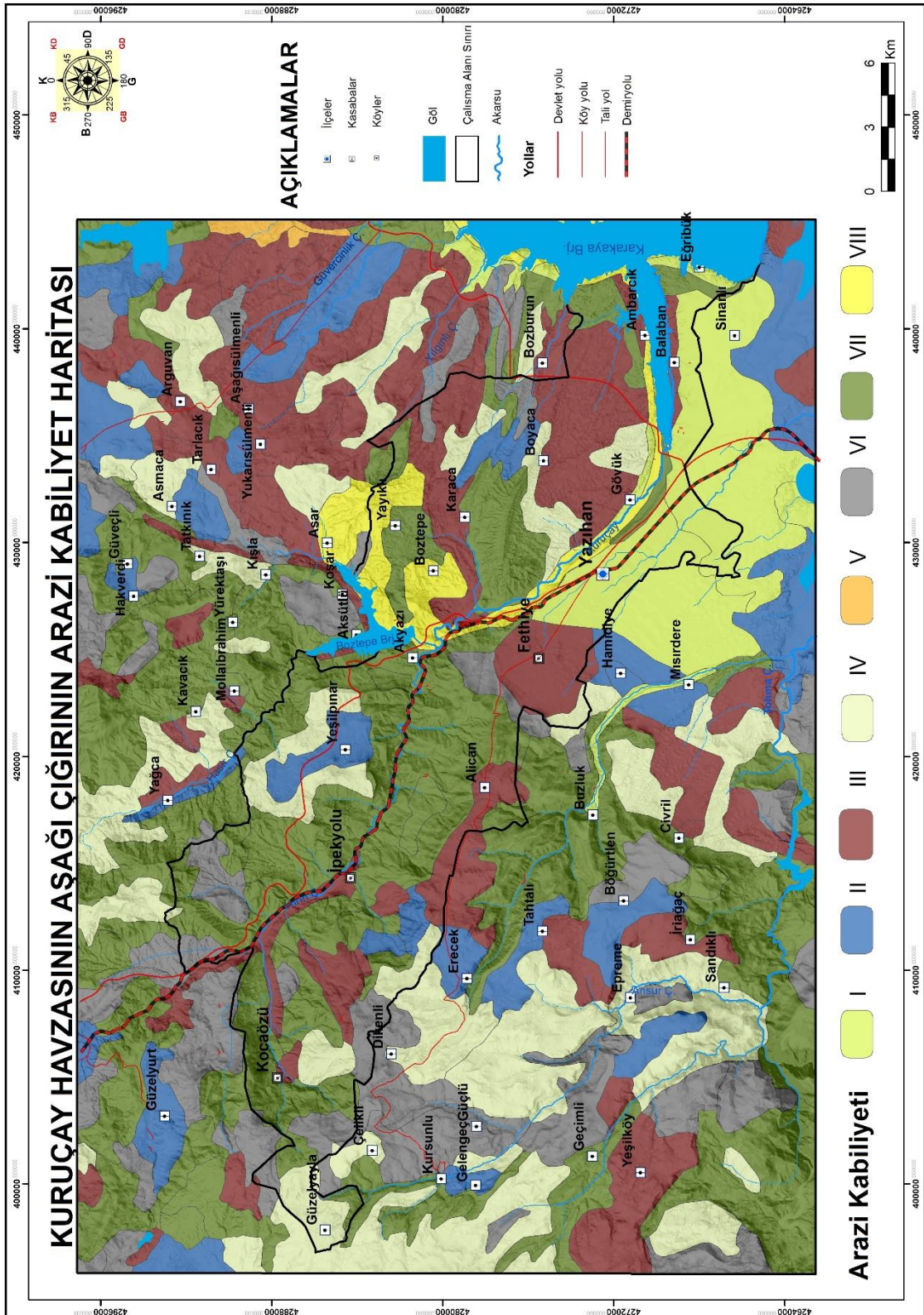
kuzeyinde dağılışı göstermektedir. Bu araziler erozyona maruz kalmış tarım ürünü yetişmeyen, ekonomik faaliyet göstermeyen sahaları oluşturur(Tablo 41, Harita 32, Şekil 24).

Tablo 41. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazi Kabiliyet Sınıfları ve Alanları

Arazi Kabiliyet Sınıfları	km ²	Oran(%)
I.Sınıf	62,3	12,9
II.Sınıf	42,4	8,9
III.Sınıf	103,5	21,6
IV.Sınıf	53,6	11,1
V.Sınıf	-	-
VI.Sınıf	22,3	4,6
VII.Sınıf	168,2	34,9
VIII.Sınıf	29	6
Toplam	481,3	100



Şekil 24.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazi Kabiliyet Sınıfları



Harita 32.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(Malatya) Arazi Kabiliyet Haritası

4.1.2. Beşeri Faktörler

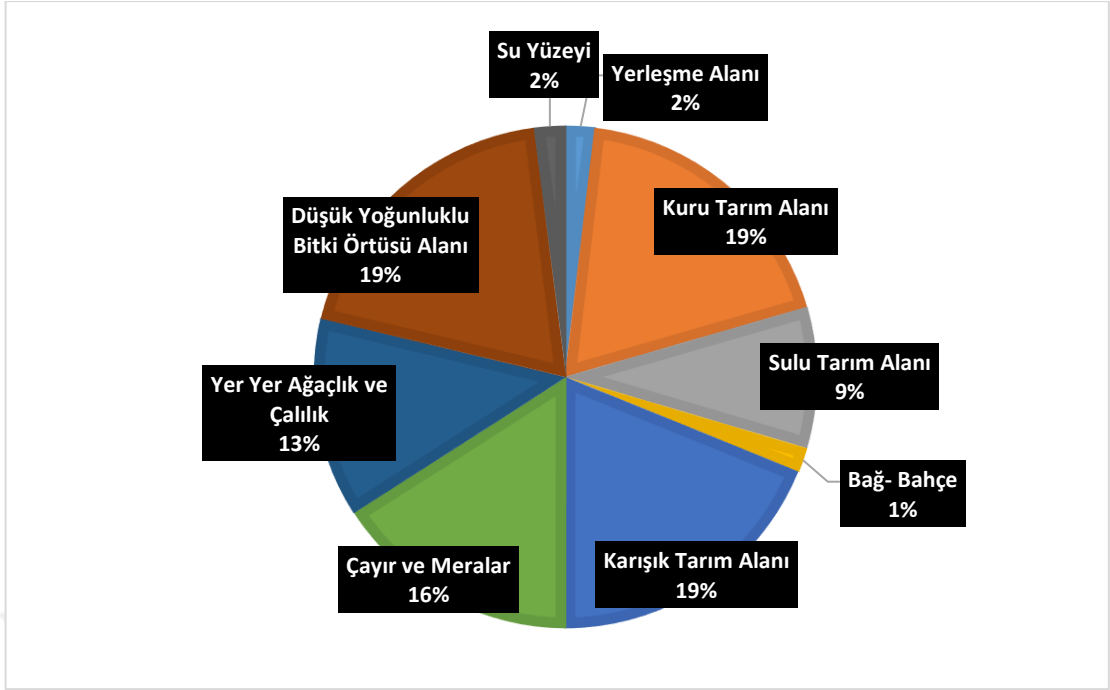
Kırsal nüfus işgücü, gerçek üretici nüfustur. Çünkü su ürünleri üretimi de tarımdan sayılması kaydıyla tarım ve hayvancılık, insanlığın beslenmesiyle ve dolayısıyla da varlığını sürdürmesinde, ilk ve tek güvencedir. Bu gelecekte de böyle olacaktır. Bir başka şekilde ifade edersek, tarımın alternatifi yoktur, diyebiliriz. Bu nedenle, ülkemizde de en güvenilir ve üstlendiği sorumluluk en ağır olan çalışanlar grubunu, kırsal nüfus işgücünü oluşturmaktadır. Bu da, yaptığı üretimle hem kendini geçindirmesi ve hem de bütün ülke nüfusunu beslenme sorumluluğu gibi, yüklendiği ağır sorumluluktan ileri gelmektedir(Doğanay, 1992, s.40).

Çalışma sahasında arazi kullanımı üzerinde etkili olan beşeri faktörler üretilen ürünlerin pazarlanması, fiyatlarının değerlerinin belirlenmesi, ekonomik faaliyet çeşitliliği, ulaşım ve yerleşim yerlerinin lokasyonlarıdır. Çalışma sahasında arazilerin bölünüşünde en büyük paya %19,15'lik oranla düşük yoğunluklu bitki örtüsü alanı sahiptir. Daha sonra sırasıyla % 18,77 karışık tarım alanı, % 18,57 kuru tarım alanı ve % 15,87 ile çayır ve meralardır. Çalışma alanında sulu tarım alanları ise Kuruçay ve yan kollarının etrafında toplanmıştır. Karışık tarım alanı olarak tabir edilen alanlar ise genel olarak vadi yamaçlarında kurulmuştur. Bu alanlarda hem tarla tarımı hem de bahçe tarımı yapılabilmektedir(Tablo 42, Şekil 25).

Tablo 42. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazinin Türü ve Kullanım Şekli

Arazi Sınıflandırması	Alan(da)	Oran(%)
Yerleşme Alanı	9019	1,87
Kuru Tarım Alanı	89319	18,57
Sulu Tarım Alanı	43295	9
Bağ- Bahçe	7654	1,6
Karışık Tarım Alanı	90342	18,77
Çayır ve Meralar	76318	15,87
Yer Yer Ağaçlık ve Çalılık	61432	12,76
Düşük Yoğunluklu Bitki Örtüsü Alanı	92164	19,15
Bataklık	2037	0,4
Su Yüzeyi	9692	2,01
Toplam	481272	100

Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981), Google Earth Arazi Ölçümleri



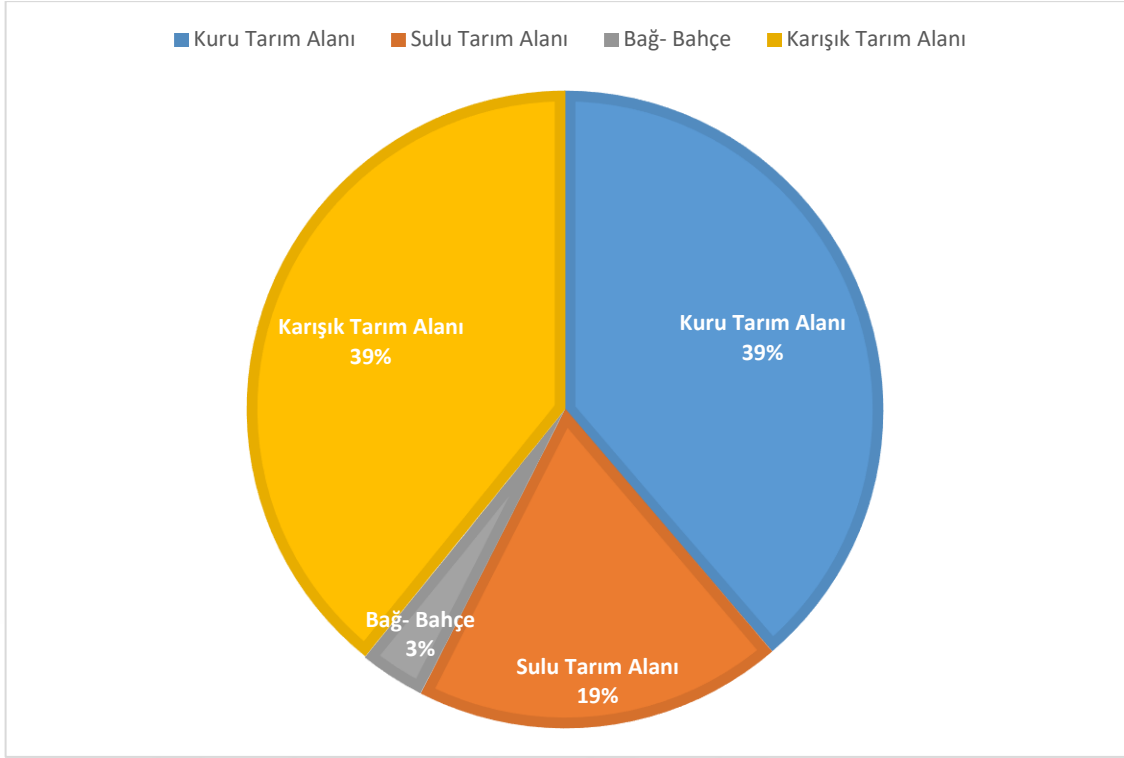
Şekil 25. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Arazinin Türü ve Kullanım Şekli

Havzadaki tarım alanları içerisinde en fazla yer kaplayan alan karışık tarım alanlarıdır. Karışık tarım alanları sahada %39,2 'lik bir alana tekabül eder. Kuru tarım alanları da karışık tarım alanlarına yakın bir değeri izler. Kuru tarım alanlarının çalışma sahasındaki varlığı % 38,7'dir. Sulu tarım alanları ise daha önce belirtildiği gibi Kuruçay ve çevresindeki tarım alanlarıdır. Sulu tarım alanları araştırma alanında tarımsal arazi olarak % 18,8 oranında bir alan kaplamaktadır. Tarımsal araziler içinde en az paya sahip alanlar ise bağ-bahçelerdir. Araştırma sahasında tarım arazileri içerisinde bağ-bahçe alanları % 3,3'lük bir sahaya karşılık gelir(Tablo 43, Şekil 26).

Tablo 43. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarımsal Arazilerin Varlığı

Tarımsal Araziler	Alan(da)	Oran(%)
Kuru Tarım Alanı	89319	38,7
Sulu Tarım Alanı	43295	18,8
Bağ- Bahçe	7654	3,3
Karışık Tarım Alanı	90342	39,2
Toplam	230610	100

Kaynak: Anket Sonuçları, Köy Envanter Etütleri (1981)



Şekil 26.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarımsal Arazilerin Varlığı

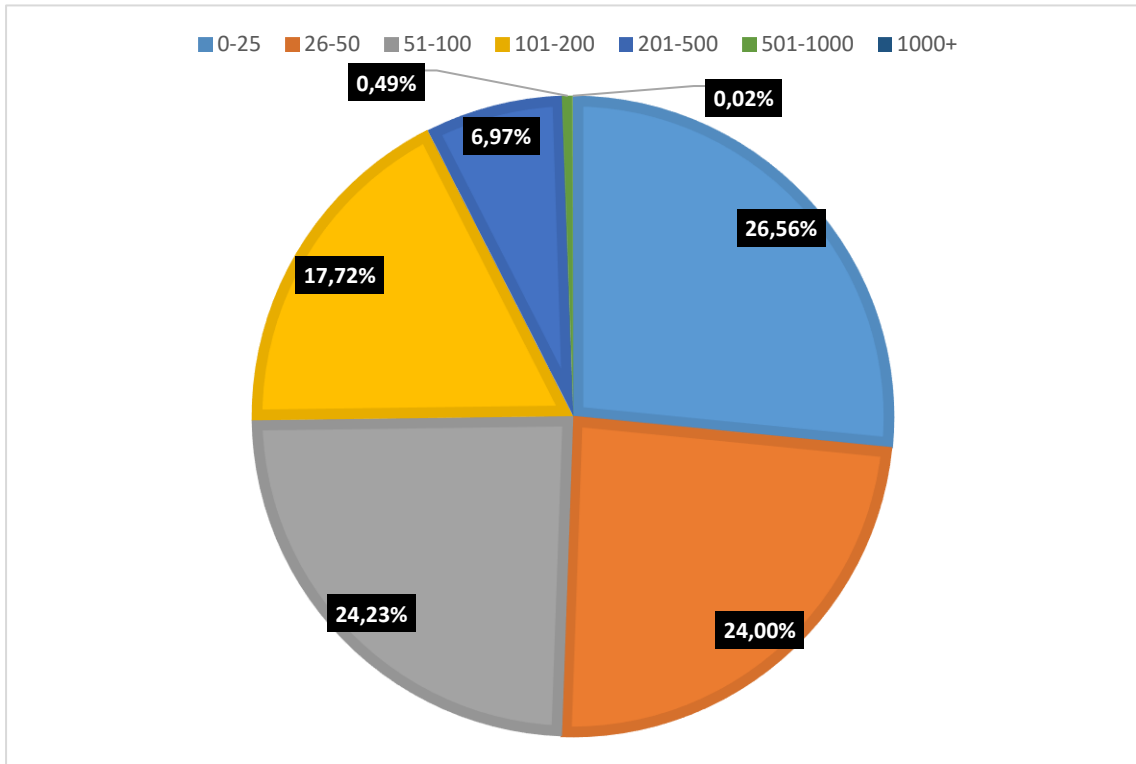
Araştırma alanında tarımsal ve ticari faaliyetlere etki eden önemli etkenlerden biri ulaşımdır. D-875 karayolu ve Malatya- Sivas arasındaki demiryolunun çalışma sahasının içerisinden geçmesi hem üretilen ürünlerin kolay nakliyesi için hem de yol kenarlarında benzinlik, lokanta gibi ticarethanelerde iş istihdamı sağlaması açısından önemli bir avantajdır. Çalışma sahasında Yazıhan, Gövük, Akyazı ve kısmen; Fethiye ve Balaban Köyleri karayolu kenarındaki yerleşmelerdir. Alican, Karaca, Boyaca ve Ambarcık gibi yerleşmelerde ise ulaşım yolları bozuk olduğu için ulaşımda zorluklar meydana gelmektedir.

Çalışma alanında 1981 yılı köy envanter etütlerine göre 94265 dekarlık alan, 1722 aileye, 8188 parçaya bölünmüştür. Bu oranlara göre ortalama parsel büyüklüğü 11,5 olarak hesaplanmıştır. Çalışma sahasında aile sayısı ile parsel büyüklüğü arasında ters orantı vardır. Aile sayısı azaldıkça parsel büyüklüğü artmaktadır. Araştırma sahasında 501-1000 dekar arası araziye sahip 2 aile bulunurken, 1000+ dekar üzerinde 1 aile bulunmaktadır(Tablo 44, Şekil 27).

Tablo 44. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında İşletme Büyüklükleri

İşletme Büyüklüğü(da)	Aile Sayısı	Oran(%)	Parça Sayısı	Oran(%)	Alan(da)	Oran(%)	Ort. Parsel Büyüklüğü
0-25	666	38,67	2175	26,56	7746	8,22	3,6
26-50	406	23,58	1965	23,99	15829	16,79	8,1
51-100	424	24,62	1984	24,24	30159	31,99	15,2
101-200	172	9,99	1451	17,73	23805	25,25	16,4
201-500	51	2,96	571	6,97	13985	14,84	24,5
501-1000	2	0,12	40	0,49	1717	1,82	42,9
1000+	1	0,06	2	0,02	1024	1,09	512
Toplam	1722	100	8188	100	94265	100	11,5

Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981)



Şekil 27. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında İşletme Büyüklüğü Gruplarına Göre Parsel Sayısı Oranları

Çalışma sahasında dekar olarak hesaplanan alan ile parçalanmış arazi sayısını oranladığımızda ortalama parsel büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. 94265 da alanda 8188 parça arazi mevcuttur. Havzadaki ortalama parsel büyüklüğü sayısı 11,5'tir.

Kuruçay havzası aşağı çığırında 0-25 da arası parça sayısı 2175'tir. Bu bütün parça sayıları arasında % 26,56'lık bir oran oluşturur. Toplam araziler içinde ise % 8'lik bir alanı kaplar. Bu şekildeki küçük arazi bölünmelerinin sebebi bireyler arasında bölünme veya arazinin eğimli yapı üzerinde bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırma sahasında parsel büyüklüğü en fazla olan yerleşim yeri Yazıhan İlçesi'dir. İlçe' de 119022 dekarlık alan 304 parçaya bölünmüştür. Bu bölünme sonucunda ortalama parsel büyüklüğü 39,2 olarak hesaplanmıştır. Yazıhan İlçesi'nde ortalama parsel büyüklüğünün fazla olması eğimin azlığı ve sahada tarım alanlarının parçalanmamış olmasından kaynaklanmaktadır(Tablo 45).

Tablo 45. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşmelerin Ortalama Parsel Büyüklüğü

Yerleşmeler	Parça Sayısı	Toplam Dekar	Ort. Parsel Büyüklüğü
Akyazı	184	3354	18,2
Alican	247	3138	12,7
Ambarcık	410	7897	19,3
Balaban	673	8533	12,7
Boyaca	455	12332	27,1
Eğribük	1446	10714	7,4
Fethiye	1344	14060	10,5
Girmana	949	6635	7
Gövük	102	2658	26,1
Kocaözü	1620	7896	4,9
Yazıhan	304	11902	39,2
Yeşilpınar	454	5146	11,3
Toplam	8188	94265	11,5

Kaynak: Köy Envanter Etütleri (1981)

Çalışma alanında parsel büyüklüğü en az olan yerleşim yeri Kocaözü'dür. 7896 da arazi içerisinde 1620 parçalanmış kısım vardır. Yerleşmenin ortalama parsel büyüklüğü ise 4,9'dur. Ortalama parsel büyüklüğünün az olmasının sebebi yerleşim yerlerine ait tarım alanlarının eğimli bir yapı üzerinde yer alması ve nüfusun araziye göre çok yer kaplamasından kaynaklanmaktadır.

Entansif metotlar, tarımsal üretimde çağdaş bilim ve teknolojinin bütün verim artırıcı(yükseltici) kolaylıklarını uygulayarak üretim yapmak demektir. Bunlar, tarımda makine kullanılması yani kaliteli tarım yapılması, sulama, ticaret gübresi kullanılması tohum ve hayvan türlerinin ıslahı gibi pek çok tedbirin uygulanmasını gerektirir(Doğanay, 1992, s.67). Çalışma sahasında tarımsal makineler üretimi etkileyen beşeri faktörler arasında yer alır. Kuruçay'da 1981 yılı köy envanter etütlerine göre 210 traktör, 111 batöz, 208 pulluk ve 5 adet mibzer bulunmaktadır. Günümüzde ise geçmişe nazaran daha çok tarımsal amaçlı makine mevcuttur. Fakat günümüzde Karaca, Alican, Akyazı ve Gövük köylerinde arazi şartlarından dolayı tarımsal makinelerin kullanımı güçtür. Bu yüzden bu yerleşmeler tarımsal makineleşme yönünden oldukça geridedir. Fethiye,

Yazihan ve Balaban ise arazi şartları elverişli, tarım yapmaya uygun ortamın olması ve tarımsal aletlerin kullanımında güçlüklerin yaşanmamasından dolayı tarımsal mekanizasyon sayısı fazladır(Tablo 46).

Tablo 46. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırındaki Yerleşmelerde Tarım Aletleri

Yerleşmeler	Traktör	Batöz	Mibzer	Kültivatör	Pülverizatör	Motopomp
Kocaözü	80	30	10	100	80	40
İpekyolu	70	30	5	70	65	50
Yeşilpınar	60	20	2	60	40	25
Yazihan	140	50	35	150	90	70
Fethiye	130	60	30	130	75	60
Eğribük	15	10	-	10	6	10
Balaban	75	40	10	55	50	10
Ambarcık	40	20	5	30	25	15
Boyaca	20	5	2	20	11	20
Gövük	20	10	-	7	9	19
Alican	4	2	-	4	2	6
Akyazı	18	8	2	11	6	8
Karaca	12	10	4	12	7	9
Toplam	684	295	105	659	466	342

Kaynak: Anket Sonuçları(2017)

Araştırma sahasında dikkat çeken hususlardan bir tanesi de tarımda makine ile nüfus arasında doğru orantı olmasıdır. Nüfusun fazlalığına göre tarım aletleri de artış göstermektedir. Nüfusun fazla olduğu alanlar ayı zamanda tarımsal üretimin, özellikle kayısı tarımının yoğun olarak yapıldığı alanlardır. Motopomp, traktör ve pülverizatör kayısı tarımının yoğun olarak yapıldığı alanlarda artış göstermektedir. Tahıl tarımının yapıldığı alanlarda ise batöz ve mibzer fazla sayıda bulunmaktadır. Kısaca çalışma sahasında tarımsal mekanizasyonun yoğun olarak kullanılmasının başlıca faktörü kayısı tarımının yapılmasıdır. Kısmen tahıl tarımı da tarımda makineleşmeyi yaygınlaştıran faktörler arasında yer alır. Çalışma sahasında 1981 yılında mevcut traktör sayısı 210 iken günümüzde bu sayı 684'tür. 1981 yılında traktör başına 450 da alan düşerken, 2017 yılında traktör başına 135 da alan düşmektedir. Bu da tarımda makineleşmenin ciddi şekilde arttığını göstermektedir.

Çalışma sahasının güneyinde, Kuruçay'ın ağız kısmında yer alan, alüvyal ve kahverengi topraklarla kaplı olan Balaban köyü incelendiği zaman arazi kullanımı bakımından toplu dokuda olduğu gözlemlenmiştir. Tarım arazilerinin arasında da boşluklar bulunmamaktadır. Köyde genel olarak bahçe tarımı tercih edilmektedir fakat

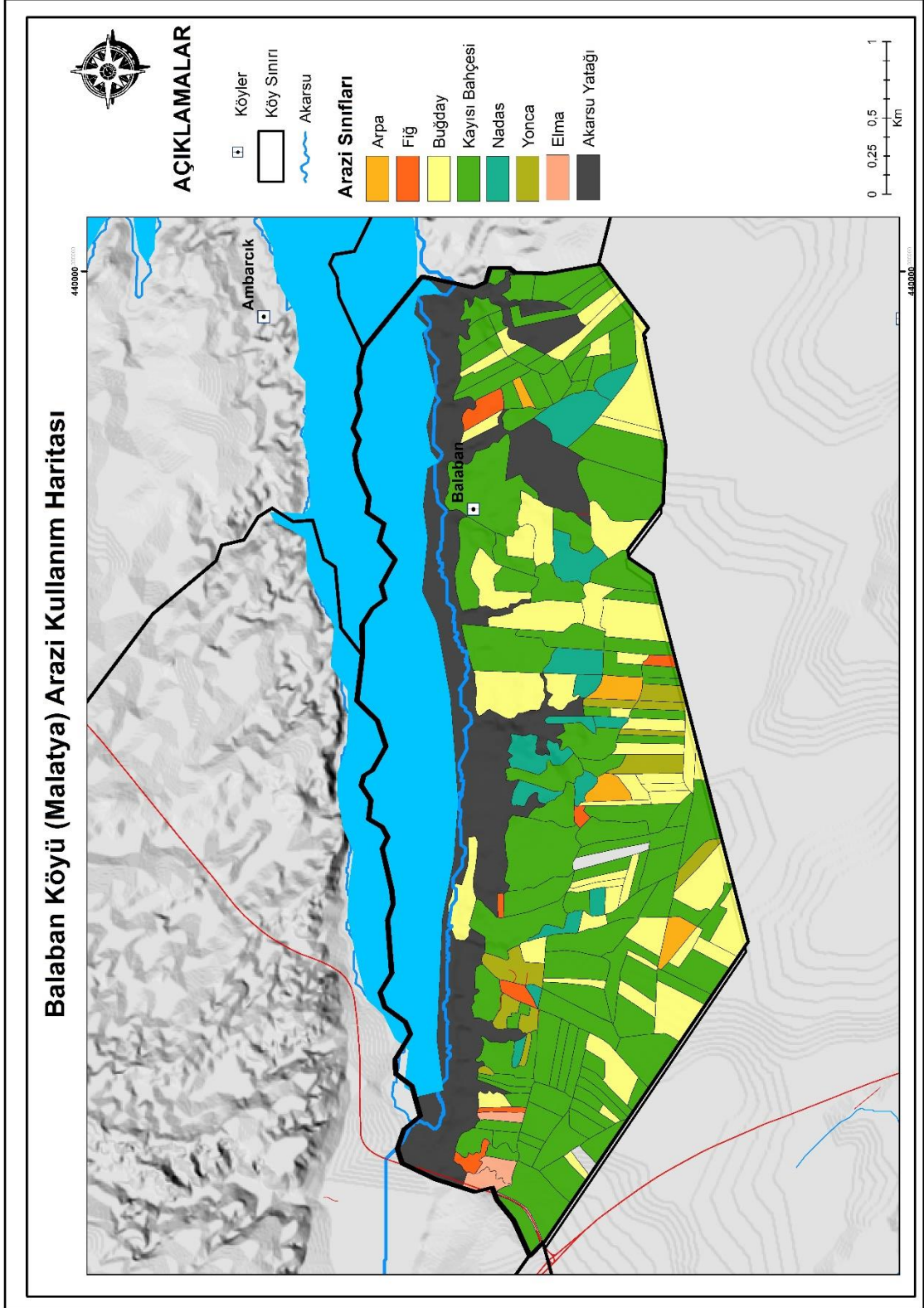
köy merkezinin kuzeyine denk gelen tarım arazilerinde tahıl tarımı da yapılmaktadır. Köyün dikkat çeken özelliği arazilerinin çoğunun tarım arazisinden oluşmasıdır. Köyün su ihtiyacı yakınındaki Karakaya baraj gölünden ve köyün yakınından geçen Kuruçay vasıtasıyla karşılanmaktadır. Bu yüzden Balaban köyünde sulamalı tarım olanakları fazladır. Sulu tarım arazilerinde ise genel olarak bahçe tarımı yapılmaktadır. Bahçe tarımında ise ağırlıklı olarak kayısı tarımı başı çekmektedir. Kayısı haricinde köyde şeftali, elma, kiraz ve ceviz üretimi de yapılmaktadır. Ancak bu meyvelerin üretim toplamı kayısı kadar değildir.

Balaban köyünde yer alan tarım arazilerinin içerisinde sebze tarımı ufak bir alan kaplar. Çünkü yörede üretilen ürünlerin çoğu ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ekilir.

Balaban köyünün önemli özelliklerinden biri yerleşim yerinin verimli ve sulak alanda kurulmasıdır. Birçok yerleşim yeri su sıkıntısı çekerken Balaban köyü su kaynakları açısından zengin bir lokasyona sahiptir. Yerleşim yerinin eğiminin düşük olduğu sahada kurulmuş olması, D-875 karayoluna yakın olması ulaşım ve üretilen ürünlerin pazarlanması açısından başka bir avantajdır(Harita 33).

Araştırma sahasında Balaban köyünde parsel şekli ve yapısına baktığımızda parsellerin, arazinin eğiminin az olmasından dolayı düzgün bir şekildedir. Parsellerin boyutu su kaynağına yaklaştıkça küçülmektedir. En büyük parseller ise su kaynağına uzak parsellerdir. Fakat Balaban köyü su kaynakları açısından zengin bir yapıya sahip olduğu için parseller arasında boyut açısından fazla bir fark görülmemektedir(Harita 33).

Balaban köyünde nadas ya da boş bırakılan arazilerin mevcudiyeti yok denecek kadar azdır. Sebebi ise köyün bulunduğu arazi hem verimli topraklar arasında hem de su kaynaklarına yakın sahalarda yer aldığı için araziler yöre halkı tarafından pek boş ya da nadas olarak bırakılmamaktadır.



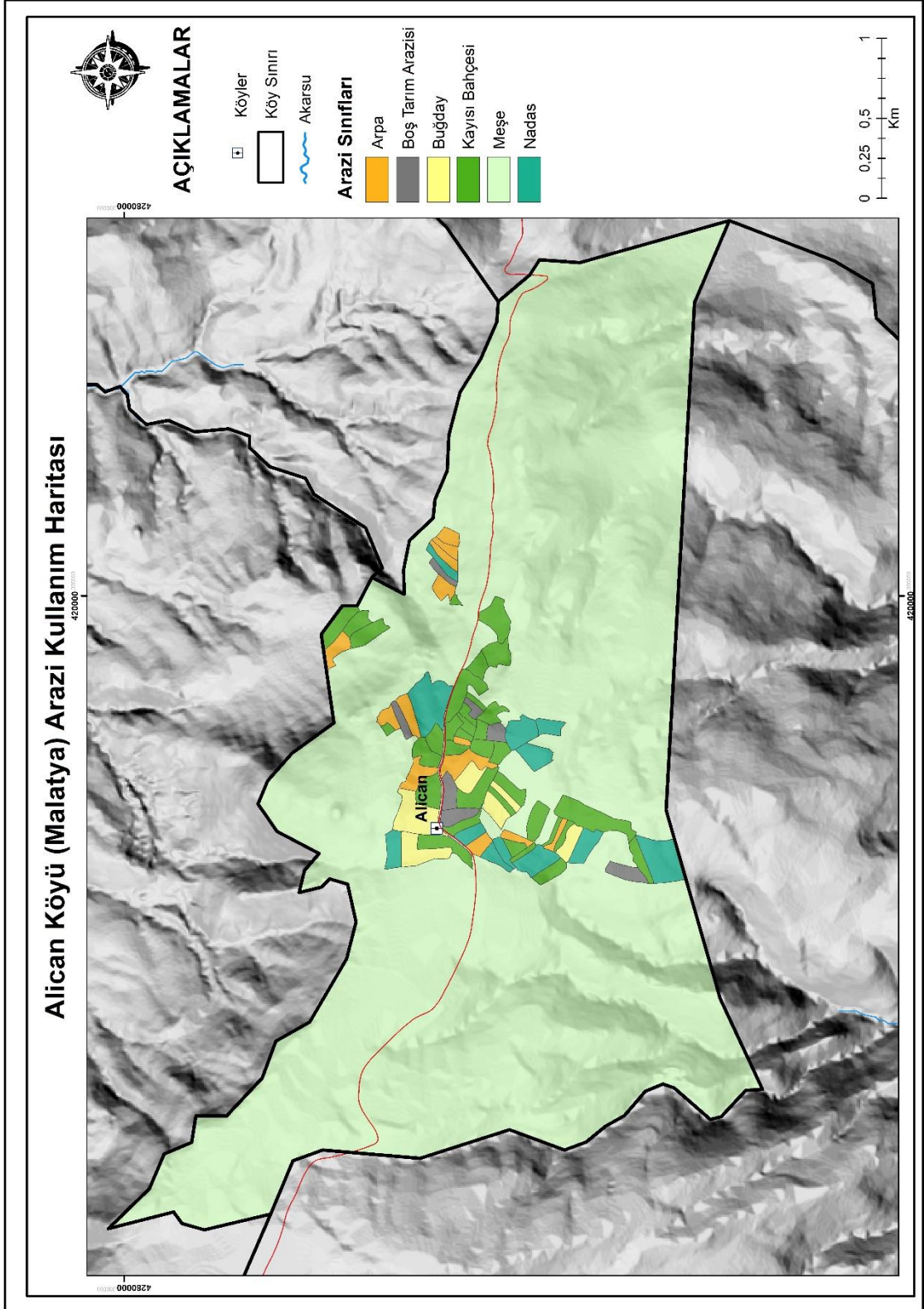
Harita 33.Balaban Köyü Arazi Kullanım Haritası

Çalışma sahasında bir başka arazi kullanımını belirtilen saha olan Alican Köyü havzanın batısındaki Yılanlı Dağının(1912 m.) eteklerinde kurulmuştur. Bu yerleşim yerinde eğim ve yükseklik oldukça fazladır. Eğim ve yükselti fazlalığından dolayı tek parça olamayan tarım arazileri parçalı haldedir. Tüm çalışma sahasında olduğu gibi Alican köyünde de en önemli tarımsal aktivite kayısı tarımının yapılmasıdır. Balaban köyüne göre daha karışık bir yapıya sahip olan köy su kaynakları bakımından kısıtlıdır. Suyun az olmasından kaynaklı olarak genel olarak kuru tarım yapılmaktadır. Suyun olmamasına bağlı olarak arazilerin birçoğu ya nadas ya da boş bırakılmaktadır. Parseller genellikle şerit şeklindedir.

Alican köyünde suyun azlığına bağlı olarak yapılan kuru tarımda en çok buğday, fiğ ve arpa ürünleri belirgin olarak yapılmaktadır. Sulu tarım olarak ise sadece kayısı tarımı yapılmaktadır. Bahsi geçen köyde tarla tarımı ise insanların evlerinin yakınındaki tarlaların küçük bir kısmında kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yapılmaktadır.

Alican köyü dağlık bir alanda kurulduğu ve eğim derecesi yüksek olduğu için parsellerin şekli şerit şeklinde ve eğimin arttığı yerlerde tarım arazileri kavisli bir şekildedir. Bu parseller Alican'da irili ufaklı farklı boyutlarda bulunmaktadır. Bölünen parseller ise genel olarak miras yoluyla bölünmüştür(Harita 34).

Alican gibi dağlık alanlarda kurulmuş kırsal yerleşmeler; hem küçük hem de dağınık tarım arazisine sahiptir. Bu yüzden tarla ile mesken arasında ulaşım zorlaşmaktadır. Bununla birlikte tarımsal aletlerin kullanılması da zorlaşmaktadır. Bu tür dağınık yerleşmelerde en iyi çözüm yolu arazideki parçalanmış alanları toplulaştırmaaktır. Bu sayede tarım alanlarından ve üretilen ürünlerden verim alınabilir ve yöre halkı kazanç elde etmiş olur.



Harita 34.Alican Köyü Arazi Kullanım Haritası

4.2. Ekonomik Faaliyetler

4.2.1. Tarımsal Faaliyetler

Tarım, yeryüzündeki belli başlı üretim şekillerinden en gerekli ve de en yaygın olanıdır. Tarımın yeryüzündeki en yaygın faaliyet olması yanında, tarım toprakları da yeryüzünün en önemli kaynaklarıdır. İnsanı doyuran ve giydiren topraktır: gıda maddeleri ve giyim eşyaları üretenler gerekli hammaddelerin önemli bir bölümünü çiftçiden sağlarken, tarımsal nüfusta sanayi faaliyetleri sonucunda elde edilen mamul maddelerin en önemli tüketicilerindendir. Kazanç durumu uygun olan çiftçinin sanayi faaliyetlerinin gelişmesinde başrolü oynayan koşullardan biri olan pazarın gelişmesinde daima büyük payı vardır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde sanayi ve ticaretin gelişmesi, belirli ürün ve hizmetlerde uzmanlaşsa bile, yer yer dolaylı da olsa, toprağa dayanmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2012, s. 123).

Çalışma sahasında tarımsal faaliyetler genel olarak bahçe tarımı ve tahıl tarımı üzerinde yoğunlaşmıştır. Sulak alanlarda bahçe tarımı yapılırken, kuru tarım alanlarında hayvansal yem üretimi ve tahıl tarımı yapılmaktadır. Havza bu yönüyle ikiye ayrılmaktadır.

4.2.1.1. Tahıl Tarımı

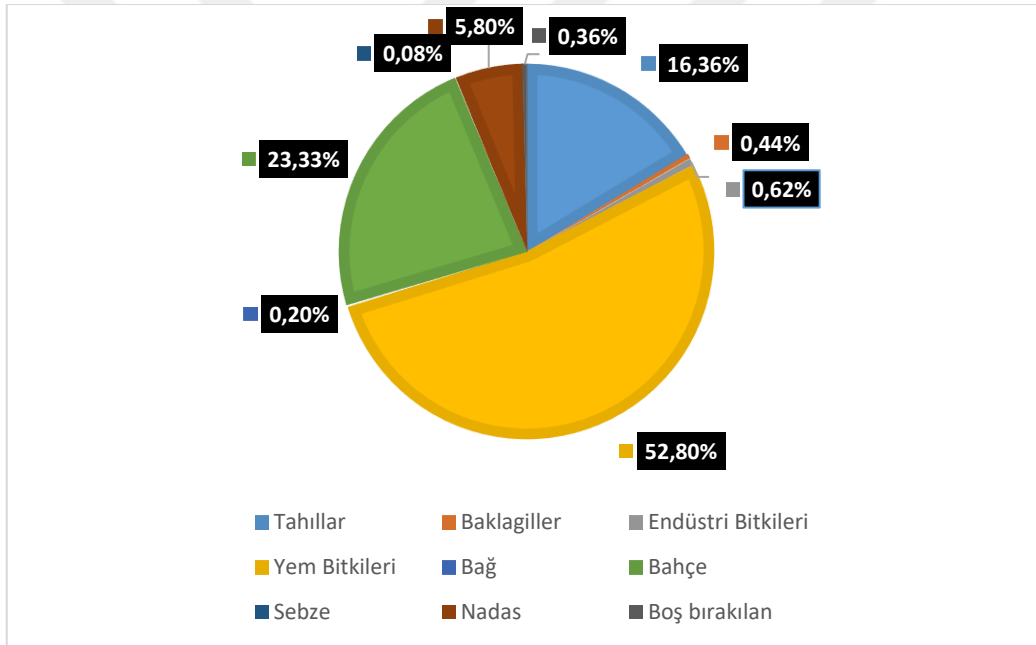
Çalışma sahasında tarım ürünleri arasında tahıl tarımı üçüncü sırada yer almaktadır. Tahıl ürünleri sahada % 16,37 oranlık bir dilime sahiptir. Bu araziden yaklaşık 3000 ton üretim gerçekleşmektedir. Elde edilen ürünlerin büyük çoğunluğu ihtiyaçları karşılamaya yönelik üretilirken az bir miktar ürün ise satılmaktadır. Genel olarak buğday ve kısmende arpa bitkisi ekilmektedir (Tablo 47, Şekil 28). Tarla arazisinin, önemli bir bölümünün buğday tarımına ayrılması, kuşkusuz bu ürünün çok tüketilen bir besin maddesi olmasından ileri gelmez. Bu durum sorunun ekonomik yönünü ilgilendirir. Oysa olayın asıl nedeni coğrafi faktörlere dayanır. Tarımsal üretimin bütün alt sektörlerde olduğu gibi buğday tarımı da, gerek bu tür tarımsal faaliyetlerin ortaya çıkış ve gerekse ülkedeki bölgesel dağılımı yönünden sıkı sıkıya ülkemizin doğal çevre faktörüyle ilişkilidir (Doğanay, 1992, s. 97).

Araştırma sahasında baklagil üretimi az miktarda yapılmaktadır. Havzanın tarım alanları içinde % 0,43'ünde baklagil üretimi yapılmaktadır. Baklagil içinde sahada sadece nohut ve mercimek yer almaktadır. En çok ise nohut, az miktarda da mercimek üretimi mevcuttur. Bu ekilen baklagillerin miktarı yaklaşık 30 ton kadardır (Tablo 47, Şekil 28).

Tablo 47. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarım Alanları, Kullanım Türü ve Oranları

Tarımsal Ürünler	Alan(da)	Oran(%)
Tahıllar	17833,912	16,37
Baklagiller	474,368	0,43
Endüstri Bitkileri	677,773	0,62
Yem Bitkileri	57546,196	52,8
Bağ	216,048	0,2
Bahçe	25426,396	23,34
Sebze	85,389	0,08
Nadas	6324,881	5,8
Boş bırakılan	396,797	0,36
Toplam	108981,8	100

Kaynak: T.C. Malatya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

Şekil 28. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Tarım Alanları, Kullanım Türü ve Oranları

Kaynak: T.C. Malatya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

Araştırma sahasında endüstri bitkileri olarak ayçiçeği ve şeker pancarı üretimi yapılır. Endüstri bitkilerinin toplam tarım arazileri içindeki pay ise % 0,62'dir. Çalışma alanında yaklaşık 2000 ton ayçiçeği üretimi yapılırken yaklaşık 1000 tonda şeker pancarı üretimi yapılmaktadır(Anket Sonuçları, 2017).

Çalışma sahasında sebze üretimi olarak domates ve az miktarda biber üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu tarım ürünlerinin toplam arazi içindeki payı ise % 0,08'dir. Bu pay çalışma sahasındaki en az paydır. Zaten yöre halkı sebze üretimini kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yetiştirmektedir(Tablo 47, Şekil 28).

Tarım alanları arasında bağlara ayrılan yer % 0,2 kadardır. Bu oran 216 dekar alana karşılık gelmektedir. Bağlık alanlar genel olarak araştırma sahasının kuzeyinde ve batısında görülür. Kuruçay'da üzüm üretiminin yapıldığı yerleşmeler Kocaözü, Girmana, Yeşilpınar, Alican ve Fethiye'dir. Bu yerleşmelerin genelinde yaklaşık 120 ton üzüm üretimi gerçekleştirilmektedir.

Çalışma sahasında nadas ve tamamen boş bırakılan alanların toplamı yaklaşık % 6'lık bir dilimi oluşturur. Nadasa bırakılan alanlar genel olarak kuru tarımın yapıldığı, su kaynakları bakımından kıt alanlardan oluşur. Boş araziler ise eskiden köylerini terk edip göç eden ailelerin arazilerini ekip biçmemesi sonucu ortaya çıkan arazilerdir. Çalışma alanında yaklaşık 7000 da alan nadas ve boş arazi mevcuttur.

4.2.1.2. Yem Bitkileri

Kuruçay Havzası aşağı çığırında yem bitkisi üretimi ticari amaçlı yapılmaktadır. Arpa, yonca, fiğ, mısır ve mürdümük araştırma alanında ekimi yapılan yem bitkileridir. Çalışma alanında 57546 dekarlık alan yani sahanın % 52,8'ini yem bitkileri oluşturur. Araştırma sahasında en çok üretim yapan yerleşim yerleri sırasıyla Fethiye(15686 da), Karaca(15102 da), Boyaca(13040 da) ve Ambarcık(9967 da)'tır. Ülkemizde buğdaydan sonra tarımı en yaygın olarak yapılan tahıl arpadır. Tarımında gerekli olan iklim ve toprak özellikleri bakımından, hemen hemen buğdayın bu konudaki isteklerine benzer şartlar ister(Doğanay, 1992, s.111). Ülkemiz için geçerli olan bu durum çalışma alanı içinde geçerlidir. Bu sebeplerden dolayı araştırma sahasında en çok üretimi yapılan yem bitkisi ise arpadır.

Bu saydığımız yerleşim yerleri genel olarak sulu tarım alanlarından ziyade kuru tarım alanlarını kapsar. Kısaca çalışma sahasında tahıl tarımı ve yem bitkileri açısından uygun ortamlar mevcuttur. Bu da tahıl tarımı ve yem bitkileri gibi ürünlerin üretimini etkileyen faktörler arasındadır.



Fotoğraf 11. Fethiye Kasabasında Yoğun Olarak Yapılan Tahıl Tarımı ve Yem Bitkileri Yaz Mevsimi Sonunda Hasat Edilmektedir(<https://alisedisevim.wordpress.com>)

4.2.1.3. Kayısı Yetiştiriciliği

Malatya kayısı üretimi, Türkiye yaş kayısı üretiminin yaklaşık %50 – 55’ini teşkil etmektedir. Malatya çevresinde Baskil (Elazığ), Elbistan (Kahramanmaraş), Gölbaşı (Adıyaman), Gürün (Sivas) ilçelerinde yoğun olarak kayısı üretimi yapılmakta ve buralarda üretilen kayısı Malatya piyasasına girmekle birlikte üretim rakamlarında Malatya haricinde yer almaktadır. Coğrafi olarak çok yakın olan bu bölgelerde üretilen kayısı Malatya kayısı ile büyük ölçüde aynı özellikleri taşımakta, dolayısıyla kurutmalık olarak değerlendirilmektedir.(Ünal. M.R, 2010, s. 20 -21).

Malatya havzasının kuzeyinde yer alan çalışma alanı tıpkı Malatya havzasının taşıdığı toprak ve iklim özelliklerini taşır. Bu yüzden kayısı yetiştirmeye uygun alanlar çalışma sahası içinde geçerlidir. Kayısı tarımı havzada 900-1700 metreler arasında görülmektedir. Kuruçay’da istisnasız bütün bölgelerde kayısı tarımı yapılmaktadır. Fakat yüksek sahalardaki kayısı bahçeleri ilkbahar mevsiminde soğuktan zarar görmektedir. Alçak kesimlerde yer alan kayısı bahçelerinde ise yüksek derecede verim alınmaktadır. Bu bölgelerde Karakaya baraj gölünün etkisiyle nemli kalan sahalarda don olayı ender olarak görülmektedir.



Fotoğraf 12.Gövük Köyü Yakınlarında Kayısı Bahçeleri
 (https://www.trekearth.com/gallery/Middle_East/Turkey/East_Anatolia/Malatya/Yazihan/photo1260100.htm)

Çalışma alanında en önemli gelir kaynağı olan kayısı tarımının dikileceği yerlerin belirlenmesinde en önemli etmen su kaynaklarının varlığıdır. Diğer etmenler ise eğimin az olduğu sahalara, engebenin düşük olduğu sahalara kayısı bahçelerinin yer seçimi üzerinde etkili olan faktörlerdir. Kuruçay havzası su kaynakları bakımından zengin olsa da suyun az olduğu yerleşim yerleri ve tarım alanları mevcuttur. Bu tarım alanlarında ise yöre halkı artezyen kuyuları açmakta ya da su kaynaklarının olduğu alanlardan motopomp vasıtasıyla suyu yukarıya taşımaktadır. Yörede tarım alanları önceden arklar yardımıyla sulanırken, günümüzde tarım alanlarının büyük bölümü damlama sulama sistemiyle sulanmaktadır.

Araştırma sahası üretim, pazarlama ve dağıtım yönünden oldukça avantajlı konumdadır. Sebebi ise çalışma alanı olan Kuruçay havzası aşağı çığır; kayısı dağıtımının, pazarlanmasının ve ihracatının yapıldığı Malatya şehrine oldukça yakındır ve bu durum kooperatifleşme ve koordinasyon açısından önemli bir artıdır.



Fotoğraf 13. Kayısının Kurutulması İçin İnşa Edilen İslim Evleri; Eğribük Köyü

Çalışma alanında toplam kayısı dikili alan 24841,15 dekadır. Bu araziden 2017 yılında 4820 ton verim alınmıştır. Havzada üretilen kayıların tamamı idari bakımdan bağlı olduğu Malatya pazarına satılmaktadır. Satılan ürünlerin çoğu kuru kayısı olarak piyasaya sürülmektedir. Sahada en çok kayısı üreten yerleşim yerleri Balaban ve Kocaözüdür. Balaban ve Kocaözü yılda ortalama bin ton üzerinde kayısı üretmektedir (Tablo 48).



Fotoğraf 14. İslimleme İşlemi Sonrası Güneşte Kurutulmaya Bırakılan Kayısı; Eğribük Köyü

Tablo 48. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında 2017 Yılı Kayısı Üretimi

Köyler	Kayısı	
	Dekar	Ton
Kocaözü	7855,024	1120
Girmana	1664,8	350
Yeşilpınar	1489,677	450
Fethiye	1280,337	500
Yazıhan	742,213	400
Eğribük	1837,807	600
Balaban	5888,562	1200
Ambarcık	2370,38	650
Boyaca	435,453	150
Gövük	486,993	200
Alican	384,994	120
Akyazı	117,383	70
Karaca	287,528	130
Toplam	24841,15	4820

Kaynak: T.C. Malatya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Anket Sonuçları(2017)

4.2.2. Hayvancılık

Türkiye ekonomisinde, bitkisel kökenli ürünler üretiminden sonra en önemli tarımsal üretim faaliyeti, hatırlanacağı üzere hayvancılık sektörüdür. Sektör, çok yönlü bir zenginlik kaynağıdır. Beslenmede başlıca protein kaynaklarından olan et, süt, yumurta, peynir ve bal gibi besin kaynakları sağlaması yanında, sanayi sektörü için de, önemli bir hammadde temin kaynağıdır.(Doğanay, 1992, s.288).

Çalışma sahasında hayvancılık konusunda dikkat çeken husus 1980 yılında var olan küçükbaş hayvancılığın günümüzde sayısının bir hayli azalmış olmasıdır. Küçükbaş hayvancılık içinde özellikle keçi sayısı tamamen yok olmuştur. 1980 yılında 32910 olan küçükbaş hayvan sayısı 2017 yılına gelindiğinde 7979'a kadar gerilemiştir. Büyükbaş hayvan sayısında ise fazla bir değişiklik olmamıştır. 1980 yılında 4880 iken 2017 yılında 4394'e gerilemiştir. Fakat bu gerileme küçükbaş hayvan sayısındaki gerileme ile kıyaslanamayacak kadar azdır(Tablo 49).

Tablo 49. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Yerleşim Yerlerine Göre Hayvan Sayısı

Yıllar	1980		2017	
	Büyükbaş	Küçükbaş	Büyükbaş	Küçükbaş
Kocaözü	200	3500	406	43
Girmana	70	1210	279	1200
Yeşilpınar	100	650	85	365
Fethiye	650	1000	1012	506
Yazıhan	700	3100	300	650
Eğribük	400	600	200	-
Balaban	640	1000	602	1015
Ambarcık	350	5500	400	-
Boyaca	500	7000	300	2000
Gövük	500	1850	150	800
Alican	120	2500	60	300
Akyazı	400	2000	100	600
Karaca	250	3000	500	500
Toplam	4880	32910	4394	7979

Kaynak: Köy Envanter Etütleri, T.C. Malatya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

4.2.2.1. Büyükbaş Hayvancılık

Araştırma sahasında yapılan büyükbaş hayvancılık genel olarak insanların kendi ihtiyaçlarını karşılama amacına yönelik yapılmaktadır. Fakat bazı yerleşmelerde ticari amaçla yapılan besi çiftlikleri mevcuttur. Eğribük köyünde et ve süt amaçlı kurulan 500 büyükbaş kapasiteli bir besi çiftliği mevcuttur. Bu besi çiftliğinde 2017 yılında yaklaşık olarak 200 büyükbaş hayvana bakılmaktadır(Fotoğraf 12). Çalışma alanında en fazla büyükbaş hayvan sayısına sahip yerleşim yeri ise Fethiye kasabasıdır. Fethiye kasabasında 1012 adet büyükbaş hayvan mevcuttur. Havzada en az büyükbaş hayvana sahip yerleşim yeri ise Alican köyüdür. Alican köyünde 60 adet büyükbaş hayvan mevcuttur(Tablo 49).

Çalışma sahası olan Kuruçay havzası aşağı çığırında aileler evlerinde genel olarak bir ile beş arası değişen sayıda büyükbaş hayvan beslemektedir. İnsanlar bu hayvanları genel olarak kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kullansa da bazı aileler ekonomik amaçlı olarakta kullanmaktadır.

Araştırma sahasında bir başka dikkat çeken husus, büyükbaş hayvancılık nüfus ile paralel bir şekilde artmaktadır. Ayrıca büyükbaş hayvancılığın yayılış gösterdiği alanlar genelde engebeli ve kurak sahalardan ziyade verimli otlak ve meraların olduğu düz sahalardadır. Fethiye, Balaban ve Karaca köyleri bu yerleşim yerlerine örnek gösterilebilir. Bu üç yerleşim yerinde 2114 adet büyükbaş hayvan mevcuttur. Bu çalışma sahasının büyükbaş hayvancılık bakımından yaklaşık yarısına denk gelmektedir.



Fotoğraf 15.Eğribük Köyünde Yer Alan 500 Hayvan Kapasiteli Büyükbaş Hayvan Çiftliği

4.2.2.2. Küçükbaş Hayvancılık

Çalışma sahasında küçükbaş hayvancılık genel olarak ticari amaçla yapılmaktadır. Eskiye nazaran büyük ölçüde azalsa da yine de sahada 7979 adet küçükbaş hayvan vardır. Bunların tamamı koyun türü hayvanlardır. Çalışma sahasında keçi üretimi geçmişte varken, ormanlık alanlara zarar verdiği için yasaklanan keçi günümüzde havza içinde bulunmamaktadır. 1980 yılına ait verilerde araştırma sahasında 7960 keçi ve 24905 koyun bulunmaktaydı. 1980 yılında toplam küçükbaş hayvan sayısı 32910'dur. Bu rakam günümüzde yaklaşık 8 katlık bir düşüş yaşamıştır. Hayvan sayısında yaşanan bu düşüşlerin nedenleri ise keçinin bitkilere verdiği tahribattan dolayı yasaklanması ve yöre halkının hayvancılık sektöründen uzaklaşması olarak gösterilebilir.

Yerleşim yerleri arasında en fazla küçükbaş hayvana sahip yerler Boyaca(2000), Girmana(1200), Balaban(1015) ve Gövük(800)'köyleridir. Bu yerleşmeler küçükbaş hayvancılık için elverişleri sağlamaktadır. Küçükbaş hayvanlar bu dört yerleşim yerinde hem meralarda otlanabilir hem de ahır içinde yem bitkileri ile beslenebilirler.

4.2.2.3. Kümes Hayvancılığı

Araştırma sahasında 8 adet kümes bulunmaktadır. Bu kümeslerin 5'i Fethiye kasabasında, diğeri 3'ü ise Balaban köyündedir. Kümeslerin 7'si et broiler üretim tesisini oluştururken, diğer kümeste ise yumurta üretimi yapılmaktadır. Kümeslerin her birinin ortalama kapasitesi ise 20.000 civarındadır. 45 gün sonunda üretimi tamamlanan tavuklar anlaşmalı tavuk şirketleri tarafından alınmaktadır. Diğer türlü yetiştirilen tavuklar ise yöre halkının evlerinin önünde kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yetiştirilmektedir. Genel olarak yöre halkı bu kümes hayvanlarının etinden ziyade yumurtasından faydalanmaktadır.

4.2.3. Diğer Ekonomik Faaliyetler

4.2.3.1. Kum Ocakları

Araştırma sahasında bulunan kum ocakları Kuruçay'ın ağız kısmında yer alır. Akarsuyun getirdiği ince taneli malzemeler kum ocakları açısından oldukça elverişli sahalardır.

Kum ocaklarında çıkan ince taneli malzemeler konutların inşasında çimento ile birlikte temel harç malzemesini oluşturur. Araştırma sahasında 5 farklı yerde çıkarılan bu malzemeler kepçeler vasıtasıyla çıkarılarak kamyonla yüklenir. Daha sonra kurutma işlemi yapılır. Araştırma sahasında günümüzde aktif olarak çalışan 5 adet kum ocağı işletmesi mevcuttur. Bu işletmelerin 4'ü Eğribük'te 1'i Fethiye'dedir(Fotoğraf 14).



Fotoğraf 16. Eğribük Köyü Yakınlarındaki Kum Ocağı İşletmesi

Çalışma alanındaki işletmeler üretim bakımından büyük işletmelerdir. Bu işletmelerin pazarı sadece bulunduğu ilçe olan Yazıhan değil aynı zamanda Malatya'nın da kum ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılamaktadır. Öte yandan çevresindeki Arguvan ve Hekimhan İlçelerine de kum malzemesi satışı yapılmaktadır. Genel olarak kum satışının yapıldığı alanlar ise çimento sektörüdür. Çimento şirketlerinin tamamına yakını ise Malatya şehrinde yer alır.

4.2.3.2. Lokantalar ve Benzinlikler

Araştırma sahasında 6 adet lokanta 3 adet benzinlik bulunmaktadır. Lokantaların 4'ü Yazıhan İlçe merkezinde yer alırken 2'si Fethiye'de yer almaktadır. Benzinliklerin ise hepsi Yazıhan İlçesinde yer alır. Lokanta ve benzinliklerde toplam 40'a yakın insan çalışmaktadır.

Kuruluş yeri bakımından benzinlik anayol güzergâhlarında kurulurken, lokantalar yerleşim yerlerinin içinde kurulmuştur. Fakat lokantalar anayolların kenarlarında kurulmasalar bile yola yakın alanlarda yer alırlar.



Fotoğraf 17. D-875 Karayolu kenarında yer alan bir Benzin İstasyonu(<https://www.google.com/maps/contrib/115511310974330962532>)

4.2.4. Ulaşım

Kızılırmak'ın güneyinde bulunan Intermediate ve Malatya boyalı kaplarına ait parçalar, Erken Tunç Çağında Yıldız Ovası'ndan Ulaş Ovası'na uzanan bir ticaret yolunun varlığına işaret etmektedir. Buna karşın, günümüzde ana ulaşım yolu olarak kullanılan Tecerırmak vadisinin bu çağda kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Kavak ovasında ele geçen ve MÖ. 3. binde Malatya Ovası'nda üretilen bir boyalı kap parçası, bu güzergâhın MÖ. 3. binde Yukarı Fırat havzasını Yukarı Kızılırmak havzasına bağladığını göstermektedir. Altınyayla'yı Ulaş Ovasına bağlayan, hafif engebeli platolar üzerinden geçen bir tali yolun Kayanın Ucu Mevkii'nde ele geçen Intermediate ve Alishar III boyalı parçalarına göre, MÖ. 3. binin ortalarından itibaren Kızılırmak'tan Malatya Ovası'na giden iki yolu birbirine bağladığı düşünülmektedir. Kavak Çayı'nın suladığı ovada Höyük Değirmeni ve Koçköprü Kalesi'nden toplanan çok sayıda kap parçası, güzergâhın güney kesiminin Asur Ticaret Kolonileri Çağında kullanılmış olduğunu göstermektedir. Kavak ve Çaltı vadilerinde Orta ve Geç Demir çağlara ait boyalı parçaların bulunması, yolun bu dönemde büyük olasılıkla Kulmaç Dağları'ndan doğuya yöneldiğini düşündürmektedir. Kral yolunun da geçtiği bu güzergâh, Hellenistik, Roma ve Bizans dönemlerinde *Sebastia*'dan *Komana* 'ya giden yol ile bugünkü yollar gibi, Taşlıdere geçidinden geçiyordu. Osmanlı döneminde Sivas'ı Malatya'ya bağlayan yol 18. yüzyılda Fadlım Irmağı üzerine kurulan köprüden geçtikten sonra, Tecerırmak'ın doğu

kıyısındaki Selçuk Han üzerinden güneye yönelir. Bu yol Ulaş üzerinden Kangal'a, oradan da 17. yüzyılda inşa edilen Alacahan'dan ve Selçuklu döneminden kalma Hekimhan'dan geçerek güneye yönelir ve Kuruçay vadisini izleyerek Fırat vadisine ulaşır. Alacahan'dan sonra yol güzergâhında Eskiköprü Çayı üzerine 17. Yüzyılda bir köprü (Halil Rıfat Paşa köprüsü) inşa edilmiştir(Ökse, 2005, s. 24).

Günümüzde çalışma alanı olan Kuruçay vadisi Malatya-Sivas güzergâhının en önemli geçiş güzergâhı arasında yer alır. Malatya-Sivas karayolu(D-875) Kuruçay ve diğer drenaj ağına sahip akarsulara paralel şekilde ilerlemektedir. Araştırma alanından birde demiryolu geçmektedir. Malatya şehrine trenin ilk gelişi 1931 yılında Malatya-Fevzi paşa demiryolu hattının ulaşımına açılmasıyla gerçekleşmiştir(Akbulut, 2011, s.11). Demiryolunun açılmasıyla birlikte birçok ille demiryolu bağlantısı oluşmuştur. Bu bağlantılardan biri de Kuruçay Havzasının içinden geçen Malatya-Sivas-Ankara ve İstanbul güzergâhıdır.

Araştırma sahasındaki genel karayolu ulaşımına bakıldığında sahanın eğimi az alanlarına sahip yerleşmelerde ulaşım ağı düz iken, çalışma sahasının kuzeyine doğru gidildikçe eğimin arttığı yerlerde ulaşım ağında bozukluk ve kıvrımlanmalar başlamaktadır. Çalışma sahasında kasabalara v köylere giden yol büyük bölümüyle asfalt olsa da köy altı iskân birimlerinin ulaşım ağı gene olarak toprak yoldan oluşmaktadır.

Çalışma sahasında D-875 karayolunun bulunması havzadaki yerleşmeler açısından büyük bir avantaj sağlamıştır. Özellikle yerleşmeler karayolu istikametine doğru yönelmeye başlamıştır. Öte yandan Malatya ile Sivas arasında ana güzergâh olması sebebiyle günübirlik hareketlenmeler meydana getirmektedir. Bu hareketlenmeler ise lokanta ve benzinlik gibi yeni iş imkânları doğurmakta ve yöredeki insanların istihdam edilmesini sağlamaktadır. Yörede başlıca geçim kaynağı tarımdır. Çalışma sahasının tamamına yakını tarım sektörüyle uğraştığı için yetiştirdikleri ürünlerin nakliye ve pazarlanmasına ihtiyaç duymaktadır. Malatya- Sivas karayolunun çalışma sahasından geçmesi yetiştirilen ürünleri nakliyesi ve pazarlanmasında büyük kolaylık sağlamaktadır(Harita 35).

Çalışma alanındaki ulaşım ağlarının tamamına yakını akarsuların drenaj ağlarının açmış olduğu güzergâhları takip eder. Araştırma sahasında köy altı iskânların yollarının asfalt olmayışı da ulaşımı oldukça etkilemektedir. Havzada ulaşım ağı istisnaları olmak kaydıyla kolay şekilde sağlanmaktadır. Fakat Alican Köyü gibi yüksekliği ve eğimi fazla olan yerleşmelerde hem yolun bozukluğundan dolayı hem de eğime bağlı olarak ulaşım

zorlaşmaktadır. Kış aylarında ulaşımın zorlaşmasına bağlı olarak göç verme eğilimi daha fazladır. Sebebi ise kış aylarında ulaşımın sağlandığı yollar kapanmakta ve insanlara büyük sıkıntılar çıkarmaktadır. Yolların kapanması eğitim ve sağlık gibi temel fonksiyonların aksamasına neden olmaktadır. Bu sebeple bu bahsi geçen yerleşmelerde hava koşullarına bağlı olarak insanlar yakınlarındaki şehirlere göç etmektedir.

Araştırma sahasında taşıt sayılarına baktığımız zaman 1980 yılı ile 2017 yılı arasında çok fazla fark olduğu görülmektedir. 1980 yılında araştırma alanında 63 adet taşıt mevcutken, 2017 yılında 1712 adet taşıt mevcuttur. 1980 yılında 3 otobüs, 8 minibüs, 17 otomobil, 34 kamyon, 1 pikap bulunurken, 2017 yılında 15 otobüs, 51 minibüs, 1550 otomobil, 52 kamyon, 44 pikap bulunmaktadır(Tablo 50-51). Bu durum yaklaşık son 40 yılda taşıt sayısının ne denli arttığını göstermektedir. Bu durumun sebebi artan refah seviyesi ve gelir düzeyinin artmasına bağlanmaktadır.

Tablo 50. Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Taşıt Sayısı(1980)

Köyler	Otobüs	Minibüs	Otomobil	Kamyon	Pikap
Kocaözü	-	2	1	-	-
Girmanca	-	-	-	-	-
Yeşilpınar	-	-	-	-	-
Yazıhan	1	1	1	2	-
Fethiye	-	3	5	25	-
Eğribük	1	1	4	3	-
Balaban			4	2	1
Ambarcık	-	1	2	-	-
Boyaca	-	-	-	-	-
Gövük	-	-	-	-	-
Alican	-	-	-	-	-
Akyazı	-	-	-	-	-
Karaca	1	-	-	2	-
Toplam	3	8	17	34	1

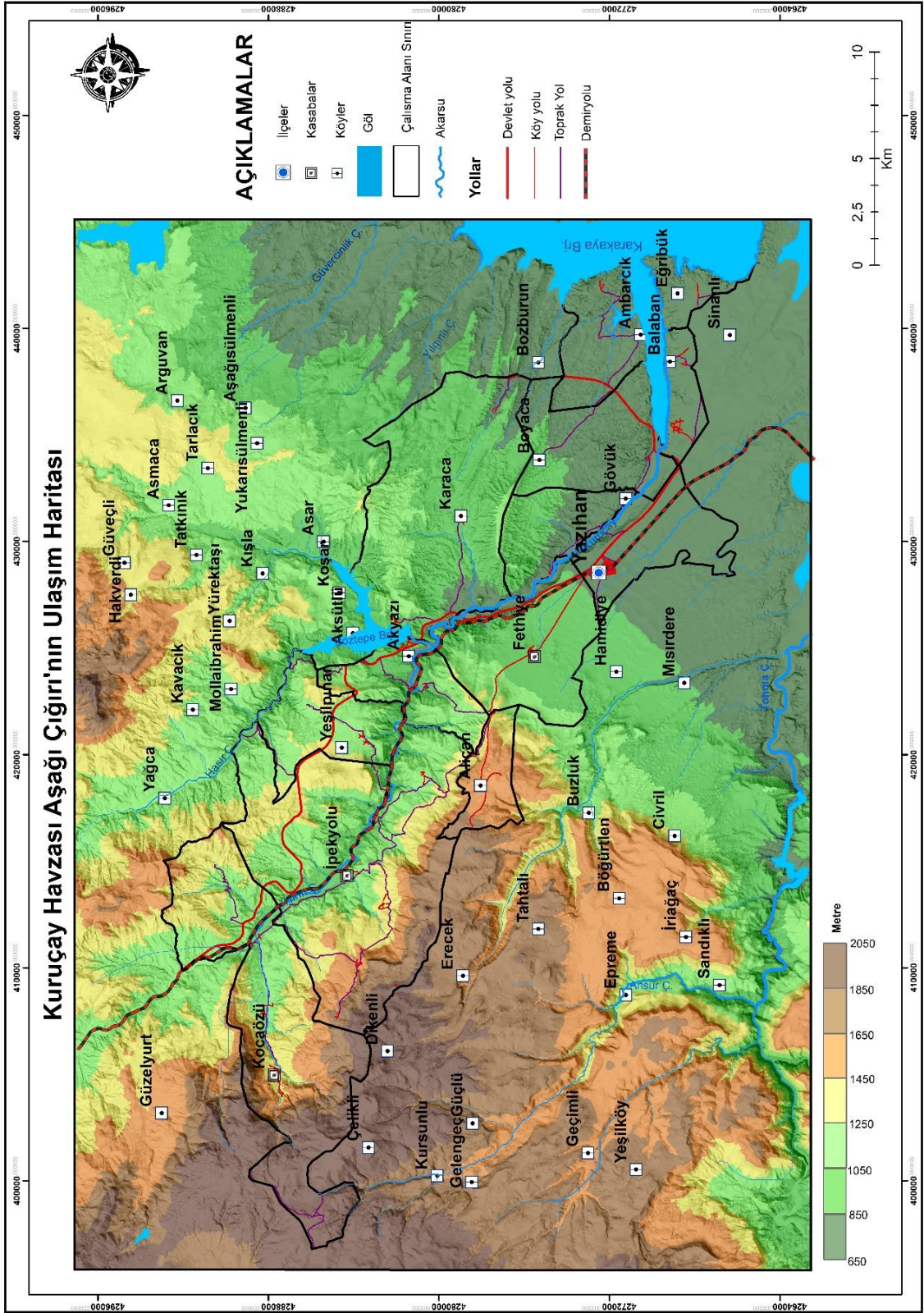
Kaynak: Köy Envanter Etütleri(1981)

Tablo 51.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırında Taşıt Sayısı(2017)

Köyler	Otobüs	Minibüs	Otomobil	Kamyon	Pikap
Kocaözü	-	5	300	2	5
Girmana	-	4	150	-	-
Yeşilpınar	1	-	40	-	-
Yazıhan	10	20	450	30	30
Fethiye	2	8	350	20	5
Eğribük	1	1	30	-	-
Balaban	-	6	30	-	3
Ambarcık	-	2	40	-	-
Boyaca	-	-	20	-	1
Gövük	-	1	70	-	-
Alican	-	-	10	-	-
Akyazı	-	4	20	-	-
Karaca	1	-	40	-	-
Toplam	15	51	1550	52	44

Kaynak: Anket Sonuçları(2017)

Kuruçay Havzası aşağı çığırında internet ağı ve sabit telefon ağı mevcuttur. İnternet ağları Yazıhan, Fethiye, Karaca ve Girmana'da bulunurken, sabit telefon ağları bütün yerleşim yerlerinde bulunmaktadır.



Harita 35.Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Ulaşım Haritası

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kuruçay havzası; Doğu Anadolu Bölgesi, Yukarı Fırat Bölümü, İç Toros Depresyonları Yöresi, Malatya Havzası Alt Yöresi içinde yer almaktadır. Çalışma sahası Malatya şehrinin 40 km kuzeyinde yer almaktadır. Çalışma alanı 481 km²'lik yüz ölçüme sahiptir. Havzaya adını veren Kuruçay ise havzanın tam ortasından geçmektedir. Kuruçay'ın iki önemli kolu Hırın Çayı ve Hasır Çayı'da çalışma alanı sınırları içinde yer almaktadır. Çalışma sahası içinde 1 İlçe, 3 Kasaba, 9 Köy, 19 Mezra ve 3 Mahalle bulunmaktadır. Çalışmamızda en son yıl olan 2017 yılında 3521 erkek, 3289 kadın olmak üzere toplam 6810 kişi nüfus bulunmaktadır.

Havzanın batısında, Toroslar dağ sisteminin kuzey bölümünde Yılanlı dağları yer alırken güneyinde ise Malatya ovası ve Karakaya Baraj gölü yer almaktadır. Çalışma alanı ayrıntılı olarak doğal sınırların etkisiyle belirlenmiştir. Bu doğal sınırlar genel olarak KB-GD yönlü oluşmuştur. Dolayısıyla çalışma alanı olarak seçilen Kuruçay Havzası aşağı çığı 'da KB-GD yönlü uzanmaktadır. Buna göre havzanın güneydoğusundan sırasıyla Kuruçay'ın Karakaya Barajına döküldüğü yerde Ballıkoyak Tepesi(1086 m) ile başlayan sınır, Karyagan Tepesi'ne(1112 m) ve ilerisindeki Katil Tepe'ye(1063 m) oradan devamında Yazdamı Tepesi'nden(1312 m) 90° kavisle kuzeybatıya doğru İmanlıkır Tepesi(1340 m) ile birleşir. Daha sonra batı istikametinde Ziyaret Tepe(1433 m) ve havzanın en yüksek noktalarından biri olan Karakale Tepesi(1810 m) zirvesi ile devam eder. Havza tekrardan büyük bir eğilim göstererek güneye doğru ilerler. Havza'da kuzeyden güneye doğru inildikçe yükselti azalır. Güneydoğu istikametinde ise sırasıyla Gölünkaş Tepe(1630 m), Alabasar Tepe(1713 m), Ardıçlı Tepe(1640 m) ve Kuşkonmaz Tepe(1037 m) ile son bulur. Kuruçay'ın batısında sınırını oluşturan havza ise Tohma Çayı havzasıdır. Bu büyük iki havza güneyde Malatya ovası ile birleşir. Çalışma alanı beşeri olarak sınırlandırıldığında ise kuzeyinde Hekimhan ve Arguvan İlçeleri, güneyinde Malatya İli, batısında Yazihan İlçesi ve doğusunda Elazığ'a bağlı Baskil İlçesi yer alır. Havzaya adını veren Kuruçay ise havzanın tam ortasından geçmektedir.

Çalışma sahası genel olarak Paleozoikten günümüz Kuaterner'e kadar farklı dönemler içerisinde meydana gelen metamorfik, tortul ve volkanik kayalardan

oluşmuştur. Litolojik ve jeomorfolojik açıdan karışık bir sahaya karşılık gelmektedir.

Havzanın tamamına baktığımızda yer şekilleri açısından yükselti ve eğimin kuzey kesimde arttığı gözlemlenmektedir. Bu eğim ve yükseltinin fazlalığının sebebi Kuruçay ve yan kollarının açmış olduğu alanlara denk gelir. Yerleşme bakımından bu alanlar çalışma sahasının kuzeyindeki Kocaözü, Yeşilpınar, Alican ve Girmana kasabalarıdır. Çalışma sahasındaki düzlük alanlar ise Kuruçay'ın ağız kısmına karşılık gelen alanlardır. Bu alanlar araştırma alanının güneyine karşılık gelmektedir. Yazıhan, Fethiye, Gövük, Akyazı, Balaban, Eğribük, Karaca, Boyaca ve Ambarcık yerleşmeleri genel olarak düz sahalarda kurulan yerleşmelerdir. Sahanın en yüksek noktasını Yılanlı Dağ'ın zirvesini oluşturan Karakale Tepe(1810 m) oluştururken en alçak noktasını 676 m ile Fırat nehrine dökülen alan oluşturmaktadır. Havza'nın oluşturduğu alanın yükselti farkı ise 1134 m'dir.

Çalışma alanı, genel olarak yazları sıcak ve kurak, kışları yağışlı ve az soğuk olan bölgede bozulmuş Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Kuraklık son zamanlarda oldukça artmıştır. Bölgede son yıllara kadar 12 ay akar halde olan Kuru çay ve yan kolları Hasır Çayı ve Hırın Çayı gibi büyük su kaynakları yazları kurumaktadır. Bölgede ölçülen en yüksek sıcaklık değeri 42,5°C'dir. Bölgenin en önemli akarsuyu B-D uzanımlı ve Karakaya Baraj gölüne dökülen Tohma Çayı'dır. Bunun dışında KB-GD uzanımlı Ansur çayı, KB-GD uzanımlı Kuru çay, İnceleme alanının kuzeydoğusunda yer alan KB-GD akış yönüne sahip Hırın çayıdır. Bölgenin güneydoğu kesimleri her mevsim arazi çalışmasına uygun olmasına rağmen, Kuzey, Kuzeybatı, Kuzeydoğu ve Batı kesimleri özellikle yükseklikleri 1800 metreye varan yüksek plato kesimleri Kasım-Mayıs ayları arasında iklim şartlarından mümkün olmamaktadır(Sevimli, 2009, s.13).

Kuruçay Havzasında ilk yerleşmeler milattan öncelere dayanmaktadır. Çalışma alanı İpek Yolu -Bakır Yolu kervanlarının konakladığı Malatya-Sivas karayolu üzerinde yer almıştır. Roma, Bizans ve daha birçok uygarlığın etkisinde kalan daha sonra birçok medeniyetin eline geçen Kuruçay vadisindeki yerleşmeler Osmanlı Devleti zamanında gelişme göstermiştir. Havzaya ait adı geçen devletlerin hükümdarlık dönemleri boyunca yalnızca Osmanlı Devleti dönemindeki 16.yy'da yapılan Tahrir kayıtlarında nüfus bilgilerine ulaşılmıştır. 1560 yılı kanuni devri Malatya Tahrir Defterlerine bakıldığında çalışma alanında 6 yerleşim yerinin nüfusu ile ilgili kayıtlar bulunmaktadır. Araştırma sahasında Ambarcık, Balaban, Hasan Bedrik(Fethiye), Karacalu(Karaca), Koca Özi(Kocaözü) ve Sarsap(Akyazı) haricindeki yerleşim yerleri 16. yy sonrası kurulmuş olan yerleşmelerdir. Sonradan kurulan yerleşmelerin tarihi kesin olmamakla birlikte

muhtarlarla yapılan anketler sonucu 200-300 yıl öncesine dayanmaktadır. Bu yerleşim yerlerinden bazıları çeşitli komşu veya diğer illerden gelen aile ve toplulukların kurmuş olduğu köylerdir. 1560 yılında çalışma alanında 115 hane görülmektedir. Bu hane sayılarını Akyazı, Balaban, Ambarcık, Fethiye, Kocaözü ve Karaca köyleri oluşturmaktadır. Türkiye’de ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmış olsa da bu sayımda köy yerleşmelerinin nüfusu ile ilgili sayım yapılmamıştır. Bu yüzden kırsal yerleşmeler ile ilgili sayımlara ancak 1935 yılından itibaren ulaşılmaktadır. 1935-1980 dönemi çalışma sahasında dinamik artış dönemi olarak tabir edilir. Bu dönemde yaklaşık iki katı bir artış göstererek (5517 kişi) %87,1’lik artış oranı görülmektedir. Araştırma sahasında idari sınır değişikliklerini göz ardı edecek olursak aslında 1980 yılına kadar dinamik bir nüfus artışı gerçekleşmiştir. Çalışma alanı genelinde nüfusun gelişimi bu dönemde yüksek doğum oranları ve dalgalı ölüm oranının olduğu döneme karşılık gelmektedir. 1980-2000 arası dönem ise durağan artış dönemidir. Çalışma alanının 1985 yılı itibariyle nüfusu 10708 iken %-20,3’lük artış ile 2000 yılına gelindiğinde 14586 nüfus ile %26,8’lik artış göstermiştir. 2000-2017 dönemi ise dinamik gerileme dönemidir. 2000 yılında araştırma sahasında nüfus 14586 iken 2007 yılına gelindiğinde %-42,8’lik (10808 kişi) bir düşüş göstermiştir. 2017 yılında ise 7414’e düşerek % -53’lük bir nüfus artış hızı göstermiştir.

Çalışma alanında 1980 öncesi dönemde yaklaşık 2000 civarında insan Malatya ve yurtiçindeki farklı illere göç etmiştir. Havzanın en fazla göç verdiği iller sırasıyla Malatya, İstanbul, Ankara, Adana ve İzmir’dir. Malatya haricindeki diğer iller genel olarak ülke genelinden yoğun göç alan kentlerdir. Malatya şehrinin yakın olmasından dolayı ekonomik ve idari olarak bu şehre bağlı bulunduğu için en fazla göç Malatya şehrine doğru olmuştur. Araştırma sahasında 2017 yılına kadar toplam 2000 civarı insan göç etmiştir. En fazla göç den yerleşme Fethiye’dir. En fazla göç edilen ülke ise Almanya olmuştur. Göç eden nüfus, 2017 yılı nüfusunun yaklaşık 1/3’ü kadardır. 1981 sonrasında 2017 yılına kadar yurtdışına olan göçlerde insanların aile ve akrabalarının yurtdışında olması Kuruçay havzasında yaşayan nüfusunda yurtdışına gitmesine sebep olmuştur.

Bilindiği üzere çalışma alanında en önemli geçim kaynağı bahçe tarımıdır. Bahçe tarımı içinde en önemli ürün kayısı bahçelerinin varlığıdır. Kayısı hasat zamanlarında işlerin yoğunluk kazanmasından dolayı hem bahçe tarımı ile uğraşanlar hem de başka illerden mevsimlik işçilerin gelmesiyle nüfusta azımsanamayacak bir artış yaşanmaktadır. Bu nüfus artışı kayısı üretimiyle paralel şekilde ilerlemektedir. Üretim

fazla olduğu zaman çalışma sahasında mevcut nüfusun yarısına yakın bir mevsimlik işçi göçü yaşanmaktadır.

Mevsimlik işçiler genellikle Adıyaman, Şanlıurfa, Batman ve ülkemizdeki Suriyeli mültecilerden oluşur. Mevsimlik işçinin sayısı Kayısı varlığına bağlı olarak azalmakta veya artmaktadır. Çalışma sahasındaki bütün yerleşmelere 20 ile 500 arası mevsimlik işçi gelmektedir. Sahada en fazla kayısı üretimine sahip yerleşmeler genellikle çalışma alanının güneyindeki yerleşmelerdir. Bu yerleşmeler genel olarak kayısı tarımına elverişli iklime, toprak yapısına ve bol sulama imkânlarına sahip olduğundan dolayı kayısı üretiminin fazla olduğu alanlardır. Bundan dolayı mevsimlik işçiler havzanın güneyinde daha yoğun olarak çalışmaktadırlar. Çalışma alanında mevsimlik olarak değişen nüfus hareketlerini açığa çıkarmak için oluşturulan Yaz ve Kış fizyolojik nüfus yoğunluğu haritalarına bakıldığında nüfusun yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün çalışma sahasından ayrıldığı ve Malatya başta olmak üzere ülkemizin birçok şehrinde yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. İnceleme alanında yaz mevsiminde nüfusun artmasının sebebi orada yaşayan yöre halkından ziyade akrabaların ve mevsimlik işçinin de payı fazladır. Bu nedenle çalışma sahasında yaz fizyolojik nüfusu 10.000'in üzerine çıkmaktadır. Kış mevsiminde ise 2017 yılı 6810 olan nüfusun bir hayli altına düşerek 4125 olarak tespit edilmiştir. Kış nüfusu nispeten yaz nüfusuna göre 2017 yılı ADNKS nüfus sayım sistemine daha yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma sahasında yerleşmeler diğer kırsal yerleşmelere nazaran fazla bir köy altı iskân birimi oluşturmamıştır. Havzanın aşağı çıkırını oluşturan çalışma sahasında 9 köy, 3 kasaba ve buna bağlı sadece 19 mezra bulunmaktadır. Sahada diğer havzalara nazaran fazla bir köy altı iskân biriminin olmaması yerleşmelerin eğimi ve yükseltisi az olan alanlarda kurulmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırma alanındaki yerleşmeler form olarak D-875 karayolunun ve su kaynaklarının etkisiyle yol boyu veya küme şeklindedir. Yerleşmelerin dokusu düzlük sahalarda toplu iken yükseltinin fazla olduğu sahalarda nispeten dağınıktır. Kuruluş yeri itibarıyla iskân birimleri genelde düzlük sahalarda, vadi tabanlarında ve vadi yamaçlarında yer alırlar.

Çalışma alanında meskenleri incelediğimiz zaman yeni inşa edilen meskenlerde modern yapılar göze çarpmaktadır. Kerpiç meskenlerin yerini hızla betonarme konutlar almıştır. Bu durumun sebebi olarak ise çalışma sahasındaki yerleşmelerin geçmişten

günümüze hızla göç vermeye başlamasından dolayı yöre halkının sosyo-ekonomik yapıları değişmiştir. Bunun sonucunda şehirlere göç eden halk şehirsal mimari ile tanışmıştır. Bu duruma paralel olarak kırsal alanda yaşayan halk kentleşmeye başlamıştır. Sonucunda ise emekliye ayrılan veya şehirsal alanlardan kendi köylerine dönen halk yeniden şehirsal mimariye uygun meskenler inşa etmişlerdir.

Kuruçay Havzası aşağı çığırında ekonomik geçim türü tarımdır. Araştırma sahasının kuzey ve güney kesiminde bahçe tarımı yapılırken iç kesimlerde tahıl ve yem tarımı yapılmaktadır. Bahçe tarımının en önemli bitkisi kayısıdır. Tartışmasız kayısı yörenin en önemli geçim kaynağıdır. Çalışma sahasındaki istisnasız bütün yerleşim yerleri kayısı tarımı ile uğraşmaktadır. Kayısı tarımının dikileceği yerlerin belirlenmesinde en önemli etmen su kaynaklarının varlığıdır. Diğer etmenler ise eğimin az olduğu sahalarda, engebenin düşük olduğu sahalarda kayısı bahçelerinin yer seçimi üzerinde etkili olan faktörlerdir. Kuruçay havzası su kaynakları bakımından zengin olsa da suyun az olduğu yerleşim yerleri ve tarım alanları mevcuttur. Bu tarım alanlarında ise yöre halkı artezyen kuyuları açmakta ya da su kaynaklarının olduğu alanlardan motopomp vasıtasıyla suyu yukarıya taşımaktadır. Yörede tarım alanları önceden arklar yardımıyla sulanırken, günümüzde tarım alanlarının büyük bölümü damlama sulama sistemiyle sulanmaktadır.

Çalışma alanında toplam kayısı dikili alan 24841,15 dekadır. Bu araziden 2017 yılında 4820 ton verim alınmıştır. Havzada üretilen kayısıların tamamı idari bakımdan bağlı olduğu Malatya pazarına satılmaktadır. Satılan ürünlerin çoğu kuru kayısı olarak piyasaya sürülmektedir. Sahada en çok kayısı üreten yerleşim yerleri Balaban ve Kocaözüdür. Balaban ve Kocaözü yılda ortalama bin ton üzerinde kayısı üretmektedir.

Yörede araştırmalar sonucu bir takım sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunların başında ilkbahar mevsiminde gelen don vurmasıdır. Maalesef bu doğa olayına tedbir almak mümkün değildir. Bunun için kayısı ağaçlarının don vurması olayından zarar görme olasılığına karşın sigorta yapılmaktadır. Sigortalanan bahçenin maliyetinin büyük kısmını devlet, geriye kalan kısmını çiftçi karşılamaktadır. Fakat zarar edilmesi durumunda sigorta şirketleri sadece çiftçinin verdiği para üzerinden ödeme yapmaktadır. Bu yüzden çiftçi hiç kar etmezken sigorta şirketleri bu durumdan kar etmektedir. Bir diğer sorun ise yanlış gübre kullanımıdır. Yanlış gübre kullanımı toprağı verimlileştirmek yerine çoraklaştırabilmektedir. Bu da üretimi doğrudan etkilemektedir. Toprak sahipleri tarla veya bahçelerinin topraklarını tarım kredi kooperatiflerinde kendisi analiz ettirip ona

göre gübre kullanımını sağlarsa bu sorun ortadan kalkabilir.

Çalışma sahasında tarımsal faaliyetler genel olarak bahçe tarımı ve tahıl tarımı üzerinde yoğunlaşmıştır. Sulak alanlarda bahçe tarımı yapılırken, kuru tarım alanlarında hayvansal yem üretimi ve tahıl tarımı yapılmaktadır. Havza bu yönüyle ikiye ayrılmaktadır. Kuruçay Havzası aşağı çığırında yem bitkisi üretimi ticari amaçlı yapılmaktadır. Arpa, yonca, fiğ, mısır ve mürdümük araştırma alanında ekimi yapılan yem bitkileridir. Çalışma alanında 57546 dekarlık alan yani sahanın % 52,8'ini yem bitkileri oluşturur. Tarım ürünleri arasında tahıl tarımı üçüncü sırada yer almaktadır. Tahıl ürünleri sahada % 16,37 oranlık bir dilime sahiptir. Bu araziden yaklaşık 3000 ton üretim gerçekleştirilmektedir. Elde edilen ürünlerin büyük çoğunluğu ihtiyaçları karşılamaya yönelik üretilirken az bir miktar ürün ise satılmaktadır. Genel olarak buğday ve kismende arpa bitkisi ekilmektedir. Diğer yetiştirilen bitkiler ise tamamen ihtiyacı karşılamaya yöneliktir.

Araştırma sahasında yapılan büyükbaş hayvancılık genel olarak insanların kendi ihtiyaçlarını karşılama amacına yönelik yapılmaktadır. Fakat bazı yerleşmelerde ticari amaçla yapılan besi çiftlikleri mevcuttur. Eğribük köyünde et ve süt amaçlı kurulan 500 büyükbaş kapasiteli bir besi çiftliği mevcuttur. Bu besi çiftliğinde 2017 yılında yaklaşık olarak 200 büyükbaş hayvana bakılmaktadır. Çalışma alanında en fazla büyükbaş hayvan sayısına sahip yerleşim yeri ise Fethiye kasabasıdır. Fethiye kasabasında 1012 adet büyükbaş hayvan mevcuttur. Havzada en az büyükbaş hayvana sahip yerleşim yeri ise Alican köyüdür. Alican köyünde 60 adet büyükbaş hayvan mevcuttur. Çalışma sahasında küçükbaş hayvancılık genel olarak ticari amaçla yapılmaktadır. Eskiye nazaran büyük ölçüde azalsa da yine de sahada 7979 adet küçükbaş hayvan vardır. Bunların tamamı koyun türü hayvanlardır. Çalışma sahasında keçi üretimi geçmişte varken, ormanlık alanlara zarar verdiği için yasaklanan keçi günümüzde havza içinde bulunmamaktadır. 1980 yılına ait verilerde araştırma sahasında 7960 keçi ve 24905 koyun bulunmaktaydı. 1980 yılında toplam küçükbaş hayvan sayısı 32910'dur. Bu rakam günümüzde yaklaşık 8 katlık bir düşüş yaşamıştır.

Kuruçay havzası aşağı çığırında kum ocağı yöreye ve çevreye istihdam sağlamaktadır. İnşaat sektörünün gelişmesine bağlı olarak gelişen kum ocağı ve çimento sanayii yöre halkına geçim kaynağı sağlamaktadır.

Araştırma sahasında 6 adet lokanta 3 adet benzinlik bulunmaktadır. Lokantaların 4'ü Yazıhan İlçe merkezinde yer alırken 2'si Fethiye'de yer almaktadır. Benzinliklerin

ise hepsi Yazıhan İlçesinde yer alır. Lokanta ve benzinliklerde toplam 40'a yakın insan çalışmaktadır. Bu tür işletmelerin oluşmasında nüfus ve karayolunun etkisi büyüktür. Bu sayede yörede tarım sektörü haricinde hizmet sektörü de oluşmaya başlamıştır. Bu durum yöre halkı açısından azımsanamayacak bir gelir kaynağı oluşturmaktadır.

Ulaşım bakımından ise genelde sıkıntı olmamasına rağmen bazı köy altı iskân birimleri kış aylarında, ulaşımın toprak yollarla sağlanmasının da etkisiyle hem eğitim hem de sağlık açısından zorluk çekmektedir.



KAYNAKÇA

- AKBULUT, G. (2011).** Malatya Şehrinin Gelişiminde Ulaşımın Etkisi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Malatya.
- AKBULUT, G.(2011).** “Malatya Şehir İçi Ulaşımı ve Yaşanan Başlıca Sorunlar” Sürdürülebilir Kentleşme ve Kentlilik Sempozyumu (29-30 Nisan 2011), Malatya.
- AKGÜL, M., (2004),** Bayramiç İlçesi'nin Nüfus Coğrafyası, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale.
- ALAGÖZ, C. A. (1993).** Türkiye’de Yaylacılık Araştırmaları. Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 2, 1-51.
- ARINÇ, K. (2011).** Türkiye'nin İç Bölgeleri. Erzurum: Biyosfer Araştırmaları Merkezi Coğrafya Araştırmaları Serisi, (101),.Erzurum,
- ASLAN, M., & BOZ, İ. (2004).** Kırsal Alandan Kentlere Göçü Etkileyen Faktörler: Adana Örneği. Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, Tokat.
- ATALAY, İ. (1989).** Türkiye’de Kır Yerleşmelerinin Arazi Degredasyonu Üzerindeki Etkileri.
- ATALAY, İ. (2011).** Toprak Oluşumu, Sınıflandırması ve Coğrafyası. Baskı, Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir.
- ATALAY, İ. (2011).** Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği. Meta Basım. Bornova, İzmir
- ATALAY, İ. (2013).** Uygulamalı Klimatoloji. META Basım Matbaacılık Hizmetleri, Bornova, İzmir.
- AYAN, T., & BU, C. (1964).** Balaban, Yazıhan, Kurşunlu Ve Levent Bucakları (Malatya) Arasındaki Alanın Genel Jeolojisi. Maden Tetkik Ve Arama Dergisi, 62(62).
- BAHADIR, M., YILMAZ, C., UZUN, A., ZEYBEK, H. İ., & ÖZÇELEBİ.(2017).** A. G. M. A. Samsun İline Göç Eden Trabzonluların Mekânsal Analizi. Göç, 895.
- BAŞIBÜYÜK, A. (2004).** Coğrafi Açından Türkiye’de Kırsal Kalkınma Sorunu. Doğu Coğrafya Dergisi, 9(12).Erzurum
- BAŞIBÜYÜK, A. (2005).** Doğu Anadolu Bölgesinde Nüfusun Cinsiyet Ve Yaş Yapısı. Doğu Coğrafya Dergisi, 10(14).
- BEKDEMİR, Ü., KOCAMAN, S., & POLAT, S. (2014).** Yeni Büyükşehir Yasası Sonrasında Türkiye’de Şehir Nüfusu ve Şehir Yerleşmeleri. Doğu Coğrafya Dergisi, 19(32), 277-297.
- BİLGİLİ, M. (2016).** Sosyal Bilimler Felsefesi Açısından Türkiye’deki Üniversitelerde Bölgesel Coğrafya Öğretimi. Marmara Coğrafya Dergisi, (33), 114-134.

- BİLGİN, A. (1989).** Yerleşme alanlarının seçiminde jeomorfoloji. Jeomorfoloji Dergisi, 17, 35-42.
- BOOTH, M. G., ROBERTSON, A. H., TAŞLI, K., & İNAN, N. (2014).** Late Cretaceous To Late Eocene Hekimhan Basin (Central Eastern Turkey) As A Supra-Ophiolite Sedimentary/Magmatic Basin Related To The Later Stages Of Closure Of Neotethys. Tectonophysics, 635, 6-32.
- BOYRAZ, Z. (2011).** Hekimhan, Kuluncak (Malatya) Ve Çevresindeki Maden Üretimine Coğrafi Bir Bakış. Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal Of World Of Turks, 3(1), 157-168.
- BOYRAZ, Z., & BUDAK, E. (2017).** Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının (Malatya) Nüfus Özellikleri. Journal Of World Of Turks/Zeitschrift Für Die Welt Der Türken, 9(2).
- BOYRAZ, Z., & ÇİTÇİ, M. D. (2005).** Kuruluş, Gelişme Ve Şehrsel Fonksiyonlar Açısından Gürün Şehri. Doğu Coğrafya Dergisi, 10(14).
- BOYRAZ, Z., & ÜSTÜNDAĞ, Ö. (2008).** Kırsal Alanlarda Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Önemi. e-journal of New World Sciences Academy, 3(3).
- BOZKAYA, Ö., & YALÇIN, H. (1991).** Hekimhan Dogu Ve Güney Kesimindeki Üst Kretase-Tersiyer Yaşlı Sedimenter Birimlerin Mineralojisi Ve Jeokimyasi: Türkiye Jeoloji Bülteni, V. 6. Türkiye Jeoloji Bülteni, 6, 234-252.
- BOZKAYA, Ö. (1991).** Hekimhan Güneyi (KB Malatya) Üst Kretase-Tersiyer Yaşlı Sedimenter İstifin Mineralojik Petrografik Ve Jeokimyasal İncelemesi (Doctoral Dissertation).
- CANPOLAT, F. A (2017).** Pınarbaşı İlçesi'nin (Kayseri) beşeri ve iktisadi coğrafyası, , Fırat Üniv., Sosyal Bilimler Enst. Coğ. Ana Bilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ.
- ÇAĞLAYAN, S. (2011).** Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, (17).
- ÇAKIR, S. (2011).** Türkiye'de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu Ve Üretilen Politikalar. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2011(23), 209-222.
- DANIŞ, A. D. (2004).** Yeni Göç Hareketleri Ve Türkiye. Birikim Dergisi, 184-185.
- DEMİR, E. (2002).** Adıyaman Ovasındaki kır yerleşmelerinde mesken tipleri. Türk Coğrafya Dergisi, (39).
- DEMİR, E. (2002).** Malatya şehrinde yerleşmenin evrimi. Türk Coğrafya Dergisi, (38).

Malatya

DİNÇ, U., ŞENOL, S., KAPUR, S., CANGİR, C., & ATALAY, İ. (2001). Türkiye Toprakları. ÇÜ Ziraat Fakültesi Genel Yayın, (51).

DOĞAN, M. (2011). Türkiye’de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış.

DOĞANAY, H. (2014). Türkiye Beşerî Coğrafyası, (Genişletilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı), Pegem Akademi Yayınevi, Ankara

DOĞANAY, H., ÖZDEMİR, Ü., & ŞAHİN, İ. F. (2012). Genel Beşeri Ve Ekonomik Coğrafya. Ankara: Pegem Yayınevi.

DOĞANAY, S., & ALIM, M. (2010). Türkiye’de Kırsal Nüfusun Şehir Algısı Üzerine Bir Araştırma: Yeşilyurt Köyü (Trabzon). Doğu Coğrafya Dergisi, 15(23).

DURSUN, H., DİZDAR, M. Y., KIRIŞTIOĞLU, Ş., ÖZCAN, İ., & HAMURKAR, Y. (2008). Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı ve İlgili Mevzuat. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 70.

ELİBÜYÜK, M., & GÜZEL, A. (2003). Şanlıurfa İli’nde Dönemlik Ve Geçici Bir Yerleşme: Hollik.

EREL, T. L. (1997). Trakya'da kır-şehir ve kıyı yerleşmelerinin nüfus özellikleri (1935-1990). Türk Coğrafya Dergisi, (32).

ERİNÇ, S. (1953). Doğu Anadolu Coğrafyası, İÜ Coğr. Enst. Yay, (15). Fakültesi Coğrafya Bölümü Ders Notları, Ankara..

GERAY, C. (1975). Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni Ve Köy Kent Yaklaşımı. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 30(1).

GİRGİN, M. (1991). Alaşehir Çayı Vadisinde Bağ Evleri. Atatürk Üniv. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2).

GORMUS, M. (1990). Stratigraphy And Foraminiferal Micropaleontology Of Upper Cretaceous İn Hekimhan, NW Malatya, Turkey (Doctoral Dissertation, University Of Hull).

GÜMÜŞ, E. (1998). Türkiye'nin Nüfusu. Türkiye Coğrafyası İçinde Bölüm, Editör: Prof. Dr. Nuray Serter, Anadolu Üniversitesi Yayınları, (1069).

GÜNER, B., & ÇİTÇİ, M. D. (2013). Pütürge İlçesi’nde (Malatya) Cumhuriyet Döneminde Nüfusun Gelişimi Ve Göç. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(2).

GÜNGÖR, Ş., & BOZYİĞİT, R. (2011). Gazipaşa İlçesi’nde (Antalya) Köy Yerleşmeleri.

- GÜRBÜZ, M. (2007).** Yüreğir'e Göç Eden Nüfusun Sosyo-Ekonomik Özellikleri Ve Şehirleşme Sürecindeki Değişimi. *Coğrafya Dergisi*, (15).
- GÜRBÜZ, M., & KARABULUT, M. (2008).** Kırsal Göçler İle Sosyo-Ekonomik Özellikler Arasındaki İlişkilerin Analizi. *Türk Coğrafya Dergisi*, (50).
- GÜTERBOCK, H, & ALP, S. (2018).** Şırzı'da Bulunan Hitit Hiyeroglif Kitabesi. *Dtcf Dergisi*, 5(2).
- HAYLİ, S. (1995),** Erzincan Ovasının Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, Fırat Üniv., Sosyal Bilimler Enst. Coğ. Ana Bilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ.
- KADIOĞLU, Y. (2010).** Türkiye'de fonksiyonel özelliğini kaybetmiş geçici yerleşmelere bir örnek: Tavas bağ evleri.
- KARAKUYU, M. (2008).** Türkiye'de kır konutları ve eklentileri üzerine bir araştırma: Alaşehir örneği.
- KILIÇ, S. E., & MUTLUER, M. (2004).** Coğrafyada Ve Bölge Planlamada Bölge Kavramının Karşılaştırmalı Olarak İrdelenmesi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 13(1-2).
- KİPER, T. (2013).** Kentsel ve Kırsal Alanların Planlanmasında Kimliğin Rolü. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, (2), 69-73.
- KOÇAL, H. (2011).** Kayısı Yetiştiriciliği. *Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Yayın*, (7).
- MUTLUER, M. (1992).** Edremit Yöresi Kırsal Alanında Nüfus Hareketlerine Neden Olan Faktörler. *Ege Coğrafya Dergisi*, 6(1).
- ÖKSE, T. (2005).** Kızılırmak Ve Fırat Havzalarını Birbirine Bağlayan Eski Kervan Yolları, *Bilig*, No. 34, Ahmet Yesevi Üniversitesi.
- ÖNAL, M., DEPCİ, T., CEYLAN, C., & KİZİLKAYA, N. (2016, October).** The Zeolite Deposit Of Hekimhan İn The Malatya Basin. In *Iop Conference Series: Earth And Environmental Science* (Vol. 44, No. 4, P. 042011). Iop Publishing.
- ÖZÇAĞLAR, A. (1996).** Türkiye'nin idari coğrafyası bakımından köy, bucak, ilçe, il ve belde kavramları üzerine düşünceler. *AÜ DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, (12), 7-25.
- ÖZÇAĞLAR, A. (2004).** Coğrafi Bilimlerin Kentsel Ekonomi, Kentsel Yönetim, Bölgesel İktisat Ve Bölge Planlama Yönünden Analizi. *Denizli: Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu*, 2, 94-101.
- ÖZÇAĞLAR, A.(2015),** Yönetmelik Coğrafya, Nika Yayınevi, Ankara.
- ÖZDEMİR, H.(2012).** Türkiye'de İç Göçler Üzerine Genel Bir

Değerlendirme. Akademik Bakış Dergisi, 30(11), 1-18.

ÖZDEMİR, Ü., GÜNER, İ., & KOPAR, İ. (2002). Safranbolu Platosunda Geçici Kır Yerleşmeleri. Doğu Coğrafya Dergisi, 7(7).

ÖZDEMİR, Z., & TUNÇ, M. (1993). Hekimhan (Malatya) Yöresindeki Üst Kretase Yaşlı Birimlerin Paleontolojik Ve Stratigrafik Özellikleri. Geological Bulletin Of Turkey, 36, 131-144.

ÖZGÜR, E. M., (2011). Nüfus Coğrafyası, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, coğrafya

ÖZGÜR, E. M.,(2010). Bölgesel Kalkınma. Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü Ders Notları, 11, 2013.

SAĞLAM, S. (2006). Türkiye'de İç Göç Olgusu Ve Kentleşme.

SARGIN, S. (2004). Isparta Yöresinde Fiziki Çevre Faktörlerinin Yerleşme Birimleri Üzerindeki Etkisi. Doğu Coğrafya Dergisi, 9(11).

SERGÜN, Ü. (1986). Kocaeli Yarımadası'nda kırsal yerleşme (Vol. 3370). Edebiyat Fakültesi Basımevi.

SERTEL, S. (2015). Cumhuriyet İn İlk Nüfusu Sayımı Sonuçlarına Göre Malatya Da Nüfus. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (48), 80-96.

SERTEL, S., & SANYÜREK,.(2017). Ö. G. M. B. Cumhuriyet Dönemi'nde Malatya'da Meydana Gelen Afetler (1929-1974).

SEVİMLİ, U. İ. (2009). Yazihan (Malatya) Batısının Tektono-Stratigrafisi ÇÜ Fen Bilimleri Enst. Doktora Tezi, 159.

SEVİMLİ, U. İ., ZORLU, K., & BAĞCI, U.(2017). Yazihan (Malatya) Dolayının Neotektonik Özellikleri Volkaniklerin Petrografisi Ve Jeokimyası. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 20(4), 143-157.

SİRKECİ, İ., & ERDOĞAN, M. M. (2012). Editoryal: Göç ve Türkiye. Migration Letters, 9(4), 297.

SİRKECİ, İ., & YÜCEŞAHİN, M. M. (2014). Editörden: Türkiye'de Göç Çalışmaları. Göç Dergisi, 1(1), 1-10.

SÖZER, A. N. (1983). Türkiye'nin Kırsal Yerleşim Coğrafyasına İlişkin Terminolojik Sorunlar Ve Tipolojik Yaklaşımlar. Ege Coğrafya Dergisi, 1(1).

ŞAHİN, İ. F.,(1997) Refahiye'nin Coğrafi Etüdü, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum

TANOĞLU, A. (2010). İskân Coğrafyası: Esas Fikirler, Problemler Ve Metod. Türkiyat Mecmuası, 11, 1-32.

- TAŞ, B. (2011).** Sandıklı İlçesinde Doğal Yapının Kır Yerleşmeleri Üzerindeki Etkileri/Effects On Natural Environment At Rural Settlements İn Sandıklı District. Doğu Coğrafya Dergisi, 16(26).
- TAŞ, B. (2016).** Türkiye'nin Kırsal Yerleşmeleri. Yeditepe Yayınevi.
- TEKELİ, İ. (2005).** Türkiye'de Nüfusun Mekânsal Dağılımında Yaşanan Gelişmeler:(1935-2000). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dergisi, 22(1), 85-102.
- TOLUN, B., & TOLUN-DENKER, B. (1970).** Balıkesir Ovası'nda Yerleşme ve İktisadî Faaliyetler (No. 1530). Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- TOROĞLU, E. (2007).** Niğde İli'nde Göç Faktörleri Ve Göçler. Coğrafi Bilimler Dergisi, 5(1), 75-96.
- TUNÇ, M. (1997).** Trabzon'da kırsal alanlardaki daimi yerleşmelerde mesken tipleri ve eklentileri. Türk Coğrafya Dergisi, (32).
- TUNÇDİLEK, N. (1955).** Eskişehir Bölgesinde Yerleşme Tarihine Toplu Bir Bakış. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 15(1-4).
- TUNÇDİLEK, N. (1960).** Orta Sakarya vadisinde meskenler. Türk Coğrafya Dergisi, (20).
- TUNÇDİLEK, N. (1978).** Türkiye'nin Kır Potansiyeli Ve Sorunları (Vol. 96). Edebiyat Fakültesi Matbaası. İstanbul
- TUNÇDİLEK, N. (1980).** Türkiye'de Kır Yerleşmesinin Gelişimi Ve Evrimi. İst. Üniv. Coğr. Enst. Derg, 80(23), 1-2.
- TUNÇDİLEK, N. (1984).** Türkiye Köylerinin Yapısal Özelliklerine Toplu Bir Bakış. İü Deniz Bilimleri ve Coğr. Enst. Bülten, 1, 23-40.
- TUNÇDİLEK, N. (1985).** Türkiye'de Relief Şekilleri Ve Arazi Kullanımı(Vol.3). İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü., İstanbul.
- TUNÇDİLEK, N.(1967)** Türkiye İskân Coğrafyası, Kır İskâmı (Köy-Altı İskân Şekilleri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1283, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No: 49, İstanbul.
- TUNÇEL H, (1996),** “Mezra Kavramı ve Türkiye’de Mezralar” Türkiye Araştırma ve Uygulama Merkezi Der., S.5, s.73–98. Ankara.
- TUNÇEL, H. (2000).** Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 23-34.
- TUYSUZ, S., & YAVAN, N. (2012).** Bölgesel Coğrafya Yaklaşımı Ve Türk

Coğrafyasındaki Etkileri Üzerine Kritik Bir Değerlendirme. TÜCAUM VI. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı İçinde, 390-405.

TÜMERTEKİN, E., & ÖZGÜÇ, N. (2012). Ekonomik Coğrafya Kalkınma Ve Küreselleşme. Çantay Kitabevi, İstanbul.

TÜMERTEKİN, E., & ÖZGÜÇ, N. (2015). Beşeri Coğrafya: İnsan. Kültür. Mekân. Çantay Kitabevi.

TÜTENGİL, C. O. (1961). Köyden Şehre Göçün Sebepleri Ve Neticeleri. Sosyoloji Konferansları, (2), 88-99.

ÜNAL, M. R. (2010). Kayısı araştırma raporu. Fırat Kalkınma Ajansı. Malatya

YALÇIN, H., & BOZKAYA, O. (1995). Sepiolite-palygorskite from the Hekimhan region (Turkey). Clays and Clay Minerals, 43(6), 705-717.

YILDIZ, A., & ÖZDEMİR, Z. (1999). Biostratigraphic And İstotopic Data On The Çöreklik Member Of The Hekimhan Formation (Campanian-Maastrichtian) Of SE Turkey And Their Palaeoenvironmental Significance. Cretaceous Research, 20(1), 107-117.

YILMAZ, C. (2009). Türkiye’de Kırdan Kente Göç Sürecinde Etkili Olan Aracı Faktörler. GÖÇ, 1023.

YILMAZ, M. (2014). Erçek Gölü Havzası’ndaki Köy Yerleşmelerinin Coğrafi Özellikleri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(1).

YILMAZ, M. (2015). Türkiye’de Kırsal Nüfusun Değişimi Ve İllere Göre Dağılımı (1980-2012). Doğu Coğrafya Dergisi, 20(33), 161-188.

YİĞİT, A. (1996). Türkiye’nin Doğu Bölgelerinin Yeniden Belirlenmesi Hakkında Düşünceler. Elâzığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi: 359-376.

YILMAZ, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri. Electronic Turkish Studies, 9(2).

YİNANÇ, R., & ELİBÜYÜK, M. (1983). Kanuni devri Malatya tahrir defteri (1560). Gazi Üniversitesi.

YÜCEŞAHİN, M. M. (2009). Türkiye’nin Demografik Geçiş Sürecine Coğrafi Bir Yaklaşım. Coğrafi Bilimler Dergisi, 7(1), 1-25.

ZAMAN, M. (1995). Tonya (Trabzon) İlçe Merkezinde Mesken Tipleri. Doğu Coğrafya Dergisi, 1(1).

DİĞER ESERLER

Arazi Kullanım Verileri (2010), Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Ankara.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 1981. Köy Envanter Etütleri Ankara.

Malatya Çevre Durum Raporu (2011).

Malatya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Tarım Arazileri ve Hayvan Sayıları, Malatya

Malatya İl Arazi Varlığı Arazilerin Tarımsal Kullanma Uygunluğu(1996), T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara

Malatya Valiliği İl Brifing Raporu (2001)

TÜGEM (Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü), 2008, Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı ve İlgili Mevzuat, Ankara.

TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, Ankara.

İnternet Siteleri

URL 1. <http://www.yazihan.bel.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 2.<http://www.yazihan.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 3.<http://www.hekimhan.bel.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 4.<http://www.hekimhan.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 5.<http://www.malatya.bel.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 6.<http://www.malatya.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 7.<http://scholar.google.com.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 8.<http://www.tarim.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 9.<http://www.tarim.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 10.<http://tez2.yok.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 11.<http://uvt.ulakbim.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 12.<http://www.dergipark.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 13.<http://www.nisanyanmap.com/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 14.<http://aris.ormansu.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 15.<http://www.wowturkey.com/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 16.<http://www.tuik.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 17.<http://www.mgm.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

URL 18.<http://www.haritatr.com/> (Son Erişim Tarihi: 10.06.2018)

EK; KÖY BİLİRKİŞİ ANKETİ

MALATYA İLİ

*KURUÇAY HAVZASI AŞAĞI ÇIĞIRININ BEŞERİ VE
EKONOMİK COĞRAFYASI*

İsimli yüksek lisans tezi çalışmasında kullanılacak olan;

KÖY BİLİRKİŞİ ANKETİ

KÖYÜN ADI :
BİLİRKİŞİNİN GÖREVİ :
BİLİRKİŞİNİN TELEFONU :
TARİH :

**Bu köy bilirkişi anketinde "CANPOLAT, F. A (2017). Pınarbaşı İlçesi'nin (Kayseri) beşeri ve iktisadi coğrafyası, , Fırat Üniv., Sosyal Bilimler Enst. Coğ. Ana Bilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ" yararlanılmıştır.*

YERLEŞME DURUMU

1. Köyün varsa eski adı nedir? Eski ve Yeni adları ne manaya geliyor?
2. Köyün kuruluş tarihi biliniyor mu? Köyle ilgili geçmişte meydana gelen en önemli değişiklik nedir?
3. Yerleşme neden buraya kurulmuştur?
4. Köyde şimdiye kadar herhangi bir doğal afet gerçekleşti mi? Gerçekleştiyse

Doğal Afet	Tarih	Köyde Oluşturduğu Hasarlar
Deprem		
Sel-Taşkın		
Heyelan		
Diğer ()		

5. Köyünüzün bulunduğu yer, hep burası mıydı? Köyün yerinde şimdiye kadar bir değişiklik oldu mu?
6. Köyün şekli nasıldır?

İşinsal	Küme	Lineer	Yıldızvari	Köşegen	Biçimsiz

7. Köyün yol durumu nasıldır?

Asfalt	Stabilize	Ham Toprak	Diğer

8. Köyün dokusu nasıldır

Toplu	Dağınık	Küme	Seyrek

9. Köy hane sayısı olarak büyümekte mi yoksa küçülmekte midir?

Büyüyor	
Küçülüyor	
Önemli bir değişiklik yok	
Toplam Hane Sayısı	
Büyüme veya küçülmenin sebepleri	

10. Köy ve bağlı yerleşmelerdeki toplu olarak, evlerin özellikleri:

Ev Yapıları	Hane Sayısı		Hane Sayısı		Hane Sayısı		Hane Sayısı	
Duvar Malzemesi	Taş		Kerpiç		Tuğla		Diğer	
İskelet Sistemi	Betonarme		Ahşap		Yığma			
Kat Sayısı	Tek katlı		2 katlı		3 katlı		4 ve üzeri	
Oda Sayısı	Tek oda		2 Oda		3 ve üzeri			
Çatı Malzemesi	Sac		Toprak		Kiremit		Kompozit	Bitüm
Çatı Şekli	Beşik		Kırma		Sundurma		Şemsiye (Piramit)	Diğer
Eklenti Durumu	Ev Bünyesindeki Ahır		Ev Eklentisi olarak Ahır		Mutfak		Depo	Samanlık

11. Köye bağlı mahalle, mezra ve yaylanın adlarını ve hane sayıları nedir?

12. Evlerin belli bir yönü farklı malzemedan yapılıyorsa; hangi yön ve niçin farklı belirtiniz.

13. Evlerin pencereleri genellikle hangi yöne bakar? Hangi yönde pencereler yok ya da çok azdır.

ULAŞIM DURUMU

14. Yerleşmenin yolu kapanıyor mu? Hayır (), Evet () kapanıyorsa, neden ve hangi aylarda ;

15. Köydeki motorlu ulaşım araçları ve sayıları:

Otomobil:	Minibüs:	Otobüs:	Kamyon:	Kamyonet:	Motosiklet:	Tic.Taksi:
-----------	----------	---------	---------	-----------	-------------	------------

16. Köyünüzle il merkezi arasında düzenli bir köy arabası var mı? Varsa hangi günler sağlanıyor?

NÜFUS DURUMU

17. Köyün nüfusu ne kadardır:

Yerleşmenin yaz nüfusu		Yaz Hane sayısı	
Yerleşmenin kış nüfusu		Kış Hane Sayısı	

18. Kışın şehirde oturup sadece yazın gelen ailelerin sayısı ve özellikleri nelerdir?

Meslek	Kışın oturduğu şehir	Kaç Aile

19. Köyden son 30 yılda(1985'den sonra) *YURT DIŞINA* göç eden aile var mı? Varsa

Ülke adı	Göç eden aile sayısı	Göç tarihi

20. *YURT DIŞINDAN* dönen aile sayısı ne kadardır, hangi yıl yurt dışından dönmüşlerdir? Bunlar şimdi hangi işle uğraşıyorlar, köye ekonomik katkıları olmuş mudur?

21. Son 30 yılda(1985'den sonra) *YURT İÇİNDE* nerelere göç olmuştur? Kaç aile gitmiştir?

Göç edilen yer	Göç eden aile	Göç tarihi

22. Son 30 yılda(1985'den sonra) yurt içindeki uzak veya yakın yerlerden buraya gelip yerleşen var mı?

Geldikleri yer	Geliş yılı	Göç sebebi	Aile sayısı	Uğraştıkları iş

23. Günümüzde, Günöbirlik iş için Köyden gidenler var mı?

Gidilen yer	Kişi sayısı	Yaptığı iş

24. Günümüzde, Mevsimlik iş için bu Köyden başka yerlere gidenler var mı?

Gidilen yer	Kişi sayısı	Yaptığı iş

25. Günümüzde, yerleşme dışından farklı illerden mevsimlik iş için buraya gelenler var mı?

Gelen yer	Kişi sayısı	Yaptığı iş

İKTİSADİ YAPI

26. Köyünüzde oturanlardan,

Sadece Tarımla geçinen hane sayısı	
Sadece Hayvancılıkla geçinen hane sayısı	
Tarım ve Hayvancılığı birlikte yapan hane sayısı	
Esnaf	
Memur	
İşçi	

Sadece emekli maaşı veya tarım kirasıyla geçinen hane sayısı	
Diğer (Hangi faaliyet olduğu belirtiniz)	

27. Köyde bir ailenin geçimini normal olarak sağlayabilmesi için en az kaç dekar arazisi olmalıdır?

Sulak Arazi İçin En Az	
Kurak Arazi İçin En Az	

28. Köyde,

Tarım arazisi olmayan aile sayısı	
Bu aileler geçimlerini ne ile sağlıyorlar	

29. Köyde yaşayan ailelerin arazi dağılımı;

Arazi (Dekar)	Aile Sayısı	Parça Sayısı
1-25		
26-50		
51-100		
101-200		
201 üzeri		

30. Köyde arazisi olup, köy dışında yaşayan ailelerin, arazi dağılımı;

Arazi (Dekar)	Aile Sayısı	Parça Sayısı
1-25		
26-50		
51-100		
101-200		
201 ve üzeri		

31. Köyde arazisi olduğu halde Köyde oturmeyen, fakat arazisini işleyen:

Hane Sayısı:	Tarım Ürünü:	Tarım Arazisi Miktarı:
---------------------	---------------------	-------------------------------

32. Köydeki tarım ürünlerinin üretim durumu;

Ürün	Arazi Miktarı	Yaklaşık Üretim Miktarı

33. Önceden ekimi yapılan fakat bugün ekilmeyen ürünler var mıdır? Neden?

34. Köyünüzdeki meyve ağacı türleri ve sayıları nelerdir? Bu ürünler nasıl değerlendirilmektedir?

Meyve Türü	Ağaç Sayısı	Yaklaşık Üretim Miktarı	Değerlendirme Türü

35. Köyde sulama kanalı var mıdır? Varsa;

Yapılış tarihi nedir?	
Kanaldaki su nereden gelmektedir?	
Köyde sulama kanalı yoksa arazi nereden nasıl sulanıyor?	

36. Köyde nadasa bırakılan arazi, toplam kaç dönümdür:

37. Köydeki tarım alanlarında hangi sulama sitemleri kullanılmaktadır:

Yağmurlama	Damlama	Salma
------------	---------	-------

38. Organik tarım (İYİ TARIM) ile uğraşan hane sayısı ve toplam tarım arazisi miktarı:

39. Köyünüzde herhangi bir el sanatı (halıcılık, dokumacılık vs.) ile uğraşan kişi sayısı:

40. Köyde et besiciliği yapan hanelerdeki:

Hayvan Türü	Sayısı	Cinsi	Besi/Damızlık	Nereye Gönderilmektedir
Koyun				
Keçi				
Sığır				

41. Köyde süt besiciliği yapan hanelerdeki;

Hayvan Türü	Sayısı	Cinsi	Günlük Ort. Süt (kg)	Nereye Gönderilmektedir
Koyun				
Keçi				
Sığır				

42. Köyde arıcılık veya tavukçuluk yapanlar var mı? Varsa;

Arıcılık			Tavukçuluk	
Aile Sayısı	Kovan Sayısı	Bal Üretimi	Et Tavuğu	Yumurta Tavuğu

43. Köyünüzde Alabalık üretim çiftliği var mı? Varsa

Kuruluş Tarihi	
Üretim Miktarı	
Ürünler nereye gönderilmektedir	

44. Kooperatif var mı? Varsa;

Türü	Kuruluş yılı	Üye sayısı	Çalışan sayısı
Üretim			
Tüketim			
Sulama			
Kredi			
Kalkınma			

45. Köyünüzde Avrupa Birliği tarım veya hayvancılık hibelerinden faydalanan kimse var mı? Varsa kaç kişi?

46. Köyde turizm faaliyetlerini arttıracak tarihi veya doğal bir yer var mıdır?

47. Köyde bulunan resmi ve özel kurumlar hangileridir?

48. Köydeki tarım aletlerinin sayısı:

Traktör:	Batöz:	Mibzer:	Biçerdöver:	Kültivatör:	Pülverizatör:	Motopomp:
----------	--------	---------	-------------	-------------	---------------	-----------

49. İş kollarına göre köyde bulunan ticarethane ve çalışan sayıları:

Bakkal:	Kasap:	Fırın:	Değirmen:	Tamirhane:	Demirci:	Lokanta:
Benzinlik:	Marangoz:	Doğramacı:	Berber:	Terzi:	Benzinlik:	Diğer:

50. Köyde, aktif sanayi işletmesi ve çalışan sayısı:

Taş Ocağı:	Kum Ocağı:	Süt Fabrikası:	Yem imalathanesi:	Diğer:
------------	------------	----------------	-------------------	--------

51. Köyde üretilen ürünleri köylüler kendisi mi pazarlıyor? Yoksa tüccar veya komisyoncu yerleşme yerinde mi alıyor? Ve bu ürünler nerelerde pazarlanıyor?

52. Köylü aşağıda listelenen, ürün ve hizmetleri aldıkları yer:

Gıda Malzemesi	
Mobilya, Beyaz Eşya	
Tarım Araçları	
Yem Ürünleri	
İnşaat Malzemeleri	
Acil Sağlık Hizmetleri	
Uzun Süreli Sağlık Hizmetleri	

53. Köyde oturan ailelerden eğitim nedeniyle (Lise, Üniversite) köy dışında kalan öğrenci sayısı kaçtır:

54. Köyünüzün sorunları, ihtiyaçları ve istekleri nelerdir?

55. Köyün çevredeki diğer köylerden farklı olan özellikleri nelerdir?





SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Emre BUDAK
Öğrenci Numarası	151202102
Enstitü Anabilim Dalı	COĞRAFYA
Programı	Bölgesel Coğrafya(Tezli YL)
Danışmanının Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Zeki BOYRAZ
Tez Başlığı (Türkçe)	Kuruçay Havzası Aşağı Çığırının(MALATYA) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

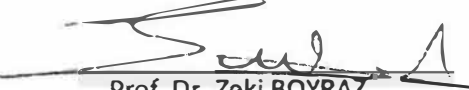
Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 180 sayfalık kısmına ilişkin, 02/07/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15'tir.

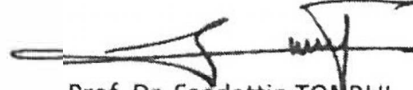
Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.


Prof. Dr. Zeki BOYRAZ
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)


Prof. Dr. Saadettin TONBULI
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

1993 Darende doğumluyum. İlk, orta ve lise eğitimimi Darende’de tamamladım. Lisans öğrenimime 2011 yılında Elazığ ili Fırat Üniversitesi, Coğrafya Bölümünde başladım. Lisans eğitimimi 2015 yılında tamamladım. Aynı yıl Fırat Üniversitesi Coğrafya Anabilim dalında, yüksek lisans öğrenimine başladım.

Emre BUDAK

emrebbudak@gmail.com

Elazığ – 2018